

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

GODIŠNJE IZVJEŠĆE I
IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA
31. PROSINCA 2018.

ZAJEDNO S DODATNIM DOKUMENTIMA

Sadržaj

	Stranica
GODIŠNJE IZVJEŠĆE I IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA 31. PROSINCA 2018.	1-196
IZJAVA ODGOVORNIH OSOBA ZA SASTAVLJANJE GODIŠNJIH IZVJEŠTAJA	197
ODLUKA NADLEŽNOG TIJELA (prijedlog) O UTVRĐIVANJU GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA	198
PRIJEDLOG ODLUKE O RASPODJELI DOBITI	199

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

GODIŠNJE IZVJEŠĆE I
IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA
31. PROSINCA 2018.

Sadržaj

IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA ZA 2018. GODINU	3
1. OSNOVNA DJELATNOST DRUŠTVA.....	4
2. POVEZANA DRUŠTVA	4
3. REZULTATI POSLOVANJA I POLOŽAJ NA TRŽIŠTU TE OČEKIVANI RAZVOJ U BUDUĆNOSTI.....	4
4. RIZICI I UPRAVLJANJE RIZICIMA	9
5. PODATAK O OTKUPU VLASTITIH DIONICA	10
6. AKTIVNOSTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA.....	10
7. ZNAČAJNI DOGAĐAJI NAKON ZAVRŠETKA POSLOVNE GODINE.....	10
8. NEFINANCIJSKI IZVJEŠTAJ.....	10
ODGOVORNOST ZA GODIŠNJE IZVJEŠĆE	13
Izvješće neovisnog revizora.....	14
KONSOLIDIRANI I NEKONSOLIDIRANI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI 31.PROSINCA 2018.....	23
IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA ZA 2017. GODINU	140
NEFINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2017. GODINU.....	144
1. IZJAVA UPRAVE.....	145
2. OPĆENITO	146
2.1. Profil	146
2.2. Etika i integritet.....	158
2.3. Upravljanje	159
2.4. Praksa izvještavanja	165
3. MATERIJALNE TEME I DIONICI	166
3.1. Angažman, uključenost interesnih skupina (dionika)	166
3.2. Objašnjenje materijalno značajnih tema i njihove granice	167
4. EKONOMSKE TEME	169
4.1. Ekonomska vrijednost	169
4.2. Prisutnost na tržištu.....	170
5. OKOLIŠNE TEME	171
5.1. Energija.....	173
5.2. Voda, otpadne vode i otpad	173
5.3. Bioraznolikost.....	175
6. DRUŠTVENE TEME.....	177
6.1. Odnos sa zaposlenicima	177
6.1.1. Zapošljavanje.....	177
6.1.2. Odnos zaposlenika i menadžmenta	179
6.1.3. Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu.....	180
6.1.4. Obuka i obrazovanje.....	182
6.1.5. Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija.....	184
6.2. Suradnja s lokalnom zajednicom.....	185
6.3. Usmjerenost na potrošača	188
6.3.1. Odgovornost za proizvod	188
6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača.....	191

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA
ZA 2018. GODINU

1. OSNOVNA DJELATNOST DRUŠTVA

Osnovna djelatnost društva ADRIS GRUPA d. d. (dalje: „Adris“ ili „Društvo“) jest upravljanje i ulaganje. Cilj Društva, kao korporativnog centra, koordinacija je ulaganja, upravljanja, razvoja i rada cijelog sustava.

Adris čine tri strateške poslovne jedinice: turizam, kojom upravlja Maistra d. d., proizvodnja zdrave hrane, kojom upravlja Cromaris d. d., i osiguranje, kojom upravlja Croatia osiguranje d. d. (dalje: „Grupa“).

2. POVEZANA DRUŠTVA

Društvo u okviru svog poslovanja izravno djeluje kroz sljedeća povezana društva:

- Adria Resorts d. o. o., Rovinj, Hrvatska
- Abilia d. o. o., Rovinj, Hrvatska
- Croatia osiguranje d. d., Zagreb, Hrvatska
- Expertus d. o. o., Zagreb, Hrvatska
- HUP-Zagreb d. d., Zagreb, Hrvatska

Adris je imatelj 100 % udjela u temeljnom kapitalu društava Adria Resorts d. o. o. i Abilia d. o. o., imatelj 66,34 % udjela u temeljnom kapitalu društva Croatia osiguranje d. d., imatelj 100 % udjela u temeljnom kapitalu društva Expertus d. o. o. (od čega je 22,22 % priznato s osnove Opcijskog sporazuma) te imatelj 35,36 % direktnog udjela u temeljnom kapitalu društva HUP-Zagreb d. d.

Popis svih povezanih društava naveden je u financijskim izvještajima, u bilješci Opći podaci.

3. REZULTATI POSLOVANJA I POLOŽAJ NA TRŽIŠTU TE OČEKIVANI RAZVOJ U BUDUĆNOSTI

Okruženje

U 2018. godini hrvatsko gospodarsko zabilježilo je rast BDP-a od 2,6 posto što predstavlja blago usporavanje u odnosu na prethodnu godinu. Javne financije bilježe niz pozitivnih trendova. Bez jednokratnog utjecaja jamstava za brodogradnju, državni proračun bi i ove godine bio u suficitu. Javni dug je i nadalje u padu i iznosi 74,8 BDP-a. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, nezaposlenost je prvi puta niža od deset posto. Bez dublje analize pozitivnih trendova, moglo bi se doći do pogrešnih zaključaka. Nezaposlenost pada zbog odlaska najvitalnijeg dijela stanovništva u inozemstvo. Devizne doznake iz inozemstva, veće od 16 milijardi kuna godišnje, pozitivno utječu na kupovnu moć lokalnog stanovništva i BDP. Međutim, dugoročno gledano, Hrvatsku čeka izazov nedostatka radne snage i punjenja proračuna s jedne strane te starenje stanovništva i pritisak na zdravstveni i mirovinski sustav, s druge strane. Činjenica jest da su brojne tranzicijske zemlje nakon ulaska u EU suočene s odlaskom radne snage u bogatije zemlje Zapadne Europe. To uzrokuje nedostatak obrazovane radne snage kako u Istočnoj Europi tako i u Hrvatskoj. Rast plaća zasigurno će utjecati na smanjenje odlaska, međutim taj rast treba pratiti produktivnost i ukupna konkurentnost hrvatskih tvrtki. Stoga se ne očekuje zaustavljanje spomenutih negativnih trendova u kratkom vremenskom razdoblju. Tomu treba dodati i izazove povjerenja u ključne institucije za razvoj poduzetništva, prije svega sudstvo. Usto, dugoročno predviđiv porezni sustav, nužan je za privlačenje kako domaćih, tako i stranih investicija.

Što je Adris i kako bira poslove?

Adris je tvrtka za ulaganje i upravljanje naglašene društvene odgovornosti. Cilj joj je dugoročno stvaranje vrijednosti i prinosa za dioničare, kreiranje novih radnih mjesta i koristi za zajednicu u kojoj djeluje. U ostvarivanju svojih ciljeva Adris se oslanja na naglašenu pripadnost tvrtki, otvorenost novim znanjima i uspješnim svjetskim poslovnim praksama.

Adris ima svoje ulagačke kriterije koje propituje prije ulaska u neki posao, vodeći računa o elementima dugoročne održivosti svakog od svojih poslova. Rastuća potražnja, prostor za daljnju konsolidaciju na regionalnim tržištima i dostizanje ekonomije obujma te premiumizacija poslovanja ključni su kriteriji. Posljedično, fokus je na preuzimanju liderske pozicije u industriji u koju se ulazi. S obzirom na malo domaće tržište i dugoročno ograničenu potražnju, nužna je internacionalizacija Adrisovih poslova. Dobar je primjer proizvodnja zdrave hrane koja ostvaruje 80 posto prihoda na izvoznim tržištima, dok je u turističkom dijelu Grupe taj udio veći od 95 posto. Analizirajući proces premiumizacije, treba naglasiti da je danas 84 posto hotelskih kapaciteta turističkog dijela Grupe na razini četiri i pet zvjezdica. S obzirom na kvalitetu svog portfelja i prisutnost u vrhunskim hrvatskim turističkim odredištima, Maistra ima potencijal postati vodećom hrvatskom turističkom tvrtkom. U Cromarisu je u 2018. godini ostvaren udio prihoda od diferenciranih proizvoda oko 40 posto dok je cilj u sljedeće četiri godine taj udio povećati na 50 posto. Cromaris se natječe na tržištu kvalitetom i razlikovnošću u odnosu na konkurenciju. U 2018. godini dostigao je 9.000 tona prodaje ekvivalenta svježe ribe i vrlo blizu je ciljanih 10.000 tona, značajnih za dugoročnu održivost. Croatia osiguranje stabiliziralo je svoj tržišni udio i zadržalo lidersku poziciju na hrvatskom tržištu nakon višegodišnjeg trenda pada. Adrisov portfelj danas ima tri rastuća posla što pokazuju višegodišnji trendovi. U posljednjih deset godina Adris je uložio 8,2 milijarde kuna u stjecanje vlasničkih udjela u turizmu, zdravoj hrani i osiguranju te u daljnji organski rast svojih poslova. Poslovni modeli Adrisovih tvrtki dugoročno su uvelike otporni na potencijalne krize koje se ciklički pojavljuju na globalnoj razini. Danas postoje modeli procjene kvalitete strategije svake pojedinačne tvrtke od strane relevantnih konzultantskih kuća. U njima se naglašava važnost industrije u kojima se tvrtka natječe na način „da je bolje biti prosječna tvrtka u dobroj industriji nego izvrsna tvrtka u prosječnoj industriji“. Adris ima dobre tvrtke u dobrim industrijama.

Temeljna obilježja 2018. godine

U 2018. godini sve Adrisove tvrtke zabilježile su rast ključnih pokazatelja poslovanja, kako količinskih, tako i financijskih. Sva tri posla zabilježila su dvoznamenkasti rast neto dobiti: turizam 24 posto, zdrava hrana 11 posto, a osiguranje 33 posto. Adris je akvizicijom tvrtke HUP-Zagreb d. d. dodatno osnažio svoj turistički dio poslovanja. Time su stvorena dva čvrsta stupa s pojedinačnom razinom godišnje neto dobiti od oko 300 milijuna kuna. U procesu vezanom za Agrokor, Adris je obavio sva potrebna rezerviranja u skladu s razinom očekivanih rizika. Pri tome, spomenuta rezerviranja, nemaju utjecaja na likvidnost, profitabilnost i održivost Adrisovih tvrtki. Krajem 2018. godine, Adris i nadalje ima snažnu novčanu poziciju i visok investicijski potencijal. Stoga postoji financijski kapacitet za vođenje rastuće dividendne politike i provođenje novog petogodišnjeg investicijskog ciklusa vrijednog gotovo tri milijarde kuna. Pored toga, postoji i mogućnost rasta akvizicijama.

Adris grupa u 2018. godini ostvarila ukupni prihod u iznosu od 5,79 milijardi kuna, što predstavlja rast od pet posto. Poslovni prihodi iznosili su 5,65 milijardi kuna ili 13 posto više u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Prihodi od prodaje robe i usluga iznosili su 5,06 milijardi kuna i za 16 posto su veći u usporedbi s prošlom godinom. Na domaćem tržištu ostvaren je prihod od 3,55 milijardi kuna, a na inozemnim tržištima 1,51 milijardu kuna ili 12 posto više u odnosu na prošlu godinu. Neto dobit iznosi 446 milijuna kuna, što predstavlja rast od 19 posto. Neto dobit nakon manjinskih interesa iznosi 307 milijuna kuna.

U svim trima poslovima Adrisove tvrtke Maistra, Cromaris i Croatia osiguranje zabilježile su dvoznamenkasti rast neto dobiti u 2018. godini, a konsolidirano gledajući, taj rast iznosi 29 posto. Ukoliko se tomu doda i tvrtka HUP-Zagreb d. d., Adrisovi poslovi su zabilježili konsolidirani rast neto dobiti od 52 posto.

Odrednice važne za usporedivost podataka

U 2017. i 2018. godini rezervirana su potraživanja na osnovi plasmana prema Agrokoru u tvrtki Adris grupa d. d., tako da rezultat na razini Grupe nije u potpunosti usporediv. Dodatno, u prvom tromjesečju 2017. godine obračunate su kamate na spomenute plasmane. Stupanjem na snagu lex Agrokoru u travnju 2017. prestao je obračun kamata. U konsolidiranom rezultatu 2018. godine nalazi se i tvrtka HUP-Zagreb d. d. i to za obračunsko razdoblje od 1. svibnja do 31. prosinca. Maistra je u 2018. godini ostvarila porezne olakšice po osnovi Zakona o poticanju ulaganja što je pozitivno utjecalo na neto rezultat.

Organski i akvizicijski rast turističkog dijela

Svjetski turizam u 2018. godini ostvario je rast broja dolazaka od šest posto što predstavlja drugu najbolju godinu od 2010. Dobro gospodarsko okruženje, oporavak ključnih emitivnih tržišta, bolja povezanost turističkih odredišta te jednostavniji vizni režimi pokretači su rasta. Europa je također zabilježila šest postotni rast, a Mediteran jedan postotni bod više, odnosno sedam posto. Globalne prognoze za 2019. godinu pokazuju rast između tri i četiri posto, a višegodišnje projekcije do 2030. godine ostaju i nadalje stabilne i rastuće. Analize pokazuju da je hrvatski turizam u 2018. godini zabilježio rast broja dolazaka od sedam posto, a broj noćenja od oko četiri posto. Nova rekordna godina sa 106 milijuna ostvarenih noćenja otvara brojna pitanja o održivosti sadašnjeg turističkog modela. Prvi izazov je sezonalnost. Čak 86 posto noćenja ostvaruje se u razdoblju od lipnja do rujna. Primjer opterećenja koje takva sezonalnost predstavlja za domaće resurse jest činjenica da se u Hrvatskoj ostvaruje 44 posto više noćenja po kvadratnom kilometru u odnosu na usporedni prosjek, u čiji su izračun uključeni podaci iz Austrije, Francuske, Grčke, Italije i Španjolske. Taj koeficijent, koji pokazuje opterećenje lokalnih resursa i infrastrukture, dvostruko je veći ako se u obzir uzme samo najvažniji mjesec u hrvatskoj turističkoj sezoni – kolovoz. Međutim, Hrvatska ostvaruje znatno manje prihode po noćenju od stranih gostiju u usporedbi s europskim prosjekom. Sa 127 eura prihoda po ostvarenom noćenju, Hrvatska je na trećini europskog prosjeka. Razlog tomu je zasigurno jedna od najnekonzekventnijih smještajnih struktura u Europi. Više od 80 posto smještajnih kapaciteta u Hrvatskoj čine kapaciteti visoke sezonalnosti, a to su privatni smještaj i kampovi. S udjelom hotelskih kapaciteta od oko 15 posto, Hrvatska znatno zaostaje za vodećim europskim i mediteranskim konkurentima koji imaju između 45 i 60 posto hotelskog smještaja u ukupnoj ponudi. Porezna politika potiče snažan rast privatnog smještaja u Hrvatskoj jer je razina poreznog opterećenja višestruko manja u odnosu na onu u turističkim tvrtkama. Stoga je jasno da nema načina financiranja nedostajuće infrastrukture. Adrisov turizam ide u potpuno drugom smjeru gradeći održivi turizam u svakom pogledu, ali nije potpuno izoliran od spomenutih vanjskih trendova.

U 2018. godini završen je proces vlasničke konsolidacije u tvrtki HUP-Zagreb d. d., a početkom 2019. godine Adris je završio proces stjecanja 100 postotnog udjela u tvrtki. U lipnju 2018. godine započeo je i proces funkcionalnog spajanja u turističkom dijelu kako bi Maistra d. d. i HUP-Zagreb d. d. funkcionirali kao jedinstveni sustav. Postoji nužnost vođenja jedinstvene poslovne politike u svim segmentima poslovanja kako bi se efekturali ekonomija obujma i sinergije s ciljem dugoročne održivosti i povećanja vrijednosti. Jedinstvena brand arhitektura omogućit će stvaranje platforme za rast i razvoj kao i lakše širenje u druga turistička odredišta. Turistički dio Grupe, kako je već spomenuto, ima 75 posto proizvoda u čvrstim objektima i čak 84 posto hotelskog smještaja na razini četiri i pet zvjezdica. Maistra je vodeća hrvatska turistička tvrtka prema kriteriju kvalitete turističkog portfelja. Cilj je da u sljedećih nekoliko godina sva ponuda bude na najvišoj razini. Struktura portfelja je u skladu sa strategijom održivog poslovanja. Najviši segmenti svake industrije pa tako i turizma najotporniji su na potencijalnu krizu i najmanje cjenovno osjetljivi. Nužno je zadržati visoku razinu operativne izvrsnosti u poslovanju kako bi se zadovoljili i najzahtjevniji potrošači te zadržao primjereni stupanj njihove lojalnosti. Danas je turistički dio Grupe prisutan u trima vodećim, prepoznatljivim i rastućim hrvatskim turističkim odredištima: Rovinju, Dubrovniku i Zagrebu. Ulaskom u segment gradskih hotela dodatno je smanjena sezonalnost poslovanja. Maistrin razvojni i Adrisov investicijski ciklus, vrijedan četiri milijarde kuna, stvorio je preduvjete za poboljšanje ključnih parametara poslovanja što je dovelo do snažnog rasta prihoda i profitabilnosti. Uz milijardu i pol kuna ulaganja u vlasnički udio HUP-Zagreba stvorena je pretpostavka daljnje održivosti turističkog dijela Grupe. U 2018. godini turistički dio Grupe ima EBITDA maržu od 38 posto, a neto dobit iz poslovanja na razini je od oko 300 milijuna kuna. Trenutna zaduženost turističkog dijela, mjerena odnosom duga i EBITDA iznosi 2,1 puta, što omogućava nastavak snažnog investicijskog ciklusa. Važna je činjenica i kvalitetna struktura operativne zarade pri čemu čvrsti objekti sudjeluju s dvije trećine, a kampovi samo s jednom trećinom u ukupnoj operativnoj dobiti turističkog dijela Grupe. Prije samo pet godina, udio dobiti čvrstih objekata u operativnoj zaradi bio je 41 posto, a na početku investicijskog ciklusa samo 21 posto. Adris je započeo veliki investicijski ciklus u turizmu još 2005. godine. Gradio je održiv turizam što potvrđuju i ostvareni rezultati. U razdoblju od 2005. do 2018. godine, prihodi su rasli po prosječnoj godišnjoj stopi od 8,7 posto, dok su noćenja prosječno rasla svega 1,9 posto godišnje. Naglasak je bio na rastu kvalitete i stvaranju prepoznatljive ponude. Ključna poluga u novom ciklusu rasta i razvoja jesu kvalitetni i motivirani zaposlenici na svim razinama u tvrtki. Danas je Adrisov turizam održiv posao iz nekoliko razloga među kojima su rastuća potražnja, visok stupanj internacionalizacije, kvalitetan portfelj, prisutnost u vrhunskim hrvatskim turističkim odredištima, profitabilnost i vrlo prihvatljiva razina zaduženosti.

Maistra je u 2018. godini ostvarila četiri posto više noćenja gostiju, uz povećanje prosječne cijene noćenja od četiri posto. Poslovni prihodi veći su za devet posto i iznose 1,25 milijarde kuna. Dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) iz redovnog poslovanja iznosi 449 milijuna kuna i za pet je posto veća od prošlogodišnjeg ostvarenja. Dobit prije kamata i poreza (EBIT) iz redovnog poslovanja bilježi rast od četiri posto i iznosi 275 milijuna kuna. Ostvarena neto dobit iz poslovanja iznosi 201 milijun kuna. U tijeku je završetak Grand Park Hotela Rovinj, ključnog proizvoda u procesu zaokruživanja vrhunske hotelske ponude u Rovinju. HUP-Zagreb d. d. tvrtka je koja znatno pridonosi jačanju turističkog dijela Grupe i koja također ostvaruje rast svih ključnih pokazatelja poslovanja. Navedeni pokazatelji, uz zagrebačke hotele, obuhvaćaju i poslovanje dubrovačkih hotela u sklopu ovisnog društva Hoteli dubrovačka rivijera d. d. U 2018. godini HUP-Zagreb d. d. je ostvario sedam posto više noćenja gostiju, uz rast prosječne cijene noćenja od osam posto. Poslovni prihodi veći su za 10 posto i iznose 448 milijuna kuna. Dobit prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) iznosi 176 milijuna kuna i 17 posto je veća od prošlogodišnje. Dobit prije kamata i poreza (EBIT) bilježi rast od 25 posto i iznosi 135 milijuna kuna. Ostvarena je pripisana neto dobit u iznosu od 104 milijuna kuna.

Niska ukupna zaduženost turističkog dijela Grupe omogućava nastavak snažnog investicijskog ciklusa koji je temelj rasta i razvoja te povećanja vrijednosti tvrtke. Do 2023. godine u turistički dio Grupe uložiti će se više od dvije milijarde kuna, čime će 95 posto hotelskih kapaciteta biti na najvišoj razini ponude. Uz ulaganja u Rovinju, Vrsaru, Zagrebu i Dubrovniku u planu je i gradnja hotela u Splitu, rastućem i prepoznatljivom hrvatskom turističkom odredištu. Uz kapitalna ulaganja, ključna poluga rasta jest ulaganje u prepoznatljivost i doživljaje u turističkim odredištima što izravno i pozitivno utječe na politiku upravljanja cijenama.

Cromaris ostvaruje daljni rast izvoza i udjela diferenciranih proizvoda

Globalni dugoročni rast potražnje za ribom, u posljednjih dvadesetak godina, iznosi oko tri posto godišnje pri čemu je rast proizvodnje i prodaje svježe ribe znatno brži i iznosi oko sedam posto. Europska unija najveći je uvoznik ribe i morskih plodova s oko četvrtinom vrijednosti ukupne svjetske trgovine. Potražnja za ribom rast će pogonjena dugoročnim pozitivnim trendovima. Sa stajališta proizvodnje, riba je najefikasniji izvor proteina dobiven iz uzgoja. Jačanje svijesti o zdravlju, razvoj novih proizvoda prilagođenih potrebama kupaca te veća dostupnost proizvoda pokretači su potražnje. Analize pokazuju da su u razdoblju od 2011. do 2017. godine potrošačke cijene ribe i morskih plodova rasle dvostruko brže u odnosu na ostale prehrambene proizvode. Cromaris je danas sedma tvrtka u Europi u segmentu uzgoja orade i brancina, a ujedno i najbrže rastuća s trendom daljnjeg rasta. Ostvaren je prosječan godišnji rast prodaje od 22 posto u razdoblju od 2008. do 2018. pri čemu je u 2018. godini dostignuta razina prodaje od gotovo 9.000 tona ekvivalenta svježe ribe ili WFE-a (eng. Whole Fish Equivalent). Cromaris je danas vertikalno integrirana tvrtka koja u svom sastavu ima mrjestilište, uzgoj ribe i preradu te razvijenu međunarodnu prodajnu mrežu. Cromaris je u 2018. godini ostvario 80 posto prihoda od prodaje na inozemnim tržištima što ukazuje na visok stupanj internacionalizacije poslovanja te predstavlja element održivosti tvrtke. Također, na talijanskom tržištu ostvaruje 40-50 posto veće cijene od konkurencije i pozicioniran je u premium segmentu. Krajem 2018. godine poznatost robne marke Cromaris u Hrvatskoj iznosila je 63 posto, a indeks distribucije ili dostupnost gotovo 100 posto. Udio diferenciranih proizvoda u prihodima, a to su svi proizvodi osim svježe orade i brancina, u 2018. godini iznosi 39 posto. Cromaris ima rastuću profitabilnost i u 2018. godini zabilježio je EBITDA maržu od 19 posto što ga svrstava u najprofitabilnije tvrtke u Europi u proizvodnji orade i brancina. Brzi dugogodišnji rast doveo je do odnosa duga i EBITDA-e od 8,9 puta. Stoga je početkom 2019. godine planirana dokapitalizacija u iznosu od 110 milijuna kuna. Tvrtka bi već za dvije do tri godine trebala doći do prihvatljive i održive razine duga od oko četiri puta EBITDA. Rast u budućnosti temelji se na nekoliko poluga od kojih su ključne: povećanje dostupnosti na ključnim izvoznim tržištima poput Italije, Francuske i Njemačke, ulaganje u marketing te naglasak na proširenju i prodaji diferenciranih proizvoda. Do sada je u rast i razvoj Cromarisa uloženo oko 1,1 milijardu kuna. Cromaris je održiva tvrtka zbog nekoliko elemenata koji idu tomu u prilog: rastuća potražnja, internacionalizacija poslovanja, strategija premiumizacije, orijentacija na proizvode dodane vrijednosti, dostizanje ekonomije razmjera i rastuća profitabilnost.

Cromaris je u 2018. godini ostvario prodaju od 8.166 tona, što je za 11 posto više u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem. Količinska prodaja na izvoznim tržištima porasla je 16 posto, od čega najviše na talijanskom, francuskom i njemačkom tržištu. Na inozemnim tržištima ostvaruje se 79 posto količinske prodaje i 80 posto prihoda od prodaje. U uvjetima snažnog dampinga konkurencije na ključnim izvoznim tržištima ostvaren je porast prosječnih cijena od dva posto. Primjerice, u Italiji, ključnom izvoznom tržištu, Cromaris postiže oko 45 posto veće prosječne cijene svježe ribe od grčke i turske konkurencije. U skladu s rastom količina i cijena u 2018. godini ostvaren je porast prihoda od prodaje za 13 posto. Prihodi od prodaje diferenciranih proizvoda, prije svega

svježe očišćene i pakirane ribe, porasli su za 46 posto. Kao što je spomenuto, proizvodi visoke dodane vrijednosti trenutno čine 39 posto udjela u ukupnoj prodaji, što je u skladu s Cromarisovom strategijom diferencijacije. Rast prihoda, promjena prodajne strukture i troškovna učinkovitost utječu na rast operativne dobiti od šest posto. U 2018. godini ostvarene su za deset milijuna kuna manje izravne subvencije. Ostvarena je neto dobit u iznosu od 25,6 milijuna kuna, što predstavlja rast od 11 posto u odnosu na 2017. godinu. Cromaris nastavlja sa strategijom rasta i razvoja. Ključne su poluge razvoj portfelja proizvoda visoke dodane vrijednosti, odgovarajuće marketinško-prodajne aktivnosti na svim tržištima te snažna međunarodna prodajna mreža. Cromaris je pokrenuo proces proširenja pogona za preradu svježe ribe kako bi se udvostručili dosadašnji kapaciteti. Do 2023. godine, Cromaris će u rast i razvoj poslovanja uložiti dodatnih 260 milijuna kuna.

Croatia osiguranje nastavlja transformaciju poslovanja

Nakon završetka razdoblja cjenovnog rata na hrvatskom tržištu osiguranja, koji je započeo krajem 2013. godine, te gubitka gotovo trećine tržišta uslijed liberalizacije, došlo je do stabilizacije. To je imalo pozitivan utjecaj na cijelo tržište osiguranja koje pokazuje dugoročne pozitivne trendove. Primjerice, u 2018. godini hrvatsko tržište osiguranja raslo je sedam posto, a u sljedećim godinama očekuje se nastavak rasta u korelaciji s rastom BDP-a. Prognoze za sljedeće četiri godine su na razini tri do četiri posto godišnje. Usporedba s razvijenim članicama EU-a pokazuje da postoji znatan prostor za rast, mjereno odnosom udjela bruto premije u BDP-u. U 2018. godini Hrvatska je imala udio bruto zaračunate premije u BDP-u oko 2,6 posto, dok je to u razvijenim zemljama Europske unije od pet do deset posto. Dugoročno gledajući, na potencijal rasta tržišta utječu nove tehnologije, rast standarda te smanjena uloga države, osobito u području mirovina i zdravstva. Croatia osiguranje prošlo je dvije snažne faze restrukturiranja. Odmah nakon preuzimanja uslijedila je dokapitalizacija vrijedna 840 milijuna kuna što je dovelo do snažne kapitaliziranosti tvrtke. U prvoj fazi restrukturiranja, u razdoblju od 2014. do 2016., došlo je do „čišćenja“ bilance i prve faze organizacijskog preustroja. Ukupni troškovi te faze iznosili su 926 milijuna kuna. Znatno je promijenjena struktura zaposlenih u Hrvatskoj, u korist prodaje i marketinga. Od početnih 23 posto, taj se udio krajem 2018. godine povećao na gotovo 60 posto. Broj menadžera smanjio se za dvije trećine. Tijekom druge faze, u 2017. i 2018. godini, obavljena je integracija tvrtki Croatia Lloyd d. d. i Croatia zdravstveno osiguranje d. d. kao i vlasničko restrukturiranje poliklinika. Integracijom se postiglo vođenje jedinstvene poslovne politike kao i veća troškovna učinkovitost. Obavljena je akvizicija i integracija Cardif osiguranja, nišnog igrača u području osiguranja kredita. Obavljen je niz tehnoloških unaprjeđenja u svim dijelovima poslovanja, odnosno povećana je razina digitalizacije u cijelom lancu vrijednosti. U 2016. godini započeo je proces povećanja efikasnosti interne prodajne mreže, a u tri godine, produktivnost je porasla za 43 posto. Croatia osiguranje uvjerljivo je naj snažniji brand i osiguravajuće društvo kojemu se najviše vjeruje. Vrijednost indeksa povjerenja u marku iznosi 58 posto i prema tom je rezultatu Croatia osigurava za 15 postotnih bodova bolje od drugoplasiranoga. To je zasigurno pridonijelo zadržavanju vodeće pozicije na hrvatskom tržištu osiguranja. U razdoblju od 2014. do 2018. godine ostvaren je snažan rast efikasnosti poslovanja, iskazan kombiniranim razmjerom koji je poboljšan za dvadesetak postotnih bodova. U 2014. godini iznosio je 116,9, a u 2018. 94,1. Croatia osiguranje putuje transformacije od tipične državne tvrtke u tvrtku orijentiranu kupcu. Mjerenje zdravlja organizacije indeksom OHI (eng. Organizational Health Index) pokazuje pozitivne pomake u svim svojim elementima, a ključni pomaci napravljeni su u području inovacija i dijeljenja znanja, orijentacije na kupca i motivacije zaposlenika. Nužno je učvrstiti poluge održivosti s obzirom da tvrtka ovisi o samo jednom, hrvatskom, tržištu, a u dijelu upravljanja imovinom postoji dugoročni trend pada kamatnih stopa.

Croatia osiguranje i u 2018. godini zadržalo je vodeću poziciju na hrvatskom tržištu, s ukupnim udjelom od 28,1 posto. Tržišni je lider u segmentu neživotnih osiguranja s 33,2 posto. I u životnim osiguranjima zadržana je vodeća pozicija, s ostvarenim tržišnim udjelom od 17,7 posto. U Hrvatskoj je ostvarena ukupna bruto zaračunata premija u iznosu od 2,75 milijardi kuna, što je pet posto više od prošlogodišnje premije, i to unatoč daljnjoj optimizaciji i smanjenju dijela portfelja. Bruto zaračunata premija na razini Grupe iznosi 3,32 milijarde kuna i šest je posto veća od prošlogodišnje bruto zaračunate premije. Kombinirani omjer iz redovnog poslovanja, kao jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti poslovanja, poboljšan je za 2,4 postotna boda u odnosu na prošlogodišnji omjer i iznosi 94,1. Ostvareni pokazatelji rezultat su uspješnog nastavka procesne transformacije društva s naglaskom na operativnu izvrsnost. Primjerice, samo u 2018. godini ostvaren je daljnji rast produktivnosti interne prodajne mreže od 18 posto. U 2018. godini Croatia osiguranje ostvarilo je dobit prije poreza u iznosu od 403 milijuna kuna, dok je u 2017. godini ostvarena dobit od 304 milijuna kuna, što predstavlja rast od 33 posto. Neto dobit iznosi 337 milijuna kuna i veća je za 33 posto od prošlogodišnje neto dobiti.

Postoji nekoliko ključnih poluga rasta u budućnosti i stoga su pokrenuti projekti koji će pridonijeti daljnjem rastu i razvoju tvrtke. Prva je poluga moderan i konkurentan portfelj proizvoda. Nužan je razvoj novih proizvoda u skladu sa zahtjevima klijenata i tehnološkim trendovima. Ulazak u područje nezadovoljene potražnje ključ je za stvaranje elemenata konkurentske prednosti. Sljedeća je važna poluga tzv. customer journey ili upravljanje ukupnim iskustvom koje klijent ima u međudjelovanju s Croatia osiguranjem. Ključna je promjena pogleda iz „sektorskog” u „klijentov” pogled, a time i daljnje unaprjeđenje poslovnih procesa. Digitalizacija procesa, i eksterno prema klijentima, i interno u procesima, preduvjet je očuvanja konkurentske prednosti. Četvrta, ali ne i manje važna poluga jest iskorak u poslovna područja koja su komplementarna s poslom osiguranja, primjerice poliklinike.

Financijski pokazatelji Adris grupe

Novčani tok iz poslovnih aktivnosti Grupe u 2018. godini iznosio je ukupno 726 milijuna kuna, dok je novac generiran poslovanjem iznosio 847 milijuna kuna.

Novčani tok iz ulagačkih aktivnosti u 2018. godini iznosio je 244 milijuna kuna. Novčani priljevi odnose se na primitke od prodaje vrijednosnih papira te naplaćene kamate. Odljev je ponajprije posljedica stjecanja većinskog udjela i akvizicije društva HUP Zagreb d. d., te ulaganja u materijalnu imovinu i financijsku imovinu.

Ulaganja u materijalnu imovinu najvećim se dijelom odnose na nastavak započetog investicijskog ciklusa u turističkom segmentu s ciljem zaokruživanje vrhunске hotelske ponude u Rovinju i izgradnju novog Grand Park Hotela Rovinj kao ključnog proizvoda u tom procesu.

Dio slobodnih sredstava uložen je u različite financijske proizvode, pri čemu se vodilo računa o optimalnom omjeru prinosa i likvidnosti.

Novčani tok iz financijskih aktivnosti negativan je i iznosi 539 milijuna kuna, a određen je ponajprije kupnjom manjinskih udjela društva HUP – ZAGREB d. d. kroz javnu ponudu, isplatom redovnih dividendi u iznosu od 285 milijuna kuna i otkupom vlastitih dionica, te priljevima od kredita zbog zamjene dijela financiranja razvojnog ciklusa ovisnih društavanijskim izvorima.

Dobra likvidnost i niska razina zaduženosti i dalje su ključna obilježja poslovanja Adris grupe. Koeficijent likvidnosti, definiran odnosom tekuće imovine i tekućih obveza, i dalje je visok te je u 2018. godini iznosio 1,54, pri čemu u izračun ne ulaze tehničke pričuve iz osiguravateljskog posla. Koeficijent zaduženosti iznosi 0,50 i ukazuje na visok potencijal kojim Grupa raspolaže u vidu dodatnog korištenja financijskih poluga, odnosno dostupnih povoljnih vanjskih izvora financiranja za buduće poslovne aktivnosti.

Ukupne kratkoročne obveze pod utjecajem su konsolidacije Croatia osiguranja u bilancu Grupe. Naime, u skladu s pravilima industrije Croatia osiguranje u svojoj strukturi obveza mora držati pričuve za nastale i potencijalne štete.

Kada se u obzir uzme financijska imovina Grupe raspoloživa za dugoročna ulaganja, neto novčana pozicija pozitivna je, što Adrisu omogućava veliku samostalnost u kreiranju vlastite poslovne politike daljnjeg rasta i razvoja.

Vlastiti kapital Adris grupe povećan je i u 2018. godini te na dan 31.12. iznosi 8,80 milijardi kuna. Zarada po dionici iznosila je 19,1 kunu, uz cjelogodišnje intenzivno trgovanje na hrvatskom tržištu kapitala.

4. RIZICI I UPRAVLJANJE RIZICIMA

Društvo je izloženo financijskim rizicima (valutnom, kamatnom i kreditnom), kao i tržišnim rizicima koji utječu na osnovnu djelatnost ovisnih društava.

Društvo se za upravljanje financijskim rizicima koristi uobičajenim financijskim instrumentima na financijskom tržištu Republike Hrvatske.

S obzirom na značajnu vrijednost financijske imovine kojom Društvo upravlja posebna pozornost posvećuje se upravo upravljanju financijskim rizicima, praćenju stabilnosti bankarskog sustava i stanja na financijskim tržištima, odnosno plasmanu sredstava kojima se upravlja kroz Odjel riznice.

U turističkom dijelu Grupe rizik predstavlja povratak određenih zemalja na europsko turističko tržište, i to politikom niskih cijena. Potencijalni rizik dampinga ponajprije se odnosi na zemlje iz mediteranskog kruga poput Turske, Tunisa i Egipta. Nedostatak radne snage u turizmu utjecat će na ukupan rast troškova osoblja u toj djelatnosti.

5. *PODACI O STJECANJU I OTPUŠTANJU VLASTITIH DIONICA*

Glavna skupština Društva dana 17. lipnja 2014. donijela je Odluku o davanju ovlasti Upravi za stjecanje vlastitih dionica oznake ADRS (ADRS-R-A) i ADRS2 (ADRS-P-A) za razdoblje od pet godina od dana donošenja odluke, radi ponude navedenih dionica na prodaju radnicima Društva i povezanih Društava.

Na temelju ovlasti i pod uvjetima koje je odredila Glavna skupština Odlukom od 17. lipnja 2014., Uprava Društva izradila je Program raspolaganja vlastitim dionicama, kojeg je usvojio Nadzorni odbor dana 20. travnja 2015., te novi Program raspolaganja vlastitim dionicama kojeg je Nadzorni odbor Društva usvojio 17. listopada 2017., kojim se uređuju način i uvjeti prodaje vlastitih dionica radnicima Društva i radnicima povezanih društava.

U 2018. Društvo je, u skladu s ovlastima i uvjetima određenim Odlukom Glavne skupštine od 17. lipnja 2014., dana 16. siječnja objavilo poziv za otkup dionica Društva, u trajanju od 16. siječnja do 22. siječnja. Dana 02. ožujka Društvo je donijelo i Program otkupa vlastitih dionica, kojim se ovlašćuje investicijsko društvo Interkapital vrijednosni papiri d. o. o., Masarykova 1, 10000 Zagreb, za provedbu procesa kupnje vlastitih dionica Društva na razdoblje od 05. ožujka 2018. do 16. lipnja 2019. godine. Predmetni poziv i program objavljeni su na internetskim stranicama Zagrebačke burze i Društva (www.zse.hr; www.adris.hr).

U skladu s prethodno navedenim programima, tijekom 2018. Društvo je:

- steklo 4.844 vlastitih dionica roda ADRS (ADRS-R-A), koje čine 0,05 % dionica tog roda, i 231.913 vlastitih dionica roda ADRS2 (ADRS-P-A), koje čine 3,42 % dionica tog roda, odnosno ukupno 236.757 dionica koje čine 1,44 % ukupnog temeljnog kapitala Društva.
- prodalo radnicima Društva i radnicima povezanih društava 60.840 vlastitih dionica roda ADRS (ADRS-R-A), koje čine 0,63 % dionica tog roda, i 10.182 vlastitih dionica roda ADRS2 (ADRS-P-A), koje čine 0,15 % dionica tog roda, odnosno ukupno 71.022 vlastitih dionica koje čine 0,43 % ukupnog temeljnog kapitala Društva.

Na dan 31. prosinca 2018. Društvo je držalo ukupno 95.402 vlastitih dionica roda ADRS (ADRS-R-A), što čini 0,99 % dionica tog roda, i 247.923 vlastitih dionica roda ADRS2 (ADRS-P-A), koje čine 3,65 % dionica tog roda, odnosno ukupno 343.325 vlastitih dionica koje čine 2,09 % ukupnog temeljnog kapitala Društva.

6. *AKTIVNOSTI ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA*

Društvo kontinuirano prati događanja u okruženju i ulaže u istraživanje tržišta, usmjerava i podržava aktivnosti povezanih društava koje su u funkciji organskog rasta te prepoznavanja poslovnih prilika i realizacije novih akvizicija.

7. *ZNAČAJNI DOGAĐAJI NAKON ZAVRŠETKA POSLOVNE GODINE*

Tijekom veljače 2019. proveden je prijenos dionica manjinskih dioničara HUP-ZAGREB d. d. Zagreb, koji su imali sveukupno 18.375 dionica. Otpremnina za prenesene dionice utvrđena je u iznosu od 3.446,00 HRK po dionici. Tijekom veljače 2019. proveden je i prijenos dionica manjinskih dioničara HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d. d. Mlini, koji su imali sveukupno 34.203 dionica. Otpremnina za prenesene dionice utvrđena je u iznosu od 271,00 HRK po dionici.

8. *NEFINANCIJSKI IZVJEŠTAJ*

Nefinancijski izvještaj za izvještajnu godinu prilaže se uz Izvještaj posloводства kao zaseban dokument.

9. TABLICA USKLADE GFI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2018. GODINU I REVIDIRANOG MSFI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2018. GODINU

(u tisućama kuna)

Stavka MSFI	Iznos	Stavka GFI	Iznos	Razlika	Napomena
		Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	101		Prihod od ukidanja ostalih rezerviranja u iznosu 25.356 tisuća kuna je u MSFI izvještaju prikazano u stavci Ostali dobici. Dobit od prodaje materijalne imovine u iznosu 21.600 tisuća kuna je u MSFI izvještaju prikazano u stavci Ostali dobici. Prihod od otpuštanja rezerviranja za otpremine u iznosu 15.249 tisuća kuna je u MSFI netiran sa troškom na poziciji Troškovi zaposlenih, a u GFI je prikazan u Ostali poslovni prihodi (izvan grupe).
Ostali prihodi	347.361	Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	586.566	(253.300)	Prihod od naplaćenih otpisanih potraživanja u iznosu od 151.689 tisuća kuna i prihod od zatvaranja rezerviranja za sudske sporove i slično u iznosu od 25.412 tisuće kuna su u MSFI izvještaju netirani sa pripadajućim rashodima na stavci Ostali poslovni rashodi, a u GFI izvještaju su prikazani na stavci Ostali poslovni prihodi (izvan grupe).
		Udio u dobiti od zajedničkih pothvata	13.995		
Amortizacija i vrijednosna usklađenja	(438.497)	Amortizacija Vrijednosno usklađenje dugotr. imovine osim financ. imovine	(425.223)	-	
Nastale štete u osiguranju neto od reosiguranja	(1.743.769)	Materijalni troškovi	(3.126.343)	-	
Troškovi materijala i usluga	(1.382.574)				
Troškovi zaposlenih	(1.085.854)	Troškovi osoblja	(960.298)	(111.766)	Prihod od otpuštanja rezerviranja za otpremine u iznosu 15.249 tisuća kuna je u MSFI netiran sa troškom na poziciji Troškovi zaposlenih, a u GFI je prikazan u Ostali poslovni prihodi (izvan grupe). Ostali troškovi zaposlenih u iznosu 127.015 tisuća kuna (naknade za prijevoz, potpore i slično) su u GFI prikazane na stavci Ostali troškovi.
		Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	(13.790)		
Ostali poslovni rashodi	(527.626)	Ostali troškovi Vrijednosna usklađenja kratkotr. imovine osim financ. imovine	(361.415)	60.673	Ostali troškovi zaposlenih u iznosu 127.015 tisuća kuna (naknade za prijevoz, potpore i slično) su u MSFI prikazane na stavci Troškovi zaposlenih. Ispravak vrijednosti danih zajmova u iznosu 243.443 tisuća kuna je u GFI izvještaju prikazano u stavci Financijski rashodi. Prihod od naplaćenih otpisanih potraživanja u iznosu od 151.689 tisuća kuna i prihod od zatvaranja rezerviranja za sudske sporove i slično u iznosu od 25.412 tisuće kuna su u MSFI izvještaju netirani sa pripadajućim rashodima na stavci Ostali poslovni rashodi, a u GFI izvještaju su prikazani na stavci Ostali poslovni prihodi (izvan grupe).
		Rezerviranja za započete sudske sporove	(16.669)		
		Ostali poslovni rashodi	(79.505)		

Stavka MSFI	Iznos	Stavka GFI	Iznos	Razlika	Napomena
Financijski prihodi	26.670				Prihod od ukidanja ostalih rezerviranja u iznosu 25.356 tisuća kuna je u GFI izvještaju prikazano u stavci Ostali poslovni prihodi (izvan grupe). Dobit od prodaje materijalne imovine u iznosu 21.600 tisuća kuna je u GFI izvještaju prikazano u stavci Ostali poslovni prihodi (izvan grupe).
Ostali dobiti	149.408				
Udio u dobiti pridruženih društava i zajedničkih poduhvata	13.995	Financijski prihodi	129.123	60.950	
Financijski rashodi	(46.659)				Ispravak vrijednosti danih zajmova u iznosu 243.443 tisuća kuna je u MSFI izvještaju prikazano u stavci Ostali poslovni rashodi.
Ostali gubici	(124.962)	Financijski rashodi	(415.064)	243.443	

ADRIS GRUPA d.d.
 Rovinj 11

 ADRIS GRUPA d. d.
 Marko Remenar

ODGOVORNOST ZA GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Na temelju važećeg hrvatskog Zakona o računovodstvu, Uprava je dužna osigurati da se nekonsolidirana i konsolidirana financijska izvješća za svaku financijsku godinu sastave u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) koje je odobrila Europska unija („EU“), tako da daju istinitu i objektivnu sliku financijskog položaja i rezultata poslovanja društva ADRIS GRUPA d. d., Rovinj i ovisnih društava („Grupa“) za to razdoblje.

Uprava razumno očekuje kako Grupa i Društvo imaju odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Iz navedenog razloga, Uprava i dalje prihvaća načelo neograničenosti vremena poslovanja pri izradi konsolidiranih financijskih izvješća.

Odgovornosti Uprave pri izradi konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvješća uključuju osiguravanje:

- odabira i dosljednog primjenjivanja odgovarajućih računovodstvenih politika;
- razumnih i opreznih prosudbi i procjena;
- primjenjivanja važećih računovodstvenih standarda; te
- pripremu konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvješća po načelu trajnosti poslovanja, osim ako je neprimjereno pretpostaviti hoće li Grupa i Društvo nastaviti svoje poslovne aktivnosti.

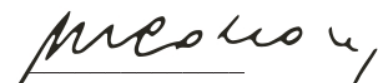
Uprava je odgovorna za vođenje ispravnih računovodstvenih evidencija koje će u bilo koje doba s prihvatljivom točnošću odražavati financijski položaj Grupe i Društva, kao i njegovu usklađenost s važećim hrvatskim Zakonom o računovodstvu. Uprava je također odgovorna za očuvanje imovine Grupe i Društva te stoga i za poduzimanje razumnih mjera radi sprječavanja i otkrivanja pronevjera i ostalih nepravilnosti.

Osim toga, sukladno Zakonu o računovodstvu Uprava je dužna sastaviti i Godišnje izvješće koje obuhvaća financijske izvještaje, izvješće poslovanja i izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Izvješće poslovanja sastavljeno je sukladno zahtjevima članka 21. i 24. Zakona o računovodstvu, a izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja sukladno zahtjevima članka 22. Zakona o računovodstvu.

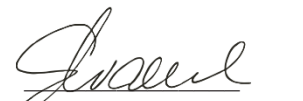
Godišnje izvješće odobreno je za izdavanje od strane Uprave 19. travnja 2019. godine.

Potpisano od strane Uprave:

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj ①

mr. Ante Vlahović
predsjednik uprave

Marko Remenar
član uprave

Stipanka Ivandić Štefanek
član uprave

Izvuešće neovisnog revizora

Dioničarima društva Adris grupa d.d.

Izvuešće o reviziji konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi *konsolidirani i nekonsolidirani* financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj društva Adris grupa d.d. („Društvo“) i njegovih ovisnih društava (zajedno - „Grupa“) na dan 31. prosinca 2018. i njihovu financijsku uspješnost i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su usvojeni u Europskoj uniji („MSFI“).

Naše mišljenje je usklađeno s našim dodatnim izvještajem Revizijskom odboru.

Što smo revidirali

Konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji Grupe i Društva obuhvaćaju:

- Konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti za godinu završenu 31. prosinca 2018.;
- Konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2018.;
- Konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o promjenama dioničke glavnice za tada završenu godinu;
- Konsolidirani i nekonsolidirani izvještaj o novčanom toku za tada završenu godinu; i
- Bilješke uz konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje, uključujući značajne računovodstvene politike i ostale objašnjavajuće informacije.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvješću u odjeljku o *Odgovornosti revizora za reviziju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja*.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni te da čine odgovarajuću osnovu za naše mišljenje.

Neovisnost

Neovisni smo od Grupe i Društva u skladu s *Kodeksom etike za profesionalne računovođe* Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (*IESBA Kodeksom*), te smo ispunili naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom.

Prema našim najboljim saznanjima i uvjerenju, izjavljujemo da su nerevizijske usluge koje smo pružili Društvu i Grupi u skladu s primjenjivim zakonskim propisima u Republici Hrvatskoj te da nismo pružili nerevizijske usluge koje su zabranjene člankom 5(1) Uredbe (EU) br. 537/2014.

Nerevizijske usluge koje smo pružili Društvu i Grupi u razdoblju od 1. siječnja 2018. godine do 31. prosinca 2018. godine objavljene su u Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

Naš pristup reviziji

Pregled

- Značajnost za financijske izvještaje Društva kao cjeline: 19.400 tisuća kuna, što predstavlja 5% prosječne dobiti prije poreza za zadnje tri godine, uvećane za umanjenje vrijednosti potraživanja za dane kredite.
  - Značajnost za financijske izvještaje Grupe kao cjeline: 39.000 tisuća kuna, što predstavlja 5% prosječne dobiti prije poreza za zadnje tri godine, uvećane za umanjenje vrijednosti potraživanja za dane kredite.
  - Angažirani tim za reviziju Grupe izvršio je reviziju 4 izvještajne jedinice u Hrvatskoj, uključujući domaće i inozemne komponente. Reviziju inozemnih ovisnih društava obavili su revizori komponenti koji su društva unutar mreže PwC-a.
  - Naš revizijski opseg obuhvatio je gotovo 100% prihoda od prodaje Grupe i gotovo 100% apsolutne vrijednosti pripadajuće dobiti Grupe.
-
- Grupa – Stjecanje društva EXPERTUS d.o.o. (uključujući HUP-ZAGREB d.d. i HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA D.D.)
  - Grupa - Procjena korisnog vijeka uporabe nekretnina, postrojenja i opreme i indikatori umanjenja vrijednosti u poslovnom segmentu turizam
  - Grupa - Procjene korištene u izračunu obveza iz ugovora o osiguranju i test adekvatnosti obveza (LAT)

Oblikovali smo našu reviziju utvrđujući značajnost i procjenjujući rizike značajnog pogrešnog prikazivanja u konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima. Konkretno, razmatrali smo područja subjektivnih procjena uprave; na primjer, značajne računovodstvene procjene koje uključuju pretpostavke i uzimaju u obzir buduće događaje koji su inherentno neizvjesni. Kao i u svim našim revizijama, također smo obavili postupke vezane uz zaobilaženje internih kontrola od strane uprave, uključujući između ostalog i analizu o tome postoje li dokazi koji bi upućivali na pristranost koja predstavlja rizik materijalne pogreške kao posljedicu prijevare.

Značajnost

Na opseg naše revizije utjecala je naša primjena značajnosti. Revizija je oblikovana kako bi se moglo steći razumno uvjerenje o tome jesu li konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji bez značajnog pogrešnog prikaza. Pogrešni prikazi mogu nastati kao posljedica prijevare ili pogreške. Smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovi tih konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja.

Na temelju naše profesionalne prosudbe utvrdili smo određene kvantitativne pragove značajnosti, uključujući značajnost za konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje kao cjeline, kako je prikazano u tabeli niže. Oni su nam, zajedno s kvalitativnim razmatranjima, pomogli u određivanju opsega revizije, vrste, vremenskog rasporeda i obujma naših revizijskih postupaka, kao i utvrđivanju utjecaja pogrešnog prikazivanja, ako postoji, pojedinačno i u zbroju na konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje kao cjelinu.

Značajnost za financijske izvještaje kao cjeline	Društvo: 19.400 tisuća kuna Grupa: 39.000 tisuća kuna
Kako smo je utvrdili	Društvo: 5% prosječne dobiti prije poreza za zadnje tri godine, uvećane za umanjene vrijednosti potraživanja za dane kredite Grupa: 5% prosječne dobiti prije poreza za zadnje tri godine, uvećane za umanjene vrijednosti potraživanja za dane kredite
Obrazloženje za korišteno odabrano mjerilo	Odabrali smo dobit prije poreza kao mjerilo jer smatramo da je ona ključno mjerilo u industriji Društva i također predstavlja mjerilo prema kojem dioničari najčešće mjere uspješnost poslovanja Grupe i Društva. Zbog volatilnosti dobiti prije poreza, koristili smo trogodišnji prosjek dobiti prije poreza za 2018., 2017. i 2016. godinu. Prilagodili smo dobit prije poreza Grupe i Društva za jednokratni učinak umanjene vrijednosti potraživanja po danim kreditima. Postotak koji smo odabrali je u skladu s kvantitativnom razinom značajnosti društava orijentiranih na ostvarenje dobiti u relevantnom sektoru.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj prosudbi, bila od najveće važnosti za našu reviziju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, te ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključna revizijska pitanja

Grupa – Stjecanje društva EXPERTUS d.o.o. (uključujući HUP-ZAGREB d.d. i HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA D.D.)

Vidjeti bilješku 35 (Stjecanje ovisnih društava) za povezani opis i objavu.

U travnju 2018. godine Grupa je stekla udjele u društvu EXPERTUS d.o.o., koje drži većinske udjele u društvima HUP-ZAGREB d.d. i HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d.d., za ukupnu naknadu od 1.002.140 tisuća kuna.

Usredotočili smo se na ovo područje tijekom revizije zbog značajnosti procjena i prosudbi koje je Uprava morala donijeti u iskazivanju ove transakcije kao i zbog sveukupnog utjecaja transakcije na konsolidirane financijske izvještaje. Ključna područja procjene uključuju alokaciju kupovne cijene, određivanje fer vrijednosti utvrdive imovine i obveza te utvrđivanje ukupne naknade za stjecanje.

Kako smo revidirali Ključno revizijsko pitanje

Stekli smo detaljno razumijevanje detalja transakcije stjecanja kroz razgovor s Upravom Grupe i čitanjem pravne dokumentacije vezane uz transakcije (prije svega Kupoprodajnog ugovora).

Uskladili smo naknadu za stjecanje iz ugovora s iznosima na bankovnim izvodima i obvezom iskazanom u financijskim izvještajima.

Proveli smo revizijske procedure kako bismo utvrdili potpunost i prikladnost identificirane stečene imovine i obveza na datum stjecanja.

Za stečene nekretnine smo uskladili iskazane fer vrijednosti stečene imovine s izvještajima o procjeni vrijednosti koje su pripremili neovisni procjenitelji. Uključili smo naše interne stručnjake za procjene vrijednosti kako bismo pregledali metodologiju korištenu u izvještajima o procjeni vrijednosti te smo odradili sljedeće:

- Testirali smo matematičku točnost i dosljednost matematičkih izračuna u izvještajima o procjeni vrijednosti.
- Za zemljišta smo preispitali razumnost usporednih tržišnih transakcija korištenih za utvrđivanje fer vrijednosti.
- Za nekretnine korištene u poslovanju (hotelske zgrade i ostale komercijalne objekte), usporedili smo ključne podatke u primjeni prihodovne metode (poput impliciranih prihoda, operativnih troškova i stopa kapitalizacije) – korištene za utvrđivanje njihove fer vrijednosti – s rasponom koji bi bio prihvatljiv na temelju dostupnih tržišnih informacija.

Testirali smo alokaciju kupovne cijene koje je pripremila Uprava Grupe, ponovo smo izračunali proizašli goodwill i ocijenili potpunost objava iskazanih u financijskim izvještajima u skladu s MSFI 3.

Ključna revizijska pitanja

Grupa - Procjena korisnog vijeka uporabe nekretnina, postrojenja i opreme i indikatori umanjenja vrijednosti u poslovnom segmentu turizam

Vidjeti bilješku 2.6 (Značajne računovodstvene politike), bilješku 4 (Ključne računovodstvene procjene) te bilješku 17 (Nekretnine, postrojenja i oprema).

Uprava godišnje procjenjuje da li postoje okolnosti zbog kojih bi se procijenjeni korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja i opreme trebao izmijeniti u odnosu na prethodno utvrđeni te da li postoje indikatori umanjenja vrijednosti imovine. Uprava tijekom 2018. godine nije izvršila značajna vrijednosna usklađenja životnog vijeka te nije provela test umanjenja vrijednosti ove imovine, budući da nisu utvrđeni pokazatelji umanjenja vrijednosti.

Usmjerali smo pozornost na ovo područje zbog učestalosti adaptacije i rekonstrukcije imovine u poslovnom segmentu turizam, i mogućih značajnih učinaka na financijske izvještaje ukoliko se okolnosti koje utječu na procjenu korisnog vijeka uporabe i/ili indikatori umanjenja vrijednosti ne identificiraju pravovremeno.

Kako smo revidirali Ključno revizijsko pitanje

Pribavili smo i stekli razumijevanje računovodstvenih politika Uprave u svezi mjerenja nekretnina, postrojenja i opreme.

S Upravom smo raspravili učestalost adaptacije i rekonstrukcije imovine kako bismo potvrdili da je u skladu s procijenjenim korisnim vijekom.

Nadalje, pregledali smo interne izvještaje Grupe i u kojima je prikazan pregled ostvarenog financijskog rezultata po profitnim jedinicama, odnosno hotelima, turističkim naseljima, i kampovima.

Za svaku profitnu jedinicu smo utvrdili da je dobit prije poreza, kamata i amortizacije (EBITDA) ostvarena u 2018. godini pozitivna, te smo je usporedili s planom za 2018. godinu i EBITDA-om ostvarenom u 2017. godini. Za one profitne jedinice gdje je EBITDA manja od plana ili prošle godine, raspravili smo s Upravom planove za te jedinice za naredna razdoblja. Razmotrili smo vanjske faktore, kao što su rezultati turističke sezone i najave Ministarstva turizma za narednu sezonu, te ostale promjene koji imaju direktan učinak na poslovanje Grupe.

Ključna revizijska pitanja

Grupa - Procjene korištene u izračunu obveza iz ugovora o osiguranju i test adekvatnosti obveza (LAT)

Vidjeti bilješku 2.32 (Značajne računovodstvene politike) i bilješku 34 (Tehničke pričuve).

Na dan 31. prosinca 2018. godine Grupa ima tehničke pričuve u iznosu od 7.465.504 tisuće kuna, što predstavlja 69% ukupnih obveza Grupe. Radi se o području koje uključuje značajnu prosudbu u pogledu neizvjesnih budućih ishoda, uključujući prije svega vrijeme i konačno potpuno podmirenje dugoročnih obveza osiguranika, te smo stoga smatrali da je to ključno revizijsko pitanje u našoj reviziji.

U skladu s industrijom osiguranja, Grupa koristi modele procjene vrijednosti koji služe kao podloga za izračune tehničkih pričuva. Složenost modela može dovesti do pogrešaka, kao rezultat neadekvatnih/nepotpunih podataka, odnosno dizajna ili primjene modela.

Ekonomске pretpostavke kao što su povrat na investiciju i kamatne stope i aktuarske pretpostavke kao što su smrtnost, dugovječnost, ponašanja kupaca, kvota šteta i kvota troškova su ključni podaci koji se koriste za procjenu tih uglavnom dugoročnih obveza. U postavljanju ovih pretpostavki primjenjuje se značajna prosudba.

Grupa je provela test adekvatnosti obveza sukladno MSFI-jevima kako bi se potvrdilo da su tehničke pričuve bile adekvatne u kontekstu očekivanih budućih novčanih odljeva.

Kako smo revidirali Ključno revizijsko pitanje

Koristili smo vlastite aktuarske stručnjake da nam pomognu u obavljanju naših revizijskih postupaka.

Naša je revizija osobito bila usmjerena na modele koji se smatraju složenijima i/ili koji zahtijevaju značajnu prosudbu u postavljanju pretpostavki korištenih u izračunu tehničkih pričuva ili obavljanju test adekvatnosti obveza.

Dobili smo uvid u interni aktuarski proces uključujući utvrđivanje ekonomskih i aktuarskih pretpostavki od strane Uprave i proces njihovog odobrenja.

U našim procjenama smo, po potrebi, također i osporavali određene ekonomske i aktuarske pretpostavke s obzirom na obrazloženja Uprave u pogledu korištenih aktuarskih prosudbi uz usporedbu s primjenjivim iskustvima iz industrije.

Razmotrili smo primjerenost aktuarskih prosudbi korištenih u modelima, koje mogu varirati ovisno o proizvodu i/ili specifikacijama proizvoda, kao i usklađenost modela s primjenjivim računovodstvenim standardima.

Nadalje, našim ponovnim izračunima utvrdili smo jesu li modeli i sustavi izračunali tehničke pričuve točno i potpuno.

Testirali smo valjanost testiranja adekvatnosti obveza od strane Uprave što predstavlja ključni test koji se provodi za provjeru jesu li obveze adekvatne u odnosu na očekivane buduće ugovorne obveze. Korišteni podaci usklađeni su s računovodstvenim evidencijama.

Naši poslovi vezani za testove adekvatnosti obveza uključivali su ocjenu razumnosti projiciranih novčanih tokova i osporavanje pretpostavki usvojenih u pogledu iskustava u Grupi i industriji i specifičnih značajki proizvoda.

Kako smo odredili opseg revizije Grupe

Prilagodili smo opseg revizije kako bismo obavili dostatnu razinu posla koja nam omogućava izražavanje mišljenja o konsolidiranim financijskim izvještajima kao cjelini, uzimajući u obzir strukturu Grupe, računovodstvene procese i kontrole te industriju u kojoj Grupa posluje.

Prilikom utvrđivanja našeg sveobuhvatnog pristupa grupnoj reviziji, odredili smo vrstu posla koju je bilo potrebno odraditi direktno od strane nas, kao grupnog revizijskog tima ili revizora komponenti čije su procedure obavljene sukladno našim instrukcijama. Tamo gdje je posao obavljen od strane revizora komponenti, odredili smo razinu našeg uključivanja potrebnog za provođenje revizijskog posla nad tim komponentama kako bismo mogli zaključiti da li je prikupljeno dovoljno primjerenih dokaza koji čine osnovu za naše mišljenje o konsolidiranim financijskim izvještajima Grupe kao cjeline.

Identificirali smo 4 izvještajne jedinice koje smo podvrgli našim revizijskim postupcima. Angažirani tim za reviziju Grupe proveo je revizijske postupke u sljedeće 3 izvještajne jedinice:

- Adris grupa d.d. (matično društvo) i na konsolidiranoj razini;
- ovisno društvo Adria resorts d.o.o. sa svoja dva izravna ovisna društva Maistra d.d. i Cromaris d.d.; i
- ovisno društvo Abilia d.o.o.

Revizijski tim PricewaterhouseCoopersa d.o.o., Zagreb zadužen za reviziju komponente obavio je reviziju grupe Croatia osiguranje d.d., dok su reviziju inozemnih komponenti ove podgrupe obavili revizijski timovi društava unutar mreže PwC-a prema uputama i pod nadzorom angažiranog tima za reviziju Grupe.

Sve u svemu, naši revizijski postupci obuhvatili su gotovo 100% prihoda i dobiti Grupe.

Provodeći gore navedene postupke na razini svih značajnih komponenti uz dodatne postupke na razini Grupe, prikupili smo dovoljno primjerenih revizijskih dokaza vezano uz financijske informacije Grupe u cjelini, koje daju osnovu za naše mišljenje na konsolidirane financijske izvještaje.

Izveštavanje o ostalim informacijama uključujući Izvešće posloводства i Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnje izvješće Grupe i Društva, koje uključuje Izvešće posloводства i Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, ali ne uključuju konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje i naše izvješće neovisnog revizora o njima.

Naše mišljenje o konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije, uključujući i Izvešće posloводства te Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

U vezi s našom revizijom konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije, te pri tome razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim u reviziji ili se na neki drugi način čini da su značajno pogrešno prikazane.

U pogledu Izvešća posloводства i Izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, obavili smo također postupke propisane odredbama hrvatskog Zakona o računovodstvu. Ti postupci obuhvaćaju provjeru uključuje li Izvešće posloводства objave zahtijevane člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu, te uključuje li Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja informacije definirane u članku 22. Zakona o računovodstvu.

Na temelju posla koji smo obavili tijekom revizije, prema našem mišljenju:

- Informacije u Izvešću posloводства i Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja za financijsku godinu za koju su sastavljeni konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji usklađene su, u svim značajnim odrednicama, s konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima;
- Izvešće posloводства sastavljeno je u skladu s člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu; te
- Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja uključuje informacije definirane u članku 22. Zakona o računovodstvu.

Nadalje, na temelju poznavanja i razumijevanja poslovanja Grupe i Društva i njihovog okruženja stečenog u okviru revizije, od nas se zahtijeva da izvijestimo ako zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz u Izvešću posloводства i Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. U tom smislu nemamo ništa za izvijestiti.

Odgovornost uprave i onih koji su zaduženi za nadzor za konsolidirane i nekonsolidirane financijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su usvojeni u Europskoj uniji i za one interne kontrole za koje uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Grupe i Društva da nastave s vremenski neograničenim poslovanjem, za objavljivanje okolnosti vezanih uz vremensku neograničenost poslovanja ako je to primjenjivo te za korištenje računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako uprava namjerava likvidirati Društvo i Grupu ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za nadzor su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja Grupe i Društva.

Odgovornost revizora za reviziju konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kad ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajnima ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevarena može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje internih kontrola.
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo osmislili revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Grupe i Društva.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila uprava.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi uprava i, na temelju pribavljenih revizijskih dokaza, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Grupe i Društva da nastave s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnog revizora na povezane objave u konsolidiranim i nekonsolidiranim financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo i Grupa prekine s vremenski neograničenim poslovanjem.

- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li konsolidirani i nekonsolidirani financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.
- Prikupljamo dostatne primjerene revizijske dokaze vezano uz financijske informacije subjekata ili poslovne aktivnosti unutar Grupe kako bismo mogli izraziti mišljenje o konsolidiranim financijskim izvještajima. Odgovorni smo za usmjeravanje, nadzor i provedbu grupne revizije. Samostalno smo odgovorni za naše izvješće neovisnog revizora.

Komuniciramo s onima koji su zaduženi za nadzor, između ostalih pitanja, planirani djelokrug i vremenski raspored revizije i važne revizijske nalaze, uključujući značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za nadzor da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s neovisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utječu na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim mjerama zaštite.

Među pitanjima o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za nadzor, određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga predstavljaju ključna revizijska pitanja. Navedena pitanja opisujemo u našem izvješću neovisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba priopćiti u našem izvješću neovisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice priopćavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takve objave.

Izvješće o ostalim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Imenovanje

Imenovani smo revizorom Društva od njegovog osnutka i bili smo revizori pravnog prethodnika Društva. Naše imenovanje obnavlja se jednom godišnje odlukom skupštine i predstavlja ukupno neprekinuto razdoblje angažmana više od 15 godina.

Angažirani partner u reviziji odgovoran za ovo izvješće neovisnog revizora je Tamara Maćašović.

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

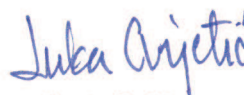
PricewaterhouseCoopers d.o.o.
Heinzelova 70, Zagreb
19. travnja 2019.

Tamara Maćašović
Član Uprave

PricewaterhouseCoopers d.o.o.⁴
za reviziju i konzalting
Zagreb, Heinzelova 70

Luka Cvijetić
Ovlašteni revizor

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

KONSOLIDIRANI I
NEKONSOLIDIRANI
FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI
31.PROSINCA 2018.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Grupa		Društvo	
		2018.	2017.	2018.	2017.
Poslovni prihodi	5	5.064.599	4.372.750	23.345	20.921
Ostali prihodi	6	347.361	385.754	216.289	5.166
Promjena vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda		120.492	60.214	-	-
Nastale štete u osiguranju neto od reosiguranja	8	(1.743.769)	(1.665.099)	-	-
Troškovi materijala i usluga	7	(1.382.574)	(1.147.458)	(22.793)	(25.738)
Troškovi zaposlenih	9	(1.085.854)	(918.710)	(27.804)	(22.823)
Amortizacija i vrijednosna usklađenja	17, 18, 19	(438.497)	(375.758)	(18.294)	(18.311)
Ostali poslovni rashodi	10	(527.626)	(517.870)	(261.428)	(156.561)
Ostali dobici	11	149.408	271.932	33.561	141.136
Ostali gubici	12	(124.962)	(82.649)	(4.257)	(16.495)
Dobit iz poslovanja		378.578	383.106	(61.381)	(72.705)
Financijski prihodi	13	26.670	93.483	64.979	130.691
Financijski rashodi	13	(46.659)	(39.494)	(37.947)	(32.524)
Financijski prihodi/(rashodi) – neto	13	(19.989)	53.989	27.032	98.167
Udio u dobiti pridruženih društava i zajedničkih poduhvata	21	13.995	4.214	-	-
Dobit prije oporezivanja		372.584	441.309	(34.349)	25.462
Porez na dobit	14	73.735	(67.665)	42.519	(9.542)
Neto dobit razdoblja		446.319	373.644	8.170	15.920
Ostala sveobuhvatna dobit <i>Stavke koje će naknadno biti klasificirane u dobit ili gubitak</i>					
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neto od odgođenog poreza na dobit		(45.503)	108.520	(3.593)	12.923
Neto promjena revalorizacijske rezerve (FVPL vlasnički papiri – pristup preklapanja)		(6.371)			
Ostalo		(2.288)	(387)	-	-
Ukupna ostala sveobuhvatna dobit		(54.162)	108.133	(3.593)	12.923
Ukupna sveobuhvatna dobit za godinu		392.157	481.777	4.577	28.843
Neto dobit za:					
Dioničare Društva		307.477	292.992	8.170	15.920
Nekontrolirajuće interese		138.842	80.652	-	-
		446.319	373.644	8.170	15.920
Sveobuhvatna dobit za:					
Dioničare Društva		270.337	368.762	4.577	28.843
Nekontrolirajuće interese		121.820	113.015	-	-
		392.157	481.777	4.577	28.843
Osnovna/razrijeđena zarada po dionici koja se odnosi na dioničare Društva <i>(u kunama)</i>	15	19,14	18,12	0,51	0,98

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa			Društvo		
		31. prosinca 2018.	Prepravljen o 31. prosinca 2017.	Prepravljen o 31. prosinca 2016.	31. prosinca 2018.	Prepravljen o 31. prosinca 2017.	Prepravljen o 31. prosinca 2016.
IMOVINA							
Dugotrajna imovina							
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	6.126.006	4.251.403	4.185.785	224.283	232.486	495.568
Ulaganja u nekretnine	18	901.915	954.293	806.006	234.324	242.983	4.962
Biološka imovina	19	32.199	31.017	27.493	-	-	-
Nematerijalna imovina	20	1.057.779	944.986	921.474	2.592	2.702	2.774
Ulaganja u ovisna društva	21	-	-	-	4.903.789	3.279.865	3.280.051
Ulaganja koja se drže do dospijea	22	-	1.829.027	1.933.529	-	-	-
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	22	1.883.079	-	-	-	-	-
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	23	-	3.683.527	2.501.149	-	99.507	83.748
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	23	3.792.425	-	-	95.126	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	29	615.526	375.732	182.579	-	-	-
Odgođena porezna imovina	26	406.527	240.343	237.151	155.051	110.126	104.311
Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate	21	91.249	91.549	97.566	-	-	-
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja	25	195.511	124.190	124.277	-	10	91
Depoziti	28	868.667	2.487.763	748.992	355.606	2.062.908	49.126
		15.970.883	15.013.830	11.766.001	5.970.771	6.030.587	4.020.631
Kratkotrajna imovina							
Zalihe	27	591.159	468.948	409.371	38	-	-
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja	25	1.704.358	1.917.846	2.127.973	1.037.627	1.553.168	1.581.454
Ulaganja koja se drže do dospijea	22	-	426.576	356.913	-	-	-
Dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	22	350.564	-	-	-	-	-
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	23	-	126.797	53.546	-	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	23	329.383	-	-	-	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	29	102.371	164.772	356.958	75.429	72.853	76.677
Depoziti	28	1.396.856	1.380.772	3.832.750	1.064.496	667.357	2.908.136
Potraživanja po osnovi poreza na dobit		45.195	-	-	13.524	-	10.870
Novac i novčani ekvivalenti	28	633.055	201.660	211.415	18.168	5.776	13.984
		5.152.941	4.687.371	7.348.926	2.209.282	2.299.154	4.591.121
Ukupno imovina		21.123.824	19.701.201	19.114.927	8.180.053	8.329.741	8.611.752

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa			Društvo		
		31. prosinca 2018.	Prepravljeno 31. prosinca 2017.	Prepravljeno 31. prosinca 2016.	31. prosinca 2018.	Prepravljeno 31. prosinca 2017.	Prepravljeno 31. prosinca 2016.
KAPITAL I OBVEZE							
Kapital i rezerve							
Temeljni kapital		164.000	164.000	164.000	164.000	164.000	164.000
Kapitalna dobit		56.036	46.167	36.612	56.036	46.167	36.612
Vlastite dionice		(140.277)	(60.799)	(102.686)	(140.277)	(60.799)	(102.686)
Zakonske pričuve		12.448	12.448	12.448	12.448	12.448	12.448
Rezerve fer vrijednosti		158.689	189.880	113.850	37.785	41.378	28.455
Statutarne pričuve		8.266.586	8.566.579	8.210.453	7.733.264	8.007.343	7.637.150
Zadržana dobit		278.782	44.034	404.588	12.151	19.752	649.782
	30	8.796.264	8.962.309	8.839.265	7.875.407	8.230.289	8.425.761
Nekontrolirajući udjeli		1.473.522	1.322.655	1.211.790	-	-	-
Ukupno kapital		10.269.786	10.284.964	10.051.055	7.875.407	8.230.289	8.425.761
OBVEZE							
Dugoročne obveze							
Posudbe	31	885.261	278.497	291.857	-	-	-
Rezerviranja	33	137.343	146.443	244.047	32	48	117.534
Tehničke pričuve	34	4.888.796	4.707.623	4.626.002	-	-	-
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	32	25.919	25.737	25.360	-	-	-
Ostale financijske obveze	35	222.675	-	-	222.675	-	-
Odgođena porezna obveza	26	310.802	212.546	198.415	-	-	-
		6.470.796	5.370.846	5.385.681	222.707	48	117.534
Kratkoročne obveze							
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	32	1.061.928	919.204	897.419	55.012	48.590	52.180
Obveze za porez na dobit		41.978	29.163	46.901	-	4.187	-
Posudbe	31	678.262	540.637	477.647	26.927	22.777	16.277
Rezerviranja	33	24.367	55.063	64.984	-	23.850	-
Tehničke pričuve	34	2.576.707	2.501.324	2.191.240	-	-	-
		4.383.242	4.045.391	3.678.191	81.939	99.404	68.457
Ukupno obveze		10.854.038	9.416.237	9.063.872	304.646	99.452	185.991
Ukupno kapital i obveze		21.123.824	19.701.201	19.114.927	8.180.053	8.329.741	8.611.752

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješke	Glavnica koja se može pripisati dioničarima Društva								Ukupno
		Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Statutarne pričuve	Zadržana dobit	Nekontroli- rajući udjeli	
Stanje 31. prosinca 2017.		164.000	46.167	(60.799)	12.448	189.880	8.566.579	44.034	1.322.655	10.284.964
Utjecaj primjene MSFI 9	2.39	-	-	-	-	7.165	(7.165)	(12.786)	(6.042)	(18.828)
Stanje 1. siječnja 2018.		164.000	46.167	(60.799)	12.448	197.045	8.559.414	31.248	1.316.613	10.266.136
Dobit za 2018. godinu		-	-	-	-	-	-	307.477	138.842	446.319
Ostala sveobuhvatna dobit										
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	-	-	-	(31.400)	-	-	(14.103)	(45.503)
Neto promjena revalorizacijske rezerve (FVPL vlasnički papiri – pristup preklapanja)		-	-	-	-	(4.227)	-	-	(2.144)	(6.371)
Tečajne razlike		-	-	-	-	-	(1.513)	-	(775)	(2.288)
Ukupna sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	(35.627)	(1.513)	307.477	121.820	392.157
Transakcije s vlasnicima										
Otkup od nekontrolirajućih interesa	36	-	-	-	-	-	(8.939)	(52.581)	(581.429)	(642.949)
Stjecanje akvizicijom	35	-	-	-	-	-	-	-	630.465	630.465
Prijenos zadržane dobiti	30 /iv/	-	-	-	-	-	15.921	(15.921)	-	-
Prijenos iz statutarne pričuve u zadržanu dobit	30 /iv/	-	-	-	-	-	(290.000)	290.000	-	-
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	(281.441)	(9.637)	(291.078)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(103.925)	-	-	-	-	-	(103.925)
Prodaja vlastitih dionica	30 /ii/	-	9.869	24.447	-	-	-	-	-	34.316
Ostalo		-	-	-	-	(2.729)	(8.297)	-	(4.310)	(15.336)
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	9.869	(79.478)	-	(2.729)	(291.315)	(59.943)	35.089	(388.507)
Stanje 31. prosinca 2018.		164.000	56.036	(140.277)	12.448	158.689	8.266.586	278.782	1.473.522	10.269.786

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješke	Glavnica koja se može pripisati dioničarima Društva								
		Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Statutarne pričuve	Zadržana dobit	Nekontrolirajući udjeli	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2017.		164.000	36.612	(102.686)	12.448	113.850	8.210.453	404.588	1.211.790	10.051.055
Dobit za 2017. godinu		-	-	-	-	-	-	292.992	80.652	373.644
Ostala sveobuhvatna dobit										
Promjena fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju		-	-	-	-	76.132	-	-	32.388	108.520
Tečajne razlike		-	-	-	-	-	(362)	-	(25)	(387)
Ukupna sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	76.132	(362)	292.992	113.015	481.777
Transakcije s vlasnicima										
Otkup od nekontrolirajućih interesa	35	-	-	-	-	-	(506)	-	(2.039)	(2.545)
Prijenos zadržane dobiti	30 /iv/	-	-	-	-	-	614.193	(614.193)	-	-
Prijenos iz statutarne zadržanu dobit	30 /iv/	-	-	-	-	-	(244.000)	244.000	-	--
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	(275.757)	-	(275.757)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(9.131)	-	-	-	-	-	(9.131)
Prodaja vlastitih dionica	30 /ii/	-	9.555	51.018	-	-	-	-	-	60.573
Ostalo		-	-	-	-	(102)	(13.199)	(7.596)	(111)	(21.008)
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	9.555	41.887	-	(102)	356.488	(653.546)	(2.150)	(247.868)
Stanje 31. prosinca 2017.		164.000	46.167	(60.799)	12.448	189.880	8.566.579	44.034	1.322.655	10.284.964

Društvo

<i>(svi iznosi su u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Statutarne pričuve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2017.		164.000	46.167	(60.799)	12.448	41.378	8.007.343	19.752	8.230.289
Utjecaj primjene MSFI 9	2.39	-	-	-	-	-	-	(7.370)	(7.370)
Stanje 1. siječnja 2018.		164.000	46.167	(60.799)	12.448	41.378	8.007.343	12.382	8.222.919
Dobit za 2018. godinu		-	-	-	-	-	-	8.170	8.170
Ostala sveobuhvatna dobit									
Promjena fer vrijednosti financijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		-	-	-	-	(3.593)	-	-	(3.593)
Ukupna sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	(3.593)	-	8.170	4.577
Transakcije s vlasnicima									
Raspodjela zadržane dobiti	30 /iv/	-	-	-	-	-	15.921	(15.921)	-
Prijenos iz statutarne pričuva u zadržanu dobit	30 /iv/	-	-	-	-	-	(290.000)	290.000	-
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	(281.441)	(281.441)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(103.925)	-	-	-	-	(103.925)
Prodaja vlastitih dionica	30 /ii/	-	9.869	24.447	-	-	-	-	34.316
Ostalo		-	-	-	-	-	-	(1.039)	(1.039)
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	9.869	(79.478)	-	-	(274.079)	(8.401)	(352.089)
Stanje 31. prosinca 2018.		164.000	56.036	(140.277)	12.448	37.785	7.733.264	12.151	7.875.407

BILJEŠKE KOJE SLIJEDE ČINE SASTAVNI DIO OVIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA.

Društvo

<i>(svi iznosi su u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Temeljni kapital	Kapitalna dobit	Vlastite dionice	Zakonske pričuve	Rezerve fer vrijednosti	Statutarne pričuve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2017.		164.000	36.612	(102.686)	12.448	28.455	7.637.150	649.782	8.425.761
Dobit za 2017. godinu		-	-	-	-	-	-	15.920	15.920
Ostala sveobuhvatna dobit									
Promjena fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju		-	-	-	-	12.923	-	-	12.923
Ukupna sveobuhvatna dobit		-	-	-	-	12.923	-	15.920	28.843
Transakcije s vlasnicima									
Raspodjela zadržane dobiti	30 /iv/	-	-	-	-	-	614.193	(614.193)	-
Prijenos iz statutarne pričuva u zadržanu dobit	30 /iv/	-	-	-	-	-	(244.000)	244.000	-
Objavljena dividenda	30 /v/	-	-	-	-	-	-	(275.757)	(275.757)
Kupnja vlastitih dionica	30 /ii/	-	-	(9.131)	-	-	-	-	(9.131)
Prodaja vlastitih dionica	30 /ii/	-	9.555	51.018	-	-	-	-	60.573
Ukupne transakcije s vlasnicima		-	9.555	41.887	-	-	370.193	(645.950)	(224.315)
Stanje 31. prosinca 2017.		164.000	46.167	(60.799)	12.448	41.378	8.007.343	19.752	8.230.289

(u tisućama kuna)	Bilješka	Grupa		Društvo	
		2018.	2017.	2018.	2017.
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti:					
Novac generiran poslovanjem	37	846.927	715.125	(67.692)	(30.127)
Plaćeni porez		(96.509)	(64.959)	(17.711)	(3.137)
Plaćena kamata		(24.196)	(22.793)	(969)	(950)
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti		726.222	627.373	(86.372)	(34.214)
Novčani tok korišten za ulagačke aktivnosti:					
Stjecanje društva, umanjeno za stečeni novac	35	(539.495)	(44.053)	(1.401.248)	-
Primici od prodaje pridruženih društava	21	-	6.469	-	-
Ulaganje u financijsku imovinu koja se drži do dospijea	22		(297.995)	-	-
Primici od prodaje financijske imovine koja se drži do dospijea	22		297.801	-	935
Ulaganje u dužničke vrijednosne papire po amortiziranom trošku		(400.434)	-	-	-
Primici od prodaje dužničkih vrijednosnih papira po amortiziranom trošku		370.322	-	-	-
Ulaganje u financijsku imovinu raspoloživu za prodaju	23		(1.843.733)	-	-
Primici od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju			914.446	-	-
Ulaganje u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(1.553.214)	-	-	-
Primici od prodaje financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		1.182.064	-	-	-
Ulaganje/(povlačenje) depozita - neto (Izdaci)/primici od ulaganja u vrijednosne papire i obveznice po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		(171.631)	50.108	-	-
Nabava materijalne i nematerijalne imovine		(660.715)	(695.723)	(1.717)	(3.262)
Dani krediti		(41.659)	-	(312.352)	(736.704)
Primici od danih kredita		58.941	87.674	600.017	623.396
Naplaćene kamate		252.173	372.253	22.638	193.092
Primici od prodaje materijalne imovine		40.906	19.067	473	95
Primici od dividendi		22.570	21.258	216.088	4.951
Ostali izdaci		-	-	-	-
Novčani tok korišten za ulagačke aktivnosti		243.762	(459.768)	443.832	242.002
Novčani tok korišten za financijske aktivnosti:					
Kupnja vlastitih dionica	30	(103.925)	(9.131)	(103.926)	(9.131)
Prodaja vlastitih dionica	30	34.316	60.573	34.318	60.573
Kupnja manjinskih udjela		(642.949)	(2.545)	-	-
Izdaci za financijski najam		(1.158)	-	-	-
Isplata dividendi		(285.137)	(275.757)	(279.610)	(273.938)
Otplata kredita		(35.291)	(84.500)	(4.150)	(2.500)
Primici od kredita		495.800	134.000	8.300	9.000
Neto ostali izdaci		(245)	-	-	-
Novčani tok korišten za financijske aktivnosti		(538.589)	(177.360)	(345.068)	(215.996)
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata		431.395	(9.755)	12.392	(8.208)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine		201.660	211.415	5.776	13.984
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	28	633.055	201.660	18.168	5.776

1. OPĆI PODACI

Adris grupa Rovinj (Grupa) sastoji se od Matice ADRIS GRUPA d. d., Rovinj (Društvo) i ovisnih društava navedenih u nastavku.

Matica je registrirana u Rovinju, Obala Vladimira Nazora 1, Hrvatska i bavi se upravljanjem ulaganjima u povezana društva i ostalim ulaganjima. Grupa se preko nekoliko ovisnih društavabavi turizmom, trgovinom, marikulturom te djelatnošću osiguranja.

Na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine dionice ADRIS GRUPE d. d., Croatia osiguranja d. d., Maistre d. d. i HUP-Zagreb d. d. kotiraju na tržištu javnih dioničkih društava na Zagrebačkoj burzi.

ADRIS GRUPA d. d. vlasnik je sljedećih društava koja čine Adris grupu (Grupu):

Naziv ovisnog društva	% vlasništva	
	2018.	2017.
ADRIA RESORTS d. o. o. , Rovinj, Hrvatska:	100	100
<i>MAISTRA d. d., Rovinj, Hrvatska:</i>	89,64	89,11
- GRAND HOTEL IMPERIAL d. d., Dubrovnik, Hrvatska	73,42	72,99
- Slobodna Katarina d. o. o. Rovinj, Hrvatska	89,64	89,11
<i>CROMARIS d. d., Zadar, Hrvatska:</i>	100	99,25
- CENMAR EXPORT-IMPORT d. o. o. Kali, Hrvatska	100	99,25
- Cromaris Italia s.r.l., Treviso, Italija	100	99,25
EXPERTUS d. o. o., Zagreb, Hrvatska:	100	-
- HUP-ZAGREB d. d., Zagreb, Hrvatska:	95,59	-
- HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d. d., Dubrovnik, Hrvatska)	93,19	-
- ASTORIA d. o. o., Zagreb, Hrvatska)	95,59	-
ABILIA d. o. o., Rovinj, Hrvatska	100	100
CROATIA osiguranje d. d., Zagreb, Hrvatska:	66,34	66,12
- CROATIA PREMIUM d. o. o. (preimenovano iz CROATIA mirovni dom d. o. o.), Zagreb	66,34	66,12
- Histria Construct d. o. o., Zagreb	66,34	66,12
- Core 1 d. o. o., Zagreb	66,34	66,12
- Razne Usluge d. o. o. – u likvidaciji, Zagreb	66,34	66,12
- CROATIA-Tehnički pregledi d. o. o., Zagreb	66,34	66,12
- STP Pitomača, Pitomača	66,34	66,12
- STP Blato, Blato	66,34	66,12
- Slavonijatrans-Tehnički pregledi d. o. o., Sl. Brod	50,42	50,25
- Autoprijevoz d. d., Otočac	52,60	52,42
- Herz d. d., Požega	66,34	66,12
- AUTO MAKSIMIR VOZILA d. o. o.	66,34	66,12
- CROATIA osiguranje mirovinsko društvo d. o. o., Zagreb	66,34	66,12
- Poliklinika Ars Medica, Pula	-	66,12
- CO Zdravlje d. o. o.	66,34	66,12
- CROATIA Poliklinika, Zagreb	66,34	66,12
- Milenijum osiguranje a.d., Beograd	66,34	66,12
- Croatia osiguranje d. d., Mostar	63,04	62,74
- Crotehna d. o. o., Ljubuški	63,04	62,74
- Ponte d. o. o., Mostar	63,04	62,74
- CROATIA remont d. d., Čapljina	42,10	43,78
- Croauto d. o. o., Mostar	41,90	41,90
- Hotel Hum d. o. o. , Ljubuški	63,04	62,74
- CROATIA osiguranje a.d. društvo za osiguranje neživota, Skopje	66,34	66,12
- CROATIA osiguranje a.d., društvo za osiguranje života, Skopje	66,34	66,12
- CROATIA osiguranje kredita d. d.	-	66,12
- AK POLICA d. o. o., Varaždin	66,34	-

*prikazani % udjela se odnosi na konačni udjel ADRIS GRUPE d. d. kao krajnje matice (u izračun % udjela nisu uključene vlastite dionice društava)

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Slijedi prikaz značajnih računovodstvenih politika usvojenih za pripremu ovih konsolidiranih i nekonsolidiranih financijskih izvještaja. Ove računovodstvene politike dosljedno su primjenjivane za sva razdoblja uključena u ove izvještaje, osim tamo gdje je drugačije navedeno.

2.1. Osnove sastavljanja

Financijski izvještaji Društva i Grupe sastavljeni su sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) koji su usvojeni u EU primjenom metode povijesnog troška, koji su promijenjeni inicijalnim priznavanjem financijskih instrumenata koji se iskazuju po fer vrijednosti i naknadnom revalorizacijom financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka te po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Ovi financijski izvještaji su odobreni od strane Uprave na dan 19. travnja 2019. godine.

Računovodstvene politike su konzistentne s računovodstvenim politikama iz prethodne financijske godine, osim promijenjenih računovodstvenih politika kao rezultat primjene novih računovodstvenih standarda MSFI 9 i MSFI 15 koji su na snazi od 1. siječnja 2018. godine.

Sastavljanje financijskih izvještaja sukladno MSFI zahtijeva upotrebu određenih ključnih računovodstvenih procjena. Također se od Uprave zahtijeva da se služi prosudbama u procesu primjene računovodstvenih politika Grupe. Područja koja uključuju viši stupanj prosudbe ili složenosti, odnosno područja gdje su pretpostavke i procjene značajne za financijske izvještaje prikazana su u bilješci 4.

a) Novi i dopunjeni standardi koje je Grupa i Društvo usvojila:

Grupa i Društvo su prvi put primijenili sljedeće standarde i dodatke za godišnje izvještajno razdoblje koje počinje 1. siječnja 2018. godine:

- *MSFI 9 Financijski instrumenti*
- *MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima*
- *Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja temeljenih na dionicama - Dodaci MSFI-ju 2*
- *Prijenos na ulaganje u nekretnine - Dodaci MRS-u 40*
- *Tumačenje 22 Transakcije u stranoj valuti i predujmovi*

Grupa i Društvo su nakon usvajanja MSFI-ja 9 i MSFI-ja 15 morali promijeniti svoje računovodstvene politike i provesti određena retroaktivna usklađenja. To je objavljeno u bilješci 2.39. Većina ostalih gore navedenih dodataka nije imala utjecaja na iznose priznate u prethodnim razdobljima i ne očekuje se da će značajno utjecati na tekuće ili buduća razdoblja.

b) Standardi i tumačenja koja još nisu usvojena:

Objavljeno je nekoliko novih računovodstvenih standarda i tumačenja koji nisu obvezni za izvještajna razdoblja koja završavaju 31. prosinca 2018. godine i koje Grupa i Društvo nisu ranije usvojili. Grupa i Društvo u nastavku procjenjuju utjecaj ovih novih standarda i tumačenja:

- *MSFI 16 Najmovi (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. siječnja 2019. godine, prije vremena primjena dopuštena je samo uz istodobnu primjenu MSFI-ja 15)*

MSFI 16 je objavljen u siječnju 2016. godine. Njime je došlo do toga da najmoprimci gotovo sve najmove priznaju u bilanci, budući da je razlika između poslovnih i financijskih najmova ukinuta. Prema novom standardu, priznaju se imovina (pravo na korištenje imovine u najmu) i financijska obveza za plaćanje najma. Jedini izuzetak predstavljaju kratkoročni najmovi i najmovi niske vrijednosti.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.1. Osnove sastavljanja (nastavak)

Grupa i Društvo su uspostavili projektni tim koji je pregledao sve ugovore o najmu Grupe i Društva tijekom prošle godine uzimajući u obzir nova pravila o računovodstvu najмова u MSFI-ju 16. Standard će prvenstveno utjecati na računovodstvo poslovnih najмова Grupe, a na Društvo neće imati utjecaj. Grupa očekuje da će 1. siječnja 2019. godine priznati imovinu (pravo korištenja imovine) u iznosu od oko 98.762 tisuća kuna te obveze za najam u iznosu od 98.762 tisuća kuna (nakon usklađenja za prijevremene otplate i obračunate najamnine priznate na dan 31. prosinca 2018. godine). Grupa očekuje da će neto dobit nakon oporezivanja za 2019. godinu biti manja za oko 1.350 tisuća kuna kao rezultat usvajanja novog standarda.

Grupa i Društvo će primijeniti standard od datuma obveznog usvajanja, odnosno od 1. siječnja 2019. godine. Grupa i Društvo namjeravaju primijeniti pojednostavljeni prijelazni pristup i neće prepravljati usporedne iznose za godinu prije prvog usvajanja.

Ne postoje drugi standardi koji još nisu na snazi, a za koje se očekuje da bi mogli imati značajan utjecaj na subjekt u sadašnjem ili budućim izvještajnim razdobljima i na buduće transakcije.

2.2. Konsolidacija

a) Ovisna društva

Ovisna društva su sva društva (uključujući strukturirana društva) koja su pod kontrolom Grupe. Grupa ima kontrolu nad društvom kada je izložena, ili kada ima prava na različite povrate koji proizlaze iz povezanosti s društvom te kada svojom kontrolom nad društvom ima mogućnost utjecati na te povrate. Ovisna društva su u potpunosti konsolidirana od datuma na koji je kontrola stvarno prenesena na Grupi, te isključena iz konsolidacije od dana kad ta kontrola prestane.

Grupa koristi računovodstvenu metodu kupnje za računovodstveni tretman poslovnih spajanja (bilješka 2.10).

Sve transakcije unutar Grupe, stanja i nerealizirani dobiti od transakcija unutar društava Grupe se eliminiraju. Isto tako eliminiraju se i nerealizirani gubici. Prema potrebi, računovodstvene politike ovisnih društava izmijenjene su kako bi se uskladile s politikama koje primjenjuje Grupa.

Ulaganja u ovisna društva u nekonsolidiranom izvještaju iskazuju se po trošku, umanjeno za ispravak vrijednosti. Trošak se usklađuje kako bi odražavao promjene naknade koje proizlaze iz promjena potencijalne naknade.

b) Ulaganja u pridružena društva

Pridruženim društvima smatraju se društva u kojima Grupa ima između 20 % i 50 % glasačkih prava, odnosno u kojima ima značajan utjecaj, ali nema kontrolu. U financijskim izvještajima Grupe navedena ulaganja iskazana su primjenom metode udjela, te su početno priznata po trošku. Ulaganja Grupe u pridružena društva uključuju goodwill utvrđen kod stjecanja (umanjeno za akumulirane gubitke od umanjenja).

Udio Grupe u dobitima ili gubicima pridruženih društava nakon stjecanja priznaje se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, a udio promjena u pričuvama nakon stjecanja priznaje se u pričuvama.

U nekonsolidiranim financijskim izvještajima Društva, ulaganja u pridružena društva iskazuju se po trošku. Ulaganja u pridružena društva uključuju goodwill identificiran na datum stjecanja, umanjeno za akumulirani gubitak od umanjenja vrijednosti.

c) Zajednički poslovi

Grupa primjenjuje MSFI 11 na sve zajedničke poslove. Prema MSFI-ju 11 ulaganja u zajedničke poslove klasificirana su kao zajednička poslovanja ili zajednički pothvati, ovisno o ugovornim pravima i obvezama svakog ulagača. Grupa je ocijenila prirodu svojih zajedničkih poslova i definirala ih je kao zajedničke pothvate. Zajednički pothvati iskazuju se po metodi udjela.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.3. Pripajanje društava pod zajedničkom kontrolom

Metoda knjigovodstvene vrijednosti prednika se upotrebljava za provođenje pripajanja kod društava pod zajedničkom kontrolom. Sadašnja vrijednost imovine i obveza Društava prednika se prenose u Društvo sljednika od datuma pripajanja. Na datum pripajanja, transakcije i stanja između društava, kao i dobiti i gubici u međusobnim transakcijama se poništavaju, a sadašnja vrijednost neto spojene imovine se priznaje u kapitalu.

2.4. Izvještavanje o segmentima

Operativni segmenti su dijelovi subjekta o kojima se izvještava na način koji je konzistentan s internim izvještavanjem koje se prezentira glavnom donositelju poslovnih odluka. Glavni donositelj poslovnih odluka koji je odgovoran za donošenje odluka o resursima koje treba rasporediti na segment i ocijeniti njegovo poslovanje identificiran je kao Uprava Adris grupe koja donosi strateške odluke.

2.5. Strane valute

a) Funkcionalna i izvještajna valuta

Stavke uključene u financijske izvještaje svake pojedine članice Grupe iskazane su u valuti primarnog gospodarskog okruženja u kojem članica Grupe posluje (funkcionalna valuta). Financijski izvještaji Društva i Grupe prikazani su u kunama, što predstavlja funkcionalnu valutu Društva i izvještajnu valutu Grupe.

b) Transakcije i stanja u stranoj valuti

Transakcije u stranim sredstvima plaćanja prevode se u funkcionalnu valutu tako da se iznosi u stranim sredstvima plaćanja preračunavaju po tečaju na dan transakcije. Dobici ili gubici od tečajnih razlika, koji nastaju prilikom podmirenja tih transakcija i preračuna monetarne imovine i obveza izraženih u stranim valutama, priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

Tečajne razlike nastale na nemonetarnoj imovini u stranoj valuti kao što su glavničke vrijednosnice iskazane po fer vrijednosti u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti iskazane su u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao dio njihovih dobitaka ili gubitaka od preračuna na fer vrijednost.

c) Članice Grupe

Rezultati poslovanja i financijsko stanje svih članica Grupe čija se funkcionalna valuta razlikuje od izvještajne valute preračunavaju se u izvještajnu valutu kako slijedi:

- i/ imovina i obveze za svaku bilancu preračunavaju se prema zaključnom tečaju na datum te bilance;
- ii/ prihodi i rashodi za svaki izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti preračunavaju se prema prosječnim tečajevima; i
- iii/ sve nastale tečajne razlike priznaju se u sveobuhvatnoj dobiti.

U konsolidaciji, tečajne razlike nastale preračunom neto ulaganja u inozemna ovisna društva evidentiraju se unutar dioničkog kapitala. Prilikom prodaje inozemnog ovisnog društva, sve tečajne razlike priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao dio dobitka ili gubitka od prodaje.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.6. *Nekretnine, postrojenja i oprema*

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su u bilanci po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Povijesni trošak uključuje trošak koji je izravno povezan sa stjecanjem imovine.

Naknadni izdaci uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost imovine ili se, po potrebi, priznaju kao zasebna imovina jedino ako će Društvo i Grupa imati buduće ekonomske koristi od spomenute imovine, te ako se trošak imovine može pouzdano mjeriti. Svi ostali troškovi investicijskog i tekućeg održavanja terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti u financijskom razdoblju u kojem su nastali.

Zemljište i imovina u pripremi se ne amortiziraju. Amortizacija ostalih nekretnina, postrojenja i opreme obračunava se primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška te imovine na njenu rezidualnu vrijednost tijekom njenog procijenjenog korisnog vijeka trajanja kako slijedi:

	Korisni vijek trajanja u godinama
Zgrade	12-50
Postrojenja i oprema	2,5-20

Rezidualna vrijednost imovine predstavlja procijenjeni iznos koji bi Društvo i Grupa trenutno dobili od prodaje imovine umanjenog za procijenjeni trošak prodaje u slučaju da je imovina dosegla starost i stanje koje se očekuje na kraju vijeka trajanja imovine. Rezidualna vrijednost imovine je nula ako Društvo i Grupa očekuju da će ju koristiti do kraja njenog vijeka trajanja. Rezidualna vrijednost imovine i korisni vijek uporabe pregledavaju se na svaki datum bilance i po potrebi usklađuju.

U slučaju da je knjigovodstveni iznos imovine veći od procijenjenog nadoknadivog iznosa, razlika se otpisuje do nadoknadivog iznosa (bilješka 2.11).

Dobici i gubici nastali prodajom određuju se usporedbom prihoda i knjigovodstvene vrijednosti sredstva i uključuju se u ostale dobitke/gubitke u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

U skladu s navedenom politikom Grupa i Društvo su tijekom 2018. godine preispitali vijek uporabe dugotrajne materijalne imovine u odnosu na plan investicija i renoviranja objekata. Za pojedine objekte gdje je utvrđeno kako se prema planu očekuju značajna ulaganja u razumnom budućem razdoblju koje je kraće u od inicijalno iskazanog vijeka trajanja, promijenjen je preostali vijek trajanja sukladno stvarno očekivanom korisnom vijeku trajanja navedenih sredstava u klasi građevinskih objekata i opreme. Kao rezultat navedene promjene, obračunata je veća amortizacija za 4.521 tisuću kuna u odnosu na prethodno primijenjene stope.

2.7. *Nematerijalna imovina*

a) Licence za softver

Licence za softver kapitaliziraju se na temelju troškova stjecanja i troškova koji nastaju dovođenjem softvera u radno stanje. Ovi troškovi amortiziraju se pravocrtnom metodom tijekom njihovog korisnog vijeka uporabe u razdoblju od 4 godina.

b) Zaštitni znakovi i licence

Zaštitni znakovi i licence iskazani su po povijesnom trošku. Zaštitni znakovi i licence imaju ograničen vijek uporabe i iskazuju se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom kako bi se alocirao trošak zaštitnih znakova i licenci tijekom njihovog procijenjenog vijeka uporabe od 5 godina.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.7. Nematerijalna imovina (nastavak)

c) Brandovi

Brandovi stečeni poslovnim spajanjima iskazuju se po inicijalno utvrđenoj fer vrijednosti (na dan stjecanja) umanjeni za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom kako bi se alocirao trošak branda u toku njegovog procijenjenog vijeka uporabe (15 godina).

d) Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja

Pojedinačno ostvareni odnosi s kupcima i stečeni dugoročni ugovori i prava iz neživotnih osiguranja iskazuju se po povijesnom trošku u razdoblju kada se pruža usluga. Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja stečeni poslovnim spajanjima priznaju se po fer vrijednosti na dan stjecanja. Takvi ugovori i prava imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti, ako postoji. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom tijekom procijenjenog trajanja odnosa i ugovora kako bi se alocirao trošak prava u toku njihovog procijenjenog vijeka uporabe (od 6 godina).

e) Vrijednost poslovanja životnih osiguranja

Vrijednost poslovanja životnih osiguranja stečenih poslovnim spajanjima priznaju se po fer vrijednosti na dan stjecanja. Takva imovina ima ograničen vijek trajanja sukladno trajanju dugoročnih ugovora o životnom osiguranju i iskazuje se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti, ako postoji. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom tijekom procijenjenog trajanja odnosa i ugovora kako bi se alocirao trošak prava u toku njihovog procijenjenog vijeka uporabe (od 20 godina).

f) Prava iz potraživanja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju

Pojedinačno ostvarena prava koja proizlaze iz ugovora o osiguranju iskazuju se po povijesnom trošku u razdoblju kada se pruža usluga. Prava koja proizlaze iz ugovora o osiguranju stečena poslovnim spajanjima priznaju se po fer vrijednosti na dan stjecanja. Takva prava imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti, ako postoji. Amortizacija se obračunava pravocrtnom metodom tijekom procijenjenog trajanja odnosa i ugovora kako bi se alocirao trošak prava u toku njihovog procijenjenog vijeka uporabe (od 8 godina).

g) Goodwill

Goodwill predstavlja razliku između fer vrijednosti troška stjecanja i fer vrijednosti udjela Grupe u neto prepoznatljivoj imovini stečenog ovisnog društva dan stjecanja. Goodwill nastao stjecanjem ovisnog društva iskazuje se u okviru nematerijalne imovine. Zasebno iskazan goodwill godišnje se provjerava zbog umanjenja vrijednosti ili kad god postoje pretpostavke za umanjenje te se iskazuje po trošku stjecanja umanjenom za akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Gubici od umanjenja vrijednosti goodwilla se ne ukidaju.

Goodwill se alocira na jedinice stvaranja novca za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti. Alokacija se provodi na one jedinice stvaranja novca za koje se očekuje da će imati koristi od poslovnog spajanja u kojem je nastao goodwill (bilješka 2.10).

h) Razgraničeni troškovi pribave

Razgraničeni troškovi pribave za neživotna osiguranja odnose se na provizije koje se obračunavaju internoj i vanjskoj prodajnoj mreži nastale pri zaključivanju polica osiguranja tijekom trajanja financijske godine. U ovom smislu, provizija koje se obračunava prodajnoj mreži predstavlja ukupnu pribavnu proviziju za pojedinu policu osiguranja. Indirektni odnosno opći troškovi prodaje se ne razgraničavaju.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.7. Nematerijalna imovina (nastavak)

Za poslove neživotnih osiguranja, razgraničeni troškovi pribave na datum izvještavanja izračunavaju se metodologijom koja je usporediva s metodom obračuna pričuva za prijenosne premije na datum izvještavanja.

Uvođenjem računovodstvene politike razgraničavanja troškova pribave, Grupa je ujedno uvela i evidentiranje obveze za nedospjelu proviziju. Obveza za nedospjelu proviziju je razlika između ukupne provizije koja se treba obračunati za pojedinu policu osiguranja i obračunate provizije. Osnovica za izračun ukupne provizije predstavlja vrijednost policirane (zaračunate) premije, dok je osnovica za izračun obračunate provizije iznos naplaćene premije po pojedinoj polici.

Nadoknativi iznos razgraničenih troškova pribave se procjenjuje na svaki datum izvještavanja kao dio testa adekvatnosti obveza neživotnih osiguranja.

2.8. Ulaganja u nekretnine

Ulaganja u nekretnine odnose se uglavnom na poslovne zgrade i skladišta koja se drže u svrhu dugoročnog stjecanja prihoda od najma ili zbog porasta njihove vrijednosti te se Društvo i Grupa njima ne koriste. Ulaganja u nekretnine tretiraju se kao dugotrajna ulaganja, osim ako nisu namijenjena prodaji u sljedećoj godini i kupac je identificiran, u kojem se slučaju svrstavaju u kratkotrajnu imovinu.

Ulaganja u nekretnine iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Amortizacija zgrada obračunava se primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška tijekom njihovog procijenjenog korisnog vijeka uporabe od 40 godina.

Naknadni izdaci kapitaliziraju se samo kada je vjerojatno da će Društvo i Grupa od toga imati buduće ekonomske koristi i kada se trošak može pouzdano mjeriti. Svi ostali troškovi popravaka i održavanja terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti kada nastanu. Ukoliko Društvo i Grupa počnu koristiti imovinu namijenjenu prodaji, ona se reklasificira u nekretnine, postrojenja i opremu te njena knjigovodstvena vrijednost na dan reklasifikacije postaje iznos pretpostavljenog troška koji će se naknadno amortizirati.

2.9. Biološka imovina – matično jato i ribe u uzgajalištu

Biološka imovina koju čine matična jata riba iskazuju se po fer vrijednosti umanjenoj za troškove koji nastaju do točke prodaje. Prihodi ili rashodi nastali s osnove priznavanja biološke imovine mjerene po fer vrijednosti umanjenoj za procijenjene troškove do točke prodaje, kao i prihodi i rashodi nastali kao posljedica promjene fer vrijednosti ove imovine, priznaju se u računu dobiti i gubitka u razdoblju kad su nastali.

Poljoprivredni proizvodi, koje čine ribe u uzgajalištima, iskazuju se po trošku koji obuhvaća hranu, trošak izravnog rada, ostale izravne troškove i pripadajući dio općih troškova. Zalihe ribe u uzgajalištu iskazuju se u financijskim izvještajima u okviru zaliha.

Proizvodni ciklus od nasada riblje mlađi do prosječne težine konzumne ribe traje od 2 do 3 godine. Ukupan broj ribe u uzgajalištu na kraju razdoblja utvrđuje se na temelju nasađenih količina riblje mlađi umanjenih za procijenjeni mortalitet i umanjenih za izlovljene količine. Na osnovu ustanovljene količine ribe u komadima u uzgajalištu, procjenjuje se ukupna biomasa (količina u kg) na način da se procijeni prosječna masa po jedinici ribe i na osnovu ukupnog broja komada izračuna ukupna količina ribe u kg.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.10. Poslovna spajanja

Računovodstvena metoda kupnje upotrebljava se za iskazivanje svih poslovnih spajanja neovisno o tome stječu li se glavnički instrumenti ili druga imovina. Naknada prenesena prilikom stjecanja ovisnog društva sastoji se od:

- fer vrijednosti prenesene imovine
- obveza nastalih prema bivšim vlasnicima stečenog društva
- vlasničkih udjela koje je izdala grupa
- fer vrijednosti svake stavke imovine ili obveza koja je rezultat ugovora o potencijalnoj naknadi i
- fer vrijednosti postojećih vlasničkih udjela u ovisnom društvu.

Stečena prepoznatljiva imovina, obveze i nepredviđene obveze u poslovnom spajanju, pri čemu postoji mali broj iznimaka, početno se mjere po fer vrijednosti na datum stjecanja. Grupa priznaje nekontrolirajuće interese u stečenom društvu po proporcionalnom udjelu nekontrolirajućeg interesa u prepoznatljivoj neto imovini stečenog društva primjenom metode stjecanja u etapama.

Troškovi povezani sa stjecanjem iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kako nastanu.

Višak

- prenesene naknade,
- iznosa bilo kojeg nekontrolirajućeg interesa u stečenom društvu i
- fer vrijednosti na datum stjecanja bilo kojeg prijašnjeg vlasničkog udjela u stečenom društvu iznad fer vrijednosti prepoznatljive neto imovine stečenog društva iskazuje se kao goodwill. Ako su ti iznosi manji od fer vrijednosti prepoznatljive neto imovine stečenog ovisnog društva, razlika se iskazuje izravno u računu dobiti i gubitka kao kupnja po cijeni nižoj od prodajne.

U slučaju odgođenog podmirivanja bilo kojeg dijela novčane naknade iznosi plativi u budućnosti diskontiraju se na njihovu sadašnju vrijednost na datum razmjene. Korištena diskontna stopa jest stupnjevita kamatna stopa, tj. stopa po kojoj se mogu dobiti slične posudbe od neovisne financijske institucije pod usporedivim uvjetima.

Potencijalna naknada klasificira se kao financijska obveza ili kapital. Iznosi klasificirani kao financijska obveza naknadno se mjere po fer vrijednosti, a sve se promjene u fer vrijednosti iskazuju u računu dobiti i gubitka.

Ako je poslovno spajanje ostvareno u etapama, knjigovodstvena vrijednost postojećih vlasničkih udjela stjecatelja u stečenom društvu na datum stjecanja ponovno se mjeri po fer vrijednosti na datum stjecanja. Svi dobiti i gubici koji proizlaze iz takvog ponovnog mjerenja iskazuju se u računu dobiti i gubitka.

2.11. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Godišnje se ispituje umanjenje vrijednosti za imovinu koja ima neograničen korisni vijek uporabe i koja se ne amortizira (npr. goodwill). Imovina koja se amortizira provjerava se radi mogućeg postojanja umanjenja vrijednosti kad događaji ili promijenjene okolnosti ukazuju na to da knjigovodstvena vrijednost možda nije nadoknativa. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i njenog nadoknativog iznosa. Nadoknativni iznos je fer vrijednost imovine umanjena za troškove prodaje ili vrijednost imovine u uporabi, ovisno o tome koji je viši. Za potrebe procjene umanjenja vrijednosti, imovina se grupira na najnižu razinu kako bi se pojedinačno utvrdio novčani tok (jedinice stvaranja novca). Nefinancijska imovina, osim goodwilla, za koju je iskazan gubitak od umanjenja vrijednosti, provjerava se na svaki datum izvještavanja radi mogućeg ukidanja umanjenja vrijednosti.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.12. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.)

i/ Klasifikacija i priznavanje

Društvo i Grupa klasificiraju financijsku imovinu u sljedeće kategorije s obzirom na metodu vrednovanja: vrednovanje prema metodi amortiziranog troška, vrednovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i vrednovanje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Klasifikacija financijske imovine ovisi o poslovnom modelu koji su Društvo i Grupa odabrali za upravljanje financijskom imovinom i ugovorenim novčanim tokovima. Klasifikacija dužničkih instrumenata će se promijeniti, ako i isključivo ako se promijenio poslovni model za upravljanje istima.

ii/ Priznavanje i prestanak priznavanja

Financijska imovina se priznaje u izvještaju o financijskom položaju ako Društvo i Grupa postanu stranka ugovornih odredbi instrumenta. Financijska imovina prestaje u trenutku kada su istekla prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine ili su ista prenesena, zajedno sa svim ostalim pravima i odgovornostima.

iii/ Vrednovanje prilikom inicijalnog priznavanja

Prilikom inicijalnog priznavanja, Društvo i Grupa mjere financijsku imovinu po fer vrijednosti uvećano za, u slučaju kada financijska imovina nije klasificirana kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, transakcijske troškove koji se direktno mogu povezati uz stjecanje financijske imovine. Transakcijski troškovi financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se u račun dobiti i gubitka.

iv/ Naknadno vrednovanje

Dužnički instrumenti – Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku

Dužnički instrumenti koji se drže s ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova, kada takvi novčani tokovi predstavljaju plaćanje glavnice i kamata („SPPI“), mjere se po metodi amortiziranog troška.

Prihodi od kamata od takve financijske imovine izračunavaju se uz korištenje metode efektivne kamatne stope te su iskazani u okviru računa dobiti i gubitka unutar pozicije „Financijski prihodi“. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se sukladno politikama opisanim u Bilješci 2.12 v/ te se iskazuju u okviru pozicije „Ostali poslovni rashodi“.

Društvo i Grupa u spomenutu kategoriju klasificiraju sljedeće oblike imovine:

- potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja
- zajmovi koji zadovoljavaju klasifikaciju prema SPPI testu te koji se drže sukladno definiciji poslovnog modela „držanje s osnove prikupljanja ugovorenih novčanih tokova“,
- obveznice
- novac i novčane ekvivalente
- depozite

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.12. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.) (nastavak)

Dužnički instrumenti – Financijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)

Dužnički instrumenti koji se drže s ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i s ciljem prodaje, gdje novčani tokovi predstavljaju plaćanje glavnice i kamata, mjere se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti priznaju se u ostalu sveobuhvatnu dobit, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od usklađenja vrijednosti, prihoda od kamata te dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika. Kada prestaje priznavanje financijske imovine, ukupni dobiti i gubici koji su prethodno bili priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se iz pozicije kapitala u račun dobiti i gubitka te se priznaju u okviru ostalih dobitaka ili gubitaka. Prihodi od kamata od financijske imovine iskazuju se u okviru pozicije „Financijski prihodi“ uz korištenje metode efektivne kamatne stope. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se sukladno politici opisanoj u Bilješci 2.12 v/ te se iskazuju u okviru pozicije „Financijski rashodi“.

Dužnički instrumenti – Financijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

Dužnički instrumenti koji ne zadovoljavaju kriterije vrednovanja po metodi amortiziranog troška ili FVOCI vrednuju se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. U spomenutu kategoriju klasificiraju se sljedeći financijski instrumenti: zajmovi koji ne zadovoljavaju kriterije SPPI testa, gdje učestalost kamatne stope nije usklađena sa periodom kamatne stope

Dobici ili gubici od fer vrednovanja dužničkih instrumenata priznaju se u dobit ili gubitak te se iskazuju na neto osnovi u okviru računa dobiti i gubitka u okviru pozicije „Ostali dobiti“ ili „Ostali gubici“ u razdoblju kada su nastali. Takvi dobiti ili gubici od fer vrednovanja uključuju ugovorene kamate na dužničke instrumente klasificirane u spomenutu kategoriju.

v/ Umanjenje vrijednosti financijske imovine koja se vrednuje po amortiziranom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Grupa je procijenila očekivane buduće kreditne gubitke („ECL“) povezane uz dužničke instrumente koji se vrednuju po amortiziranom trošku te dužničke financijske instrumente koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit bez obzira na to postoje li indikatori umanjenja vrijednosti.

Svaka promjena fer vrijednosti dužničkog instrumenta uključuje i efekt promjene kreditnog rizika izdavatelja tog financijskog instrumenta. Za sve dužničke instrumente koji se mjere po FVOCI potrebno je procijeniti i iskazati ispravke vrijednosti, odnosno rezerviranja za očekivane kreditne gubitke. Sve promjene u iznosu rezerviranja za očekivane kreditne gubitke priznaju se u računu dobiti i gubitka, dok je iznos ispravaka vrijednosti na ime kreditnih gubitaka već uključen u kumulativnom iznosu promjene fer vrijednosti iskazan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Ispravci vrijednosti priznaju se kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit, kao dio ukupne promjene fer vrijednosti i njima se ne smije dodatno umanjiti knjigovodstvena vrijednost financijske imovine koja se mjeri po FVOCI u izvještaju o financijskom položaju. Iznosi koji se priznaju u računu dobiti i gubitka na ime promjene rezerviranja za očekivane kreditne gubitke moraju biti jednaki iznosima koji bi bili priznati u računu dobiti i gubitka da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Promjene fer vrijednosti koje su prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u punom se iznosu recikliraju u račun dobiti i gubitka nakon prestanka priznavanja dužničkog instrumenta.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.12. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.) (nastavak)

Za kratkotrajna potraživanja bez značajnih financijskih komponenti (potraživanja po premiji, po osnovi namire financijskih transakcija, potraživanja od trgovaca i financijskih institucija po osnovu POS uređaja, potraživanja na osnovu danih zakupa nekretnina i poslovnih prostora, potraživanja od zaposlenika, i sl.), Grupa primjenjuje pojednostavljeni pristup sukladno zahtjevima MSFI-a 9 te procjenjuje ispravak vrijednosti za očekivani vijek trajanja kreditnih gubitaka od inicijalnog priznavanja potraživanja.

Koncept očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici („ECL“) vezani uz određeni instrument se procjenjuju na temelju očekivanih budućih novčanih tokova (po osnovu glavnice, kamata, naknada i provizija) koji su vezani s predmetnim ugovorom, uključujući i iznose koji mogu nastati realizacijom relevantnih kolaterala. Svi očekivani novčani tokovi se svode na sadašnju vrijednost putem diskontiranja relevantnom efektivnom kamatnom stopom.

Očekivani kreditni gubici izračunavaju se kao umnožak vjerojatnosti nastupanja statusa neispunjavanja financijskih obaveza (PD), gubitka po nastupanju statusa neispunjavanja financijskih obaveza (LGD) i izloženosti u trenutku defaulta (EaD).

Vjerojatnosno ponderirani scenariji - očekivani kreditni gubici modeliraju se po nekoliko unaprijedno-gledajućih scenarija, koji uzimaju u obzir vjerojatnost nastupanja "stresnih" i povoljnih ekonomskih uvjeta, tako da rezultatna vrijednost ECL predstavlja vjerojatnosno-ponderirani broj temeljen na rezultatima nekoliko analiziranih ekonomskih scenarija unutar kojih se modeliraju parametri kreditnog rizika.

Odgovarajući odabir seta reprezentativnih ekonomskih scenarija temeljenih na nepristranim i objektivnim informacijama dostupnim Grupi, kao i vjerojatnost pojedinog (reprezentativnog) ekonomskog scenarija određuju relevantne organizacijske jedinice Grupe ekspertnom metodom.

Definicija neispunjavanja financijske obaveze (engl. default)

Status neispunjavanja financijske (engl. default) obaveze je nastupio kada je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- Grupa smatra vjerojatnim da dužnik neće u cijelosti podmiriti svoje obveze prema njoj, ne uzimajući u obzir moguću naplatu iz kolaterala (engl. Unlikelihood to pay)
- Dužnik više od 90 dana (u slučaju potraživanja po premiji iznimno se koristi period od 180 dana) uzastopno nije u materijalno značajnom iznosu ispunio svoju obvezu po bilo kojoj značajnoj kreditnoj obvezi prema Grupi (engl. 90+ past due). Ukoliko je dužnik u kašnjenju većem od 90, a manjem od 180 dana, posebno se sagledava materijalnost kašnjenja obzirom na ukupnu izloženost tom dužniku. Naime, ponekad se kao kašnjenje plaćanja broje i manji iznosi proizašli iz revalorizacija, naknade, dio kamate i slično. Također ponekad postoje određeni opravdani razlozi dužnika za kašnjenje u plaćanju poput tehničkih problema, operativnih grešaka i slično. Stoga se u tom slučaju uzima u obzir činjenica kako ništa od navedenog nipošto ne upućuje na potencijalne probleme u poslovanju dužnika.

Pritom Grupa slijedi relevantne regulatorne smjernice vezane uz apsolutne i relativne pragove materijalnosti, po svakom od segmenata svog portfelja, a definiciju defaulta primjenjuje dosljedno na razini Grupe.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.12. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.) (nastavak)

Probacijski kriteriji

Da bi se kreditna izloženost mogla ponovo rasporediti u podskupinu koja predstavlja nižu razinu kreditnog rizika od one u kojoj se trenutno kreditna izloženost nalazi, nužno je da ista demonstrira urednost u plaćanju na konzistentnoj osnovi tijekom definiranog vremenskog perioda (probacijski period).

Grupa može izloženosti iz Podskupine 2 prerasporediti u Podskupinu 1 u slučajevima kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a) Kada su svi razlozi koji upućuju na značajno povećanje kreditnog rizika u razdoblju od početnog priznavanja izloženosti do izvještajnog datuma prestali i
- b) Kada je dužnik kontinuirano tijekom definiranog probacijskog perioda dokazao urednost u plaćanju:
  - i. Restrukturirane izloženosti:
    - minimalno 6 mjeseci od datuma zadnjeg restrukturiranja ili od datuma prelaska iz neprihodujućih (Podskupina 3) u prihodujuće (Podskupina 2) izloženosti, uz poštivanja ostalih uvjeta koje Grupa definira za izlazak iz skupine restrukturiranih izloženosti ili
    - manje od 6 mjeseci ako Grupa, na temelju empirijskih podataka ili opravdanih razloga, utvrdi da za takve izloženosti ne očekuje značajno povećanje kreditnog rizika dužnika unutar kratkog roka.
  - ii. Nerestrukturirane izloženosti:
    - minimalno 3 mjeseca od datuma kada su prestali svi razlozi koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika ili
    - u roku manjem od 3 mjeseca ukoliko Grupa, temeljem empirijskih podataka, utvrdi da za takve izloženosti ne očekuje značajno povećanje kreditnog rizika dužnika unutar kratkog roka

Otpis

Otpis izravno umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ako nema razumnih očekivanja u pogledu povrata financijske imovine, u cijelosti ili djelomično

Pristup preklapanja

U rujnu 2016. godine IASB je objavio dodatak MSFI-u 4 koji se bavi problematikom osiguravajućih društava vezanom uz različite datume usvajanja MSFI-a 9 Financijski instrumenti te novog standarda vezanog uz ugovore o osiguranju, MSFI-a 17 Ugovori o osiguranju. Izmjena i dopuna pružila je dva različita rješenja za osiguravajuća društva, a to su privremeno izuzeće od primjene MSFI-a 9 za društva koja zadovoljavaju specifične zahtjeve (primjenjuju se na razini izvještajnog subjekta) te pristup preklapanja.

Temeljem navedenog, Grupa je od 1. siječnja 2018. odlučila primjenjivati pristup preklapanja budući osigurateljne obveze Grupe čine 80 % do 90 % ukupnih obveza te osim toga, Grupa obavlja značajne djelatnosti koje nisu povezane s djelatnošću osiguranja.

Pristup preklapanja primjenjuje se na vlasničke instrumente osiguravajućeg društva koje je dio Grupe, a koji zadovoljavaju sljedeće uvjete:

- Imovina koja se vrednuje kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka uz primjenu MSFI-a 9, a koja ne bi u cijelosti bila mjerena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka uz primjenu MRS-a 39,
- Sva imovina, osim one koja se drži sa svrhom djelatnosti koje nisu vezane uz ugovore u djelokrugu MSFI-a 4.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.12. Financijski instrumenti – dužnički instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.) (nastavak)

Pristup preklapanja može se primjenjivati na financijsku imovinu sve do trenutka:

- prestanka njihova priznavanja,
- kada se više ne drži sa svrhom obavljanja aktivnosti vezanih uz ugovore o osiguranja,
- kada na početku izvještajnog perioda Grupa odluči prestati primjenjivati pristup preklapanja za spomenute instrumente,
- do datuma usvajanja MSFI-a 17 (1. siječnja 2022. godine)

Grupa primjenjuje pristup preklapanja na dio financijskih instrumenata, koji su sukladno MRS-u 39 klasificirani u poziciju financijske imovine raspoložive za prodaju (nestratiške dionice i udjeli u fondovima). Isti će se sukladno MSFI-u 9 mjeriti po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Primjena pristupa preklapanja zahtijeva zadržavanje određenih računovodstvenih politika koje su zahtijevane i prema MRS-u 39:

- Umanjenje vrijednosti vlasničkih instrumenata: vlasnički instrumenti koji se drže s ciljem obavljanja osiguravateljskih aktivnosti Grupe obično se klasificiraju u poziciju financijske imovine raspoložive za prodaju sukladno MRS-u 39, a prema MSFI-u 9 klasificiraju se u poziciju financijske imovine kroz račun dobiti i gubitka. Iskazivanje prema pristupu preklapanja zahtijeva umanjene vrijednosti vlasničkih instrumenata sukladno MRS-u 39. Primjenom pristupa preklapanja, sve promjene u fer vrijednosti priznaju se u rezervu vezanu uz pristup preklapanja, ali kada je smanjenje značajno u odnosu na trošak nabave tj. kada su nastupili uvjeti za priznavanje umanjene vrijednosti, tada se gubitak od promjene fer vrijednosti priznaje u račun dobiti i gubitka. Svako daljnje smanjenje također se priznaje izravno u račun dobiti i gubitka, dok se povećanje priznaje u rezervu preklapanja.
- Priznavanje dobitaka ili gubitaka od prestanka priznavanja vlasničkih instrumenata u računu dobiti i gubitka: prema pristupu preklapanja, prilikom prodaje vlasničkih instrumenata povezanih uz obavljanje osiguravateljske djelatnosti, akumulirana rezerva preklapanja iz ostale sveobuhvatne dobiti prenosi se u račun dobiti i gubitka kako bi se osigurali isti rezultati kao i prema MRS-u 39.

Pristupom preklapanja dopušta se reklasifikacija iz računa dobiti i gubitka u ostalu sveobuhvatnu dobit razlike koja proizlazi iz:

- vrijednosti prikazane u računu dobiti i gubitka ako se primjenjuju odredbe MSFI-a 9 za klasifikaciju financijske imovine koja je ponovno vrednovana po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak,
- vrijednosti koja bi trebala biti prikazana u izvještaju o dobiti ili gubitku ako se na tu imovinu primjenjuju odredbe MRS-a 39.

Spomenuta razlika koja je posljedica primjene MSFI-a 9 je reklasificirana iz neto financijskog rezultata od financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka u revalorizacijsku rezervu vlasničkih instrumenata (pristup preklapanja) vezana uz nerealizirane dobitke ili gubitke od promjene fer vrijednosti iznosi 6.371 tisuća kuna.

Navedeno se odnosi na razliku između:

- Rezultata MSFI-a 9 (bez primjene pristupa preklapanja): 8.768 tisuća kuna realiziranih i nerealiziranih gubitaka ili dobitaka od promjene fer vrijednosti uključenih u neto rezultat od financijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka,
- Rezultata MRS-a 39: 2.396 tisuća kuna uključenih u neto realizirani rezultat u vrijednosti od 9.074 tisuće kuna i gubitke od umanjene vrijednosti u iznosu od 11.470 tisuća kuna.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.13. Financijska imovina – vlasnički instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.)

Udjeli u ostalim društvima sastoje se od vlasničkih instrumenata drugih društava koji ne podrazumijevaju kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj.

Udjeli u drugim društvima inicijalno se priznaju po fer vrijednosti uvećano za transakcijske troškove. Naknadno se udjeli vrednuju po fer vrijednosti. Za sva svoja ulaganja, Grupa je odabrala:

- za strateške vlasničke instrumente - iskazivanje dobiti ili gubitka od promjene fer vrijednosti priznaje se u okviru ostale sveobuhvatne dobiti, budući da se isti ne drže s ciljem generiranja povrata na ulaganje. S obzirom na spomenuti odabir, ne postoji naknadna reklasifikacija dobiti ili gubitka od fer vrednovanja u račun dobiti i gubitka kod prestanka priznavanja ulaganja. Gubici od umanjenja vrijednosti (i njihovo otpuštanje) vlasničkih instrumenata vrednovanih po FVOCI ne iskazuju se odvojeno od ostalih promjena fer vrijednosti.
- za nestrategičke vlasničke instrumente – molimo vidjeti bilješku 10.

Dividende se priznaju u dobit ili gubitak u trenutku kada Grupa ostvari pravo na isplatu istih.

2.14. Derivativni financijski instrumenti (na snazi od 1. siječnja 2018.)

U okviru redovnog poslovanja Grupa zaključuje ugovore o derivativnim financijskim instrumentima u svrhu upravljanja valutnim rizikom, te se stoga ti financijski instrumenti klasificiraju kao Financijska imovina ili obveze – koje se drže radi trgovanja - derivativi. Derivativi Grupe uključuju devizne forward ugovore.

Derivativi se evidentiraju u izvanbilančnoj evidenciji po nominalnom iznosu financijskog instrumenta, a vrednuju se po fer vrijednosti. Povećanje/smanjenje fer vrijednosti iskazuju se kao imovina ako je njihova fer vrijednost pozitivna i kao obveze ako je njihova fer vrijednost negativna pri čemu se promjene u fer vrijednosti derivativa uključuju u dobit ili gubitak tj. u financijske prihode i troškove.

2.15. Financijske obveze (na snazi od 1. siječnja 2018.)

Financijske obveze inicijalno se priznaju po fer vrijednosti umanjeno za transakcijske troškove, a naknadno se vrednuju po amortiziranom trošku uz primjenu metode efektivne kamatne stope, osim sljedećih:

- a) financijskih obveza određenih po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Takve obveze, uključujući derivatne instrumente koji su obveze, naknadno se mjere po fer vrijednosti;
- b) financijskih obveza koje nastaju ako prijenos financijske imovine ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja ili ako se primjenjuje pristup daljnjeg sudjelovanja. Prenesena imovina i povezana obveza mjere se na osnovi koja odražava prava i obveze koje je subjekt zadržao. Povezana se obveza mjeri na način da je neto knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine i povezane obveze jednaka sljedećem:
  - i. amortiziranom trošku prava i obveza koje su zadržane ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku ili
  - ii. fer vrijednosti prava i obveza koje su zadržane kada se mjeri na samostalnoj osnovi, ako se prenesena imovina mjeri po fer vrijednosti.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.15. Financijske obveze (na snazi od 1. siječnja 2018.) (nastavak)

- c) ugovora o financijskom jamstvu. Nakon početnog priznavanja, takav se ugovor naknadno mjeri po višem od sljedeća dva iznosa:
  - i. iznos rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i
  - ii. početno priznat iznos po fer vrijednosti;
- d) obveza pružanja zajma uz kamatne stope niže od tržišnih kamatnih stopa. Takva obveza se naknadno mjeri po višem od sljedeća dva iznosa:
  - i. iznos rezerviranja za očekivane kreditne gubitke i
  - ii. početno priznat iznos po fer vrijednosti;
- e) nepredviđenih iznosa koje je kupac priznao u okviru poslovnog spajanja na koje se primjenjuje MSFI 3. Takvi se nepredviđeni iznosi naknadno mjere po fer vrijednosti, a promjene se priznaju u Računu dobiti i gubitka.

Pri početnom priznavanju može se neopozivo odlučiti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz Račun dobiti i gubitka (FVPL opcija) ako se:

- a) otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju (što se ponekad naziva „računovodstvenom neusklađenošću”) koja bi u protivnome nastala zbog mjerenja imovine ili obveza ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama ili
- b) upravlja skupinom financijskih obveza ili skupinom financijske imovine i financijskih obveza i ocjenjuje se njezina učinkovitost na temelju fer vrijednosti u skladu s dokumentiranim upravljanjem rizikom ili strategijom ulaganja, a podaci se o skupini na toj osnovi interno prosljeđuju ključnom rukovodećem osoblju.

Dobit ili gubitak po financijskoj obvezi koja je određena po fer vrijednosti kroz Račun dobiti i gubitka evidentira se kako slijedi:

- a) iznos promjene fer vrijednosti financijske obveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze prezentira se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i
- b) preostali iznos promjene fer vrijednosti obveze prezentira se u Računu dobiti i gubitka

Primljeni krediti u stranoj valuti preračunavaju se u funkcionalnu valutu uz korištenje tečaja na datum transakcije. Pozitivne i negativne tečajne razlike od izvršenja takvih transakcije te od svođenja na tečaj na datum bilance priznaju se u račun dobili ili gubitka.

Dobici ili gubici od promjene ugovornih uvjeta financijskih obveza, koji ne rezultiraju prestankom priznavanja postojeće obveze, priznaju se u račun dobiti ili gubitka odmah po njihovu nastanku. Dobit ili gubitak izračunava se kao razlika između sadašnje vrijednosti promijenjenih ili originalnih novčanih tokova, diskontiranih uz korištenje originalne efektivne kamatne stope.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.16. Imovina u najmu

Najmovi u kojima Društvo i Grupa ne snose bitan udio rizika i koristi vlasništva klasificiraju se kao operativni najmovi. Plaćanja po osnovi operativnih najмова iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti prema pravocrtnoj metodi u razdoblju trajanja najma. Društvo i Grupa nemaju financijskih najмова.

2.17. Zalihe

Zalihe sirovina, proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda te rezervnih dijelova iskazuju se po trošku nabave ili neto ostvarivoj vrijednosti, ovisno o tome koja je niža. Trošak proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda obuhvaća sirovine, trošak izravnog rada, ostale izravne troškove i pripadajući dio općih troškova proizvodnje. Neto ostvariva vrijednost predstavlja procjenu prodajne cijene u redovnom tijeku poslovanja umanjenu za varijabilne troškove prodaje.

Trgovačka roba iskazuje se po prodajnoj cijeni umanjenoj za poreze i marže.

Sitni inventar i alati u potpunosti se otpisuju prilikom stavljanja u uporabu.

2.18. Potraživanja od kupaca i potraživanja po zajmovima

Potraživanja od kupaca i potraživanja po zajmovima početno se priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku uporabom metode efektivne kamatne stope, umanjena za ispravke vrijednosti koji su određeni upotrebom modela očekivanih kreditnih gubitaka (bilješka 2.12 v/). Iznosi ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca kao i naplaćena ranije ispravljena potraživanja iskazuju se u računu dobiti i gubitka u okviru 'Ostalih poslovnih rashoda' kao neto trošak ili prihod.

2.19. Potraživanja iz poslova osiguranja

Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja i ostala potraživanja početno se priznaju po fer vrijednosti, a naknadno po amortiziranom trošku umanjenom za umanjena vrijednosti.

- i/ Potraživanja iz poslova osiguranja obuhvaćaju potraživanja od osiguranika po osnovi premije neživotnih osiguranja. Potraživanja po osnovi premije neživotnih osiguranja sastoje se od potraživanja za policiranu, a nefakturiranu premiju i potraživanja za fakturiranu, a nenaplaćenu premiju. Priznavanje premije osiguranja opisano je bilješki 2.24 – "Zaračunate bruto premije".
- ii/ Potraživanja za fakturiranu, a nenaplaćenu premiju iskazuju se po nominalnoj vrijednosti, a za sumnjiva i nenaplativa potraživanja utvrđuje se ispravak vrijednosti. Umanjenje vrijednosti priznaje se za sva nenaplaćena potraživanja od čijeg roka dospijeaća do datuma bilance je proteklo 180 dana. Umanjenje vrijednosti može se umanjiti za ona potraživanja po osnovi kojih je utvrđena obveza isplate štete dužniku (pričuva štete).
- iii/ Potraživanja po osnovi prava na regres priznaju se za sve regresne predmete iz mirnog postupka koji proizlaze iz potraživanja od drugog osiguravajućeg društva i regrese za koje je sklopljena nagodba o plaćanju s drugom ugovornom stranom. Umanjenje vrijednosti regresnog potraživanja utvrđuje se za sva potraživanja kod kojih je od datuma dospijeaća prošlo 180 dana. Utvrđeno umanjenje vrijednosti može se umanjiti za ona regresna potraživanja po kojima je izvjesna naplata. Priznavanje prihoda od regresa odgođeno je zbog neizvjesnosti naplate. Prihodi od regresa odgođeni su u pogledu onih regresa koji nisu podmireni u novcu uz iznimku regresa od drugih osiguravajućih društava koji se odmah priznaju u dobiti i gubitku.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.19. Potraživanja iz poslova osiguranja (nastavak)

iv/ Ostala potraživanja odnose se na potraživanja za kamate na kredite i depozite, potraživanja za predujmove, potraživanja za primljene instrumente plaćanja i sl.

2.20. Depoziti

Depoziti kod banaka ugovaraju se s fiksnim rokovima dospijea. Depoziti s originalnim rokom dospijea dužim od 3 mjeseca vode se po amortiziranom trošku i iskazani su zasebno u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju kao 'depoziti'.

Dani depoziti zadovoljavaju kriterije SPPI testa te poslovnog modela 'držanje radi naplate' te se početno priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku umanjeno za ispravke vrijednosti koji su određeni upotrebom modela očekivanih kreditnih gubitaka.

2.21. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju gotovinu, depozite kod banaka po viđenju i ostale kratkotrajne visoko likvidne instrumente s rokovima naplate do tri mjeseca ili kraće.

Novac na računima kod banaka zadovoljava kriterije SPPI testa te poslovnog modela 'držanje radi naplate'. Vezano uz to, novac se vrednuje po amortiziranom trošku umanjeno za ispravke vrijednosti koji su određeni upotrebom modela očekivanih kreditnih gubitaka.

2.22. Dionički kapital

Dionički kapital sastoji se od redovnih dionica. Primici koji se iskazuju u glavnici pri izdavanju novih dionica ili opcija, iskazuju se umanjeno za pripadajuće troškove transakcije i porez na dobit.

2.23. Posudbe

Posudbe se početno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za troškove transakcije. U budućim razdobljima, posudbe se iskazuju po amortiziranom trošku; sve razlike između primitaka (umanjenih za troškove transakcije) i otkupne vrijednosti priznaju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja trajanja posudbe, koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Troškovi posudbi koji se mogu direktno dovesti u vezu sa stjecajem imovine ili imovinom u izgradnji kapitaliziraju se tijekom vremenskog razdoblja koje je potrebno da se sredstvo dovrši i pripremi za namjeravanu uporabu. Ostali troškovi posudbi terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

Posudbe se klasificiraju kao kratkoročne obveze, osim ako Društvo i Grupa imaju bezuvjetno pravo odgoditi podmirenje obveze najmanje 12 mjeseci nakon datuma bilance.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.24. Tekući i odgođeni porez na dobit

Porezni trošak za godinu sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza na dobit. Porez se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, osim ako se odnosi na stavke priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili direktno u kapitalu. U tom slučaju, porez se priznaje u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u kapitalu.

Iznos poreza na dobit za tekuću godinu obračunava se na temelju poreznog zakona koji je na snazi u Republici Hrvatskoj na dan bilance ili u drugim zemljama u kojima ovisna društva imaju svoja sjedišta. Uprava povremeno procjenjuje pojedine stavke u poreznim prijavama s obzirom na situacije u kojima su primjenjive porezne odredbe podložne tumačenju te razmatra formiranje rezerviranja, gdje je to prikladno, na temelju očekivanog iznosa koji treba platiti Poreznoj upravi.

Iznos odgođenog poreza obračunava se metodom bilančne obveze, na privremene razlike između porezne osnovice imovine i obveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti u financijskim izvještajima. Međutim, odgođeni porez se ne priznaje ako proizlazi iz početnog priznavanja imovine ili obveza u transakciji koja nije poslovno spajanje i koje u vrijeme transakcije ne utječe na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit (porezni gubitak). Odgođena porezna imovina i obveze mjere se poreznim stopama za koje se očekuje da će se primjenjivati u razdoblju kada će imovina biti nadoknađena ili obveza podmirena, na temelju poreznih stopa koje su, i poreznih zakona koji su, na snazi ili se djelomično primjenjuju na datum bilance.

Iznos odgođenog poreza na dobit obračunava se na privremene razlike nastale na temelju ulaganja u ovisna društva, osim kada je vrijeme ukidanja privremenih razlika kontrolirano od strane Društva i Grupe, te postoji vjerojatnost da se privremena razlika neće ukinuti u doglednoj budućnosti.

Odgođena porezna imovina priznaje se do visine buduće oporezive dobiti za koju je vjerojatno da će biti raspoloživa za iskorištenje privremenih razlika.

2.25. Primanja zaposlenih

a) Obveze za mirovine i ostale obveze nakon umirovljenja

U toku redovnog poslovanja prilikom isplata plaća, Društvo i Grupa u ime svojih zaposlenika koji su članovi obveznih mirovinskih fondova obavlja redovita plaćanja doprinosa sukladno zakonu. Obvezni mirovinski doprinosi fondovima iskazuju se kao dio troška plaća kada se obračunaju. Društvo i Grupa nemaju dodatni mirovinski plan te stoga nema nikakvih drugih obveza u svezi s mirovinama zaposlenika.

Društvo i Grupa imaju obveze prema zaposlenima prilikom prestanka zaposlenja u nekim društvima u Grupi (prilikom odlaska u mirovinu, otkaza ili dobrovoljnog odlaska). Društvo i Grupa priznaju obvezu za ova dugoročna primanja radnika ravnomjerno u razdoblju u kojem je primanje ostvareno, na temelju stvarnog broja godina radnog staža. Obveza za dugoročna primanja radnika mjeri se korištenjem pretpostavki o broju radnika kojima navedena primanja treba isplatiti, procijenjenom trošku navedenih primanja te diskontnoj stopi.

b) Otpremnine

Obveze za otpremnine priznaju se kad Društvo i Grupa prekinu radni odnos zaposlenika prije normalnog datuma umirovljenja ili odlukom zaposlenika da dragovoljno prihvati prekid radnog odnosa u zamjenu za naknadu. Društvo i Grupa priznaju obveze za otpremnine kada je dokazivo preuzelo obvezu da prekine radni odnos sa sadašnjim zaposlenicima, na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti da od njega odustane ili osigurava otpremnine kao rezultat ponude da potakne dragovoljno raskidanje radnog odnosa. Otpremnine koje dopijevaju u razdoblju duljem od 12 mjeseci nakon datuma bilance, diskontiraju se na sadašnju vrijednost.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.25. Primanja zaposlenih (nastavak)

c) Dugoročna primanja zaposlenih

Društvo i grupa imaju obveze prema zaposlenima prilikom prestanka zaposlenja (prilikom odlaska u mirovinu, otkaza ili dobrovoljnog odlaska). Društvo i Grupa priznaju obvezu za ova dugoročna primanja radnika ravnomjerno u razdoblju u kojem je primanje ostvareno, na temelju stvarnog broja godina radnog staža. Obveza za dugoročna primanja radnika mjeri se korištenjem pretpostavki o broju radnika kojima navedena primanja treba isplatiti, procijenjenom trošku navedenih primanja te diskontnoj stopi.

d) Kratkoročna primanja zaposlenih

Društvo i Grupa priznaju rezerviranje za bonuse kada postoji ugovorna obveza ili praksa iz prošlosti na temelju koje je nastala izvedena obveza. Nadalje, Društvo i Grupa priznaju obvezu za akumulirane naknade za odsutnost s posla na temelju neiskorištenih dana godišnjeg odmora na dan bilance.

2.26. Rezerviranja

Rezerviranja za troškove restrukturiranja, sudske sporove i ostala rezerviranja priznaju se ako Društvo i Grupa imaju sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu kao posljedicu prošlog događaja, ako je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa radi podmirivanja obveze te ako se iznos obveze može pouzdano procijeniti.

Rezerviranja se mjere po sadašnjoj vrijednosti troškova za koje se očekuje da će biti potrebni za podmirenje obveze, korištenjem diskontne stope prije poreza, koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca kao i rizike koji su specifični za navedenu obvezu.

2.27. Priznavanje prihoda

Prihodi se ostvaruju kroz prodaju proizvoda i usluga tijekom redovnog poslovanja Grupe i Društva. Prihodi su iskazani u iznosima transakcijske cijene. Transakcijska cijena predstavlja iznos naknade koju Grupa i Društvo očekuju prikupiti u zamjenu za prijenos kontrole nad robom i uslugama koje su se Grupa i Društvo obvezali isporučiti kupcu, ne uključujući iznose koje Grupa i Društvo prikupljaju u ime trećih strana.

Prihodi se priznaju umanjeni za porez na dodanu vrijednost, povrate robe, dane rabate i popuste.

i/ Prihodi od prodaje robe i usluga

a) Prihodi od veleprodaje robe i materijala

Prihodi od prodaje robe i materijala u veleprodaji priznaju se kada je kontrola nad robom prebačena na kupca, roba je isporučena kupcu, kupac ima potpunu diskreciju raspolaganja robom i ne postoje neispunjene ugovorne obveze koje bi mogle utjecati na to da kupac ne prihvati isporučenu robu. Isporuka se realizira u trenutku kada je roba dostavljena na ugovorenu lokaciju, kada je rizik zastarjelosti, kvarenja ili gubitka robe prenesen na kupca te kada je ili kupac prihvatio isporučenu robu u skladu s ugovorom, ili su uvjeti prihvaćanja poput reklamacijskog roka istekli ili Grupa i Društvo ima objektivne dokaze da su svi uvjeti prihvaćanja isporuke zadovoljeni.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.27. Priznavanje prihoda (nastavak)

Prihodi od prodaje uz ugovorene popuste se priznaju na osnovu cijene koja je definirana ugovorom, neto od procijenjenog iznosa volumenskog rabata. Prilikom procjenjivanja i izračuna rezervacije za neobračunate rabate koristi se povijesno iskustvo, primjenom metode očekivane vrijednosti te su prihodi priznati samo kada je procijenjena velika vjerojatnost da neće doći do značajnih povrata robe. Obveza povrata sredstava kupcu temeljem navedenog ugovorenog prava je iskazana za očekivane volumene rabata plative prema kupcima u odnosu na prodaju realiziranu do kraja izvještajnog razdoblja.

Potraživanja se iskazuju kada je roba isporučena kupcu jer to predstavlja trenutak u vremenu u kojem je naknada bezuvjetna s obzirom da tada preostaje još samo protek vremena do dospijeca potraživanja na naplatu te su sve ugovorne obveze zadovoljene.

b) Prihodi od usluga

Grupa ostvaruje prihode od turističkih usluga. Turističke usluge obuhvaćaju noćenja gostiju, konzumaciju hrane i pića, korištenje usluga wellnessa i ostalih usluga tijekom smještaja gostiju. Grupa pruža turističke usluge temeljem ugovora s fiksnim cijenama pri čemu ugovoreni cjenici predstavljaju sastavni dio svakog ugovora. Cjenici uključuju količine i tipove smještajnih jedinica i ostalih usluga te su definirani razdobljem na koje se odnosi usluga. Svi popusti koji se obračunavaju na cijenu iz cjenika predstavljaju umanjenje prodajne cijene.

Prihodi od ugovora s fiksnom cijenom za turističke usluge priznaju se u razdoblju u kojem su usluge pružene proporcionalno ukupno ugovorenoj usluzi s obzirom da kupci primaju uslugu i ostvaruju dobrobiti korištenja usluge ravnomjerno tijekom razdoblja korištenja usluge, odnosno trajanja ugovora. Prosječni period pružanja usluge iznosi nekoliko dana te je ukupno priznavanje prihoda ograničeno na period u kojem su smještajne jedinice otvorene za primanje gostiju u sklopu turističke sezone, a sve unutar jedna kalendarske godine. Iznos prihoda koji se priznaje je utvrđen na temelju stvarne popunjenosti smještajnih jedinica i konzumacije ostalih usluga koje gosti koriste te ugovorenih cijena u trenutku korištenja.

Agencijske provizije predstavljaju dodatne troškove stjecanja ugovora te ih Grupa priznaje kao rashod u trenutku nastanka i iskazuju ih u sklopu ostalih poslovnih rashoda.

Prihodi od turističkih usluga su iskazani u sklopu prihoda od prodaje.

Društvo zasebno pruža usluge upravljanja ovisnim društvima. Prihod od izvršenih usluga određuje se na temelju sklopljenog ugovora s fiksnom cijenom uz ugovorene rokove od 12 mjeseci. Prihodi se priznaju u razdoblju u kojem su usluge obavljene prema pravocrtnoj metodi tijekom razdoblja trajanja ugovora. Prihodi od ugovora s fiksnom cijenom za usluge priznaju se u razdoblju u kojem su usluge obavljene prema pravocrtnoj metodi tijekom razdoblja trajanja ugovora.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.27. Priznavanje prihoda (nastavak)

c) Prihodi od maloprodaje robe

Prihodi od maloprodaje robe priznaju u trenutku prodaje robe kupcu. Prihodi od maloprodaje uglavnom se ostvaruju u gotovini ili putem kreditnih kartica. Iskazani prihodi uključuju naknade za kreditne kartice koje se iskazuju u okviru ostalih troškova poslovanja.

ii/ Prihodi i troškovi iz osiguranja

Zaračunate bruto premije

- a) Zaračunate premije čine osnovne poslovne prihode, a sadrže zaračunate premije neživotnog i životnog osiguranja.
- b) Zaračunate bruto premije neživotnih osiguranja uključuju sve iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom razdoblju, neovisno da li se ti iznosi u cijelosti ili djelomično odnose na kasnije obračunsko razdoblje.

Zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja uključuju sve bruto premije policirane u obračunskom razdoblju kojima je početak osigurateljne godine u obračunskom razdoblju, bez obzira odnose li se u potpunosti ili djelomično na sljedeća računovodstvena razdoblja. Premije su objavljene bruto, tj. uključuju provizije posrednicima i isključuju poreze i doprinose na premije. Policirane premije uključuju korekciju premije policirane u prethodnim računovodstvenim razdobljima i procjene premija policiranih na kraju razdoblja. Policirane premije odnosno bruto zaračunate premije kao i prijenosne premije uključuju korekcije za otpis nedospjelih iznosa potraživanja od vlasnika polica zbog prekida osiguranja. Neto gubici od umanjenja potraživanja po premiji osiguranika iskazuju se u sklopu ostalih poslovnih rashoda.

Zarađeni dio primljenih premija, priznaje se kao prihod. Premije se zarađuju od datuma nastanka rizika tijekom razdoblja osiguranja, na temelju obrasca preuzetih rizika.

- c) Zaračunate bruto premije životnih osiguranja uključuju sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog razdoblja.

U skladu s izuzetkom kojeg dozvoljava MSFI 4, premije životnih osiguranja računovodstveno se evidentiraju po gotovinskom načelu. Premije dopunskih osiguranja evidentiraju se također po gotovinskom načelu.

Nastale štete

Nastale štete obuhvaćaju sve likvidirane iznose šteta u obračunskom razdoblju, bez obzira u kojem su obračunskom razdoblju štete nastale, umanjene za udio reosiguranja u štetama, naplaćena regresna potraživanja, prodane i nadoknađene iznose, te uvećani za pričuve šteta na kraju obračunskog razdoblja, a umanjene za pričuve šteta na početku obračunskog razdoblja.

Bruto iznosi likvidiranih šteta, osim čistih likvidiranih šteta, uključuju troškove vezane za likvidaciju šteta (procjene, odvjetničke usluge i slično), otkupe i troškove po regresnim zahtjevima.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.27. Priznavanje prihoda (nastavak)

iii/ Ostali prihodi

a) Prihodi od kamata

Prihodi od kamata priznaju se na vremenski proporcionalnoj osnovi koristeći metodu efektivne kamatne stope. Kada je vrijednost potraživanja umanjena, Društvo i Grupa umanjuje knjigovodstvenu vrijednost potraživanja na njegovu nadoknadivu vrijednost, što predstavlja procijenjenu vrijednost očekivanih novčanih priljeva diskontiranih po originalnoj efektivnoj kamatnoj stopi instrumenta. Ravnomjerno ukidanje diskonta u budućim razdobljima, priznaje se kao prihod od kamata. Prihodi od kamata od zajmova čija je naplata upitna, priznaju se koristeći metodu originalne efektivne kamatne stope. Primljene kamate klasificiraju se u izvještaju o novčanom toku kao novčani tok iz ulagačkih aktivnosti, dok se plaćene kamate iskazuju kao novčani tok iz poslovnih aktivnosti.

b) Prihodi od dividendi

Prihodi od dividendi priznaju se kada je ustanovljeno pravo na dividendu. Primljene dividende klasificiraju se u izvještaju o novčanom toku kao novčani tok iz ulagačkih aktivnosti, dok se plaćene dividende iskazuju kao novčani tok iz financijskih aktivnosti.

c) Prihodi od državnih subvencija

Prihodi od državnih subvencija priznaju se po njihovoj fer vrijednosti kada se sa sigurnošću može utvrditi da će subvencije biti primljene i da je Grupa ispunila sve uvjete koji su zahtijevani od strane države.

2.28. Raspodjela dividendi

Raspodjela dividendi dioničarima Društva priznaje se kao obveza u financijskim izvještajima u razdoblju u kojem su odobrene od strane Glavne skupštine Društva.

2.29. Porez na dodanu vrijednost

Porezna uprava zahtijeva podmirenje PDV-a na neto osnovi. PDV koji proizlazi iz transakcija prodaje i kupnje priznaje se i iskazuje u bilanci na neto osnovi. U slučaju umanjenja potraživanja za ispravak vrijednosti, gubitak od umanjenja iskazuje se u bruto iznosu potraživanja, uključujući PDV.

2.30. Obveze prema dobavljačima

Obveze prema dobavljačima su nastale za nabavljena dobra ili usluge u redovnom poslovanju. Ove obveze su klasificirane kao tekuće ako plaćanje dopijeva u roku od jedne godine ili kraće, a ako ne, klasificirane su kao dugotrajne.

Obveze prema dobavljačima se početno priznaju po fer vrijednosti, a u budućim razdobljima se iskazuju po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.31. Obveze i povezana imovina s osnove testa adekvatnosti obveza

MSFI 4 propisuje obavezno provođenje testa adekvatnosti obveza iz ugovora o osiguranju. Grupa na svaki datum izvještavanja procjenjuje jesu li njegove iskazane obveze za osiguranje adekvatne, koristeći sadašnje procjene budućih novčanih tokova po svim svojim ugovorima o osiguranju. Ako navedena procjena pokaže da je knjigovodstvena vrijednost obveza iz osiguranja nedovoljna u odnosu na procijenjene buduće novčane tokove, manjak se priznaje na teret dobiti ili gubitka. Procjene budućih novčanih tokova temelje se na realnim aktuarskim pretpostavkama uzimajući u obzir tekuće iskustvo o nastanku šteta.

2.32. Tehničke pričuve

Tehničke pričuve iskazane u financijskim izvještajima odnose se na prijenosne premije, matematičku pričuvu osiguranja života, pričuvu za štete, pričuvu za kolebanje šteta i ostale osigurateljno tehničke pričuve, a formiraju se sukladno Pravilniku o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja prema računovodstvenim propisima kao i internim aktima Grupe. Sve tehničke pričuve imaju pozitivno mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara Grupe.

i/ Prijenosne premije

Grupa obračunava prijenosne premije za one vrste osiguranja kod kojih osigurateljno pokriće traje i nakon kraja izvještajnog razdoblja budući da se osigurateljna godina i izvještajno razdoblje ne poklapaju. Osnovica za obračun bruto prijenosne premije neživotnih osiguranja je obračunata (policirana) premija, dok je osnovica za obračun bruto prijenosne premije dopunskih osiguranja uz osiguranje života naplaćena premija.

Prijenosne premije obračunavaju se po metodi pro rata temporis, osim za vrste osiguranja kredita gdje se uzima u obzir smanjenje osigurateljnog pokrića tijekom trajanja ugovora. Reosigurateljni dio bruto prijenosne premije utvrđuje se ovisno o ugovoru o reosiguranju i metodi primijenjenoj za obračun pripadajuće bruto prijenosne premije.

ii/ Matematička pričuva osiguranja života

Matematička pričuva osiguranja života obračunata je pojedinačno po svakom ugovoru o osiguranju neto prospektivnom metodom sukladno zakonskim propisima i pravilnicima HANFA-e.

iii/ Pričuve za štete

Pričuve za štete sadrže pričuve za prijavljene štete, pričuve za nastale neprijavljene štete i pričuve za troškove obrade šteta.

Pričuve za prijavljene štete utvrđuju se pojedinačnom procjenom. Kod određivanja pričuva za troškove obrade šteta i za nastale neprijavljene štete primijenjene su aktuarske metode.

Udio reosiguranja u pričuvama utvrđen je u skladu s reosigurateljnim ugovorima.

iv/ Pričuva za rizike koji nisu istekli

Pričuva za rizike koji nisu istekli oblikuje se tamo gdje očekivana vrijednost šteta i troškova, koji se odnose na neistekla razdoblja polica na snazi na datum izvještavanja, nadilazi pričuvu prijenosnih premija vezanu za te police. Pričuva za rizike koji nisu istekli računa se zasebno za pojedine vrste odnosno homogene grupe rizika.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.32. Tehničke pričuve (nastavak)

v/ Pričuva za bonuse i popuste

Pričuva za bonuse i popuste oblikuje se prema odredbama ugovora o osiguranju i u skladu s Pravilnikom o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja prema računovodstvenim propisima.

2.33. Tehničke pričuve životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja

Kako Grupa zaključuje police životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj snosi rizik ulaganja oblikovana je i odgovarajuća posebna pričuva po svakom ugovoru o osiguranju.

2.34. Reosiguranje

Grupa cedira premije reosiguranju u sklopu redovnog poslovanja sa svrhom ograničavanja svog neto potencijalnog gubitka kroz diverzifikaciju rizika. Ugovori o reosiguranju ne lišavaju Grupu njene izravne obveze prema imateljima polica.

Cedirane premije i nadoknadivi iznosi prezentiraju se kroz dobit ili gubitak na bruto principu. Samo ugovori iz kojih proizlazi značajan prijenos rizika osiguranja računovodstveno se evidentiraju kao ugovori o reosiguranju. Iznosi naplativi po takvim ugovorima priznaju se u istoj godini kao i povezana šteta. Ugovori koji ne prenose značajan rizik osiguranja (tj. financijsko reosiguranje), računovodstveno se evidentiraju kao depoziti. Tijekom 2018. i 2017. godine Grupa nije imala takvih ugovora.

Imovina s osnove reosiguranja uključuje iznose koji se potražuju od društava za reosiguranje za cedirane obveze iz osiguranja. Potraživanja od reosiguratelja su procijenjena na način konzistentan s pričuvama za neisplaćene štete ili štete plaćene po osnovi reosiguranih polica. Imovina s osnove reosiguranja sadrži stvarne ili procijenjene iznose potraživanja od reosiguratelja u vezi s tehničkim pričuvama. Imovina iz poslova reosiguranja vezana uz tehničke pričuve formira se na temelju uvjeta ugovora o reosiguranju i vrednuje na istoj osnovi kao i povezane reosigurane obveze.

Potraživanja od reosiguranja procjenjuju se za umanjene vrijednosti na svaki datum izvještavanja.

2.35. Klasifikacija ugovora

Ugovori u kojima Grupa preuzima značajni rizik osiguranja od druge strane (vlasnika police) prihvaćajući nadoknaditi štetu vlasniku police ili drugom korisniku osiguranja ako nastupi određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj) koji negativno utječe na imatelja police ili drugog korisnika osiguranja klasificiraju se kao ugovori o osiguranju. Ugovori u kojima prijenos rizika osiguranja s vlasnika police na Grupu nije značajan, klasificiraju se kao ugovori o ulaganju.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.35. Klasifikacija ugovora (nastavak)

Ugovori o osiguranju i ugovori o ulaganju mogu sadržavati obilježja diskrecionog sudjelovanja u dobiti. Ugovor s obilježjem diskrecionog sudjelovanja u dobiti su ugovorna prava imatelja police na primanje dodatka u odnosu na minimalna zagarantirana plaćanja, pri čemu će dodatna plaćanja činiti značajan dio ukupnih ugovornih plaćanja i čiji su iznos ili trenutak nastanka uz diskreciju izdavatelja i koja se ugovorno temelje na:

- uspješnosti određene skupine ugovora ili određenog tipa ugovora,
- realiziranim i/ili nerealiziranim prinosima na ulaganja u određene skupine imovine izdavatelja ili
- dobiti ili gubitku Društva koje je izdalo ugovore.

Diskrecijski element tih ugovora računovodstveno se evidentira unutar matematičke pričuve. Rezerviranja za diskrecijske bonuse unutar matematičke pričuve čine iznosi proizašli iz sudjelujućih polica, čija alokacija imateljima polica nije specificirana na datum izvještavanja. Nakon odluke o alokaciji, vrše se transferi iz rezerviranja za diskrecijske bonuse na pojedinačne police.

Na datum izvještavanja iznos rezerviranja za diskrecijsku alokaciju dobiti za Grupu iznosio je 20.650 tisuća kuna (2017.: 30.407 tisuća kuna).

2.36. Upravljanje rizikom osiguranja

Rizik osiguranja odnosi se na rizik koji može nastati ako stvarne isplate šteta i naknada premašuju neto-knjigovodstveni iznos obveza iz osiguranja zbog slučajnosti, pogrešaka i/ili promjena okolnosti. Rizik osiguranja uključuje rizik nastupa štetnog događaja, rizik određivanja visine premije (tarifiranje), rizik oblikovanja pričuve te rizike reosiguranja.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja police prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik pričuve predstavlja rizik da je apsolutna razina tehničkih pričuva krivo procijenjena ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti. Rizik pribave neživotnih osiguranja također uključuje rizik katastrofe, koji proizlazi iz izvanrednih događaja koji nisu u dovoljnoj mjeri pokriveni premijskim rizikom ili rizikom pričuve. Rizik pribave osiguranja života uključuje biometrijski rizik (koji uključuje smrtnost, dugovječnost, rizik poboljšavanja i invalidnosti) i rizik odustajanja. Rizik odustajanja predstavlja veću ili manju stopu odustajanja od polica, prekida, promjena u kapitalizaciji (prestanak plaćanja premije) i otkupa.

Grupa upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanje reosiguranjem. Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfelj i bazira se na velikom portfelju sličnih rizika tijekom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata. Svi ugovori osiguranja neživota su u pravilu godišnji i ugovaratelji imaju pravo odbiti produljenje ugovora ili promijeniti uvjete ugovora prilikom obnove.

Grupa prenosi dio rizika u reosiguranje kako bi kontroliralo izloženost gubicima i zaštitilo kapitalnu osnovu. Grupa kupuje kombinaciju proporcionalnih i neproporcionalnih ugovora o reosiguranju kako bi smanjilo neto izloženost za pojedini rizik ovisno o vrsti osiguranja.

Rizik osiguranja prate aktuari kroz svoje poslove, a Sektor za upravljanje rizicima u dogovoru s njima preuzima pokazatelje kako bi taj rizik obuhvatili u sklopu upravljanja rizicima na razini cijele Grupe.

Izvešće o adekvatnosti pričuve, premije osiguranja kao i samopridržaja, daje imenovani ovlašteni aktuar.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.36. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Koncentracija rizika osiguranja

Ključni aspekt rizika osiguranja kojem je Grupa izložena je stupanj koncentracije rizika osiguranja koji određuje stupanj do kojega određeni događaj ili serija događaja mogu utjecati na obveze Grupe. Takva koncentracija može proizaći iz pojedinog ugovora o osiguranju ili iz većeg broja povezanih ugovora kod kojih može nastati slična obveza. Važan aspekt koncentracije rizika osiguranja je da koncentracija također može proizaći iz akumulacije rizika kroz različite vrste osiguranja.

Koncentracija rizika može proizaći iz rijetkih događaja s velikim posljedicama kao što su prirodne katastrofe, u situacijama kada je Grupa izložena neočekivanim promjenama u trendovima, na primjer, neočekivane promjene u ljudskoj smrtnosti ili u ponašanju vlasnika polica osiguranja; ili kada značajni sudski ili regulatorni rizici mogu prouzrokovati velike pojedinačne gubitke, ili imati utjecaj na veliki broj ugovora. Rizici koje pribavlja Grupa su locirani u Republici Hrvatskoj.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**2.36. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)**

Koncentracija osigurateljnih rizika prije i poslije reosiguranja u odnosu na vrstu prihvaćenog osigurateljnih rizika prikazana je u tablici, s obzirom na knjigovodstvenu vrijednost nastalih šteta i odšteta (bruto i neto od reosiguranja) koje nastaju na temelju ugovora o osiguranju:

(u tisućama kuna)	31.12.2018.			31.12.2017.		
	Bruto nastale štete	Udio reosiguranja		Bruto nastale štete	Udio reosiguranja	
		u nastalim štetama	Neto nastale štete		u nastalim štetama	Neto nastale štete
	u valuti	u valuti	u valuti	u valuti	u valuti	u valuti
Osiguranje od nezgode	41.180	(57)	41.237	27.386	(33)	27.419
Zdravstveno osiguranje	165.162	(36)	165.198	76.988	305	76.683
Osiguranje cestovnih vozila	261.629	794	260.835	216.007	254	215.753
Osiguranje tračnih vozila	1.165	-	1165	630	-	630
Osiguranje zračnih letjelica	9.536	8.080	1456	3.617	3.487	130
Osiguranje plovila	28.015	22.423	5.592	52.663	10.331	42.332
Osiguranje robe u prijevozu	7.843	991	6.852	4.647	(1.675)	6.322
Osiguranje od požara i elementarnih šteta	83.489	45.137	38.352	87.321	36.149	51.172
Ostala osiguranja imovine	212.568	5.072	207.496	257.045	20.660	236.385
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	350.212	(257)	350.469	213.559	(8.102)	221.661
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	267	(19)	286	2.257	1.454	803
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	148	(2.473)	2.621	(1.775)	3.787	(5.562)
Ostala osiguranja od odgovornosti	86.521	3.078	83.443	72.281	18.314	53.967
Osiguranje kredita	-57.835	3.526	-61.361	(44.737)	259	(44.996)
Osiguranje jamstava	166	-	166	76	-	76
Osiguranje raznih financijskih gubitaka	14.804	8.865	5.939	18.574	12.972	5.602
Osiguranje troškova pravne zaštite	272	200	72	-	-	-
Putno osiguranje	11.604	-	11.604	3.052	-	3.052
Ukupno neživotno osiguranje	1.216.746	95.324	1.121.422	989.591	98.162	891.429
Životno osiguranje	506.676	50	506.626	283.702	(276)	283.978
Rentno osiguranje	4.838	-	4.838	9.811	-	9.811
Dopunska osiguranja uz životno osiguranje	4.122	-	4.122	1.645	-	1.645
Životna ili rentna osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik	106.576	-	106.576	190.783	-	190.783
Ukupno životno osiguranje	622.212	50	622.162	485.941	(276)	486.217
Ukupno	1.838.958	95.374	1.743.584	1.475.532	97.886	1.377.646

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.36. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Uprava vjeruje da neživotna osiguranja nemaju značajnu izloženost prema bilo kojoj skupini osiguranika po društvenim, profesionalnim, generacijskim ili sličnim kriterijima. Najveća vjerojatnost značajnih gubitaka proizlazi iz katastrofalnih događaja, kao što su poplave, tuča, oluje ili oštećenja uslijed potresa. Tehnike i pretpostavke koje Grupa koristi za izračun ovih rizika uključuju:

- Mjerenje zemljopisnih akumulacija,
- Procjenu najvećeg mogućeg gubitka,
- Reosiguranje viška štete.

Neživotna osiguranja

Osnovni pokazatelj rizika osiguranja je kvota šteta. U sljedećim tablicama su prikazane kvote šteta, kvote troškova i kombinirane kvote te kvote šteta neto od reosiguranja.

Usporedba kvota šteta i troškova za 2018. i 2017. godinu:

Neživotna osiguranja	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Kvota šteta	-50,39 %	-54,55 %
Kvota troškova	-43,03 %	-43,04 %
Kombinirana kvota	-93,42 %	-97,59 %
Kvota šteta neto	-54,10 %	-56,57 %

Životna osiguranja

Kod životnih osiguranja su izraženi kamatni rizik i biometrijski rizici. Kamatni rizik se obrađuje kroz tržišne rizike, a biometrijski rizici se prate na temelju aktuarskih analiza.

Analiza matematičke pričuve po garantiranoj kamatnoj stopi je kako slijedi:

Kamata uračunata u cjeniku je u intervalu	Matematička pričuva* na 31. prosinca 2018.		Matematička pričuva* na 31. prosinca 2017.	
	(u tisućama kuna)	Udio %	(u tisućama kuna)	Udio %
[0, 1]	51.205	1,87 %	-	-
[1, 3]	1.315.071	48,15 %	1.127.172	41,93 %
[3, 4]	1.047.137	38,34 %	1.121.655	41,73 %
[4, 5]	315.636	11,56 %	436.536	16,24 %
[5, 6]	2.241	0,08 %	2.438	0,10 %
	2.731.290	100,00 %	2.687.801	100,00 %

* Matematička pričuva je matematička pričuva ugovorenih svota i matematička pričuva dodatnih svota.

U gornjoj tablici je prikazana matematička pričuva po garantiranim kamatnim stopama. Prinos od ulaganja za životna osiguranja prikazan je u sljedećoj tablici i dovoljan je za pokriće potrebne kamate za portfelj životnih osiguranja.

Prinos na matematičku pričuvu:

(u tisućama kuna)	2018.	2017.
Prosječno stanje matematičke pričuve	2.668.136	2.636.005
Prinos od ulaganja na matematičku pričuvu	95.849	139.835
Stopa godišnjeg prinosa na matematičku pričuvu	4,29 %	5,30 %

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.36. Upravljanje rizikom osiguranja (nastavak)

Osjetljivost sadašnje vrijednosti buduće dobiti na promjene značajnih varijabli

Dobit ili gubitak i obveze iz osiguranja su većinom osjetljivi na promjene u smrtnosti, stopi troška i diskontnoj stopi koja se koristi u testu adekvatnosti obveza.

Grupa procjenjuje utjecaj promjena u ključnim varijablama koje imaju značajan utjecaj na sadašnju vrijednost buduće dobiti ("PVFP") na kraju godine. Za svako razdoblje, projekcija je izračunata dobit (vektor profit), a "PVFP" se izračunava kao sadašnja vrijednost dobiti uz rizik diskontne stope.

Tablica u nastavku prikazuje analizu osjetljivosti za životno osiguranje.

Rizik životnog osiguranja – analiza osjetljivosti	2018.	2017.
<i>(u tisućama kuna)</i>	Promjena obveze	Promjena obveze
Kamatna stopa -0,5 %	101.040	75.877
Smrtnost +10 %	8.762	(366)
Troškovi +10 %	28.574	17.994

Grupa koristi izračun sadašnje vrijednosti budućih profita (engl. present value of future profits ili PVFP) za potrebe upravljanja s osjetljivosti rizika osiguranja. Osnovni scenarij odnosi se na obračun obveza s pretpostavkama koje se koriste za izračun najbolje procjene (engl. best estimate). Osnovni scenarij predstavlja izračun uz primjenu pretpostavki opisanih u bilješci 2.37 tijekom testa adekvatnosti obveza. Za svaku policu se izračunava prihod od premije i ulaganja, a troškovi se izračunavaju na temelju troškova uprave i izdataka za štete.

Promjene u varijablama predstavljaju razumno moguće promjene koje bi, da su se dogodile, dovele do značajnih promjena u obvezama iz osiguranja na datum izvještavanja. Razumno moguće promjene ne predstavljaju niti očekivane promjene u varijablama niti najgore scenarije. Analizirana je promjena u svakoj varijabli, pri čemu ostale pretpostavke ostaju nepromijenjene, a promjene u vrijednosti povezane imovine se zanemaruju.

Osjetljivost na promjene smrtnosti izračunata je smanjenjem smrtnosti za mirovinske proizvode za 10 % i povećanjem smrtnosti za ostale proizvode za 10 %, dok je osjetljivost na promjene troškova izračunata povećanjem troškova održavanja portfelja za 10 %.

Najznačajniji učinak na dobit ili gubitak te na visinu tehničkih pričuva, kako pokazuju rezultati PVFP-a, ima promjena kamatnih stopa.

Neživotno osiguranje

U neživotnim osiguranjima, varijable koje imaju najveći utjecaj na obveze osiguranja odnose se na sudske sporove iz osiguranja automobilske odgovornosti. Obveze koje se odnose na sudske štete osjetljive su na pravne, sudske, političke, ekonomske i društvene trendove. Uprava smatra da nije izvedivo kvantificirati osjetljivost neživotnih osiguranja na promjene u ovim varijablama.

2.37. Osnovne pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na priznatu imovinu, obveze, prihode i rashode iz poslovanja osiguranja

i/ Neživotno osiguranje

Na datum bilance formira se pričuva za procijenjeni konačni trošak podmirenja svih nastalih šteta koje proizlaze iz događaja nastalih do toga datuma, bilo da su prijavljene ili ne, skupa s odgovarajućim troškovima obrade šteta, umanjeno za već isplaćene iznose. Obveza za prijavljene, a nelikvidirane štete je procijenjena posebno za svaku pojedinačnu štetu uz evši u obzir okolnosti, dostupne informacije od procjenitelja i povijesne dokaze o iznosima sličnih šteta. Pojedinačne štete se redovno pregledavaju i rezerva se redovno ažurira kada se pojave nove informacije. Procjena pričuve za nastale, a neprijavljene štete (IBNR) je općenito podložna većem stupnju neizvjesnosti nego pričuva za prijavljene štete. IBNR pričuvu procjenjuju aktuari Društva.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.37. Osnovne pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na priznatu imovinu, obveze, prihode i rashode iz poslovanja osiguranja (nastavak)

Zavisno od karakteristika pojedine vrste osiguranja, portfelja Grupe i oblika i kvalitete raspoloživih podataka, pričuva za nastale a neprijavljene štete utvrđuje se najprikladnijim modelom koji se temelji na determinističkim ili stohastičkim metodama koje za osnovicu imaju trokut šteta. Kako bi budući razvoj šteta bio najbolje opisan odabrani model može sadržavati jednu ili kombinaciju nekoliko metoda.

Oblikovanje IBNR pričuve se radi po vrstama posla odnosno homogenim grupama rizika.

Za štete „dugog repa“, nivo pričuva u velikoj mjeri ovisi o procjeni razvoja šteta od posljednje godine razvoja za koju postoje povijesni podaci do konačnog razvoja. Preostali faktori razvoja šteta se procjenjuju razborito koristeći matematičke metode krivulja, koje projiciraju opažene faktore ili se baziraju na aktuarskoj procjeni.

Stvarna metoda koja se koristi ovisi o godini nastanka štete i opaženom povijesnom razvoju šteta. U mjeri u kojoj ove metode koriste povijesni razvoj šteta, pretpostavlja se da će se povijesni uzorak razvoja šteta ponoviti i u budućnosti. Postoje razlozi zašto ovo možda nije ispunjeno pa je potrebno modificirati metode. Mogući razlozi su:

- ekonomski, politički i društveni trendovi (koji uzrokuju različit nivo inflacije u odnosu na očekivani);
- promjene u kombinaciji vrsta ugovora o osiguranju koji se pribavljaju;
- nasumične varijacije, uključujući utjecaj velikih gubitaka.

IBNR pričuve su inicijalno procijenjene u bruto iznosu i radi se poseban izračun kako bi se procijenio udio reosiguranja.

Diskontiranje

Osim rentnih šteta, pričuve neživota se ne diskontiraju. Pričuve za štete osiguranja od odgovornosti koje se plaćaju u vidu rente utvrđene su kao sadašnja vrijednost budućih obveza na osnovi bezrizične krivulje kamatnih stopa (EIOPA_RFR zadnja objava u 2018. godini), godišnje stope prilagodbe renti te Hrvatskih tablica smrtnosti 2010.-2012..

ii/ Životno osiguranje

Matematička pričuva se računa neto prospektivnom metodom koristeći razumne aktuarske pretpostavke, a u skladu sa smjernicama izdanim od strane HANFA-e. Garantirana tehnička kamatna stopa po policama osiguranja iznosi od 0 % do 6 % ovisno o prvotnom (povijesnom) cjeniku.

Ugovaratelji osiguranja za slučaj smrti i doživljenja imaju pravo na udio u dobiti Društva ostvarenoj upravljanjem fondovima životnog osiguranja. Udjeli u dobiti izračunavaju se jedanput godišnje najranije po proteku prve odnosno druge godine trajanja osiguranja ovisno o cjeniku. Visinu udjela u dobiti određuje Uprava.

Za izračun matematičke pričuve Grupa koristi hrvatske tablice smrtnosti 2010.-2012. Za potrebe izračuna matematičke pričuve za ugovore o osiguranju zaključene prije 2010. godine koristi se kamatna stopa 3,25 % odnosno 3 % (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 3,3 %) za ugovore o osiguranju zaključene u 2010. godini 3 % i 2,75 % (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 3 %), za ugovore o osiguranju zaključene nakon 2010. godine do zaključno 30. lipnja 2016. 2,75 % do 1 % (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 2,75 %) te za ugovore sklopljene nakon 1. srpnja 2016. 1,75 % do 0 % (maksimalna stopa propisana od HANFA-e je 1,75 % za ugovore s valutnom klauzulom te 2 % za ugovore u kunama).

Osjetljivost dobiti ili gubitka i kapitala na promjene značajnih varijabli

Dobit ili gubitak i osigurateljne obveze su uglavnom osjetljivi na promjene u stopi ulaganja i stopi troškova koji su procijenjeni za potrebe izračuna adekvatnosti obveza.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.37. Osnovne pretpostavke koje imaju najveći utjecaj na priznatu imovinu, obveze, prihode i rashode iz poslovanja osiguranja (nastavak)

Odredbe i uvjeti ugovora o osiguranju koji imaju značajni utjecaj na iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova

Grupa nudi različite vrste neživotnih osiguranja, uglavnom osiguranje vozila, imovine, odgovornosti, pomorsko osiguranje, transportno osiguranje i osiguranje nezgode. Glavni izvor neizvjesnosti koji utječe na iznos i vrijeme budućih novčanih tokova proizlazi iz neizvjesnosti nastanka budućih šteta kao i neizvjesnosti vezanih uz njihove iznose. Iznos plaćen po pojedinoj šteti je ograničen osiguranom svotom koja je utvrđena u polici osiguranja.

Ostali značajni izvori neizvjesnosti vezani za neživotna osiguranja proizlaze iz regulative koja daje pravo osiguranicima da prijave štetu prije stupanja na snagu zastare, koja nastupa 3 godine od saznanja osiguranika za štetu, ali ne kasnije od 5 godina od početka godine, nakon godine nastanka štete. Ova odredba je posebno značajna za trajnu invalidnost koja proizlazi iz osiguranja nezgode, zbog teškoća u procjeni razdoblja između nastanka štete i potvrde njenih trajnih efekata.

U portfelju neživotnih osiguranja ne postoje proizvodi kojima se garantira neograničeno pokriće te maksimalni iznos za koji osiguravatelj može biti obvezan po pojedinoj polici uslijed nastanka jednog štetnog događaja uvijek ograničen ugovorenim iznosom osiguranja. Izuzetak od ovog pravila je osiguranje automobilske odgovornosti za štete u zemljama članicama sustava zelene karte koje imaju nelimitirano pokriće. Obzirom na zakonske odredbe koje kod osiguranja automobilske odgovornosti propisuje primjenu svota osiguranja države u kojoj je šteta nastala ovaj rizik nije moguće u potpunosti izbjeći, ali ga je moguće transferirati putem odgovarajućih reosigurateljskih ugovora.

2.38. Reklasifikacije

Tijekom 2018. godine, Grupa i Društvo reklasificirali su potraživanja za nedospjelu kamatu na financijsku imovinu u izvještaju o financijskom položaju u svrhu bolje prezentacije potraživanja za nedospjelu kamatu s obzirom na imovinu na koju se odnose.

Reklasifikacija nema materijalni učinak na Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o promjenama kapitala niti na Izvještaj o novčanom toku.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.38. Reklasifikacije (nastavak)

Učinak navedenih promjena na usporedne podatke Grupe na dan 31. prosinca 2017. i 1. siječnja 2017. godine je kako slijedi:

(u tisućama kuna)

Stavka Izvještaja o financijskom položaju	Prije reklasifikacije	Reklasifikacija	Nakon reklasifikacije
31. prosinca 2017.			
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja (bilješka 25)	2.139.397	(97.361)	2.042.036
Ulaganja koja se drže do dospjeća (bilješka 22)	2.209.482	46.121	2.255.603
Financijska imovina raspoloživa za prodaju (bilješka 23)	3.766.252	44.072	3.810.324
Depoziti (bilješka 28)	3.861.367	7.168	3.868.535
1. siječnja 2017.			
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja (bilješka 25)	2.400.926	(148.676)	2.252.250
Ulaganja koja se drže do dospjeća (bilješka 22)	2.240.190	50.252	2.290.442
Financijska imovina raspoloživa za prodaju (bilješka 23)	2.523.986	30.709	2.554.695
Depoziti (bilješka 28)	4.514.027	67.715	4.581.742

Učinak navedenih promjena na usporedne podatke Društva na dan 31. prosinca 2017. i 1. siječnja 2017. godine je kako slijedi:

(u tisućama kuna)

Stavka Izvještaja o financijskom položaju	Prije reklasifikacije	Reklasifikacija	Nakon reklasifikacije
31. prosinca 2017.			
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja (bilješka 25)	1.556.989	(3.811)	1.553.178
Depoziti (bilješka 28)	2.726.454	3.811	2.730.265
1. siječnja 2017.			
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja (bilješka 25)	1.640.981	(59.436)	1.581.545
Depoziti (bilješka 28)	2.897.826	59.436	2.957.262

Tijekom 2018. godine, Grupa je reklasificirala obveze za koncesije na obveze prema dobavljačima i ostale obveze u izvještaju o financijskom položaju u svrhu bolje prezentacije obveza za koncesije s obzirom na obveze na koje se odnose.

Reklasifikacija nema materijalni učinak na Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o promjenama kapitala niti na Izvještaj o novčanom toku.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.38. Reklasifikacije (nastavak)

Učinak navedenih promjena na usporedne podatke Grupe na dan 31. prosinca 2017. i 1. siječnja 2017. godine je kako slijedi:

(u tisućama kuna)

Stavka Izvještaja o financijskom položaju	Prije reklasifikacije	Reklasifikacija	Nakon reklasifikacije
31. prosinca 2017.			
Kreditni (bilješka 31)	304.234	(25.737)	278.497
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze (bilješka 32)	-	25.737	25.737
1. siječnja 2017.			
Kreditni (bilješka 31)	317.217	(25.360)	291.857
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze (bilješka 32)	-	25.360	25.360

2.39. Utjecaj primjene novih standarda

Primjena MSFI 9 Financijski Instrumenti

Grupa i Društvo su usvojili MSFI 9 Financijski Instrumenti s 1. siječnja 2018. godine. Grupa i Društvo su odabrali ne mijenjati podatke usporednog prethodnog razdoblja te priznati prilagodbe knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i obveza u početnoj zadržanoj dobiti od datuma prve primjene standarda, odnosno s 1. siječnja 2018. godine primjenom pojednostavljenije metode. Podaci usporednog razdoblja nisu mijenjani.

Sukladno tome, povezani revidirani zahtjevi standarda MSFI 7 Financijski Instrumenti: Objave su primijenjeni samo na tekuće razdoblje dok objave u usporednom razdoblju ponavljaju objave iskazane u prethodnoj godini.

Značajne računovodstvene politike primijenjene u tekućem razdoblju su objavljene u sklopu bilješke 2 Sažetak računovodstvenih politika i bilješke 4 Ključne računovodstvene procjene. Računovodstvene politike koje su bile u primjeni do 1. siječnja 2018. i koje su primjenjive na usporedne podatke su objavljene u bilješci 2.40.

Niti za Grupu, niti za Društvo primjena standarda nije imala značajnog utjecaja na financijske izvještaje.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**2.39. Utjecaj primjene novih standarda (nastavak)**

Sljedeće tabele daju prikaz usklade sadašnjih vrijednosti svake kategorije financijske imovine prethodno mjerene u skladu s MRS 39 i nove iznose utvrđene prema MSFI 9 na datum 1. siječnja 2018. za Grupu i Društvo.

Grupa:

	Kategorija mjerjenja*		Sadašnja vrijednost prema MRS 39 31. prosinca 2017.	Utjecaj primjene MSFI 9 - efekt vrednovanja (ECL)	Sadašnja vrijednost prema MSFI 9 1. siječnja 2018.
	MRS 39	MSFI 9			
<i>(u tisućama kuna)</i>					
Dužnički instrumenti					
Obveznice	HTM	AC	2.202.292	(7.505)	2.194.787
Trezorski zapisi	HTM	AC	7.190	(33)	7.157
Obveznice	AFS	FVOCI	3.237.205	-	3.237.205
Obveznice	FVPL	FVPL	35.637	-	35.637
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja					
- Zajmovi	L&R	AC	619.457	(2.960)	616.497
- Potraživanja	L&R	AC	607.190	(216)	606.974
Depoziti	L&R	AC	3.868.535	(7.800)	3.860.735
Novac i novčani ekvivalenti	L&R	AC	164.781	(314)	164.473
Vlasnički instrumenti					
Dionice	AFS	FVOCI	339.566	-	339.566
Dionice – pristup preklapanja	AFS	FVPL	96.611	-	96.611
Investicijski fondovi	AFS	FVOCI	28.637	-	28.637
Investicijski fondovi – pristup preklapanja	AFS	FVPL	8.797	-	8.797
Dionice	FVPL	FVPL	14.385	-	14.385
Investicijski fondovi	FVPL	FVPL	416.002	-	416.002
Derivativni financijski instrumenti					
Valutni forward ugovori	FVPL	FVPL	1.692	-	1.692
Ukupno financijska imovina			11.647.977	(18.828)	11.629.149

*Kratice korištene u tabeli predstavljaju sljedeće kategorije mjerjenja:

HTM – Ulaganja koja se drže do dospelosti

AFS – Financijska imovina raspoloživa za prodaju

L&R – Zajmovi i potraživanja

FVPL – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

AC – Financijska imovina po amortiziranom trošku

FVOCI – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Financijske obveze Grupe na 31. prosinca 2017. su iskazane po amortiziranom trošku te prelaskom na novi standard nije došlo do promjene u klasifikaciji niti mjerenju financijskih obveza.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**2.39. Utjecaj primjene novih standarda (nastavak)**

Društvo:

	Kategorija mjerjenja		Sadašnja vrijednost prema MRS 39 31. prosinca 2017.	Utjecaj primjene MSFI 9 - efekt vrednovanja (ECL)	Sadašnja vrijednost prema MSFI 9 1. siječnja 2018.
	MRS 39	MSFI 9			
<i>(u tisućama kuna)</i>					
Dužnički instrumenti					
Obveznice	FVPL	FVPL	1.437	-	1.437
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja					
Zajmovi	L&R	AC	1.546.345	(6.491)	1.539.854
Potraživanja	L&R	AC	3.082		3.082
Depoziti	L&R	AC	2.730.265	(872)	2.729.393
Novac i novčani ekvivalenti	L&R	AC	5.776	(7)	5.769
Vlasnički instrumenti					
Dionice	AFS	FVOCI	99.507	-	99.507
Dionice	FVPL	FVPL	71.416	-	71.416
Ukupno financijska imovina			4.457.828	(7.370)	4.450.458

*Kratice korištene u tabeli predstavljaju sljedeće kategorije mjerjenja:

HTM – Ulaganja koja se drže do dospjeća

AFS – Financijska imovina raspoloživa za prodaju

L&R – Zajmovi i potraživanja

FVPL – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

AC – Financijska imovina po amortiziranom trošku

FVOCI – Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Financijske obveze Društva na 31. prosinca 2017. su iskazane po amortiziranom trošku te prelaskom na novi standard nije došlo do promjene u klasifikaciji niti mjerjenju financijskih obveza.

Primjena MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima

Grupa i Društvo su primijenilo pojednostavljeni pristup prelaska na MSFI 15 koji omogućuje da Grupa i Društvo primjenjuje MSFI 15 retrospektivno jedino na ugovorima s kupcima koji nisu do kraja realizirani na datum inicijalne primjene (1. siječnja 2018.). Na datum primjene novog standarda Grupa i Društvo nije imalo takvih ugovora.

Značajne računovodstvene politike primijenjene u tekućem razdoblju su objavljene u sklopu bilješke 2 Sažetak računovodstvenih politika. Računovodstvene politike koje su bile u primjeni do 1. siječnja 2018. i koje su primjenjive na usporedne podatke su objavljene u bilješci 2.40.

Niti za Grupu, niti za Društvo primjena standarda nije imala značajnog utjecaja na financijske izvještaje.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.40. Računovodstvene politike u primjeni do 31. prosinca 2017.

Financijski instrumenti

i/ Klasifikacija i priznavanje

Društvo i Grupa raspoređuju svoje financijske instrumente u sljedeće kategorije: financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, zajmovi i potraživanja, financijska imovina raspoloživa za prodaju, ulaganja koja se drže do dospijea i ostale financijske obveze. Klasifikacija ovisi o namjeri s kojom su financijska imovina i obveze stečeni.

Uprava određuje klasifikaciju financijske imovine i financijskih obveza prilikom početnog priznavanja i ukoliko je prikladno, ponovno je procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

ii/ Priznavanje i prestanak priznavanja

Redovne kupnje i prodaje financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ulaganja koja se drže do dospijea i financijska imovina raspoloživa za prodaju priznaju se na datum trgovanja, odnosno datum kada se Društvo i Grupa obvezuju na kupnju ili prodaju instrumenta. Zajmovi i potraživanja i financijske obveze početno se priznaju na datum nastanka.

Društvo i Grupa prestaju priznavati financijsku imovinu (u cijelosti ili djelomično) kada isteknu prava na primitke gotovinskih tokova od financijske imovine ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom financijskom imovinom. Navedeno se događa kada Društvo i Grupa prenesu suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava ostvarena, predana ili istekla.

Društvo i Grupa prestaju priznavati financijske obveze samo kada one prestanu postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle ili kada su prenesene. Ukoliko se uvjeti financijske obveze značajno promijene, Društvo i Grupa će prestati priznavati tu obvezu i istovremeno priznati novu financijsku obvezu s novim uvjetima.

iii/ Početno i naknadno mjerenje

Financijska imovina i obveze početno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za, u slučaju financijske imovine i financijskih obveza koje nisu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak transakcijske troškove koji se izravno povezuju sa stjecanjem ili izdavanjem financijske imovine ili financijske obveze.

Nakon početnog priznavanja, Društvo i Grupa vrednuju financijske instrumente po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i financijsku imovinu raspoloživu za prodaju po njihovoj tekućoj fer vrijednosti, bez umanjenja za troškove prodaje.

Za financijske instrumente kojima se trguje na aktivnim tržištima, utvrđivanje fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza temelji se na kotiranim tržišnim cijenama. U ovo spadaju vlasničke vrijednosnice i dužnički instrumenti koji kotiraju na burzi.

Za sve druge financijske instrumente, fer vrijednost utvrđuje se korištenjem tehnika procjene vrijednosti. U tim tehnikama, fer vrijednosti se procjenjuju na temelju vidljivih financijskih podataka na temelju kojih se vrijednost utvrđuje primjenom metode diskontiranih novčanih tokova i/ili metodom usporedivih poduzeća i transakcija.

Kada se fer vrijednost vlasničkih instrumenata koji ne kotiraju ne može pouzdano utvrditi, instrumenti se iskazuju po trošku.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.40. Računovodstvene politike u primjeni do 31. prosinca 2017. (nastavak)

Financijski instrumenti (nastavak)

Zajmovi i potraživanja i ulaganja koja se drže do dospjeća vrednuju se po amortiziranom trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti. Financijske obveze koje se ne raspoređuju u skupinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak vrednuju se po amortiziranom trošku. Premije i diskonti, uključujući početne transakcijske troškove, uključuju se u knjigovodstveni iznos pripadajućeg instrumenta te amortiziraju koristeći efektivnu kamatnu stopu tog instrumenta.

iv/ Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Društvo i Grupa provjeravaju na svaki datum izvještavanja postoje li objektivni dokazi za umanjenje vrijednosti financijske imovine koja nije klasificirana kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Umanjenje vrijednosti financijske imovine provodi se ukoliko postoji objektivni dokaz da je nastupio događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti nakon početnog priznavanja imovine te navedeni događaj koji uzrokuje umanjenje vrijednosti ima utjecaj na buduće novčane tokove od imovine, koji se može pouzdano procijeniti.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti financijske imovine (uključujući vlasničke vrijednosnice) uključuje nepodmirenje obveza ili kašnjenje dužnika, restrukturiranje kredita ili predujma od strane Društva i Grupe prema uvjetima koje Društvo i Grupa inače ne bi razmatrali, indikacije da će dužnik ili izdavatelj ući u stečajni postupak, nestanak aktivnog tržišta za vrijednosnicu, ili ostale dostupne podatke vezane uz skupinu imovine, kao što su nepovoljne promjene u platnom položaju dužnika ili izdavatelja unutar te skupine, ili ekonomski uvjeti koji su povezani s nepodmirenjima obveza unutar te skupine.

Gubitak od umanjenja vrijednosti imovine koja se vodi po amortiziranom trošku utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i sadašnje vrijednosti očekivanih gotovinskih tokova diskontiranih originalnom efektivnom stopom te imovine. Gubici se priznaju u dobiti ili gubitku te odražavaju u rezervaciji za umanjenje vrijednosti. Kamata na imovinu s umanjenom vrijednošću priznaje se kao amortizacija diskonta te kod naplate.

U slučaju vlasničkih ulaganja klasificiranih kao raspoloživa za prodaju, značajno (više od 20 % vrijednosti ulaganja) ili produljeno smanjenje (više od godine dana) fer vrijednosti ulaganja ispod troška stjecanja uzima se u obzir kod utvrđivanja je li vrijednost imovine umanjena. Ukoliko postoji takav dokaz za financijsku imovinu raspoloživu za prodaju, kumulativni gubitak, utvrđen kao razlika između troška stjecanja i tekuće fer vrijednosti, umanjen za gubitak od umanjenja vrijednosti po toj financijskoj imovini prethodno priznat u dobiti ili gubitku, prenosi se iz ostale sveobuhvatne dobiti i priznaje u dobiti ili gubitku. Gubici od umanjenja vrijednosti priznati u dobiti ili gubitku po vlasničkim vrijednosnicama ne mogu se naknadno ukidati kroz dobit ili gubitak, nego se sva povećanja vrijednosti do konačne prodaje priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

v/ Specifični instrumenti

Dužničke vrijednosnice

Dužničke vrijednosnice klasificiraju se kao ulaganja koja se drže do dospjeća ili financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ovisno o svrsi za koju je dužnička vrijednosnica stečena.

Zajmovi i potraživanja od banaka

Depoziti kod banaka klasificirani su kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortiziranom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti te su iskazani zasebno kao depoziti prema ročnosti u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.40. Računovodstvene politike u primjeni do 31. prosinca 2017. (nastavak)

Financijski instrumenti (nastavak)

Vlasničke vrijednosnice

Vlasničke vrijednosnice klasificiraju se kao imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili kao financijska imovina raspoloživa za prodaju i vrednuju po fer vrijednosti, osim ako nije moguće pouzdano odrediti fer vrijednost (kao što je prethodno opisano) kad se vrednuju po trošku stjecanja.

Zajmovi i potraživanja od osiguranika i ostalih strana

Zajmovi i potraživanja od osiguranika i ostalih strana iskazuju se po amortiziranom trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti kako bi se prikazali procijenjeni nadoknadiivi iznosi. Dodatno pojašnjeno u bilješci 2.15.

Ulaganja u fondove

Ulaganja u otvorene investicijske fondove klasificiraju se kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili kao financijska imovina raspoloživa za prodaju i vrednuju po tekućoj fer vrijednosti.

Ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja

Ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja obuhvaćaju ulaganja osiguranika u unit-linked proizvode te se klasificiraju kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Potraživanja iz poslova osiguranja i ostala potraživanja

Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja i ostala potraživanja početno se priznaju po fer vrijednosti, a naknadno po amortiziranom trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti.

Ugrađeni derivativi unutar ugovora o osiguranju i ugovora o ulaganju

Ponekad, derivativi mogu biti dio hibridnog (kombiniranog) financijskog instrumenta ili osigurateljnog ugovora koji uključuje i derivativ i osnovni ugovor, a koji rezultira time da neki od gotovinskih tokova hibridnog instrumenta variraju analogno derivativu samom za sebe. Takvi derivativi se ponekad nazivaju ugrađeni derivativi.

Ugrađeni derivativi se izdvajaju od osnovnog ugovora i vrednuju po fer vrijednosti, a promjene u fer vrijednosti ugrađenih derivativa uključuju se u dobit ili gubitak, ukoliko udovolje sljedećim uvjetima:

- ekonomske karakteristike i rizici ugrađenih derivativa nisu usko povezani s ekonomskim karakteristikama i rizicima osnovnog ugovora,
- zaseban instrument s karakteristikama jednakim ugrađenom derivativu bi zadovoljio definiciju derivativa,
- hibridni instrument se ne vrednuje po fer vrijednosti, a promjene u njegovoj fer vrijednosti ne priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Ugrađeni derivativi koji zadovoljavaju definiciju osiguravateljnog ugovora ne moraju se odvajati od osnovnog ugovora. Nadalje, Grupa je iskoristilo izuzeća koja predviđa MSFI 4 „Ugovori o osiguranju“:

- ne odvaja i ne vrednuje po fer vrijednosti opciju osiguranika da otkupi ugovor o osiguranju za fiksni iznos (ili iznos koji se zasniva na fiksnom iznosu i kamatnoj stopi), čak i ako se ta cijena razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti osigurateljne obveze osnovnog ugovora,
- ne odvaja i ne vrednuje po fer vrijednosti opciju osiguranika da otkupi ugovor s obilježjima diskrecione participacije.

Netiranje financijskih instrumenata

Financijska imovina i obveze se netiraju, te se u izvještaju o financijskom položaju iskazuju u neto iznosu, u slučaju kada postoji zakonski provedivo pravo na prijeboj priznatih iznosa i postoji namjera namire na neto principu ili se stjecanje imovine i podmirenje obveza odvija istovremeno.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.40. Računovodstvene politike u primjeni do 31. prosinca 2017. (nastavak)

Potraživanja od kupaca i potraživanja po zajmovima

Potraživanja od kupaca i potraživanja po zajmovima početno se priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku uporabom metode efektivne kamatne stope, umanjena za ispravak vrijednosti. Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca provodi se kada postoje objektivni dokazi da Društvo i Grupa neće moći naplatiti sva svoja potraživanja u skladu s dogovorenim uvjetima. Značajne financijske poteškoće dužnika, vjerojatnost dužnikovog stečaja te neizvršenje ili propusti u plaćanjima, smatraju se pokazateljima umanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca. Iznos ispravka vrijednosti utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i nadoknadivog iznosa potraživanja, a predstavlja sadašnju vrijednost očekivanih novčanih priljeva diskontiranih korištenjem efektivne kamatne stope. Iznosi ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca kao i naplaćena ranije ispravljena potraživanja iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti – neto u okviru ostalih poslovnih rashoda.

Depoziti

Depoziti kod banaka ugovaraju se s fiksnim rokovima dospijeca. Depoziti s originalnim rokom dospijeca dužim od 3 mjeseca iskazani su po amortiziranom trošku, klasificirani u okviru 'kredita i potraživanja' i iskazani zasebno u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju kao 'depoziti'.

Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju gotovinu, depozite kod banaka po viđenju i ostale kratkotrajne visoko likvidne instrumente s rokovima naplate do tri mjeseca ili kraće.

Priznavanje prihoda

Prihodi se sastoje od fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja za prodane proizvode, robu ili usluge tijekom redovnog poslovanja Društva i Grupe. Prihodi su iskazani u iznosima koji su umanjeni za porez na dodanu vrijednost, trošarine, procijenjene povrate, rabate i diskonte i nakon eliminacije prodaje unutar Grupe.

Društvo i Grupa priznaju prihode kada se iznos prihoda može pouzdano mjeriti, kada će Društvo i Grupa imati buduće ekonomske koristi i kada su zadovoljeni specifični kriteriji za sve djelatnosti Grupe koje su opisane u nastavku.

i/ Prihodi od prodaje robe i usluga

a) Prihodi od veleprodaje robe i materijala

Prihodi od prodaje robe i materijala u veleprodaji priznaju se kada Grupa obavi isporuke kupcu, kada kupac ima slobodu određivanja prodajne cijene i kada ne postoji nijedna nepodmirena obveza koja bi mogla utjecati na prihvaćanje proizvoda od strane kupca. Isporuka je izvršena kad se proizvodi otpreme na određenu lokaciju, rizici gubitka prenesu na kupca i kad je utvrđeno jedno od navedenog: kupac prihvaća proizvode u skladu s ugovorom ili Grupa ima objektivne dokaze o tome da su svi kriteriji prihvaćanja zadovoljeni.

Prihodi od prodaje iskazuju se na temelju cijene iz ugovora o prodaji, umanjeni za procijenjene količinske popuste i povrate. Procjene popusta i povrata utvrđuju se na temelju stečenog iskustva. Prodaja ne sadržava elemente financiranja, jer je rok naplate potraživanja u rasponu od 15 do 60 dana, što je u skladu s tržišnom praksom.

2. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

2.40. Računovodstvene politike u primjeni do 31. prosinca 2017. (nastavak)

Priznavanje prihoda (nastavak)

b) Prihodi od usluga

Društvo pruža usluge upravljanja ovisnim društvima. Prihod od izvršenih usluga određuje se na temelju sklopljenog ugovora s fiksnom cijenom uz ugovorene rokove od 12 mjeseci. Prihodi se priznaju u razdoblju u kojem su usluge obavljene prema pravocrtnoj metodi tijekom razdoblja trajanja ugovora.

Prihod od izvršenih usluga Grupe određuje se na temelju sklopljenog ugovora s fiksnom cijenom uz ugovorene rokove do najduže 1 godine.

Prihodi od ugovora s fiksnom cijenom za usluge priznaju se u razdoblju u kojem su usluge obavljene prema pravocrtnoj metodi tijekom razdoblja trajanja ugovora.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM

3.1. Čimbenici financijskog rizika

Poslovne aktivnosti Društva i Grupe izložene su različitim vrstama financijskih rizika koje uključuju: tržišni rizik (valutni rizik, rizik fer vrijednosti kamatne stope, kamatni rizik novčanog toka i cjenovni rizik), kreditni rizik i rizik likvidnosti. Cjelokupno upravljanje rizicima Društva obavlja odjel riznice Društva.

Uprava prepoznaje značaj postojanja efikasnog i efektivnog sustava upravljanja rizicima Grupe. Regulatorna tijela kontroliraju solventnost društava koja se bave osiguranjem kako bi se osiguralo pokriće obveza proizašlih iz mogućih ekonomskih promjena ili prirodnih katastrofa.

Grupa aktivno upravlja imovinom koristeći pristup koji stavlja u ravnotežu kvalitetu, diversifikaciju, usklađivanje imovine i obveza, likvidnost i prinos od ulaganja. Uprava pregledava i odobrava portfelje, utvrđuje limite i nadzire proces upravljanja aktivom i pasivom te se u djelatnosti osiguranja dužna pažnja poklanja i usklađenosti s pravilima koja su postavljena Zakonom o osiguranju.

U transakcijama financijskim instrumentima Grupa na sebe preuzima financijske rizike. Ovi rizici uključuju tržišni rizik, kreditni rizik i rizik likvidnosti. Svaki od ovih rizika je opisan dalje u tekstu, zajedno sa sažetkom načina na koji Grupa upravlja tim rizikom.

a) Tržišni rizik

i/ Valutni rizik – rizik fluktuacije fer vrijednosti ili novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena u tečajevima stranih valuta.

Grupa je izložena valutnom riziku kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik promjene tečaja stranih valuta zbog kojeg dolazi do promjene vrijednosti financijskih instrumenata. Grupa je izložena valutnom riziku s osnova ulaganja u dužničke vrijednosne papire, depozite, zajmove kao i s osnova premije, šteta i tehničkih pričuva po policama osiguranja s valutnom klauzulom. Grupa upravlja valutnim rizikom na način da procjenjuje i planira, te time smanjuje razliku između imovine i obveza denominiranih u stranoj valuti ili uz valutnu klauzulu.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2018. godine, ako bi tečaj EUR-o porastao/smanjio se za 1 %, u odnosu na kunu (2017.: 1 %), uz pretpostavku da su svi ostali pokazatelji ostali nepromijenjeni, dobit prije poreza Grupe za izvještajno razdoblje bila bi za 54.750 tisuća kuna (2017.: 66.530 tisuća kuna) veća/manja, dobit prije poreza Društva za izvještajno razdoblje bila bi za 6.751 tisuća kuna (2017.: 26.360 tisuća kuna) veća/manja uglavnom kao rezultat dobitaka/gubitaka od tečajnih razlika na preračunu iz EUR-a kod financijske imovine, deviznog računa i kredita.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2018. godine, ako bi tečaj USD porastao/smanjio se za 10 %, u odnosu na kunu (2017. 10 %), uz pretpostavku da su svi ostali pokazatelji ostali nepromijenjeni, dobit prije poreza Grupe za izvještajno razdoblje bila bi za 14.369 tisuća kuna (2017.: 10.045 tisuća kuna) veća/manja, uglavnom kao rezultat dobitaka/gubitaka od tečajnih razlika na preračunu iz USD kod primljenih kredita i potraživanja od kupaca.

ii/ Cjenovni rizik

Društvo je izloženo cjenovnom riziku koji proizlazi iz ulaganja u glavnične instrumente koji su u bilanci klasificirani u financijsku imovinu po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka i financijsku imovinu raspoloživu za prodaju. Društvo upravlja cjenovnim rizikom koji proizlazi iz ulaganja u glavnične instrumente na način da se ulaganja diversificiraju u skladu s limitima određenim od strane Uprave.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

Ulaganja Društva u vlasničke instrumente kojima se javno trguje uključena su u službenu kotaciju burze.

Ostali cjenovni rizici Grupe - rizik vlasničkih vrijednosnih papira je uzrokovan fluktuacijom fer vrijednosti ili novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena (koje ne proizlaze iz kamatnog ili valutnog rizika) bilo da je riječ o promjenama koje su prouzročili čimbenici svojstveni pojedinom financijskom instrumentu ili njegovom izdavatelju ili drugi čimbenici koji utječu na sve slične financijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

Portfelj utrživih vlasničkih vrijednosnih papira, koji se u bilanci vodi po fer vrijednosti, čini Grupu podložnu ovom riziku. Portfelj Grupe sadrži vrijednosnice različitih izdavatelja, a rizik koncentracije bilo koje pojedinačne kompanije ili društva se prati i ograničen je usvojenim limitima i zakonskim zahtjevima u djelatnosti osiguranja.

Za procjenu tržišnog rizika, uspostavljen je sustav kvantitativnih mjera temeljenih na statističkim metodama koje odražavaju očekivane gubitke koji mogu nastati u normalnim okolnostima kao i neočekivane gubitke koji su procjena maksimalno prihvatljivog gubitka kojemu je Grupa izložena, a za pojedine vrste ulaganja Grupa je razvila, implementiralo te redovito prati kretanje iskazano kroz vrijednosti VaR-a.

Grupa procjenjuje, odnosno mjeri, te kontrolira izloženost tržišnom riziku kroz praćenje izloženosti ulaganja, uspostavom limita i ovlasti za ulaganja, te kroz niz statističkih i ostalih kvantitativnih mjera rizika.

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2018. godine, ako bi vrijednost portfelja ulaganja povećala/smanjila za 5 % uz pretpostavku da su svi ostali pokazatelji ostali nepromijenjeni, dobit poslije poreza Grupe za izvještajno razdoblje bila bi za 29.434 tisuću kuna veća/manja dok bi utjecaj na ostalu sveobuhvatnu dobit bilo smanjenje/povećanje za 168.994 tisuća kuna (2017.: 22.161 tisuću kuna i 154.416 tisuća kuna), a dobit poslije poreza Društva za izvještajno razdoblje bila bi za 3.093 tisuća kuna veća/manja dok bi utjecaj na ostalu sveobuhvatnu dobit bilo smanjenje/povećanje za 3.900 tisuća kuna (2017.: 2.987 tisuća kuna i 4.080 tisuća kuna), uglavnom kao rezultat dobitaka/gubitaka od vlasničkih i dužničkih instrumenata klasificiranih po fer vrijednosti u izvještaju o ukupnoj sveobuhvatnoj dobiti.

iii/ Kamatni rizik novčanog toka i rizik fer vrijednosti kamatne stope

Rizik fluktuacije fer vrijednosti novčanih tokova po financijskim instrumentima, rezultat je promjena tržišnih kamatnih stopa. Grupa i Društvo imaju značajnu imovinu koja ostvaruje prihod od kamata te su prihodi i novčani tok iz poslovnih aktivnosti u značajnoj mjeri ovisni o promjenama tržišnih kamatnih stopa. Imovina koja ima ugovorene promjenjive kamate izlaže Grupu i Društvo riziku kamatne stope novčanog toka. Imovina s fiksnim stopama izlaže Grupu i Društvo riziku fer vrijednosti kamatne stope. Grupa i Društvo ne koriste derivativne instrumente za aktivnu zaštitu od izloženosti kamatnog rizika novčanog toka i rizika fer vrijednosti kamatne stope.

Pretežni dio imovine koja donosi prihode od kamata ima fiksnu kamatnu stopu, dok je dio primljenih kredita po varijabilnim kamatnim stopama. Rizik fer vrijednosti kamatne stope na strani imovine djelomično se prebija s matematičkim pričuvama (sa zajamčenom fiksnom kamatnom stopom).

U odnosu na iskazano stanje na dan 31. prosinca 2018. godine da se efektivna kamatna stopa na depozite i primljene kredite povećala/smanjila za 1 % na godišnjoj razini, dobit poslije poreza za izvještajno razdoblje bila bi za oko 3.706 tisuća kuna veća/manje (2017.: 1 % ili 2.409 tisuća kuna).

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

b) Kreditni rizik

Grupa se izlaže kreditnom riziku kroz sljedeću financijsku imovinu:

- dužničke vrijednosnice (obveznice i komercijalni zapisi),
- derivativni financijski instrumenti
- depoziti i dani zajmovi,
- potraživanja od kupaca, potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama, ostala potraživanja,
- novac u banci.

Kreditni rizik se definira kao potencijalni pad tržišne vrijednosti kao rezultat nepovoljnih promjena u sposobnosti dužnika da izvrši ugovornu obvezu djelomično, ili u cijelosti.

Grupa je uspostavila adekvatan sustav upravljanja kreditnim rizikom na način da se unaprijed provodi detaljna analiza potencijalnih kreditnih izloženosti, prati se izloženost kreditnim rizicima kroz vrijeme te se poduzimaju odgovarajuće mjere u slučaju porasta kreditnog rizika iznad prihvatljivih granica.

Grupa upravlja ovim rizikom tako da unaprijed provodi analizu praćenja kreditnih rizika i izloženosti, redovitim pregledima od strane Uprave te redovitim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika. Uprava je usvojila politiku upravljanja kreditnim rizikom i kontinuirano prati izloženost kreditnom riziku, izrađuju se ocjene kreditne sposobnosti i prikupljaju instrumenti osiguranja plaćanja po odobrenim zajmovima ili njihovoj prolongaciji.

Grupa je kreditnom riziku najviše izložena kroz potraživanja od Republike Hrvatske kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	MSFI 9 31.12.2018.	MSFI 9 1.1.2018.	MRS 39 31.12.2017.
Državne obveznice	22,23,29	5.035.985	4.881.296	4.888.176
Obveznice ostalih državnih institucija	22,23,29	107.351	111.712	111.844
		5.143.336	4.993.008	5.000.020

Dodatne objave o kreditnom riziku prikazane su u bilješci 24. b).

Kategorizacija kreditnog rizika

Financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku, uključujući i izvan-bilančne izloženosti iz zajmova i ugovora o financijskim garancijama, kao i financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, potraživanja za koje se primjenjuju uvjeti za umanjene vrijednosti, Grupa u svrhu procjene visine ispravaka vrijednosti i rezerviranja za kreditne gubitke na temelju procjene razine kreditnih gubitaka, na izvještajne datume (i to prema stanju potraživanja na dan) razvrstava u jednu od sljedeće tri podskupine (odnosno kategorije) kreditnog rizika:

- Podskupina 1 (niska razina kreditnog rizika – „performing“) – Označava kreditne izloženosti kod kojih nije utvrđen značajan porast kreditnog rizika (od trenutka početnog priznavanja). Za njih se ispravci vrijednosti, odnosno rezerviranja za kreditne gubitke, određuju na temelju očekivanih kreditnih gubitaka u razdoblju od 12 mjeseci
- Podskupina 2 (povećana razina kreditnog rizika – „underperforming“) – Označava kreditne izloženosti kod kojih je utvrđen značajan porast kreditnog rizika od trenutka početnog priznavanja, međutim ne postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti. Za njih se ispravci vrijednosti, odnosno rezerviranja za kreditne gubitke, određuju na temelju cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.
- Podskupina 3 (utvrđeno umanjene vrijednosti – „non-performing“) – Označava kreditne izloženosti u statusu neispunjavanja financijskih obaveza
- Kupljena ili nastala financijska imovina umanjena za kreditne gubitke („POCI imovina“)

Raspoređivanje u podskupine kreditnog rizika

Za potrebe naknadnog mjerenja financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i financijske imovine mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, na svaki izvještajni datum Grupa utvrđuje je li, u razdoblju od početnog priznavanja do izvještajnog datuma, došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika dužnika.

Ukoliko zajam odnosno dužnički instrument u trenutku početnog vrednovanja ne predstavlja kupljenu ili nastalu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke isti će uvijek originalno (dakle, u trenutku početnog priznavanja) biti klasificiran u prvu podskupinu kreditnog rizika, koja označava kreditne izloženosti niske razine kreditnog rizika.

Ukoliko je u trenutku vrednovanja kreditne izloženosti utvrđeno značajno povećanje kreditnog rizika dužnika ista će biti klasificirana u drugu podskupinu kreditnog rizika, koja označava kreditne izloženosti povećane razine kreditnog rizika.

Ukoliko se kreditna izloženost u trenutku vrednovanja nalazi u statusu neispunjavanja financijskih obaveza ('default') ista će biti klasificirana u treću podskupinu kreditnog rizika, koja označava kreditne izloženosti s utvrđenim umanjnjem vrijednosti.

Grupa primjenjuje dvije opće metodologije izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i troška umanjenja vrijednosti:

- 1) metodologiju na skupnoj, odnosno portfeljnoj, osnovi i
- 2) metodologiju na pojedinačnoj osnovi.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i troška ispravaka vrijednosti na pojedinačnoj osnovi primjenjuje kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u Podskupinu 3 kreditnog rizika te koje su identificirane kao pojedinačno značajne. Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i troška umanjenja vrijednosti na skupnoj, odnosno portfeljnoj, osnovi primjenjuje na izloženosti koje su klasificirane u Podskupine 1 i 2 kreditnog rizika, kao i na one koje su razvrstane u Podskupinu 3, međutim nisu identificirane kao pojedinačno značajne.

Pri uporabi metodologije na skupnoj/portfeljnoj osnovi Grupa segmentira svoj portfelj u homogene skupine kreditnog rizika na razini kojih procjenjuje vrijednosti parametara kreditnog rizika. Grupa je, uzimajući u obzir količinu i kvalitetu povijesnih podataka koji mu stoje na raspolaganju, formirala PD-homogene skupine, LGD-homogene skupine i EaD-homogene skupine, na način da iste predstavljaju takve skupine na temelju kojih se mogu izvlačiti pouzdani statistički zaključci dostatne valjanosti i reprezentativnosti.

Značajno povećanja kreditnog rizika

Grupa uzima u obzir sljedeće indikatore za procjenu značajnog povećanja kreditnog rizika:

- Značajna deterioracija vrijednosti PD-a („vjerojatnost defaulta“) druge ugovorne strane u odnosu na njegovu vrijednost u trenutku početnog priznavanja kreditne izloženosti
- Značajna neurednost u plaćanju – Grupa utvrđuje značajnu neurednost u plaćanju kada dužnik kontinuirano kasni s otplatom po pojedinačnoj izloženosti više od 30 dana u materijalno značajnom iznosu na razini dužnika.
  - Ne-relevantnost kašnjenja u plaćanju od 30 dana kao indikatora značajnog porasta kreditnog rizika: u iznimnim situacijama Grupa može procijeniti kašnjenja koja prelaze 30 dana kao neznatan porast kreditnog rizika; primjerice
    - ako se identificirano kašnjenje u plaćanju odnosi na izloženosti prema središnjoj državi ili
    - ako kašnjenje proizlazi iz tzv. tehničke situacije;
    - odnosno u svim situacijama kada Grupa može demonstrirati da isto nije nastalo kao posljedica značajnog povećanja kreditnog rizika druge ugovorne strane.
- Značajna deterioracija (internog ili eksternog) kreditnog rejtinga druge ugovorne strane u odnosu na njegov rejting u trenutku početnog priznavanja kreditne izloženosti – pad kreditnog rejtinga od 3 rejting klase
- Druga ugovorna strana je smješten(a) na 'watch listu' Grupe

Gubici od umanjenja vrijednosti vezani uz dane zajmove

Za procjenu individualnih gubitaka od umanjenja vrijednosti danih zajmova, Grupa uzima u obzir vjerojatnost kašnjenja u plaćanju temeljeno na vlastitim povijesnim podacima. Dužnici nemaju formalni rejting dodijeljen od strane eksterne rejting agencije te prema tome Grupa primjenjuje navedeni pristup kroz dane kašnjenja. Vrijednosno usklađenje zajmova koji se vrednuju po amortiziranom trošku određeno je korištenjem očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa modelom „tri razine“.

Grupa je priznala gubitke od vrijednosnog usklađenja za dane zajmove i sukladno MRS-u 39 budući da se otplata istih nije vršila bez značajnih kašnjenja. Za svrhu implementacije MSFI-a 9 napravljena je analiza pojedinih zajmova s ciljem alokacije istih u jednu od tri razine. Vjerojatnost kašnjenja (tijekom 12-mjesečnog razdoblja – ovisno o njihovoj klasifikaciji u razinu 1 ili 2) tada je određena na temelju povijesnih podataka Grupe. Očekivani kreditni gubici kalkulirani su na temelju vjerojatnosti kašnjenja, uvjeta otplate iz ugovora o zajmu te procjene nadoknadivosti iz kolaterala

Gubici od umanjenja vrijednosti novca i novčanih ekvivalenata

Usklađenje vrijednosti vezano uz novac i novčane ekvivalente određeno je individualno za novčana sredstva u svakoj pojedinoj financijskoj instituciji. S ciljem procjene kreditnog rizika, koriste se interni scoring modeli za sve financijske institucije temeljeni na svim javno dostupnim informacijama.

Budući da sve komponente novca imaju nizak kreditni rizik na datum izvještavanja, Grupa je odredila vrijednosno usklađenje na temelju 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Gubici od umanjenja vrijednosti vezani uz potraživanja

Za kratkotrajna potraživanja bez značajnih financijskih komponenti, Grupa primjenjuje pojednostavljeni pristup sukladno zahtjevima MSFI-a 9 Grupa je uzimajući u obzir svoje povijesno iskustvu vezano uz stope neplaćanja i zabilježene gubitke, zahtjeve regulatora, kao i buduća očekivanja gubitaka po ovom tipu izloženosti, ekspertno uspostavila matricu cjeloživotnih vrijednosti ECL-a na kojima se temelje postoci ispravaka vrijednosti.

Stope kašnjenja izračunavaju se za sljedeće skupine starosne strukture:

- do 30 dana,
- od 31 do 60 dana,
- od 61 do 90 dana,
- od 91 do 180 dana,
- od 181 do 365 dana,
- preko 365 dana

c) Rizik likvidnosti

Projekcije novčanih tokova izrađuju se u ovisnim društvima Grupe te ih prikuplja Odjel financija Društva koji prati projekcije likvidnosti kako bi se osigurala dostatna novčana sredstva za ispunjavanje poslovnih ciljeva na način da Grupa ne krši kreditne limite ili financijske uvjete ugovora u svezi s bilo kojim zajmovima. Grupa ima portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti. Višak novčanih sredstava iznad iznosa koji je potreban za upravljanje radnim kapitalom riznica Grupe ulaže u oročene depozite, depozite tržišta novca i utržive vrijednosnice, pri tome birajući instrumente s prikladnim rokovima dospjeća ili dostatnom likvidnošću kako bi se osigurala dovoljna likvidnost u skladu s gore navedenim projekcijama.

Višak novčanih sredstava iznad iznosa koji je potreban za upravljanje radnim kapitalom ulaže se u račune koji nose kamatu, oročene depozite, depozite tržišta novca i utržive vrijednosnice, pri tome birajući instrumente s prikladnim rokovima dospjeća ili dostatnom likvidnošću kako bi se osigurala dovoljna likvidnost u skladu s gore navedenim projekcijama. Na dan izvještavanja Grupa je imala depozite u iznosu od 1.396.856 tisuće kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 3.756.085 tisuća kuna (2017: depozite u iznosu od 1.380.772 tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 3.306.599 tisuća kuna) za koje se smatra da će generirati novčane tokove za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1 Čimbenici financijskog rizika (nastavak)

Na dan izvještavanja Društvo je imalo depozite u iznosu od 1.064.496 tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 1.144.786 tisuća kuna (2017: depozite u iznosu od 667.357 tisuća kuna i ostalu tekuću imovinu u iznosu od 1.631.797 tisuća kuna) za koje se smatra da će generirati novčane tokove za potrebe upravljanja rizikom likvidnosti.

Tablica u nastavku prikazuje financijske obveze na datum bilance prema ugovorenim dospeljima. Iznosi iskazani u tablici predstavljaju ugovorne nediskontirane novčane tokove. Obveze prema dobavljačima i ostale obveze ne uključuju poreze, obveze prema zaposlenima, predujmove odgođeno plaćanje troškova, prihod budućeg razdoblja i ostale obračunate obveze.

DRUŠTVO (u tisućama kuna)	Do 1 godine		2-5 godina	
31. prosinca 2018.				
Obveze				
Posudbe		27.448		-
Obveze prema dobavljačima i ostale fin. obveze		29.306		-
Ostale financijske obveze		-		275.003
Ukupno		56.754		272.675
31. prosinca 2017.				
Obveze				
Posudbe		23.909		-
Obveze prema dobavljačima i ostale fin. obveze		27.872		-
Ukupno		51.781		-
GRUPA (u tisućama kuna)	Do 1 godine	1-2 godine	2-5 godina	Više od 5 godina
31. prosinca 2018.				
Obveze				
Posudbe	722.639	125.085	302.195	796.704
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	783.475	-	-	-
31. prosinca 2017.				
Obveze				
Posudbe	552.781	20.992	105.801	229.737
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	371.079	-	-	-

d) Upravljanje kapitalom

Društvo i Grupa nadziru kapital u skladu sa zakonima i propisima Republike Hrvatske koji zahtijevaju minimalni uplaćeni kapital od 200 tisuća kuna za dionička društva. Vlasnici ne zahtijevaju nikakve posebne mjere u pogledu upravljanja kapitalom. Društvo i Grupa nemaju obvezu pridržavanja kapitalnih zahtjeva nametnutih izvana. Nadalje, nema kapitalnih ciljeva koji se interno prate.

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.2. Procjena fer vrijednosti

Grupa mjeri financijske instrumente koji se u bilanci po fer vrijednosti, u skladu sa sljedećim kriterijima:

- Kotirane cijene (nekorigirane) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obveze (klasa 1).
- Inputi koji ne predstavljaju kotirane cijene uključene u klasu 1, a riječ je o vidljivim inputima za imovinu ili obvezu, bilo izravno ili neizravno (klasa 2)
- Inputi za imovinu koji se ne temelje na vidljivim tržišnim podacima (klasa 3)

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnim tržištima temelji se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilance. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cijene poznate na temelju zamjene, aktivnosti brokera, a te cijene predstavljaju stvarne i redovite tržišne transakcije prema uobičajenim trgovačkim uvjetima. Kotirana tržišna cijena korištena za financijsku imovinu koju drži Društvo je njezina važeća kupovna cijena. Ovi instrumenti uključeni su u razinu 1. Instrumenti koji su uključeni u razinu 1 sastoje se prvenstveno od vlasničkih ulaganja u obveznice, novčane fondove i komercijalne zapise koji su klasificirani kao utržive vrijednosnice.

Fer vrijednost je cijena koja bi se mogla primiti za prodanu imovinu ili platiti za prienos obveze u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerenja vrijednosti. Fer vrijednost se temelji na kotiranim tržišnim cijenama ako su dostupne. Ako tržišne cijene nisu dostupne, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontiranog novčanog toka ili drugih odgovarajućih tehnika za utvrđivanje cijena. Promjene u pretpostavkama na kojima se temelje procjene, uključujući diskontne stope i procijenjene buduće novčane tokova, značajno utječu na procjene. Iz tog razloga, procijenjene fer vrijednosti ne mogu se ostvariti prodajom financijskog instrumenta u ovome trenutku. Fer vrijednost ulaganja po amortiziranom trošku prikazana je u nastavku:

Svaki instrument se pojedinačno detaljno procjenjuje. Razine hijerarhije fer vrijednosti se određuju na temelju najniže razine i ulaznih podataka značajnih za određivanje fer vrijednosti instrumenta.

Sljedeća tablica predstavlja imovinu Društva koja se mjeri po fer vrijednosti na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine, grupiranu prema načinu na koji se izračunava fer vrijednost:

31. prosinca 2018. (u tisućama kuna)	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno stanje
Imovina				
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (utržive vrijednosnice)	75.429	-	-	75.429
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (utržive vrijednosnice)	95.126	-	-	95.126
Ukupno imovina	170.555	-	-	170.555
31. prosinca 2017. (u tisućama kuna)	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno stanje
Imovina				
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (utržive vrijednosnice)	72.853	-	-	72.853
Financijska imovina raspoloživa za prodaju (utržive vrijednosnice)	99.507	-	-	99.507
Ukupno imovina	172.360	-	-	172.360

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.2 Procjena fer vrijednosti (nastavak)

Fer vrijednost ulaganja po amortiziranom trošku Grupe prikazana je u nastavku:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.12.2018.			31.12.2017.		
	Neto knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika	Neto knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika
Grupa						
Dužničke vrijednosnice	2.233.643	2.383.424	149.781	2.255.603	2.419.213	163.610
Zajmovi	363.801	363.801	-	619.457	619.457	-
Depoziti	2.265.523	2.265.523	-	3.868.535	3.868.535	-
	4.862.967	5.012.748	149.781	6.743.595	6.907.205	163.610

Sljedeća tablica prikazuje financijsku imovinu i obveze Grupe koje se mjere po fer vrijednosti na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno stanje
31. prosinca 2018.				
Imovina				
- Vlasničke vrijednosnice	473.988	-	2.082	476.070
- Dužničke vrijednosnice	2.406.740	1.193.929	4.872	3.605.541
- Investicijski fondovi	32.645	-	7.552	40.197
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.913.373	1.193.929	14.506	4.121.808
- Vlasničke vrijednosnice	89.289	-	-	89.289
- Dužničke vrijednosnice	12.741	-	-	12.741
- Investicijski fondovi	613.486	-	-	613.486
- Valutni forward ugovori	-	2.381	-	2.381
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	715.516	2.381	-	717.897
Ukupno imovina	3.628.889	1.196.310	14.506	4.839.705
31. prosinca 2017.				
Imovina				
- Vlasničke vrijednosnice	533.488	-	2.197	535.685
- Dužničke vrijednosnice	3.131.342	103.724	2.139	3.237.205
- Investicijski fondovi	36.742	-	692	37.434
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	3.701.572	103.724	5.028	3.810.324
- Vlasničke vrijednosnice	87.173	-	-	87.173
- Dužničke vrijednosnice	35.637	-	-	35.637
- Investicijski fondovi	416.002	-	-	416.002
- Valutni forward ugovori	-	1.692	-	1.692
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	538.812	1.692	-	540.504
Ukupno imovina	4.240.384	105.416	5.028	4.350.828

3. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.2 Procjena fer vrijednosti (nastavak)

Grupa je usvojila MSFI 13 prema kojemu je obveza objaviti hijerarhiju fer vrijednosti financijske imovine koja se ne mjeri po fer vrijednosti kao i opis metoda vrednovanja i korištenih inputa.

Zajmovi i potraživanja (uključivo depozite kod banaka) su iskazani po amortiziranom trošku umanjenom za umanjene vrijednosti. Iako su dobiveni uz fiksnu kamatnu stopu, zbog njihove karakterističnosti, Uprava vjeruje da se knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata ne razlikuje značajno od njihove fer vrijednosti pod pretpostavkom da će sva plaćanja po izloženostima čija vrijednost nije umanjena biti naplaćena kao što je ugovoreno i ne uzimajući u obzir nikakve buduće gubitke.

Financijske obveze su iskazane po amortiziranom trošku. Iako nose fiksnu kamatnu stopu, Uprava smatra da se, s obzirom na otplatu većine obveza u roku od nekoliko dana nakon datuma bilance, knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata ne razlikuje značajno od njihove fer vrijednosti.

Fer vrijednost zajmova i financijskih obveza procjenjuje se na temelju inputa koji nisu tržišno dostupne cijene stoga bi bili klasificirani u razinu 3 na hijerarhiji fer vrijednosti. Ulaganja koja imaju dostupnu tržišnu cijenu, a klasificirana su portfelj ulaganja koja se drže do dospeljeća bila bi svrstana u razinu 1.

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se korištenjem tehnika procjene. Te tehnike procjene zahtijevaju maksimalno korištenje vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, a oslanjaju se što je manje moguće na procjene specifične za pojedini subjekt. Ukoliko su svi značajni inputi potrebni za fer vrednovanje instrumenta vidljivi, instrument se uključuje u razinu 2.

Fer vrijednosti financijske imovine iskazane u razini 3 utvrđena je primjenom modela diskontiranih novčanih tokova ili drugih odgovarajućih tehnika, uz korištenje relevantnih informacija dostupnih na tržištu, kao i saznanja o trenutnom poslovanju te procjena mogućeg budućeg poslovanja izdavatelja predmetne financijske imovine.

Nije bilo značajnih prijenosa iz Razine 1 i Razine 2 u Razinu 3 i obrnuto financijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju.

Fer vrijednost ulaganja koja se drže do dospeljeća utvrđena je na temelju tržišnih cijena i klasificira se u razinu 1 u skladu s MSFI 13.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

Procjene se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na iskustvu i drugim čimbenicima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se smatra da su prihvatljiva pod postojećim okolnostima. Društvo i Grupa izrađuju procjene i stvaraju pretpostavke vezane za budućnost. Proizašle računovodstvene procjene su, po definiciji, u rijetkim slučajevima izjednačene sa stvarnim rezultatima. U nastavku se navode procjene i pretpostavke koje bi mogle uzrokovati značajan rizik usklađivanja knjigovodstvenih iznosa imovine i obveza u sljedećoj financijskoj godini.

i/ Gubici od umanjenja vrijednosti zajmova i potraživanja

Izračun očekivanih kreditnih gubitaka zahtijeva značajne prosudbe vezane za vrijednost i nadoknadivost kolaterala, budućnost i makroekonomske informacije. Grupa primjenjuje neutralan i nepristranost pristup kada se bavi nesigurnostima i pri donošenju odluka temeljem značajnih procjena.

Očekivani kreditni gubici („ECL“) vezani uz određeni instrument procjenjuju se na temelju očekivanih budućih novčanih tokova (po osnovu glavnice, kamata, naknada i provizija) koji su vezani s predmetnim ugovorom, uključujući i iznose koji mogu nastati realizacijom relevantnih kolaterala. Svi očekivani novčani tokovi se svode na sadašnju vrijednost putem diskontiranja relevantnom efektivnom kamatnom stopom.

Očekivani kreditni gubici izračunavaju se kao umnožak vjerojatnosti nastupanja statusa neispunjavanja financijskih obaveza (PD), gubitka po nastupanju statusa neispunjavanja financijskih obaveza (LGD) i izloženosti u trenutku defaulta (EaD).

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

ii/ Utvrđivanje fer vrijednosti financijske imovine

Društvo i Grupa primjenjuju za određene dužničke i vlasničke vrijednosnice prosječne ponderirane cijene na zadnji dan trgovanja. Za financijske instrumente s kojima se rijetko trguje i koji imaju netransparentnu cijenu, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva različit stupanj prosudbe ovisno o likvidnosti, koncentraciji, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnim pretpostavkama i ostalim rizicima koji utječu na pojedini instrument. Društvo i Grupa su koristili analizu diskontiranih novčanih tokova za različite financijske instrumente kojima se ne trguje na aktivnim tržištima.

Društvo i Grupa u skladu s računovodstvenom politikom iskazanom u bilješci 2.12 procjenjuje nadoknadbive iznose potraživanja od kupaca i potraživanja po danim kreditima na temelju očekivanih novčanih priljeva diskontiranih korištenjem originalne efektivne kamatne stope.

iii/ Neizvjesnost procjena vezana uz formiranje pričuva u segmentu osiguranja

Najznačajnije procjene vezane za financijske izvještaje Grupe u segmentu osiguranja odnose se na formiranje pričuva. Grupa primjenjuje propise HANFA-e prilikom formiranja pričuva. Grupa zapošljava ovlaštene aktuare. Uprava smatra da je postojeći nivo tehničkih pričuva dostatan.

Grupa formira pričuve za neistekle rizike koji proizlaze iz poslova osiguranja neživota gdje se očekuje da će štete i administrativni troškovi koji će vjerojatno nastati nakon kraja financijske godine za ugovore zaključene prije tog datuma, premašiti prijenosnu premiju iz tih ugovora.

Očekivani novčani tokovi vezani za štete i troškove se procjenjuju na temelju iskustva tijekom proteklog razdoblja ugovora o osiguranju i usklađuju za značajne pojedinačne gubitke za koje se ne očekuje da će se ponoviti. Test adekvatnosti obveza proveden je na svim vrstama osiguranja. Uprava vjeruje da je postojeći iznos pričuva dostatan.

Upravljanje rizikom osiguranja je detaljno opisano u bilješci 2.36, dok su pričuve za ugovore o osiguranju analizirane u bilješci 2.32. Analiza osjetljivosti tehničkih pričuva prikazana je u bilješci 2.32.

iv/ Korisni vijek trajanja nekretnina i opreme

Uprava pojedinih društava utvrđuje i pregledava korisni vijek uporabe i pripadajući trošak amortizacije za nekretnine, postrojenja i opremu. Ova procjena se temelji na procijenjenom preostalom korisnom vijeku uporabe imovine i mogla bi se značajno promijeniti kao rezultat tehničkih inovacija, ulaganja i aktivnosti konkurencije.

Kada bi korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja i opreme bio 5 % duži, a pod pretpostavkom nepromijenjenosti ostalih varijabli, neto dobit za godinu bila bi viša za 11.497 tisuća kuna za Grupu, odnosno 369 tisuća kuna viša za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi viša za 14.021 tisuća kuna za Grupu, odnosno 449 tisuća kuna viša za Društvo (2017.: neto dobit bila bi viša za 9.586 tisuća kuna za Grupu, odnosno 688 tisuća kuna viša za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi 11.691 tisuća kuna viša za Grupu, odnosno 840 tisuća kuna viša za Društvo).

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

Kada bi korisni vijek uporabe nekretnina, postrojenja i opreme bio 5 % kraći, a pod pretpostavkom nepromijenjenosti ostalih varijabli, neto dobit za godinu bila bi niža za 12.708 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 407 tisuću kuna niža za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi niža za 15.497 tisuću kuna za Gruppu, odnosno 497 tisuća kuna niža za Društvo (2017.: neto dobit bila bi niža za 10.596 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 761 tisuća kuna niža za Društvo, a neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme bila bi niža za 12.921 tisuća kuna za Gruppu, odnosno 928 tisuća kuna niža za Društvo).

v/ Umanjenje vrijednosti goodwilla

Gruppa godišnje provjerava goodwill zbog umanjivanja vrijednosti u skladu s računovodstvenom politikom navedenom u bilješci 2.11. Nadoknativi iznosi jedinica koje stvaraju novac utvrđuju se na osnovi izračuna vrijednosti u uporabi. Ovi izračuni zahtijevaju korištenje procjena (bilješka 20). Gruppa nije u 2018. iskazala umanjjenje vrijednosti goodwilla. Promjene u ključnim procjenama bi mogle imati sljedeće efekte na vrijednost goodwilla.

Osiguranje

Uz ostale pretpostavke nepromijenjene, kada bi se diskontna stopa prije poreza uvećala za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena, a kada bi se diskontna stopa umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla (2017: uvećala 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena; umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja). Kada bi se stopa preostalog rasta uvećala za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla, a kada bi se stopa preostalog rasta umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena.

Turizam

Uz ostale pretpostavke nepromijenjene, kada bi se diskontna stopa prije poreza uvećala za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena, a kada bi se diskontna stopa umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla (2017: uvećala 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena; umanjila za 1 %, ne bi bilo utjecaja). Kada bi se stopa preostalog rasta uvećala za 1 %, ne bi bilo utjecaja na vrijednost iskazanog goodwilla, a kada bi se stopa preostalog rasta umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena (2016: uvećala 1 %, ne bi bilo utjecaja, umanjila za 1 %, vrijednost goodwilla bi bila u potpunosti ispravljena).

5. INFORMACIJE O POSLOVNIM SEGMENTIMA

Uprava je odredila poslovne segmente na temelju izvještaja koje pregledava Uprava Adris Grupe, a koji se koriste za donošenje strateških odluka.

Uprava je odredila svoje izvještajne segmente kao poslovne djelatnosti na temelju razlika u proizvodima i uslugama te je odredila da su izvještajni segmenti: (1) Turizam koji obuhvaća turističke usluge kao što su smještaj u turističkim objektima, prodaja hrane i pića, (2) Osiguranje i (3) Zdrava hrana koja obuhvaća proizvodnju i prodaju uzgojene morske ribe. Ostali segmenti uključuju izgradnju i prodaju nekretnina i ostale aktivnosti vezane za upravljanje nekretninama, ostale aktivnosti matičnog društva te eliminacije.

Uprava Adris grupe procjenjuje rezultate poslovanja operativnih segmenata na temelju dobiti prije poreza. Međutim, interno izvještavanje o rezultatima dodatno uključuje bruto prihode od prodaje za segmente turizma, zdrave hrane te zaračunatu bruto premiju za segment osiguranja.

<i>(u milijunima kuna)</i>	Osiguranje	Turizam	Zdrava hrana	Ostalo	Ukupno
Neto dobit 2018.	337	393	26	8	764
Neto dobit 2017.	254	162	23	(8)	431
Prihod segmenta u 2018. godini	3.886	1.515	433	132	5.966
Prihod segmenta u 2017. godini	3.679	1.149	398	98	5.324

Usklađenje između neto dobiti i prihoda poslovnih segmenata i neto dobiti i prihoda razdoblja:

<i>(u milijunima kuna)</i>	2018.	2017.
Neto dobit poslovnih segmenata	764	431
Dobici od prodaje udjela	25	140
Neto ispravak vrijednosti danih kredita	(243)	(175)
Ostale stavke (neto)	(100)	(22)
Neto dobit razdoblja	446	374

<i>(u milijunima kuna)</i>	2018.	2017.
Poslovni prihodi segmenata	5.966	5.324
Reklasifikacije stavki	(403)	(476)
Eliminacije i ostalo	(151)	(90)
Poslovni i ostali prihodi	5.412	4.758

5. INFORMACIJE O POSLOVNIM SEGMENTIMA (nastavak)

Interno izvještavanje o rezultatima segmenta je prilagođeno poslovanju i ključnim događanjima za svaki segment zasebno pa su sukladno tome objave tih informacija prilagođene za tekuću godinu i prijašnje razdoblje.

Turizam (u milijunima kuna)	2018.	2017.
Prihodi	1.515	1.149
EBITDA	564	405
Neto dobit	393	162

Zdrava hrana (u milijunima kuna)	2018.	2017.
Prihodi od prodaje	434	370
EBIT	46	44
Trošak kamata	15	13
Neto dobit	26	23

Osiguranje (u milijunima kuna)	2018.	2017.
Zaračuna bruto premija		
- Život	681	639
- Neživot	2.641	2.501
	3.322	3.140
Neto dobit		
- Život	82	62
- Neživot	255	192
	337	254

Najveći dio prihoda i dugotrajne materijalne imovine segmenata se ostvaruju i nalaze se u Hrvatskoj.

Analiza prodaje po vrstama (u tisućama kuna)	2018.	2017.
Prihodi od prodaje proizvoda i robe	434	370
Prihodi od osiguranja	3.322	3.140
Prihodi od prodaje usluga	2.210	1.814
	5.966	5.324

6. OSTALI PRIHODI

Grupa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
Prihod od dividendi	22.570	16.901
Prihod od kamata po obveznicama i komercijalnim zapisima	189.705	179.522
Prihod od kamata po danim kratkoročnim depozitima	21.452	38.272
Prihodi od naknada i provizija iz osiguranja	41.466	37.138
Prihodi od subvencija	3.708	12.772
Prihodi od naplaćenih zateznih kamata	4.277	10.530
Prihodi od garancijskog fonda	1.264	7.313
Prihodi od naknade šteta	2.841	782
Prihodi po međunarodnim štetama	4.322	4.705
Prihodi od uslužnih procjena	3.850	3.748
Ostali prihodi od osiguranja	17.169	24.461
Ostali prihodi od prodaje proizvoda i usluga	15.265	12.904
Ostali prihodi	19.472	36.706
	347.361	385.754

Tijekom 2018. Društvo je iskazalo 216.077 tisuća kuna prihoda od dividendi na temelju ostalih ulaganja (2017.: 4.951 tisuća kuna).

7. TROŠKOVI MATERIJALA I USLUGA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Sirovine i materijal				
Sirovine i materijal	501.073	382.455	339	387
Energija	82.528	58.002	1.562	1.325
Nabavna vrijednost prodane robe	15.115	9.149	-	-
	598.716	449.606	1.901	1.712
Vanjske usluge				
Prijevoz, telefon, poštarina	45.174	40.007	317	323
Popravci i održavanje	95.542	81.922	2.415	3.253
Zakupnine/i/ Troškovi marketinga, oglašavanja i distribucije	69.919	55.141	109	47
Komunalne usluge	6.193	6.938	1.262	1.345
Intelektualne usluge	82.838	91.138	8.547	8.866
Troškovi pribave polica osiguranja	264.114	222.497	-	-
Osiguranje imovine	10.027	9.604	1.210	1.292
Usluge čišćenja	7.382	6.458	-	-
Provizija turističkim agencijama	62.814	49.930	-	-
Usluge pranja rublja	8.628	15.440	-	-
Ostalo	38.804	38.223	1.578	1.758
	783.858	697.852	20.892	24.026
	1.382.574	1.147.458	22.793	25.738

i/ Grupa unajmljuje poslovni i skladišni prostor na osnovu raskidivih ugovora o operativnom najmu. Ugovori o najmu sklopljeni su na rok od jedne do 15 godina sa mogućnošću produljenja.

8. NASTALE ŠTETE U OSIGURANJU NETO OD REOSIGURANJA

Grupa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
Nastale štete	1.839.106	1.771.839
Udio reosiguranja u nastalim štetama	(95.337)	(106.740)
	1.743.769	1.665.099
<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Izdaci za osigurane slučajeve, neto	1.604.495	1.492.760
Likvidirane štete	1.578.976	1.533.325
<i>Bruto iznos</i>	<i>1.695.116</i>	<i>1.621.000</i>
<i>Udio suosiguratelja</i>	<i>252</i>	<i>(849)</i>
<i>Udio reosiguratelja</i>	<i>(116.391)</i>	<i>(86.826)</i>
Promjena pričuva za štete	25.519	(40.565)
<i>Bruto iznos</i>	<i>4.825</i>	<i>(21.141)</i>
<i>Udio suosiguratelja</i>	<i>(550)</i>	<i>42</i>
<i>Udio reosiguratelja</i>	<i>21.243</i>	<i>(19.466)</i>
Promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	42.122	(15.009)
Promjena matematičke pričuve osiguranja	47.069	(4.625)
<i>Bruto iznos</i>	<i>46.960</i>	<i>(4.984)</i>
<i>Udio reosiguratelja</i>	<i>109</i>	<i>359</i>
Promjena ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	(4.947)	(10.384)
Promjena posebne pričuve za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik, neto od reosiguranja	97.152	187.348
<i>Bruto iznos</i>	1.839.106	1.771.839
<i>Udio reosiguratelja i suosiguratelja</i>	(95.337)	(106.740)

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Plaće i ostali troškovi zaposlenih	723.762	587.686	14.863	12.054
Porezi i doprinosi iz i na plaću	363.551	313.156	12.941	10.721
Rezerviranja za otpremnine – neto	(1.459)	17.868	-	48
	1.085.854	918.710	27.804	22.823

Na dan 31. prosinca 2018. godine broj zaposlenih u Grupi bio je 6.535 zaposlenih (2017.: 5.398 zaposlenih). Na dan 31. prosinca 2018. godine broj zaposlenih u Društvu bio je 24 (2017.: 27).

Doprinos za mirovinsko za Grupu iznosio je 160.566 tisuća kuna (2017.: 124.077 tisuća kuna), a za Društvo 1.939 tisuća kuna (2017.: 1.772 tisuće kuna).

10. OSTALI POSLOVNI RASHODI

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Doprinosi i porezi koji ne zavise od poslovnog rezultata	63.213	53.501	1.918	1.587
Licence	7.717	2.303	520	234
Putovanja i reprezentacija	27.403	25.057	2.844	2.359
Osiguranje	13.259	6.473	506	536
Bankovni troškovi	21.737	19.685	2.893	686
Neto ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja (bilješka 25)	(11.133)	14.175	67	204
Otpis potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja	33	1.136	-	843
Neto ispravak vrijednosti danih kredita (bilješka 25)	170.408	175.626	247.460	142.540
Neotpisana vrijednost rashodovanih zgrada, opreme i projekata	11.586	33.909	-	-
Rezerviranja za sudske sporove - neto (bilješka 33)	(2.155)	35.155	-	-
Donacije	46.016	5.574	3.102	3.789
Administrativne pristojbe i naknade u osiguranju	30.164	28.554	-	-
Izdvajanje za sredstva garantnog fonda	12.394	11.382	-	-
Ostali osigurateljno tehnički izdaci	9.481	9.276	-	-
Ostalo	127.503	96.064	2.118	3.783
	527.626	517.870	261.428	156.561

11. OSTALI DOBICI

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Ukidanje rezerviranja (bilješka 33)	25.356	140.461	24.486	140.461
Prihod od povoljnije kupnje	-	20.554	-	-
Dobici od prodaje obveznica, dionica i udjela u fondovima	73.054	517	-	439
Dobici od promjene fer vrijednosti financijske imovine u računu dobiti i gubitka	-	51.075	7.515	92
Dobit od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	21.600	18.731	1.147	-
Pozitivne tečajne razlike	29.398	40.594	413	144
	149.408	271.932	33.561	141.136

12. OSTALI GUBICI

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Gubici od promjene fer vrijednosti financijske imovine u računu dobiti i gubitka	8.209	-	716	2.881
Gubici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	-	-	-	9.989
Gubitak od prodaje obveznica, dionica i udjela u fondovima	13.211	-	-	-
Negativne tečajne razlike	103.542	82.649	3.541	3.625
	124.962	82.649	4.257	16.495

13. FINANCIJSKI PRIHODI – NETO

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Financijski prihodi				
Prihodi od kamata po danim depozitima /i/	18.119	46.128	17.695	46.119
Prihodi od kamata po danim kreditima	8.479	47.355	15	37.194
Prihodi od kamata po danim kreditima – povezana društva (bilješka 40)	-	-	47.197	47.244
Prihodi od kamata po obveznicama i komercijalnim zapisima	72	-	72	134
	26.670	93.483	64.979	130.691
Financijski rashodi				
Trošak kamata po posudbama	(34.169)	(20.668)	(174)	-
Trošak kamata – povezana poduzeća (bilješka 40)	-	-	(965)	(972)
Neto negativne tečajne razlike iz financijskih aktivnosti	(12.490)	(18.826)	(36.808)	(31.552)
	(46.659)	(39.494)	(37.947)	(32.524)
	(19.989)	53.989	27.032	98.167

/i/ U poslovnom segmentu osiguranje kamate po danim depozitima, obveznicama i komercijalnim zapisima u iznosu od 211.157 tisuće kuna (2017.: 217.794 tisuća kuna) su dio poslovnih djelatnosti segmenta te su iskazane u sklopu ostalih prihoda (bilješka 6), dok u ostalim segmentima kratkoročni plasmani putem depozita nisu dio osnovne djelatnosti te su kamate po danim depozitima, obveznicama i komercijalnim zapisima ostalih segmenata iskazane kao dio financijskih prihoda.

Ukupan prihod od kamata iznosi 237.827 tisuća kuna (2017.: 311.277 tisuća kuna). Ukupan obračunat i priznat prihod od kamata za dane kredite koji su vrijednosno usklađeni kao što je opisano u bilješki 25 iznosi - tisuću kuna za Grupu i - tisuća kuna za Društvo (2017.: 12.741 tisuća kuna za Grupu i 2.247 tisuća kuna za Društvo).

14. POREZ NA DOBIT

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Tekući porez na dobit	69.688	82.890	-	18.194
Odgođeni porezni trošak/(prihod) (bilješka 26)	(143.423)	(15.225)	(42.519)	(8.652)
	(73.735)	67.665	(42.519)	9.542

Porez na dobit Grupe prije oporezivanja razlikuje se od teoretskog iznosa koji bi se izračunao po ponderiranoj poreznoj stopi primjenjivoj na dobit društava koja se konsolidiraju kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Dobit prije oporezivanja	372.584	441.309	(34.349)	25.462
Porez na dobit po stopi poreza na dobit u pojedinoj državi	67.065	86.665	(6.182)	4.583
Efekt porezno nepriznatih troškova	32.111	29.813	3.114	35.435
Učinak neoporezivih prihoda	(149.087)	(44.083)	(155.443)	(30.476)
Efekt iskorištenih prethodno nepriznatih poreznih gubitaka	(1.197)	(4.730)	-	-
Učinak priznavanja poreznog gubitka za prijenos	115.992	-	115.992	-
Učinak reinvestirane dobiti i poticaja za ulaganje	(138.619)	-	-	-
Obračunati porez na dobit	(73.735)	67.665	(42.519)	9.542
Efektivna porezna stopa	(19,79 %)	15,33 %	123,79 %	37,47 %

Matica i njena ovisna društva podliježu plaćanju poreza sukladno zakonima i propisima Republike Hrvatske, odnosno zemalja u kojima su registrirane.

Porezna uprava Republike Hrvatske je do sada izvršila porezni nadzor prijave poreza na dobit za nekoliko društava za razdoblje do 2013. godine. U skladu s propisima Republike Hrvatske, Porezna uprava može u bilo koje doba pregledati knjige i evidencije pojedinog društva u Grupi u razdoblju od 3 godine nakon isteka godine u kojoj je porezna obveza iskazana te može uvesti dodatne porezne obveze i kazne. Uprava pojedinih društava i Društva nije upoznata s okolnostima koje bi mogle dovesti do potencijalnih značajnih obveza u tom pogledu.

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

Ukupni nepriznati porezni gubici na razini Grupe iznosili su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
2018.	-	12.451
2019.	4.134	10.192
2020.	2.257	828
2021.	5.501	1.531
2022.	10.326	5.478
2023.	13.397	-
	35.615	30.480

Društvo je u svojim financijskim izvještajima iskazalo odgođenu poreznu imovinu na temelju poreznih gubitaka u iznosu od 158.512 tisuća kuna (2017.: -) budući da očekuje da će porezni gubici biti iskorišteni u potpunosti prije roka u kojem istječu.

Grupa u svojim financijskim izvještajima nije iskazala odgođenu poreznu imovinu na temelju poreznih gubitaka u iznosu od 6.411 tisuće kuna (2017.: 5.486 tisuća kuna) budući da nije izvjesno da će porezni gubici biti iskorišteni od strane društava na koja se odnose u navedenim iznosima prije roka u kojem istječu.

15. ZARADA PO DIONICI

Osnovna zarada po dionici dobivena je dijeljenjem neto dobiti koja pripada dioničarima Matice s ponderiranim prosječnim brojem redovnih dionica, isključujući prosječan broj redovnih dionica kupljenih od strane Društva koje ih drži kao vlastite dionice. Osnovna zarada po dionici jednaka je razrijeđenoj budući da nema razrijeđenih dionica.

	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Neto dobit <i>(u tisućama kuna)</i>	307.477	292.992	8.170	15.920
Ponderirani prosječni broj dionica	16.063.611	16.165.220	16.063.611	16.165.220
Osnovna/razrijeđena zarada po dionici <i>(u kunama)</i>	19,14	18,12	0,51	0,98

16. DIVIDENDA PO DIONICI

Objavljene dividende u 2018. godini iznosile su 17,50 kuna po dionici (2017.: 17,00 kuna po dionici).

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Grupa

<i>(u tisućama kuna)</i>	Zemljište i zgrade	Postrojenja i oprema	Imovina u pripremi	Ukupno
Stanje na dan 1. siječnja 2017.				
Nabavna vrijednost	5.169.557	1.354.797	304.252	6.828.606
Akumulirana amortizacija	(1.808.906)	(833.915)	-	(2.642.821)
Neto knjigovodstvena vrijednost	3.360.651	520.882	304.252	4.185.785
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.				
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	3.360.651	520.882	304.252	4.185.785
Povećanje	242.722	208.232	128.152	579.106
Prijenos na ulaganje u nekretnine	(179.792)	-	-	(179.792)
Stjecanje akvizicijom (bilješka 35)	-	127	-	127
Reklasifikacije	(54.112)	54.134	(22)	-
Umanjenje vrijednosti	(16.688)	-	-	(16.688)
Otuđenja i otpisi	(35.784)	(20.773)	(10.043)	(66.600)
Amortizacija za godinu	(127.933)	(117.573)	-	(245.506)
Tečajne razlike	(82)	201	25	144
Ostala kretanja	(21.596)	17.916	(1.493)	(5.173)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	3.167.386	663.146	420.871	4.251.403
Stanje na dan 31. prosinca 2017.				
Nabavna vrijednost	4.872.183	1.568.583	420.871	6.861.637
Akumulirana amortizacija	(1.704.797)	(905.437)	-	(2.610.234)
Neto knjigovodstvena vrijednost	3.167.386	663.146	420.871	4.251.403
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2018.				
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	3.167.386	663.146	420.871	4.251.403
Povećanje	83.114	132.555	386.546	602.215
Prijenos na nematerijalnu imovinu	-	-	(2.334)	(2.334)
Prijenos na ulaganje u nekretnine	(473)	-	(2.987)	(3.460)
Stjecanje akvizicijom (bilješka 35)	1.561.361	64.813	1.517	1.627.691
Reklasifikacije	(1.323)	1.323	-	-
Umanjenje vrijednosti	(9.101)	-	-	(9.101)
Otuđenja i otpisi	(3.225)	(2.221)	(22.133)	(26.579)
Amortizacija za godinu	(173.636)	(134.821)	-	(308.457)
Tečajne razlike	(905)	(134)	(7)	(1.046)
Ostala kretanja	(1.528)	(2.531)	(267)	(4.326)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	4.622.670	722.130	781.206	6.126.006
Stanje na dan 31. prosinca 2018.				
Nabavna vrijednost	7.134.503	1.876.022	781.206	9.791.731
Akumulirana amortizacija	(2.511.833)	(1.153.892)	-	(3.665.725)
Neto knjigovodstvena vrijednost	4.622.670	722.130	781.206	6.126.006

Na dan 31. prosinca 2018. godine nabavna vrijednost potpuno otpisanih nekretnina, postrojenja i opreme u Grupi iznosila je 841.669 tisuće kuna (2017.: 884.073 tisuća kuna).

Za osiguranje plaćanja po kreditima odobrenim od strane banaka i ostalih kreditora za nekoliko ovisnih društava upisane su hipoteke na imovinu i to na zemljište i zgrade u vrijednosti od 833.655 tisuća kuna (2017.: 544.849 tisuće kuna).

U 2018. godini Grupa je priznala gubitak od umanjenja vrijednosti u iznosu od 9.094 tisuća kuna (2017.: 16.688 tisuće kuna) u pogledu zemljišta i zgrade vezane za segment osiguranja, sukladno procjeni neovisnih procjenitelja.

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Društvo

<i>(u tisućama kuna)</i>	Zemljište i zgrade	Postrojenja i oprema	Ostala materijalna imovina	Imovina u pripremi i predujmovi	Ukupno
Stanje na dan 1. siječnja 2017.					
Nabavna vrijednost	381.255	54.350	5.748	134.847	576.200
Akumulirana amortizacija	(52.159)	(26.725)	(1.748)	-	(80.632)
Neto knjigovodstvena vrijednost	329.096	27.625	4.000	134.847	495.568
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.					
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	329.096	27.625	4.000	134.847	495.568
Povećanje	26.890	6.039	597	(30.332)	3.194
Prijenosi na ulaganje u nekretnine	(238.562)	-	-	-	(238.562)
Otuđenja i otpisi	-	(187)	-	(9.897)	(10.084)
Amortizacija za godinu	(8.544)	(8.945)	(141)	-	(17.630)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	108.880	24.532	4.456	94.618	232.486
Stanje na dan 31. prosinca 2017.					
Nabavna vrijednost	165.337	59.396	6.345	94.618	325.696
Akumulirana amortizacija	(56.457)	(34.864)	(1.889)	-	(93.210)
Neto knjigovodstvena vrijednost	108.880	24.532	4.456	94.618	232.486
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2018.					
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	108.880	24.532	4.456	94.618	232.486
Povećanje	803	1.228	-	(350)	1.681
Otuđenja i otpisi	-	(393)	-	(30)	(423)
Amortizacija za godinu	(547)	(8.773)	(141)	-	(9.461)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	109.136	16.594	4.315	94.238	224.283
Stanje na dan 31. prosinca 2018.					
Nabavna vrijednost	166.140	55.546	6.345	94.238	322.269
Akumulirana amortizacija	(57.004)	(38.952)	(2.030)	-	(97.986)
Neto knjigovodstvena vrijednost	109.136	16.594	4.315	94.238	224.283

18. ULAGANJA U NEKRETNINE

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Stanje na dan 1. siječnja				
Nabavna vrijednost	1.095.806	960.778	301.892	59.049
Akumulirana amortizacija	(141.513)	(154.772)	(58.909)	(54.087)
Neto knjigovodstvena vrijednost	954.293	806.006	242.983	4.962
Povećanje - nabave	5.282	15.770	58	34
Prijenos s dugotrajne materijalne imovine	679	179.792	-	238.562
Prodaja	(77.527)	(11.938)	-	-
Stjecanje akvizicijom (bilješka 35)	47.752	-	-	-
Umanjenje vrijednosti	(4.173)	(16.856)	-	-
Amortizacija za godinu	(24.015)	(18.556)	(8.717)	(575)
Tečajne razlike	(376)	75	-	-
Neto knjigovodstvena vrijednost	901.915	954.293	234.324	242.983
Stanje na dan 31. prosinca				
Nabavna vrijednost	1.134.083	1.095.806	301.950	301.892
Akumulirana amortizacija	(232.168)	(141.513)	(67.626)	(58.909)
Neto knjigovodstvena vrijednost	901.915	954.293	234.324	242.983

Prihodi od najma priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u 2018. godini iznosili su 15.062 tisuća kuna za Društvo i 121.892 tisuća kuna za Grupu (2017.: 13.298 tisuća kuna za Društvo i 90.048 tisuća kuna za Grupu).

U 2018. godini Grupa je priznala gubitak od umanjenja vrijednosti u iznosu od 4.173 tisuća (2017.: 16.856 tisuće kuna) u pogledu zemljišta i zgrade vezane za segment osiguranja, sukladno procjeni neovisnih procjenitelja.

Fer vrijednost ulaganja u nekretnine približna je knjigovodstvenoj vrijednosti na temelju interne procjene Društva. Nije obavljena procjena vrijednosti svih ulaganja u nekretnine.

19. BIOLOŠKA IMOVINA

Grupa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.
Stanje matičnog jata na 1. siječnja	31.017	27.493
Gubici (mortalitet)	(2.387)	(5.307)
Promjena fer vrijednosti kao rezultat biološke transformacije	5.076	15.960
Prodaja	(1.507)	(7.129)
Stanje na dan 31. prosinca	32.199	31.017

Na dan 31. prosinca 2018. godine Grupa je imala procijenjenih 16.817 kilograma matičnog jata (31. prosinca 2017: 16.662 kilograma), a tijekom godine je prodala 1.495 kilograma (2017: 2.906 kilograma) riba iz matičnog jata (kako ribe iz pripreme, tako i ribe iz mrijesta).

20. NEMATERIJALNA IMOVINA

GRUPA			Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja	Vrijednost poslovanja životnih osiguranja	Prava iz potraživanja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju	Razgrani čeni troškovi pribave	Ostala nematerijaln a imovina	Ukupno
<i>(u tisućama kuna)</i>	Goodwill	Brand						
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2018.								
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	207.125	280.312	35.388	57.167	53.625	203.132	108.237	944.986
Povećanja	-	-	-	-	-	85.925	49.199	135.124
Stjecanje akvizicijom (bilješka 35)	83.607	-	-	-	-	-	737	84.344
Ostalo	-	-	-	-	-	-	(5)	(5)
Amortizacija za godinu	-	(24.733)	(15.167)	(10.585)	(12.375)	-	(43.165)	(106.025)
Otuđenja, otpisi	-	-	-	-	-	-	(266)	(266)
Tečajne razlike	-	-	-	-	-	(354)	(25)	(379)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	290.732	255.579	20.221	46.582	41.250	288.703	114.712	1.057.779
Stanje na dan 31. prosinca 2018.								
Nabavna vrijednost	293.779	371.000	91.000	70.000	99.000	288.703	326.012	1.539.494
Akumulirana amortizacija i umanjenje vrijednosti	(3.047)	(115.421)	(70.779)	(23.418)	(57.750)	-	(211.300)	(481.715)
Neto knjigovodstvena vrijednost	290.732	255.579	20.221	46.582	41.250	288.703	114.712	1.057.779

Ostala nematerijalna imovina odnosi se najvećim dijelom na nematerijalnu imovinu u pripremi, softver, koncesije i ostala prava.

20. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

GRUPA			Odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz neživotnih osiguranja	Vrijednost poslovanja životnih osiguranja	Prava iz potraživanja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju	Razgraničen i troškovi pribave	Ostala nematerijalna imovina	Ukupno
<i>(u tisućama kuna)</i>	Goodwill	Brand						
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.								
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	207.125	305.045	50.555	60.667	66.000	128.331	103.751	921.474
Povećanja	-	-	-	-	-	73.789	27.058	100.847
Stjecanje akvizicijom (bilješka 35)						1.107	109	1.216
Ostalo	-	-	-	-	-	-	(382)	(382)
Amortizacija za godinu	-	(24.733)	(15.167)	(3.500)	(12.375)	-	(21.632)	(77.407)
Otuđenja, otpisi	-	-	-	-	-	(80)	(681)	(761)
Tečajne razlike	-	-	-	-	-	(15)	14	(1)
Neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	207.125	280.312	35.388	57.167	53.625	203.132	108.237	944.986
Stanje na dan 31. prosinca 2017.								
Nabavna vrijednost	252.482	371.000	91.000	70.000	99.000	203.132	276.155	1.362.769
Akumulirana amortizacija i umanjeње vrijednosti	(45.357)	(90.688)	(55.612)	(12.833)	(45.375)	-	(167.918)	(417.783)
Neto knjigovodstvena vrijednost	207.125	280.312	35.388	57.167	53.625	203.132	108.237	944.986

Ostala nematerijalna imovina odnosi se najvećim dijelom na nematerijalnu imovinu u pripremi, softver, koncesije i ostala prava.

20. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

Sljedeće kategorije nematerijalne imovine odnose se na pojedina sredstva koja proizlaze iz stjecanja segmenta osiguranja s preostalim korisnim vijekom trajanja na dan 31. prosinca 2018. godine kako slijedi: brand (11,5 godina), odnosi s kupcima i dugoročni ugovori iz poslova neživotnog osiguranja (2,5 godine), vrijednost poslova životnog osiguranja (16,5 godina), te prava iz potraživanja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju (4,5 godina).

Goodwill se alocira na jedinice stvaranja novca Grupe (CGU), utvrđene prema poslovnim segmentima.

Sažetak alokacije goodwilla prema poslovnim segmentima nalazi se u nastavku:

Goodwill – sadašnja vrijednost (u tisućama kuna)	Osiguranje	Turizam	Ukupno
31. prosinca 2017.	197.410	9.715	207.125
31. prosinca 2018.	197.410	49.764	290.732

Nadoknadivi iznos jedinica stvaranja novca izračunat je na temelju vrijednosti u uporabi i približno je jednaka sadašnjoj vrijednosti goodwilla u 2018. i 2017. godini.

Ovi izračuni koriste projekcije novčanih tokova prije poreza na temelju financijskih planova koje je odobrila Uprava i koji pokrivaju razdoblje od pet godina. Novčani tokovi nakon tog petogodišnjeg razdoblja ekstrapoliraju se korištenjem procijenjenih stopa rasta navedenih u nastavku. Stopa rasta nije viša od dugoročne prosječne stope rasta za industriju kojoj CGU djeluju.

Ključne pretpostavke korištene za izračun vrijednosti u uporabi su kako slijedi:

Osiguranje	2018.	2017.
Godišnji rast zaračunate bruto premije /i/	2,75 %	3,34 %
Godišnji rast neto dobiti /ii/	1,9 %	5,74 %
Diskontna stopa /iii/	9,37 %	9,76 %
Stopa preostalog rasta /iv/	2 %	2 %

- i/ Planirani rast zaračunate bruto premije na bazi povijesnih rezultat i očekivanja uprave za budućnost
- ii/ Planirana rast neto dobiti na bazi povijesnih rezultat i očekivanja uprave za budućnost
- iii/ Diskontne stope prije poreza primijenjene na projekcije novčanih tokova koje odražavaju specifične rizike povezane s industrijom
- iv/ Očekivana stopa preostalog rasta je utvrđena na temelju povijesnih podataka i tržišne prognoze o rastu segmenta osiguranja u Hrvatskoj

Turizam	2018.	2017.
Bruto marža /i/	36,6 %	36,2 %
Rast prihoda /ii/	4,4 %	5,23 %
Diskontna stopa /iii/	7,43 %	9,05 %
Stopa preostalog rasta /iv/	0 %	0 %

- i/ Planirana bruto operativna marža na bazi povijesnih rezultat i očekivanja uprave za budućnost
- ii/ Ponderirana prosječna stopa rasta korištena za ekstrapoliranje novčanih tokova nakon planiranog razdoblja
- iii/ Diskontne stope prije poreza primijenjene na projekcije novčanih tokova koje odražavaju specifične rizike povezane s industrijom
- iv/ Očekivana stopa preostalog rasta je utvrđena na temelju povijesnih podataka i tržišne prognoze o rastu segmenta turizma u Hrvatskoj

20. NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

DRUŠTVO <i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
Stanje na dan 1. siječnja		
Nabavna vrijednost	8.120	8.086
Akumulirana amortizacija	(5.418)	(5.312)
Neto knjigovodstvena vrijednost	2.702	2.774
Neto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	2.702	2.774
Povećanje	35	34
Otuđenja, otpisi	(28)	-
Amortizacija za godinu	(117)	(106)
Neto knjigovodstvena vrijednost	2.592	2.702
Stanje na dan 31. prosinca		
Nabavna vrijednost	8.126	8.120
Akumulirana amortizacija	(5.534)	(5.418)
Neto knjigovodstvena vrijednost	2.592	2.702

21. ULAGANJA UOVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHIVATE

(u tisućama kuna)	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Ulaganja u ovisna društva	-	-	4.903.789	3.279.865
Ulaganja u pridružena društva	9.165	8.855	-	-
Ulaganja u zajedničke pothvate	82.084	82.694	-	-
	91.249	91.549	4.903.789	3.279.865

Grupa	Djelatnost	Država	31. prosinca 2018.		31. prosinca 2017.	
			Postotak vlasništva %	Iznos ulaganja tis. kn	Postotak vlasništva %	Iznos ulaganja tis. kn
Zajednički pothvati						
PBZ Croatia osiguranje d. d., Zagreb	Mirovinski fond	Hrvatska	50,0	80.669	50,0	81.284
Nacionalni biro za osiguranje Skopje	Osiguranje	Makedonija	-	1.415	-	1.410
				82.084		82.694
Pridružena društva						
Strmec projekt d. o. o., Samobor	Nekretnine Tehničko	Hrvatska	49,76	5.688	49,76	5.688
STP Agroservis d. o. o., Virovitica	testiranje i analiza	Hrvatska	37,0	3.477	37,0	3.167
				9.165		8.855

Zajednički pothvati:

Promjene na ulaganjima u zajedničke pothvate su kako slijedi:

(u tisućama kuna)	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Stanje na dan 1. siječnja	82.694	80.948
Povećanje metodom udjela	-	1.900
Smanjenje metodom udjela	(610)	-
Smanjenje vrijednosti	-	(154)
Stanje na dan 31. prosinca	82.084	82.694

21. ULAGANJA UOVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVA TE (nastavak)

Skraćene financijske informacije za zajedničke pothvate

U nastavku su dane skraćene financijske informacije za društvo PBZ Croatia osiguranje d. d. koje su iskazane primjenom metode udjela.

Skraćeni izvještaj o financijskom položaju

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Financijska imovina	90.558	131.526
Ostala imovina	53.040	13.943
Ukupno imovina	143.598	145.469
Obveze	6.260	6.902
Kapital i rezerve	137.338	138.567
Ukupno kapital i obveze	143.598	145.469

Skraćeni izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Prihodi	68.458	69.156
Rashodi	(35.081)	(34.158)
Dobit prije poreza	33.377	34.998
Porez na dobit	(6.007)	(6.298)
Dobit za godinu	27.370	28.700
Udjel u dobiti zajedničkog pothvata @ 50 %	13.685	14.350

Usklađenje prikazanih skraćenih financijskih informacija s knjigovodstvenom vrijednošću udjela u zajedničkom pothvatu.

Skraćene financijske informacije

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Početna neto imovina na dan 1. siječnja /i/	162.568	158.768
Dobit za razdoblje	27.371	28.700
Dividende	(28.600)	(24.900)
Zaključna neto imovina	161.339	162.568
Udjel u zajedničkom pothvatu @ 50 %	80.669	81.284
Knjigovodstvena vrijednost	80.669	81.284

i/ Početna stanja uključuju 24 milijuna kuna koja se odnose na razliku fer vrijednosti neto imovine društva u trenutku stjecanja (50 % se odnosi na udjel Grupe) od strane Adris grupe d. d. u 2014. godini.

21. ULAGANJA UOVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE (nastavak) Pridružena društva:

Promjene na ulaganjima u pridružena društva su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Stanje na dan 1. siječnja	8.855	16.618
Umanjenje vrijednosti ulaganja u pridružena društva	-	(1.710)
Prodaja udjela /i/	-	(6.469)
Udio u dobiti pridruženih društava	310	416
Isplata dobiti pridruženog društva	-	-
Stanje na dan 31. prosinca	9.165	8.855

i/ Tijekom godine koja je završila 31. prosinca 2017. godine Grupa je prodala udio od 25,6 % u pridruženom društvu Brioni d. d., Pula.

Knjigovodstvena vrijednost imovine i obveza društva Brioni d. d. na izvještajni datum koji prethodi prodaji, bila je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	
Kratkotrajna imovina	19.448
Dugotrajna imovina	26.154
Kratkoročne obveze	(9.664)
Dugoročne obveze	(10.637)
Neto imovina pridruženog društva	25.301
Pripisano Grupi @ 25,6 %	6.469

Utjecaj prodaje na financijski položaj i dobit Grupe u 2017. godini:

<i>(u tisućama kuna)</i>	
Prodajna cijena (naknada primljena u novcu)	11.074
Trošak ulaganja kod Društva/ Neto imovina pridruženog društva pripisana Grupi na dan prodaje	(6.469)
Dobit od prodaje	4.605

21. ULAGANJA UOVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE (nastavak) Ovisna društva:

Sva ovisna društva koja su uključena u konsolidaciju navedena su u bilješci 1 u ovim financijskim izvještajima. Udio glasačkih prava matice u kapitalu ovisnih društava ne razlikuje se od udjela u vlasništvu nad dionicama ovisnih društava.

(u tisućama kuna)	31. prosinca 2018.		31. prosinca 2017.	
	Udio u vlasništvu	Iznos	Udio u vlasništvu	Iznos
Ulaganja u ovisna društva – 100 % vlasništvo				
Adria Resorts d. o. o. Rovinj, Hrvatska	100 %	1.050.000	100 %	1.050.000
Abilia d. o. o., Rovinj, Hrvatska	100 %	124.000	100 %	124.000
Expertus d. o. o., Zagreb, Hrvatska	100 %	1.002.140	-	-
		2.176.140		1.174.000
Ulaganja u ovisna društva – većinski interes				
Croatia Osiguranje d. d., Zagreb, Hrvatska	66,34 %	2.111.365	66,12 %	2.105.865
HUP-Zagreb d. d., Zagreb, Hrvatska	35,94 %	616.284	-	-
		2.727.649		2.105.865
Ukupno ulaganja u ovisna društva		4.903.789		3.279.865

Promjene na ulaganjima u ovisna društva bile su kako slijedi:

(u tisućama kuna)	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Stanje 1. siječnja	3.279.865	3.280.051
Povećanje /i/	1.623.924	-
Smanjenje /ii/	-	(186)
Stanje 31. prosinca	4.903.789	3.279.865

i/ Tijekom 2018. godine Društvo je steklo ukupno 100 % udjela u Expertus d. o. o., Zagreb, ukupno 0,22 % udjela u Croatia Osiguranje d. d., Zagreb, te je direktno steklo 35,94 % udjela u HUP-Zagreb d. d., Zagreb..

ii/ Tijekom 2017. godine Društvo je likvidirala ovisno društvo Rovita Bugarska eood, Sofija, Bugarska.

Ukupni nekontrolirajući interesi za 2018. godinu iznose 1.449.238 tisuća kuna (31. prosinca 2017.: 1.322.655 tisuća kuna), od čega se iznos od 1.170.188 tisuće kuna odnosi na nekontrolirajuće interese u ovisnom društvu Croatia osiguranje d. d. (31. prosinca 2017.: 1.111.203 tisuće kuna), iznos od 219.305 tisuća kuna na Maistra d. d. (31. prosinca 2017.: 196.262 tisuća kuna), dok se preostali iznos odnosi na ostala ovisna društva.

21. ULAGANJA UOVISNA DRUŠTVA, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE (nastavak)

U nastavku su prikazane financijske informacije za svako ovisno društvo u kojem postoji nekontrolirajući interes koji je značajan za Grupę:

Sažeta bilanca (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Kratkotrajna imovina	2.683.255	2.760.650	80.278	65.355
Kratkoročne obveze	(3.274.476)	(3.171.436)	(912.460)	(1.096.375)
Ukupno neto kratkotrajna imovina	(591.221)	(410.786)	(832.182)	(1.031.020)
Dugotrajna imovina	8.858.017	8.907.589	3.319.425	2.884.410
Dugoročne obveze	(5.086.473)	(4.928.724)	(628.361)	(283.938)
Ukupno neto dugoročna imovina	3.771.544	3.978.865	2.691.064	2.600.472
Neto imovina ukupno	3.180.323	3.568.079	1.858.882	1.569.452

Sažeti račun dobiti i gubitka (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Prihodi	3.605.715	3.423.587	1.218.324	1.127.652
Dobit prije poreza	390.887	268.028	185.995	185.868
Porez na dobit	(64.046)	(43.601)	103.435	(23.723)
Ukupno sveobuhvatna dobit	326.841	224.427	289.430	162.145
Ukupno sveobuhvatna dobit koja pripada nekontrolirajućim interesima	110.733	92.908	31.974	20.107

Sažeti novčani tokovi (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti	256.557	(84.984)	382.255	390.415
Novčani tokovi iz ulagačkih aktivnosti	36.998	93.199	(531.195)	(511.117)
Novčani tokovi iz financijskih aktivnosti	(1.619)	(3.440)	138.875	113.255

Dodatne informacije (u tisućama kuna)	Croatia osiguranje d. d.		Maistra d. d.	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Dividende plaćene nekontrolirajućem interesu	200	206	-	-

22. DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Grupa je prilikom prve primjene MSFI-a 9 financijsku imovinu koja je prethodno po MRS-u 39 vođena u kategoriji ulaganja koja se drže do dospijea klasificirala u novu kategoriju mjerenja dužnički vrijednosni papiri po amortiziranom trošku sukladno MSFI 9 (bilješka 2.39).

Struktura navedene financijske imovine Grupe prikazana je u sljedećoj tabeli:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Državne obveznice	2.182.921	2.248.413	2.248.136
Korporativne obveznice	50.722	-	30.000
Trezorski zapisi	-	7.190	12.306
	2.233.643	2.255.603	2.290.442

Kretanje bruto iznosa i rezerviranja za kreditne gubitke obveznica koje se vode po amortiziranom trošku (MSFI 9):

<i>(u tisućama kuna)</i>	Rezerviranja za kreditne gubitke	Bruto iznos
Početno stanje na 1.1.2018. (MRS 39)	58.425	2.314.028
Inicijalna prilagodba na MSFI 9	7.538	-
Početno stanje na 1.1.2018. u skladu s MSFI 9	65.963	2.314.028
<i>Kretanja s utjecajem na kreditne gubitke:</i>		
Povećanje ili kupnja	1.304	400.434
Smanjenja	(1.389)	(376.644)
Promjena pretpostavki u modelu mjerenja ECL-a	(1.747)	
Amortizacija premije/diskonta	-	(18.605)
<i>Kretanja koja nemaju utjecaja na rezervaciju za kreditne gubitke</i>		
Otpisi	(40.300)	(40.300)
Tečajne razlike i ostala kretanja	-	(21.439)
Stanje na 31.12.2018.	23.831	2.257.474

Sve obveznice koje se vode po amortiziranom trošku se nalaze u fazi 1 (12-mjesečni ECL).

22. DUŽNIČKI VRIJEDNOSNI PAPIRI PO AMORTIZIRANOM TROŠKU (nastavak)

Promjene na ulaganjima koja se drže do dospjeća tijekom 2017. godine (MRS 39):

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2017.
Stanje 1. siječnja	2.290.442
Povećanja	297.995
Smanjenja	(301.932)
Tečajne razlike	(7.016)
Amortizacija premije/diskonta	(23.886)
	2.255.603
Tekuće dospjeće	(426.576)
Dugoročni dio	1.829.027

Pregled valutne strukture ulaganja:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
HRK	856.714	798.251	761.918
EUR	1.311.233	1.423.868	1.512.705
Ostale valute	65.696	33.484	15.819
	2.233.643	2.255.603	2.290.442

23. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Grupa je prilikom prve primjene MSFI-a 9 financijsku imovinu koja je prethodno po MRS-u 39 vođena u kategoriji financijska imovina raspoloživa za prodaju klasificirala u novu kategoriju mjerenja financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sukladno MSFI 9 (bilješka 2.39).

Na 1.siječnja 2018.godine Grupa i Društvo su iskazali niže navedena ulaganja kao financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit budući da se ista drže u strateške svrhe umjesto sa svrhom ostvarivanja naknadne dobiti prodajom i ne postoje planovi da se ista proda u kraćem ili srednjem roku. U 2017.godini navedena ulaganja su iskazana kao ulaganja raspoloživa za prodaju (bilješka 2.39).

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa				Društvo	
	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.
<i>Vlasnički vrijednosni papiri</i>	516.267	573.119	488.554	95.126	99.507	83.748
<i>Dužnički vrijednosni papiri</i>	3.605.541	3.237.205	2.066.141	-	-	-
	4.121.808	3.810.324	2.554.695	-	-	-
Tekuće dospjeće	(329.383)	(126.797)	(53.546)	-	-	-
Dugoročni dio	3.792.425	3.683.527	2.501.149	95.126	99.507	83.748

Vlasnički vrijednosni papiri

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa				Društvo	
	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.
Dionice, udjeli i drugi vrijednosni papiri	476.070	535.685	460.072	95.126	99.507	83.748
Investicijski fondovi	40.197	37.434	28.482	-	-	-
	516.267	573.119	488.554	95.126	99.507	83.748

Dužnički vrijednosni papiri

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa				Društvo	
	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.
Obveznice	3.605.541	3.237.205	2.066.141	-	-	-
	3.605.541	3.237.205	2.066.141	-	-	-
Tekuće dospjeće	(329.383)	(126.797)	(53.546)	-	-	-
Dugoročni dio	3.276.158	3.110.408	2.012.595	-	-	-

23. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT (nastavak)

Kretanje bruto iznosa i rezerviranja za kreditne gubitke obveznica koje se vode po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (MSFI 9):

<i>(u tisućama kuna)</i>	Rezerviranja za kreditne gubitke	Bruto iznos
Početno stanje na 1.1.2018. (MRS 39)	-	3.237.205
Inicijalna prilagodba na MSFI 9	10.801	10.801
Početno stanje na 1.1.2018. u skladu s MSFI 9	10.801	3.248.006
<i>Kretanja s utjecajem na kreditne gubitke:</i>		
Povećanje ili kupnja	3.073	1.506.601
Smanjenja	(1.980)	(1.139.021)
Promjena pretpostavki u modelu mjerenja ECL-a	(2.630)	(2.630)
Amortizacija premije/diskonta	-	(18.057)
<i>Kretanja koja nemaju utjecaja na rezervaciju za kreditne gubitke</i>		
Otpisi	-	-
Tečajne razlike i ostala kretanja	-	19.906
Stanje na 31.12.2018.	9.264	3.614.805

Pregled valutne strukture ulaganja:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa				Društvo	
	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2016.
HRK	1.591.950	1.713.405	742.680	-	-	-
EUR	2.335.156	1.979.526	1.612.740	95.126	99.507	83.748
USD	123.930	76.818	155.798	-	-	-
Ostale valute	70.772	40.575	43.477	-	-	-
	4.121.808	3.810.324	2.554.695	95.126	99.507	83.748

Promjene na ulaganjima raspoloživim za prodaju (MRS 39):

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa 2017.	Društvo 2017.
Stanje 1. siječnja	2.554.695	83.748
Povećanja akvizicijom	139.063	-
Povećanja	1.857.096	-
Smanjenja	(914.446)	-
Tečajne razlike	(9.187)	-
Povećanje fer vrijednosti	183.103	15.759
Smanjenje fer vrijednosti	-	-
Stanje 31. prosinca	3.810.324	99.507

24. a. FINANCIJSKI INSTRUMENTI PO KATEGORIJAMA

Računovodstvene politike za financijske instrumente primijenjene su na sljedeće stavke:

Za potrebe mjerenja, MSFI 9, Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje klasificira financijsku imovinu u sljedeće kategorije: a) financijska imovina po amortiziranom trošku; b) financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit; c) financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

GRUPA <i>(u tisućama kuna)</i>	Financijska imovina po amortiziranom trošku	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	Ukupno
31. prosinca 2018.				
Imovina				
Potraživanja od kupaca	579.721			579.721
Potraživanja po danim kreditima	363.801	-	-	363.801
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	717.897	717.897
Ostala financijska imovina	2.233.643	4.121.808	-	6.355.451
Potraživanja po osnovu prava na regres	215.256	-	-	215.256
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	234.381	-	-	234.381
Depoziti	2.265.523	-	-	2.265.523
Novac i novčani ekvivalenti	633.055	-	-	633.055
	6.525.380	4.121.808	717.897	11.365.085

Za potrebe mjerenja, MRS 39, Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje klasificira financijsku imovinu u sljedećim kategorijama: a) zajmovi i potraživanja; b) financijska imovina raspoloživa za prodaju, c) financijska imovina koja se drži do dospijeca, d) financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ima dvije potkategorije: a) imovina određena kao takva nakon početnog priznavanja, b) imovina namijenjena trgovanju.

GRUPA <i>(u tisućama kuna)</i>	Kredit i potraživanja	Ulaganja koja se drže do dospijeca	Imovina raspoloživa za prodaju	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	Ukupno
31. prosinca 2017.					
Imovina					
Potraživanja od kupaca	869.914	-	-	-	869.914
Potraživanja po danim kreditima	619.457	-	-	-	619.457
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	-	540.504	540.504
Ostala financijska imovina	-	2.255.603	3.810.324	-	6.065.927
Potraživanja po osnovu prava na regres	235.445	-	-	-	235.445
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	229.301	-	-	-	229.301
Depoziti	3.868.535	-	-	-	3.868.535
Novac i novčani ekvivalenti	201.660	-	-	-	201.660
	6.024.312	2.255.603	3.810.324	540.504	12.630.743

Ostale financijske obveze
(u tisućama kuna)

31. prosinca 2018.	
Obveze	
Posudbe	1.563.523
Obveze iz poslovanja i ostale obveze	783.475
	2.346.998

31. prosinca 2017.	
Obveze	
Posudbe	844.871
Obveze iz poslovanja i ostale obveze	371.079
	1.215.950

24. a. FINANCIJSKI INSTRUMENTI PO KATEGORIJAMA (nastavak)

DRUŠTVO <i>(u tisućama kuna)</i>	Financijska imovina po amortiziranom trošku	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	Ukupno
31. prosinca 2018.				
Imovina				
Depoziti	1.420.102	-	-	1.420.102
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja /i/	7.225	-	-	7.225
Potraživanja po danim kreditima	1.025.189	-	-	1.025.189
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	75.429	75.429
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	-	95.126	-	95.126
Novac i novčani depoziti	18.168	-	-	18.168
	2.470.684	95.126	75.429	2.641.239

DRUŠTVO <i>(u tisućama kuna)</i>	Kredit i potraživanja	Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	Ukupno
31. prosinca 2017.				
Imovina				
Depoziti	2.730.265	-	-	2.730.265
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja /i/	3.082	-	-	3.082
Potraživanja po danim kreditima	1.546.345	-	-	1.546.345
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	-	-	72.853	72.853
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	-	99.507	-	99.507
Novac i novčani depoziti	5.776	-	-	5.776
	4.285.468	99.507	72.853	4.457.828

i/ Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja ne uključuju potraživanja za poreze, potraživanja od zaposlenih te potraživanja za dane predujmove.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ostale financijske obveze
31. prosinca 2018.	
Obveze	
Posudbe	26.928
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze /i/	251.981
	278.909
31. prosinca 2017.	
Obveze	
Posudbe	22.777
Obveze iz poslovanja i ostale obveze /i/	27.872
	50.649

Obveze prema dobavljačima i ostale obveze ne uključuju obveze za poreze, obveze prema zaposlenicima, poreze i doprinose i predujmove.

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINACIJSKE IMOVINE

Analiza imovine Grupe na 31. prosinca 2018. sukladno MSFI –u 9 po kategorijama prema procjenama agencije Standard&Poor's (S&P).

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ocjena 2018. S&P	Faza 1 12 – mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Ukupno
Financijska imovina po amortiziranom trošku					
<i>Dužnički vrijednosni papiri</i>					
Ministarstvo financija RH	BB+	1.999.786	-	-	1.999.786
Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)	BB+	38.499	-	-	38.499
Ministarstvo financija Makedonije	BB-	58.063	-	-	58.063
Ministarstvo financija Srbije	BB+	91.620	-	-	91.620
Bez ocjene	-	69.506	-	-	69.506
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		2.257.474	-	-	2.257.474
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(23.831)	-	-	(23.831)
Neto knjigovodstvena vrijednost		2.233.643	-	-	2.233.643
<i>Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja</i>					
Korporacije s ocjenom					
Bez ocjene		1.052.626	165.000	1.014.018	2.231.644
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		1.052.626	165.000	1.014.018	2.231.644
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(402.945)	(25.971)	(859.204)	(1.288.120)
Neto knjigovodstvena vrijednost		649.681	139.029	154.814	943.524
<i>Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama</i>					
Reosiguratelji s ocjenom					
	A	7.369	-	-	7.369
	A-	27.331	-	-	27.331
	A+	76.975	-	-	76.975
	AA	79.522	-	-	79.522
	AA-	4.099	-	-	4.099
	AA+	633	-	-	633
Reosiguratelji s rejtingom neke druge agencije		18.126	-	-	18.126
Bez ocjene		20.586	-	-	20.586
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		234.641	-	-	234.641
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(260)	-	-	(260)
Neto knjigovodstvena vrijednost		234.381	-	-	234.381

<i>(u tisućama kuna)</i>	Ocjena 2018. S&P	Faza 1 12 – mjesečni ECL	Faza 2 ECL za razdoblje trajanja	Faza 3 ECL za razdoblje trajanja	Ukupno
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit					
Ministarstvo financija RH	BB+	3.081.371	-	-	3.081.371
Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)	BB+	69.115	-	-	69.115
Ministarstvo financija Mađarske	BBB-	36.924	-	-	36.924
Korporacije s ocjenom	BB-	14.019	-	-	14.019
Korporacije s ocjenom orporacije s ocjenom	BB	13.647	-	-	13.647
Korporacije s ocjenom	BBB	20.778	-	-	20.778
Ministarstvo financija Makedonije		250.033	-	-	250.033
Ministarstvo financija Srbije		55.917	-	-	55.917
Ministarstvo financija Austrije	AAA	20.791	-	-	20.791
Bez ocjene	-	52.210	-	-	52.210
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		3.614.805	-	-	3.614.805
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		(9.264)	-	-	(9.264)
Neto knjigovodstvena vrijednost		3.605.541			3.605.541
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG					
Ministarstvo financija RH	BB+	1.437	-	-	1.437
Ministarstvo financija Srbije	BB+	11.304	-	-	11.304
Ukupno bruto knjigovodstvena vrijednost		12.741	-	-	12.741
Umanjeno za rezerviranje za kreditne gubitke		-	-	-	-
Neto knjigovodstvena vrijednost		12.741	-	-	12.741

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINANCIJSKE IMOVINE (nastavak)

Analiza imovine Grupe na 31.prosinca 2017. po kategorijama sukladno MRS-u 39 prema procjenama agencija Standard&Poor's (S&P), Moody's i Fitch.

<i>(u tisućama kuna)</i>	31.12.2017.	S&P	Moody's	Fitch
Ulaganja koja se drže do dospjeća	2.209.482			
Ministarstvo financija RH	2.047.769	BB	Ba2	BB
Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)	37.734	BB	Ba2	BB
Ministarstvo financija Makedonije	81.227	BB-	-	BB
Ministarstvo financija Srbije	42.752	BB	BA3	BB
Bez ocjene	-	-	-	-
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	3.237.205			
Ministarstvo financija RH	2.853.153	BB	Ba2	BB
Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)	70.397	BB	Ba2	BB
Ministarstvo financija Mađarske	13.919	BBB-	Baa3	BBB-
Korporacije s ocjenom	13.531	BB-	Ba3	-
	13.871	BB	Ba2	-
	-	-	-	-
Ministarstvo financija Makedonije	145.145	BB-	-	BB
Ministarstvo financija Srbije	86.501	BB	Ba3	BB
Ministarstvo financija Slovenije	-	-	-	-
Ministarstvo financija Austrije	-	-	-	-
Bez ocjene	40.688	-	-	-
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	35.637			
Ministarstvo financija RH	1.437	BB	Ba2	BB
Ministarstvo financija Srbije	34.200	BB	BA3	BB
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	1.812.735			
Korporacije s ocjenom	495.920	-	C	-
Bez ocjene	1.316.815	-	-	-
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	229.301			
Reosiguratelji s ocjenom	29.795	A	-	-
	12.060	A-	-	-
	64.140	A+	-	-
	1.912	AA	-	-
	90.388	AA-	-	-
	-	-	-	-
	788	AA+	-	-
	60	-	-	A-
	-	-	-	-
	508	-	-	BBB-
	2.243	-	Baa1	A-
Reosiguratelji s rejtingom neke druge agencije	7.065	-	-	-
Bez ocjene	20.342	-	-	-

24. b. KREDITNA SPOSOBNOST FINANCIJSKE IMOVINE (nastavak)

Kreditna sposobnost nedospjele financijske imovine procjenjuje se na temelju povijesnih podataka.

U skupinu ključnih kupaca spadaju kupci ovisno o segmentu poslovanja. U segmentu turizma riječ je o turističkim agencijama, u segmentu zdrave hrane o trgovačkim lancima, dok se u segmentu osiguranja kreditna kvaliteta nedospjelih i neispravljenih potraživanja procjenjuje na temelju kreditnog ratinga, pri čemu visoka kvaliteta podrazumijeva potraživanja od društava koja imaju visoki vanjski kreditni rating te je mogućnost da potraživanja postanu nenaplativa izrazito niska.

Potraživanja od kupaca – nedospjela i neispravljena.

<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
Turizam		
Kupci koji plaćaju u roku	1.450	773
Stari kupci koji plaćaju sa zakašnjenjem	4.631	1.502
	6.081	2.275
Zdrava hrana		
Kupci koji plaćaju u roku	48.550	8.018
Ostali kupci	-	27.729
	48.550	35.747
Osiguranje		
Visoka kvaliteta	-	1.894
Standardna kvaliteta	329.734	453.377
	329.734	455.271
Ostala nedospjela i neispravljena potraživanja od kupaca	1.136	187.643
Ukupno nedospjela i neispravljena potraživanja od kupaca	385.501	680.936

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa			Društvo		
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Potraživanja od kupaca:						
Povezana društva (bilješka 40)	-	-	-	2.230	2.341	2.380
Potraživanja od kupaca u zemlji	481.508	569.495	616.662	8.635	7.583	7.597
Potraživanja od kupaca u inozemstvu	107.549	102.269	90.412	-	-	-
Potraživanja od izvoznika	8	8	8	-	-	-
Nefakturirana potraživanja	247.111	245.031	245.622	-	-	-
	836.176	916.803	952.704	10.865	9.924	9.977
Rezerviranje za kreditne gubitke (2017.: Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca)	(256.455)	(309.613)	(324.492)	(6.909)	(6.842)	(6.639)
Potraživanja od kupaca – neto	579.721	607.190	628.212	3.956	3.082	3.338
Dani krediti:						
Dani krediti povezanim društvima (bilješka 40)	-	-	-	874.476	1.135.662	889.942
Dani krediti nepovezanim društvima	1.395.466	1.497.872	1.677.628	1.014.945	1.027.455	1.156.365
	1.395.466	1.497.872	1.677.628	1.889.421	2.163.117	2.046.307
Rezerviranje za kreditne gubitke (2017.: Ispravak vrijednosti danih kredita)	(1.031.665)	(878.415)	(702.793)	(864.232)	(616.772)	(474.232)
Kreditni – neto	363.801	619.457	974.835	1.025.189	1.546.345	1.572.075
Potraživanja za poreze	15.947	18.054	57.078	647	-	-
Potraživanja po osnovu prava na regres	215.256	235.445	239.191	-	-	-
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	234.381	229.301	198.091	-	-	-
Ostala potraživanja	490.762	332.589	154.843	7.835	3.751	6.132
	956.346	815.389	649.203	8.482	3.751	6.132
Umanjeno za dugoročni dio	1.899.869	2.042.036	2.252.250	1.037.627	1.553.178	1.581.545
	(195.511)	(124.190)	(124.277)	-	(10)	(91)
Kratkoročni dio	1.704.358	1.917.846	2.127.973	1.037.627	1.553.168	1.581.454

Dugoročni dio:

Grupa (u tisućama kuna)	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Potraživanja za dane dugoročne zajmove	10.096	13.911	18.630
Dani ostali krediti – dugoročni dio	-	4.343	3.343
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	94.537	105.936	99.210
Ostala dugoročna potraživanja	90.878	-	3.094
	195.511	124.190	124.277

Kreditni povezanim društvima odobreni su u kunama uz kamatu od 4,55 % godišnje (2017.: 4,97 % godišnje). Kreditni su osigurani mjenicama.

Kreditni s nepovezanim društvima odobreni su u kunama uz valutnu klauzulu vezanu za EUR uz tržišnu kamatnu stopu. Kreditni su osigurani zadužnicama dužnika, založnim pravom na dionice te hipotekom na imovinu. Društvo ne smije prodavati zalog i fiducijarno pravo nad nekretninama i policama životnog osiguranja koje nisu založene.

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Grupa sukladno MSFI-u 9 primjenjuje pojednostavljeni pristup mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka, koji koristi rezerviranje za očekivani gubitak tijekom cijelog životnog vijeka za sva potraživanja od kupaca.

Na toj osnovi, rezerviranje za gubitke na dan 31. prosinca 2018. (nakon usvajanja MSFI-a 9) za potraživanja od kupaca je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Nedospjela potraživanja	0 - 90	90 - 180	> 180	Ukupno
Bruto iznos potraživanja od kupaca	385.588	145.823	44.898	259.867	836.176
Rezerviranje za kreditne gubitke	(87)	(383)	(404)	(255.581)	(256.455)
Neto iznos potraživanja od kupaca	385.501	145.440	44.494	4.286	579.721

Promjene rezerviranja za kreditne gubitke na potraživanjima od kupaca Grupe su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Rezerviranja za kreditne gubitke
Stanje 1.siječnja 2018.	309.613
Donos akvizicijom (bilješka 35)	2.047
Promjene u procjenama i pretpostavkama	(11.133)
Prestanak priznavanja financijske imovine tijekom godine	(43.784)
Tečajne razlike	(288)
Stanje 31. prosinca	256.455

Promjene rezerviranja za kreditne gubitke na danim kreditima Grupe i Društva su kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa Rezerviranja za kreditne gubitke	Društvo Rezerviranja za kreditne gubitke
Stanje 1.siječnja 2018.	878.415	616.772
Donos akvizicijom (bilješka 35)	2.960	-
Promjene u procjenama i pretpostavkama	170.408	247.460
Prestanak priznavanja financijske imovine tijekom godine	(20.118)	-
Stanje 31. prosinca	1.031.665	864.232

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Stanje i promjene ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca tijekom 2017. godine je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2017.
Stanje na početku godine	324.492
Ispravak vrijednosti tijekom godine (bilješka 10)	168.388
Naplaćena ranije otpisana potraživanja (bilješka 10)	(154.213)
Tečajne razlike	22
Otpis prethodno ispravljenih potraživanja	(29.076)
Stanje 31. prosinca	309.613

Stanje i promjene ispravka vrijednosti danih kredita tijekom 2017. godine je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa 2017.	Društvo 2017.
Stanje na početku godine	702.793	474.232
Ispravak vrijednosti tijekom godine (bilješka 10) /i/	286.484	230.214
Naplaćena ranije otpisana potraživanja (bilješka 10)	(110.858)	(87.674)
Tečajne razlike	(4)	-
Stanje 31. prosinca	878.415	616.772

Potraživanja za dane kredite nepovezanim društvima uključuju i potraživanje od jedne grupacije u iznosu od 1.181.266 tisuća kuna za Grupi i 1.014.019 tisuća kuna za Društvo (2017.: 1.193.755 tisuća kuna za Grupi i 1.026.508 tisuća kuna za Društvo). Tijekom 2018. godine Grupa je dodatno vrijednosno uskladila navedeno potraživanje za iznos od 247.460 tisuća kuna (2017.: 265.626 tisuća kuna), a Društvo za iznos od 247.460 tisuća kuna (2017.: 230.244 tisuća kuna). Uprava je na temelju procjene sadašnje vrijednosti očekivanog iznosa naplate i perioda u kojem se očekuje naplata provela ispravak dijela ukupnog potraživanja za koje na datum bilance postoji neizvjesnost. U razmatranju procjene nadoknadivog iznosa potraživanja (uključujući instrumente osiguranja), Uprava je uzela u obzir trenutni proces restrukturiranja i stanje likvidnosti navedene grupacije te postignutu nagodbu.

Rokovi dospijeca odobrenih zajmova prikazani su, kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa				Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Do jedne godine	351.949	601.203	952.862	1.025.189	1.546.335	1.571.984
Od dvije do pet godina	11.852	18.254	21.973	-	10	91
	363.801	619.457	974.835	1.025.189	1.546.345	1.572.075

25. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVANJA I OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Knjigovodstvena vrijednost dugoročnih potraživanja približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti budući da se ugovorene kamatne stope bitno ne razlikuju od tekućih tržišnih stopa.

Efektivne kamatne stope na kratkoročna i dugoročna potraživanja na dan bilance su kako slijedi:

Grupa		Društvo	
31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
0 % - 10,57 %	0 % - 7 %	-	4 % - 7 %

Na dan 31. prosinca 2018. godine, potraživanja od kupaca Grupe u iznosu od 194.220 tisuća kuna (2017.: 187.886 tisuća kuna) su dospjela, ali nisu ispravljena.

(u tisućama kuna)	Grupa			Društvo		
	2018.	2017.	2016.	2018.	2017.	2016.
Do jednog mjeseca	75.098	73.685	106.043	46	89	96
Jedan do dva mjeseca	43.113	33.362	41.100	45	57	62
Dva do tri mjeseca	27.935	30.507	36.236	20	2	2
Više od tri mjeseca	48.074	50.332	59.336	479	483	523
	194.220	187.886	242.715	590	631	683

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja Grupe i Društva po valutama je kako slijedi:

(u tisućama kuna)	Grupa			Društvo		
	2018.	2017.	2016.	2018.	2017.	2016.
EUR	361.454	559.886	856.283	147.221	410.604	681.557
HRK	1.398.057	1.371.786	1.297.174	890.406	1.142.574	899.988
RSD	27.700	14.915	14.283	-	-	-
USD	38.968	31.629	42.485	-	-	-
BAM	46.581	41.088	19.748	-	-	-
MKD	27.094	22.578	16.387	-	-	-
GBP	15	154	5.890	-	-	-
	1.899.869	2.042.036	2.252.250	1.037.627	1.553.178	1.581.545

Knjigovodstvena vrijednost kratkoročnih potraživanja približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti zbog kratkih rokova dospelja.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na dan izvještaja je knjigovodstvena vrijednost svake stavke navedenih potraživanja. Društvo nema instrumente osiguranje naplate potraživanja.

26. ODGOĐENI POREZI*Društvo:*

Odgođena porezna imovina

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Odgođena porezna imovina koja će biti realizirana u razdoblju do 12 mjeseci	1.408	5.655
Odgođena porezna imovina koje će biti realizirana u razdoblju dužem od 12 mjeseci	161.937	113.554
	163.345	119.209

Promjene na odgođenoj poreznoj imovini tijekom godine su bile kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.				2017.		
	Rezerv iranja	Porezni gubitak	Gubici od umanjenja vrijednosti	Ukupno	Rezerv iranja	Gubici od umanjenja vrijednosti	Ukupno
Stanje 1. siječnja	5.655	-	113.554	119.209	22.480	88.077	110.557
Na teret izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti	(4.247)	158.512	(110.129)	44.136	(16.825)	25.477	8.652
Stanje 31. prosinca	1.408	158.512	3.425	163.345	5.655	113.554	119.209

Odgođena porezna obveza

Društvo je na dan 31. prosinca 2018. godine iskazalo odgođenu poreznu obvezu u iznosu od 8.294 tisuće kuna (2017.: 9.083 tisuća kuna) na temelju revalorizacije financijske imovine raspoložive za prodaju koja je iskazana u kapitalu.

<i>(u tisućama kuna)</i>	2018.	2017.
Stanje 1. siječnja	9.083	6.246
Na teret izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti	(789)	2.837
Stanje 31. prosinca	8.294	9.083

26. ODGOĐENI POREZI (nastavak)*Grupa:*

Odgođena porezna imovina

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Odgođena porezna imovina koja će biti realizirana u razdoblju do 12 mjeseci	9.098	9.476
Odgođena porezna imovina koje će biti realizirana u razdoblju dužem od 12 mjeseci	405.723	230.867
	414.821	240.343

Odgođena porezna imovina nastala je kao privremena razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i zakonom propisane porezne osnovice.

Promjene na odgođenoj poreznoj imovini tijekom godine bile su kako slijedi:

	Otpre mnine	Porezni gubitak	Porezni poticaji	Gubici od umanjenja vrijednosti	Sudski sporovi	Ostalo	Ukupno
Na dan 1. siječnja 2017.	855	-		198.308	7.308	30.680	237.151
Iskazano u računu dobiti i gubitka	153	-		25.648	(684)	(21.763)	3.354
Tečajna razlika	-	-		(4)	-	4	
Ostalo	-	-		(188)	-	26	(162)
Na dan 31. prosinca 2017.	1.008	-	-	223.764	6.624	8.947	240.343
Iskazano u računu dobiti i gubitka	37	158.512	92.747	(125.969)	21	(4.905)	120.443
Stečeno akvizicijom	314	-	46.027	-	-	514	46.855
Utjecaj primjene MSFI 9	-	-	-	6.793	-	-	6.793
Reklasifikacija	(637)	-	-	5.457	(6.039)	1.606	387
Na dan 31. prosinca 2018.	722	158.512	138.774	110.045	606	6.162	414.821

Odgođena porezna obveza

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Odgođena porezna obveza koja će biti realizirana u razdoblju do 12 mjeseci	15.376	13.259
Odgođena porezna obveza nadoknadiva u razdoblju duljem od 12 mjeseci	298.036	199.288
	313.412	212.547

26. ODGOĐENI POREZI (nastavak)

Odgođena porezna obveza pretežno je obračunata na privremene razlike između porezne osnovice materijalne imovine u ovisnim društvima i njene fer vrijednosti u konsolidiranim financijskim izvještajima te na revalorizaciju financijske imovine raspoložive za prodaju.

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Na dan 1. siječnja	212.547	198.415
Stjecanje ovisnog društva (bilješka 35)	141.631	1.128
Iskazano u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti	(14.813)	(9.458)
Iskazano na teret kapitala kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(13.838)	22.623
Ostalo	(12.115)	(161)
Na dan 31. prosinca	313.412	212.547

27. ZALIHE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Sirovine i materijal	36.707	36.507
Nedovršena proizvodnja	547.793	426.609
Gotovi proizvodi	3.783	4.882
Trgovačka roba	391	386
Predugjmovi za sirovine i materijal i ostalo	2.485	564
	591.159	468.948

Primljeni krediti na 31. prosinca 2017. godine jednog od ovisnih društava Grupe osigurani su založnim pravom na zalihe nedovršene proizvodnje u vrijednosti od 12.286 tisuće kuna. U 2018. godini nedovršena proizvodnja prestaje biti kolateral.

Trošak zaliha priznat kao trošak u 2018. godini iznosio je 464.474 tisuća kuna (2017.: 382.455 tisuća kuna).

28. DEPOZITI I NOVČANA SREDSTVA

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo			
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
Depoziti	2.265.523	3.868.535	4.581.742	1.420.102	2.730.265	2.957.262
Dugoročni	868.667	2.487.763	748.992	355.606	2.062.908	49.126
Kratkoročni	1.396.856	1.380.772	3.832.750	1.064.496	667.357	2.908.136

Depoziti se ugovaraju s fiksnim rokovima dospijeca i promjenjivim kamatnim stopama koje su približno jednake tržišnim stopama.

Tijekom godine efektivne kamatne stope za depozite bile su kako slijedi:

	Grupa			Društvo		
	2018.	2017.	2016.	2018.	2017.	2016.
Depoziti	0,05 % - 5 %	0 % - 3,9 %	0 % - 3,9 %	0,1 % - 1,18 %	0,1 % - 3,0 %	0,3 % - 3,9 %

28. DEPOZITI I NOVČANA SREDSTVA (nastavak)

Novčana sredstva na računima i depoziti izraženi su u valutama kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa			Društvo		
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2016.
HRK	1.249.993	1.078.895	1.276.381	626.642	606.513	503.768
EUR	1.251.440	2.658.743	3.205.380	811.628	2.129.528	2.467.478
USD	1.120	1.413	16.947	-	-	-
BAM	239.421	237.966	223.117	-	-	-
MKD	80.145	66.529	-	-	-	-
RSD	49.869	26.398	-	-	-	-
GBP	143	102	-	-	-	-
Ostale valute	26.447	149	71.332	-	-	-
	2.898.578	4.070.195	4.793.157	1.438.270	2.736.041	2.971.246

Tablica u nastavku prikazuje analizu depozita i novčanih sredstava po kategorijama prema procjenama agencija Standard&Poor's (S&P), Moody's i Fitch.

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Ocjena 2018.			Ocjena 2017.		
	31.12.2018.	31.12.2017.	S&P	Moody's	Fitch	S&P	Moody's	Fitch
Depoziti i novčana sredstva	2.898.578	4.070.195						
Banke s ocjenom	1.852.185	3.220.566	BB+		BBB-	BB		BBB-
Ostale banke i financijske institucije	1.046.393	849.629				-	-	-
<i>(u tisućama kuna)</i>	Društvo		Ocjena 2018.			Ocjena 2017.		
	31.12.2018.	31.12.2017.	S&P	Moody's	Fitch	S&P	Moody's	Fitch
Depoziti i novčana sredstva	1.418.603	2.732.230						
Banke s ocjenom	1.416.913	2.731.706	BB+		BBB-	BB	-	BBB-
Ostale banke članice uglednih bankarskih grupa u EU	1.690	524				-	-	-

Ostale banke članice uglednih bankarskih grupa u EU odnose se na banke sa sjedištem u članicama grupe koje nemaju ocjene od gore navedenih agencija, ali njihove matične banke unutar EU imaju sljedeće Ocjene BB+ (2017.: BBB, BBB+, BBB-).

29. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ RAČUN DOBITI I GUBITKA

(u tisućama kuna)	Grupa		Društvo	
	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.
Ulaganja u dionice	89.289	87.173	73.992	71.416
Ulaganja u obveznice	12.741	35.637	1.437	1.437
Ulaganja u investicijske fondove	613.486	416.002	-	-
Valutni forward ugovori	2.381	1.692	-	-
	717.897	540.504	75.429	72.853

Promjene na fer vrijednosti financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka iskazuju se u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u okviru 'Ostalih dobitaka' (bilješka 11).

Pregled valutne strukture ulaganja:

(u tisućama kuna)	31.prosinca 2018.	31.prosinca 2017.
HRK	234.440	143.013
EUR	362.459	373.082
Ostale valute	120.998	24.409
	717.897	540.504

30. KAPITAL I REZERVE

- i/ Na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine dionički kapital Društva u iznosu od 164.000 tisuća kuna podijeljen je na 9.615.900 redovnih dionica i 6.784.100 povlaštenih dionica nominalne vrijednosti od 10,00 kuna po dionici. Povlaštene dionice ostvaruju sva prava kao i redovne dionice osim što ne nose pravo glasa na Glavnoj skupštini.
- ii/ Tijekom 2018. godine Društvo je otkupilo 236.757 vlastitih dionica (2017.: 19.386). U istoj godini Društvo je prodalo 71.022 dionica (2017.: 155.520). Na dan 31. prosinca 2018. godine Društvo posjeduje 343.325 vlastitih dionica ili 2,09 % ukupno izdanih dionica (31. prosinca 2017.: 177.590 vlastitih dionica ili 1,08 % ukupno izdanih dionica). Društvo je u prosincu 2017. objavilo Program raspolaganja vlastitim dionica kojim se zaposlenicima društava unutar grupe nudi mogućnost kupnje dionica Društva.
- iii/ Sukladno hrvatskim propisima Društvo je u ranijim razdobljima formiralo zakonske pričuve u iznosu od 12.448 tisuća kuna. Ova pričuva nije raspodjeljiva.
- iv/ Odlukom Skupštine od 27. lipnja 2018. godine dobit Društva iz 2017. godine u iznosu od 15.921 tisuće kuna raspoređena je u statutarne pričuve Društva, dok je iznos od 290.000 tisuća kuna iz statutarne pričuve raspoređen u zadržanu dobit (14. lipnja 2017. godine dobit iz 2016. godine u iznosu od 235.725 tisuće kuna raspoređena je u statutarne pričuve Društva, zadržana dobit u iznosu 378.468 tisuća kuna raspoređena je u statutarne pričuve, dok je iznos od 244.000 tisuće kuna iz statutarne pričuve raspoređen u zadržanu dobit). Statutarne pričuve se formiraju u skladu sa statutom Društva i sastoje se iz zadržane dobiti prenesene u statutarne pričuve na temelju odluka glavne skupštine dioničara i kao takve su raspodjeljive. Na 31. prosinca 2018., statutarne rezerve sadrže kumulativne neto pozitivne tečajne razlike u iznosu 916 tisuća kuna (31. prosinca 2017.: 2.429 tisuća kuna neto pozitivne tečajne razlike).

30. KAPITAL I REZERVE (nastavak)

v/ Odlukom Skupštine od 27. lipnja 2018. godine, odobrena je dividenda iz dobiti u iznosu od 287.000 tisuća kuna ili 17,50 kuna po dionici (2017.: Odlukom Skupštine od 14. lipnja 2017. godine, odobrena je dividenda iz dobiti u iznosu od 278.800 tisuća kuna ili 17,00 kuna po dionici).

Struktura kapitala Društva na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine je kako slijedi:

Redovne dionice:

	Nominalna vrijednost	31. prosinca 2018.		31. prosinca 2017.	
		Broj dionica	%	Broj dionica	%
Mali dioničari	10	9.520.498	99,01 %	9.464.502	98,43 %
Vlastite dionice	10	95.402	0,99 %	151.398	1,57 %
		9.615.900	100 %	9.615.900	100 %

Povlaštene dionice:

	Nominalna vrijednost	31. prosinca 2018.		31. prosinca 2017.	
		Broj dionica	%	Broj dionica	%
Mali dioničari	10	6.536.177	96,35 %	6.757.908	99,61 %
Vlastite dionice	10	247.923	3,65 %	26.192	0,39 %
		6.784.100	100 %	6.784.100	100 %

Ukupno:

	Nominalna vrijednost	31. prosinca 2018.		31. prosinca 2017.	
		Broj dionica	%	Broj dionica	%
Mali dioničari	10	16.056.675	97,91 %	16.222.410	98,92 %
Vlastite dionice	10	343.325	2,09 %	177.590	1,08 %
		16.400.000	100 %	16.400.000	100 %

31. POSUDBE

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Dugoročni zajmovi	919.332	298.674	-	-
Tekuća dospjeća dugoročnih zajmova	(34.071)	(20.177)	-	-
Dugoročna dospjeća	885.261	278.497	-	-
Kratkoročni zajmovi od banaka	644.191	520.460	-	-
Kratkoročni krediti od povezanih društava (bilješka 40)	-	-	26.927	22.777
Tekuće dospjeće dugoročnih zajmova	34.071	20.177	-	-
Kratkoročni zajmovi ukupno	678.262	540.637	26.927	22.777

Dugoročni zajmovi najvećim se dijelom odnose na posudbe od banaka u ovisnim društvima Maistra d. d., Rovinj, Cromaris d. d., Zadar i Hoteli Dubrovačka Rivijera d. d., Dubrovnik (2017.: Maistra d. d., Rovinj i Cromaris d. d., Zadar). Zajmovi su osigurani mjenicama, zadužnicama, založenim policama životnog osiguranja i hipotekama na materijalnu imovinu i zalihe.

Efektivne kamatne stope na datum bilance iznosile su:

	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Dugoročni zajmovi	0 % - 4,7 %	3 % - 3,125 %	-	-
Kratkoročni zajmovi od banaka	0 % - 3 %	2,2 % - 6,03 %	-	-
Kratkoročni krediti od povezanih društava	-	-	4,55 %	4,97 %

Grupa je tijekom 2018. godine kapitalizirala troškove posudbi u iznosu od 4.073 tisuća kuna (2017.: -).

Izloženost Grupe promjenama kamatnih stopa:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Zajmovi po fiksnim kamatnim stopama	704.991	525.362	26.927	22.777
Zajmovi po promjenjivim kamatnim stopama	858.532	293.772	-	-
	1.563.523	819.134	26.927	22.777

31. POSUDBE (nastavak)

Knjigovodstvena vrijednost posudbi Grupe približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti budući da se ugovorene kamatne stope bitno ne razlikuju od kamatne stope po kojoj se Grupa trenutno može zadužiti.

Izloženost promjeni kamatne stope na primljene kredite sukladno ugovorenim datumima promjena kamatnih stopa na dan bilance je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
1-6 mjeseci	662.742	293.772	-	-
	662.742	293.772	-	-

Dospijee dugoročnih posudbi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Između 1 i 2 godine	37.153	15.341	-	-
Između 2 i 5 godina	241.108	85.316	-	-
Više od 5 godina	607.000	177.840	-	-
	885.261	278.497	-	-

Knjigovodstveni iznos kredita preračunat je iz sljedećih valuta:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
EUR	92.033	273.148	-	-
HRK	1.471.196	545.583	26.927	22.777
Ostalo	294	403	-	-
	1.563.523	819.134	26.927	22.777

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa	Neto dug	Društvo	Neto dug
	Neto dug 2018.	2017.	Neto dug 2018.	2017.
Na dan 1. siječnja	868.225	816.410	45.853	37.533
Stjecanje ovisnog društva	517.079	-	222.675	-
<i>Novčani tokovi - neto</i>				
Primici od kredita	495.800	(107.293)	8.300	(3.450)
Otplata kredita	(59.487)	20.668	(5.119)	972
Trošak kamata	34.169	-	1.139	-
Objavljene dividende	287.000	278.800	287.000	278.800
Isplaćene dividende	(285.137)	(275.757)	(279.610)	(275.757)
Tečajne razlike	(442)	1.397	(5.729)	(1.245)
Na dan 31. prosinca	1.842.825	868.225	274.509	45.853

32. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA I OSTALE OBVEZE

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Dobavljači – povezana društva (bilješka 40)	-	-	177	249
Dobavljači u zemlji	164.321	140.535	4.197	3.892
Dobavljači u inozemstvu	21.949	9.865	25	655
Obveze za poreze i ostale obveze prema državi	67.289	52.033	7.741	5.977
Obveze prema zaposlenicima	78.053	64.333	8.817	6.875
Obveze za dividende	29.295	23.354	24.907	23.076
Ugovorna obveza - obveze za predujmove kupaca	26.479	16.001	-	-
Obveze za koncesije	72.079	67.989	-	-
Obveze proizašle iz ugovora o osiguranju	97.290	100.227	-	-
Obveze iz poslova suosiguranja i reosiguranja	59.302	54.846	-	-
Odgođeno plaćanje troškova	211.406	133.935	7.952	7.651
Prihod budućeg razdoblja	240.614	255.777	-	-
Ostale obračunate i druge obveze	19.770	26.046	1.196	215
	1.087.847	944.941		
Umanjeno za dugoročni dio	(25.919)	(25.737)	-	-
Kratkoročni dio	1.061.928	919.204	55.012	48.590

Prihodi budućeg razdoblja u najvećoj mjeri proizlaze iz poslovanja segmenta osiguranja koje nije u opsegu MSFI-a 15.

Knjigovodstveni iznosi financijskih obveza preračunati su iz sljedećih valuta:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
HRK	674.432	266.988	54.987	47.935
EUR	54.731	64.307	25	655
BAM	18.912	16.703	-	-
RSD	8.186	9.619	-	-
USD	20.331	9.409	-	-
MKD	5.087	3.966	-	-
Ostale valute	1.796	87	-	-
	783.475	371.079	55.012	48.590

33. REZERVIRANJA

Grupa: <i>(u tisućama kuna)</i>	Rezerviranja za otpremnine	Sudski sporovi	Ostala rezerviranja	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2017.	103.089	88.408	117.534	309.031
Stjecanje ovisnog društva (bilješka 35)	1.371	437	-	1.808
Povećanje	19.813	49.910	-	69.723
Isplata	(54.261)	(14.411)	-	(68.672)
Ukidanje rezervacije	(1.945)	(14.755)	(93.684)	(110.384)
Stanje 31. prosinca 2017.	68.067	109.589	23.850	201.506
Stjecanje ovisnog društva (bilješka 35)	2.103	5.962	1.355	9.420
Povećanje	3.907	18.343	-	22.250
Isplata	(8.727)	(13.514)	-	(22.241)
Ukidanje rezervacije	(4.877)	(20.498)	(23.850)	(49.225)
Stanje 31. prosinca 2018.	60.473	99.882	1.355	161.710

Društvo: <i>(u tisućama kuna)</i>	Rezerviranje za dugoročna primanja zaposlenih	Ostala rezerviranja	Ukupno
Stanje 1. siječnja 2017.	-	117.534	117.534
Povećanje	48	-	48
Ukidanje rezervacije	-	(93.684)	(93.684)
Stanje 31. prosinca 2017.	48	23.850	23.898
Povećanje	-	-	-
Ukidanje rezervacije	(16)	(23.850)	(23.866)
Stanje 31. prosinca 2018.	32	-	32

Analiza ukupnih rezerviranja:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Dugoročni dio	137.343	146.443	32	48
Kratkoročni dio	24.367	55.063	-	23.850
	161.710	201.506	32	23.898

33. REZERVIRANJA (nastavak)

Rezerviranje za sudske sporove

Rezerviranje u iznosu od 99.882 tisuća kuna (2017.: 109.589 tisuća kuna) odnosi se na rezerviranje za sporove u vezi prava na korištenje zemljišta te određene sudske tužbe protiv Grupe od strane dobavljača i ostalih. Trošak rezerviranja iskazan je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u bilješki 10 – Ostali poslovni rashodi. Iznosi rezerviranja su diskontirani na sadašnju vrijednost. Prema mišljenju Uprave, nakon savjetovanja s odvjetnikom, ishod sudskih sporova neće dovesti do gubitaka iznad iznosa rezerviranja na dan 31. prosinca 2018. godine.

Rezerviranja za otpremnine

Dugoročni dio rezerviranja za otpremnine odnosi se na procijenjeni iznos otpremnina sukladno Kolektivnom ugovoru, koje imaju pravo ostvariti zaposleni u nekim društvima u Grupi prilikom prestanka zaposlenja (prilikom odlaska u mirovinu, otkaza ili dobrovoljnog odlaska). Sadašnja vrijednost rezerviranja izračunava se na temelju broja zaposlenika, prosječne bruto plaće, godina radnog staža na datum bilance i diskontne stope od 1,70 % za Društvo i 1,5 %-3,54 % za Grupu (2017.: 1,52 %-2,75 % za Grupu).

Ostala rezerviranja

Ostala rezerviranja se najvećim dijelom odnose na procijenjene rizike koje je Uprava identificirala kao rezultat prodaje segmenata duhanskog poslovanja i maloprodaje. U sklopu kupoprodajnog ugovora iz 2015. godine, Društvo i Grupa su pružili određena jamstva kupcu koja se temelje na ostvarenju određenih budućih događanja nad kojima Društvo i Grupa nemaju kontrolu. Na dan 31. prosinca 2018 i 2017. godine, Uprava je procijenila vjerojatnost realizacije ugovorenih jamstava te je kvantificirala identificirane rizike na bazi vjerojatnosti njihova nastanka. Konačno rješenje se očekuje tijekom 2019. godine.

34. TEHNIČKE PRIČUVE

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
<i>Pričuve za štete, bruto</i>		
Pričuve za prijavljene a nelikvidirane štete	1.620.899	1.602.911
Pričuve za nastale, ali neprijavljene štete (IBNR)	1.048.771	1.063.776
Pričuve za troškove obrade šteta	150.525	151.576
Pričuve za štete, bruto	2.820.195	2.818.263
Prijenosne premije, bruto	1.422.650	1.308.560
Matematička pričuva osiguranja, bruto	2.731.290	2.687.801
Ostale osigurateljno-tehničke pričuve, bruto	53.396	57.422
Tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik	437.973	336.901
Ukupno tehničke pričuve	7.465.504	7.208.947

Ostale osigurateljno-tehničke pričuve uključuju rezerve rizika koje nisu istekle.

34. TEHNIČKE PRIČUVE (nastavak)*Kretanja pričuve za prijavljene, a nelikvidirane štete, bruto*

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	37.792	32.708
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(34)	6
Štete nastale u tekućoj godini	51.131	24.307
Prijenos s pričuve za nastale, a neprijavljene štete	120	423
Promjena u štetama iz prethodne godine	(7.221)	(3.809)
Likvidirane štete	(15.517)	(15.843)
Stanje 31. prosinca	66.271	37.792
NEŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.565.119	1.589.141
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(801)	802
Štete nastale u tekućoj godini	286.334	302.879
Prijenos s pričuve za nastale, a neprijavljene štete	97.306	133.580
Promjena u štetama iz prethodne godine	(29.039)	(97.891)
Likvidirane štete	(364.291)	(366.459)
Povećanje akvizicijom	-	3.067
Stanje 31. prosinca	1.554.628	1.565.119
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Stanje 31. prosinca	1.620.899	1.602.911

34. TEHNIČKE PRIČUVE (nastavak)*Kretanja pričuve za nastale, a neprijavljene štete*

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	2.257	3.067
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(4)	(5)
Uvećanja priznata tijekom godine	985	764
Prijenos na pričuve prijavljenih šteta	(120)	(423)
Likvidirane štete	(942)	(1.146)
Stanje ŽIVOT 31. prosinca	2.176	2.257
NEŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.061.519	1.067.978
Tečajne razlike	(1.229)	1.989
Uvećanja priznata tijekom godine	247.222	272.917
Prijenos na pričuve prijavljenih šteta	(97.306)	(133.611)
Likvidirane štete	(163.611)	(153.718)
Povećanje akvizicijom	-	5.964
Stanje NEŽIVOT 31. prosinca	1.046.595	1.061.519
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Stanje 31. prosinca	1.048.771	1.063.776

Kretanja u rezerviranjima za prijenosne premije

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	5.494	5.511
Tečajne razlike nastale proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(15)	(7)
Zaračunate premije tijekom godine	686.466	639.376
Zarađene premije tijekom godine	(686.576)	(639.386)
Stanje 31. prosinca	5.369	5.494
NEŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	1.303.066	1.144.499
Tečajne razlike nastale proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(3.133)	2.905
Zaračunate premije tijekom godine	2.642.219	2.501.784
Zarađene premije tijekom godine	(2.524.871)	(2.350.532)
Povećanje akvizicijom (bilješka 35)	-	4.410
Stanje 31. prosinca	1.417.281	1.303.066
UKUPNO ŽIVOT I NEŽIVOT		
Stanje 31. prosinca	1.422.650	1.308.560

34. TEHNIČKE PRIČUVE (nastavak)*Kretanje matematičke pričuve osiguranja, bruto*

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Stanje 1. siječnja	2.687.801	2.634.966
Tečajne razlike proizašle iz prerač. financijskih izvještaja inoz. posl.	(4.055)	(1.398)
Raspoređena premija	385.747	288.609
Ukidanje obveza zbog plaćenih naknada, otkupa i ostalih raskida	(403.753)	(362.370)
Pripis tehničke kamate	58.288	64.688
Promjena diskrecijskog bonusa	7.262	4.221
Učinak stjecanja (bilješka 35)	-	59.085
Stanje 31. prosinca	2.731.290	2.687.801

Kretanja tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik, bruto

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
ŽIVOT		
Stanje 1. siječnja	336.901	138.599
Tečajne razlike	(14)	7
Raspoređena premija	107.348	193.297
Ukidanje obveza zbog plaćenih naknada, otkupa i ostalih raskida	(10.401)	(5.985)
Nerealizirani dobiti imovine u koju su uložena sredstva osiguranika	4.139	10.983
Stanje 31. prosinca	437.973	336.901

Ročnost bruto tehničkih pričuva je kako slijedi:

<i>(u tisućama kuna)</i>	Do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Od 5 do 10 godina	Više od 10 godina	Ukupno
2018.					
Prijenosne premije, bruto	1.143.728	222.603	53.185	3.134	1.422.650
Matematička pričuva osiguranja, bruto	343.070	1.159.363	659.592	569.265	2.731.290
Pričuva šteta, bruto	1.042.791	677.653	372.763	726.988	2.820.195
Ostale osigurateljno-tehničke pričuve, bruto	47.102	4.248	2.006	40	53.396
Tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik	16	346.775	91.037	145	437.973
	2.576.707	2.410.642	1.178.583	1.299.572	7.465.504
2017.					
Prijenosne premije, bruto	1.075.785	176.986	52.172	3.617	1.308.560
Matematička pričuva osiguranja, bruto	396.501	1.064.207	652.400	574.693	2.687.801
Pričuva šteta, bruto	976.398	684.714	394.701	762.451	2.818.264
Ostale osigurateljno-tehničke pričuve, bruto	52.469	4.120	722	109	57.420
Tehničke pričuve životnih osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik	171	271.035	65.636	60	336.902
	2.501.324	2.201.062	1.165.631	1.340.930	7.208.947

35. STJECANJE OVISNIH DRUŠTAVA

Stjecanje ovisnih društava tijekom 2018. godine

Grupa je tijekom travnja 2018. godine stekla 100 % udjela u društvu EXPERTUS d. o. o. Zagreb čime je posredno stekla 58,6 % vlasništva u društvu HUP-ZAGREB d. d. Zagreb koje se bavi djelatnošću turizma u Hrvatskoj.

Stjecanjem udjela u društvu EXPERTUS d. o. o., a posredno i društvu HUP-ZAGREB d. d. i društvu HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d. d., Grupa je ojačala svoje poslovanje i tržišnu poziciju na hrvatskom tržištu.

Pojedinosti o fer vrijednost prepoznatljive imovine i obveza EXPERTUS Grupe na datum stjecanja, nekontrolirajućim udjelima te kupoprodajnoj naknadi prikazani su u nastavku:

(u tisućama kuna)

Imovina

Nematerijalna imovina	737
Nekretnine i oprema	1.627.691
Ulaganja u nekretnine	47.752
Odgođena porezna imovina	46.855
Zalihe	5.605
Ostala potraživanja	73.866
Unaprijed plaćeni troškovi i odgođeni prihodi	22.637
Novac u banci i blagajni	239.969

Obveze

Rezerviranja za sudske sporove, otpremnine i ostalo	(9.420)
Obveze za posudbe	(294.404)
Odgođena i tekuća porezna obveza	(140.126)
Ostale obveze	(56.013)
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	(15.323)

Ukupno neto imovina po fer vrijednosti 1.548.998

Nekontrolirajući udjel	(630.465)
Goodwill	83.607
Kupoprodajna naknada	1.002.140

Novčani tok po stjecanju:

Stečeni novac i novčani ekvivalenti	239.969
Kupoprodajna naknada plaćena u gotovini	(779.464)
Novčani tok po stjecanju	(539.495)

Ukupna kupoprodajna naknada u iznosu od 1.002.140 tisuća kuna uključuje naknadu za 22,22 % vlasništva u iznosu od 222.675 tisuća kuna koja je plativa u roku kraćem od 5 godina.

Goodwill proizašao iz stjecanja prvenstveno se odnosi na bazu kupaca i sinergiju s postojećim hotelijerskim poslovanjem.

Troškovi povezani sa stjecanjem od 2.119 tisuća kuna iskazani su u sklopu troškova usluga u konsolidiranom računu dobiti i gubitka za godinu koja je završila 31. prosinca 2018. godine.

Da je grupa EXPERTUS bila konsolidirana od 1. siječnja 2018. godine, konsolidirani račun dobiti i gubitka iskazivao bi veće prihode za 97.188 tisuća kuna te manju dobit prije poreza za 4.260 tisuća kuna.

Grupa je u lipnju 2018. stekla dodatnih 35,94 % društva HUP – ZAGREB d. d. za 616.284 tisuće kuna (bilješka 21).

35. STJECANJE OVISNIH DRUŠTAVA(nastavak)*Stjecanje ovisnih društava tijekom 2017. godine*

Dana 18. listopada 2017. Grupa je stekla 100 % dionica s pravom glasa društva BNP Paribas Cardif osiguranje d. d. Osnovna djelatnost stečenog društva su usluge neživotnog osiguranja te u svom portfelju nudi usluge osiguranja imovine, osiguranja kredita i osiguranja raznih financijskih gubitaka.

Stjecanjem udjela u društvu BNP Paribas Cardif osiguranje d. d., Grupa je ojačala svoje poslovanje i tržišnu poziciju na hrvatskom tržištu u skladu s poslovnom strategijom tržišnog rasta.

Pojedinosti o fer vrijednost prepoznatljive imovine i obveza BNP Paribas Cardif osiguranje d. d. na datum stjecanja, dobiti od povoljnije kupnje te kupoprodajne naknade prikazani su u nastavku:

(u tisućama kuna)

Imovina	
Nematerijalna imovina	109
Razgraničeni troškovi pribave	1.107
Nekretnine i oprema	127
Ulaganja raspoloživa za prodaju	140.804
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	203
Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja	3.483
Ostala potraživanja	1.056
Novac u banci i blagajni	10.947
Obveze	
Prijenosne premije, bruto iznos	(4.410)
Matematičke pričuve, bruto iznos	(59.085)
Pričuva šteta, bruto iznos	(10.105)
Pričuve za bonuse i popuste, bruto iznos	(15)
Odgodena i tekuća porezna obveza	(1.128)
Obveze iz neposrednih poslova osiguranja	(1.342)
Ostale obveze	(1.472)
Ostalo odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	(4.725)
Ukupno neto imovina po fer vrijednosti	75.554
Dobit od povoljnije kupnje	(20.554)
Kupoprodajna naknada	55.000
Novčani tok po stjecanju:	
Stečeni novac i novčani ekvivalenti	10.947
Kupoprodajna naknada plaćena u gotovini	(55.000)
Novčani tok po stjecanju	(44.053)

U okviru strategije Grupe i nastojanja jačanja osigurateljnog dijela poslovanja, Grupa je stekla 100 % udjela u društvu BNP Paribas Cardif osiguranje d. d.. Kupnja stečenog društva rezultirala je s dobiti od povoljnije kupnje zato što je fer vrijednost stečene imovine i obveza veća od kupoprodajne naknade. Dobit od povoljnije kupnje u iznosu od 20.554 tisuća kuna priznata je u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u liniji Ostali dobiti.

BNP Paribas Cardif osiguranje d. d. je u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti Grupe u razdoblju od 1. listopada do 31. prosinca 2017. godine sudjelovao s 4.825 tisuća kuna prihoda te 8.792 tisuća kuna dobiti prije poreza.

35. STJECANJE OVISNIH DRUŠTAVA(nastavak)

Da je društvo BNP Paribas Cardif osiguranje d. d. bilo konsolidirano od 1. siječnja 2017. godine, konsolidirani račun dobiti i gubitka iskazivao bi veće prihode za 19.196 tisuća kuna te dobit prije poreza za 19.608 tisuća kuna.

U studenom 2017. godine, društvo BNP Paribas Cardif osiguranje d. d. promijenilo je naziv u CROATIA osiguranje kredita d. d.

Također, Društvo je tijekom 2017. godine steklo 100 % dionica s pravom glasa u društvu Auto Maksimir Vozila d. o. o. čija je osnovna djelatnost zastupanje u osiguranju. Kupoprodajna naknada iznosila je 100 tisuća kuna te je približno jednaka i fer vrijednosti stečenog društva.

36. OTKUP DIONICA OD NEKONTROLIRAJUĆEG UDJELA

Grupa je tijekom 2018. godine dodatno otkupila 0,53 % udjela u društvu Maistra d. d., Rovinj za iznos 17.303 tisuća kuna, dodatnih 0,22 % udjela u društvu Croatia Osiguranje d. d. Zagreb za iznos 5.500 tisuća kuna, preostali dio nekontrolirajućeg interesa tj. 0,75 % društva Cromaris d. d., Zadar za iznos 3.862 kuna te dodatnih 35,94 % udjela u društvu HUP-Zagreb d. d., Zagreb za iznos 616.284 tisuća kuna (2017.: dodatno 0,34 % udjela u društvu Grand hotel Imperial d. d., Dubrovnik za iznos 409 tisuća kuna, preostali dio nekontrolirajućeg interesa tj. 26 % društva Poliklinika Ars Medica, Pula za iznos 2.000 kuna te dodatnih 0,6 % udjela u društvu CO d. d., Mostar za 136 tisuća kuna).

Razlika između knjigovodstvene vrijednosti nekontrolirajućeg interesa i plaćene naknade u iznosu od 61.520 tisuća kuna (2017.: 506 tisuća kuna), iskazana je kao smanjenje ostalih pričuva u kapitalu Grupe u iznosu od 8.939 tisuća kuna, te smanjenje zadržane dobiti Grupe u iznosu od 52.581 tisuća kuna.

37. NOVAC GENERIRAN POSLOVANJEM

<i>(u tisućama kuna)</i>	Bilješka	Grupa		Društvo	
		2018.	2017.	2018.	2017.
Dobit prije oporezivanja		372.583	441.309	(34.349)	25.462
Amortizacija i vrijednosna usklađenja	17, 18, 20	438.497	375.758	18.294	18.311
Gubitak/(dobit) od prodaje ovisnih društava	36	-	-	-	186
Udio u dobiti pridruženih društava i zajedničkih poduhvata	21	(13.995)	(452)	-	-
Prihodi od kamata	6, 13	(237.827)	(311.277)	(64.979)	(130.691)
Trošak kamata	13	34.169	20.668	1.139	972
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	11	(21.600)	(18.731)	(1.147)	-
Otpis nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine	10	11.586	33.909	-	9.989
(Dobici)/gubici od svođenja financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na fer vrijednost	11, 12	-	(10.653)	(7.515)	-
(Dobici)/gubici od prodaje financijske imovine	11	(64.845)	(51.075)	-	92
Ispravak vrijednosti potraživanja – neto	10	222.463	190.937	243.365	143.383
Prihod od dividendi	6	(22.570)	(16.901)	(216.077)	(4.951)
Prihod od povoljnije kupnje	11	-	(20.554)	-	-
Nerealizirane tečajne razlike		12.490	18.808	17.970	24.448
Ostala usklađenja		(17.338)	15.161	(1.038)	8.019
Promjene u obrtnom kapitalu:					
- rezerviranja	33	(49.216)	(107.525)	(23.866)	(93.636)
- tehničke pričuve	34	256.556	318.090	-	-
- potraživanja od kupaca		23.817	(174.274)	(931)	(255)
- ostala kratkotrajna imovina		(41.282)	98.342	(4.006)	(26.026)
- zalihe		(116.605)	(59.577)	(38)	-
- obveze prema dobavljačima i ostale obveze		60.044	(26.838)	5.486	(5.430)
Novac generiran poslovanjem		846.927	715.125	(67.692)	(30.127)

38. POTENCIJALNE OBVEZE I NEIZVJESNI DOGAĐAJI

Revizija pretvorbe i privatizacije

U razdoblju od 2002. do 2004. godine, obavljena je revizija pretvorbe i privatizacije u pravnim prethodnicima društva Maistra d. d., Rovinj; Jadran-turist d. d., Rovinj i Anita d. d., Vrsar.

Prema izvješću o obavljenoj reviziji, pretvorba i privatizacija društva Anita d. d., Vrsar koja je prethodno bila u društvenom vlasništvu, nije u potpunosti obavljena u skladu sa zakonskim propisima. Revizijom nije izraženo mišljenje o vlasništvu nad nekretninama društava. Društva su se očitovala o izvješću, ali do datuma bilance nisu poduzete nikakve pravne radnje. Uprava smatra da okončanje ovog postupka neće imati značajan utjecaj na poslovanje Grupe.

39. PREUZETE OBVEZE

Društvo nema preuzetih obveza na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine.

Grupa:

Na datum bilance, ugovorena je nabava dugotrajne materijalne imovine u iznosu od 360.565 tisuća kuna (2017.: 393.037 tisuća kuna), koja još nije realizirana te nije iskazana u bilanci na dan 31. prosinca 2018. godine, odnosno 2017. godine. Na datum bilance, Grupa ima preuzete obveze za buduća ulaganja u iznosu od 60.393 tisuća kuna temeljem obvezujućih ponuda za ulaganja u fondove rizičnog kapitala.

Budući minimalni izdaci za neotkazivi poslovni najam za ugostiteljske objekte i poslovni prostor su sljedeći:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Do jedne godine	409	351
Od 1 do 5 godina	1.858	-
Više od 5 godina	-	-
	2.267	351

40. TRANSAKCIJE S POVEZANIM STRANKAMA

Grupa je kontrolirana od strane privatnih osoba od kojih niti jedna nema kontrolu.

Za potrebe ovih financijskih izvještaja, stranke se smatraju povezanim ako jedna od stranaka ima mogućnost kontrolirati drugu stranku, ako su pod zajedničkom kontrolom, ili može značajno utjecati na drugu stranku u donošenju financijskih i poslovnih odluka. Prilikom razmatranja svakog mogućeg odnosa među povezanim strankama, pažnju treba usmjeriti na suštinu tog odnosa, a ne samo na pravni oblik.

Tijekom 2018. godine, u redovnom poslovanju, Grupa nije imala transakcija s povezanim strankama.

Sljedeće transakcije Društva su ostvarene s povezanim strankama tijekom 2018. i 2017. godine:

<i>(u tisućama kuna)</i>	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Potraživanja od kupaca – ovisna društva (bilješka 25)	2.230	2.341
Dani krediti ovisnim društvima (bilješka 25)	874.476	1.135.662
Obveze prema dobavljačima – ovisna društva (bilješka 32)	177	249
Primljeni kratkoročni krediti od ovisnih društava (bilješka 31)	26.927	22.777
Obveze za kamate prema ovisnim društvima	91	94
PRIHODI		
Prihodi od dividendi od ovisnih društava	210.483	225
Prihodi od menadžment naknada od ovisnih društava	5.766	6.168
Prihodi od najma od ovisnih društava	10.086	9.941
Ostali prihodi iz poslovanja od ovisnih društava	4.430	1.262
Prihodi od kamata od ovisnih društava (bilješka 13)	47.197	47.244
Neto tečajne razlike po danim i primljenim kreditima od ovisnih društava	-	9
RASHODI		
Financijski rashodi s ovisnim društvima (bilješka 13)	965	972
Administrativni troškovi od ovisnih društava (bilješka 7)	485	533
Ostali rashodi iz poslovanja s ovisnim društvima	2.597	2.644

Primanja ključnog menadžmenta

<i>(u tisućama kuna)</i>	Grupa		Društvo	
	2018.	2017.	2018.	2017.
Plaće i ostala kratkoročna primanja	102.617	100.687	18.256	17.504

Ključni menadžment Grupe se sastoji od 151 zaposlenika (u 2017. godini: 145 zaposlenika) i 9 zaposlenika Društva (u 2017. godini: 7 zaposlenika).

41. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANCE

Tijekom veljače 2019. godine je provedeno istiskivanje manjinskih dioničara HUP-ZAGREB d. d. Zagreb, odnosno 4,25 % vlasništva za iznos od 63.320 tisuća kuna.

Tijekom veljače 2019. godine je provedeno istiskivanje manjinskih dioničara HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d. d. Mlini, odnosno 2,43 % vlasništva za iznos od 9.269 tisuća kuna.

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA
KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA
ZA 2018. GODINU

ADRIS GRUPA d. d. (nadalje: Društvo), kao i Grupa, razvija se i djeluje u skladu s dobrom praksom korporativnog upravljanja te nastoji svojom poslovnom strategijom, poslovnom politikom, ključnim internim aktima i poslovnom praksom pridonijeti transparentnom i učinkovitom poslovanju i kvalitetnijim vezama s poslovnom sredinom u kojoj djeluje.

Društvo je 2009. donijelo vlastiti Kodeks korporativnog upravljanja kojim je definiralo standarde korporativnog upravljanja i transparentnosti poslovanja Društva kako bi se dobrim i odgovornim upravljanjem te nadziranjem poslovnih i upravljačkih funkcija zaštitili prije svega investitori, a potom i drugi nositelji interesa. Ciljevi i načela korporativnog upravljanja izvode se iz sljedećih principa:

- transparentnost poslovanja
- jasno razrađene procedure za rad Nadzornog odbora, Uprave i drugih organa i struktura koje donose važne odluke
- izbjegavanje sukoba interesa
- efikasan unutarnji nadzor
- efikasan sustav odgovornosti.

S obzirom na činjenicu da su dionice Društva uvrštene na uređeno tržište, Društvo primjenjuje Kodeks korporativnog upravljanja koji su zajednički usvojile Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga i Zagrebačka burza d. d., a koji je dostupan na njihovim internetskim stranicama.

Društvo poštuje i primjenjuje propisane mjere korporativnog upravljanja, uz pojašnjenje o eventualnim odstupanjima, o čemu se detaljno očituje u godišnjem upitniku koji se sukladno propisima objavljuje na internetskim stranicama Zagrebačke burze i Društva (www.zse.hr; www.adris.hr).

Podatci o značajnim imateljima dionica u Društvu dostupni su na internetskim stranicama Središnjeg klirinškog depozitarnog društva.

Temeljni kapital Društva podijeljen je na 16.400.000 dionica izdanih u nematerijaliziranom obliku koje su podijeljene u sljedeće dvije skupine:

- 6.784.100 povlaštenih dionica oznake ADRS2 (ranije ADRS-P-A), s pravom prvenstva pri isplati dividende, isplati ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase i pravom prvenstva pri naplati kumuliranih neisplaćenih dividendi prije isplate dividendi imateljima redovnih dionica, bez prava glasa na Glavnoj skupštini Društva
- 9.615.900 redovnih dionica oznake ADRS (ranije ADRS-R-A), s pravom glasa na Glavnoj skupštini Društva, pravom na isplatu dividende te pravom na isplatu ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase.

Struktura korporativnog upravljanja Društva temelji se na dualističkom sustavu koji se sastoji od Nadzornog odbora i Uprave Društva. Oni zajedno s Glavnom skupštinom, u skladu sa Statutom i Zakonom o trgovačkim društvima, predstavljaju tri temeljna organa Društva.

Glavna skupština saziva se, radi i ima ovlasti sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima i odredbama Statuta Društva. Poziv na Glavnu skupštinu i prijedlozi odluka te donesene odluke javno se objavljuju sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima, odredbama Zakona o tržištu kapitala i Pravilima Zagrebačke burze d. d. Pravo sudjelovanja u radu Glavne skupštine imaju dioničari koji se prijave za sudjelovanje na Glavnoj skupštini najkasnije šest (6) kalendarskih dana prije dana održavanja Glavne skupštine. Pritom se u navedeni rok od šest dana ne uračunava dan prijave i dan održavanja Glavne skupštine.

Uprava Društva sastoji se od triju članova koji su ovlašteni zastupati Društvo samostalno i pojedinačno. Sastav Uprave Društva na dan 31. prosinca 2018. godine jest sljedeći:

- mr. sc. Ante Vlahović, predsjednik Uprave
- Tomislav Popović, član Uprave, kojemu je 31. prosinca 2018. istekao mandat
- Marko Remenar, član Uprave
- Stipanka Ivandić Štefanek, članica Uprave.

Nadzorni odbor sastoji se od sedam članova. Sastav Nadzornog odbora Društva na dan 31. prosinca 2018. godine jest sljedeći:

- Rino Bubičić, predsjednik Nadzornog odbora
- Tomislav Budin, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
- Marica Šorak-Pokrajac, zamjenica predsjednika Nadzornog odbora
- Hrvoje Patajac, član Nadzornog odbora
- Roberto Škopac, član Nadzornog odbora
- Ida Lokmer, članica Nadzornog odbora
- Erika Zgrablić, članica Nadzornog odbora (predstavnica zaposlenika).

Pravila o imenovanju i opozivu članova Uprave, o izboru i opozivu članova Nadzornog odbora, o ovlastima Uprave i Nadzornog odbora te o izmjenama Statuta utvrđena su Statutom Društva, u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima. Statut Društva objavljen je na internetskim stranicama Društva (www.adris.hr).

U izvršnim, upravljačkim i nadzornim tijelima, kao i na svim ostalim razinama, ne postoje nikakva ograničenja s obzirom na spol, dob, obrazovanje, struku ili druga slična ograničenja.

Glavna skupština Adris grupe d. d. dana 17. lipnja 2014. donijela je Odluku o davanju ovlasti Upravi za stjecanje vlastitih dionica oznake ADRS2 (ranije ADRS-P-A) i ADRS (ranije ADRS-R-A) za razdoblje od pet godina od dana donošenja Odluke radi ponude navedenih dionica na prodaju radnicima Društva i povezanih društava. U skladu s navedenom Odlukom Uprava Adris grupe d. d. izradila je Program raspolaganja vlastitim dionicama, koji je Nadzorni odbor Društva usvojio dana 17. listopada 2017.

Tijekom 2018. Društvo je steklo 4.844 vlastitih dionica roda ADRS (ADRS-R-A) koje čine 0,05 % dionica tog roda i 231.913 vlastitih dionica roda ADRS2 (ADRS-P-A) koje čine 3,42 % dionica tog roda, odnosno ukupno 236.757 dionica koje čine 1,44 % ukupnog temeljnog kapitala Društva. Svako stjecanje, odnosno otpuštanje vlastitih dionica javno se objavljuje sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima, odredbama Zakona o tržištu kapitala i Pravilima Zagrebačke burze d. d.

U sklopu Nadzornog odbora djeluje Revizorski odbor, koji analizira financijske izvještaje, pruža podršku računovodstvu Društva, prati integritet financijskih informacija, a osobito ispravnost i konzistentnost računovodstvenih metoda kojima se koriste Društvo i Grupa, uključujući i kriterije za konsolidaciju financijskih izvještaja društava koja pripadaju Grupi, nadgleda provođenje revizija u Društvu, raspravlja o određenim pitanjima na koja ga upozore revizori ili rukovodstvo, prati djelotvornost sustava unutarnje kontrole kvalitete i sustava upravljanja rizicima, predlaže imenovanje revizorskog društva i savjetuje Nadzorni odbor. Revizorski odbor također prati nerevizijske usluge koje pružaju revizori u skladu s primjenjivim zakonskim propisima. Tijekom 2018. godine revizori Društva i Grupe pružili su sljedeće nerevizijske usluge Društvu i članicama Grupe: usluge vezane uz definiranje mjera za usklađivanje s novom općom uredbom za zaštitu podatka, usluge pregleda modela i formata izvještajnog alata, usluge dubinskog snimanja, savjetodavne usluge vezane uz transferne cijene i porez na dodanu vrijednost, te usluge edukacije.

Sustav unutarnjih kontrola u postupku financijskog izvještavanja osigurava da financijski izvještaji Društva s prihvatljivom točnošću predstavljaju financijski rezultat i financijski položaj Društva, kao i njihovu usklađenost s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Računovodstvene politike Društva predstavljaju načela, pravila i praksu koje Društvo primjenjuje pri sastavljanju i predavljanju financijskih izvještaja. Sažetak značajnih računovodstvenih politika objavljen je u financijskim izvještajima Društva.

Unutarnji računovodstveni kontrolni postupci podrazumijevaju kontrolu formalne, suštinske i računske ispravnosti knjigovodstvene isprave:

- kontrola formalne ispravnosti knjigovodstvene isprave utvrđuje je li isprava sastavljena u skladu s važećim propisima
- suštinska kontrola knjigovodstvene isprave utvrđuje je li se poslovna promjena stvarno dogodila i je li se dogodila u naznačenom opsegu
- kontrola računske ispravnosti knjigovodstvene isprave podrazumijeva kontrolu matematičkih operacija (dijeljenja, množenja, zbrajanja i oduzimanja) na temelju kojih su dobiveni rezultati na ispravi.

Kontrola knjigovodstvenih isprava obavlja se sukladno organizacijskoj strukturi Društva i internim aktima od strane odgovorne osobe u skladu s definiranim ovlaštenjima. Kontrola formalne, suštinske i računske ispravnosti potvrđuje se fizičkim i/ili elektroničkim potpisom odgovorne osobe koja je izvršila kontrolu.

Marko Remenar
član uprave

ADRIS GRUPA d. d.
Rovinj

NEFINANCIJSKO IZVJEŠĆE
ZA 2018. GODINU

1. IZJAVA UPRAVE

Poslovna strategija „Biti prvi, biti bolji, biti drugačiji“ temelj je za sve poslovne odluke kompanije, što se ogleda u želji Adrisa da ne bude samo jedna od najuspješnijih kompanija, inicijator i predvodnik gospodarskih trendova već i inovativna, društveno odgovorna kompanija okrenuta budućnosti. Uspješne kompanije ne mogu i ne smiju djelovati bez osjećaja za sredinu u kojoj posluju i zato odgovornost prema zajednici u svim segmentima poslovanja mora postati trajna i sustavna obveza.

Sudjelovanje u uspostavljanju društvene pravednosti, jednakih prilika, promicanje konkurentnog i društveno odgovornog poslovanja te preuzimanje odgovornosti za ulogu i utjecaj koje naša kompanija ima u lokalnoj i široj zajednici sastavni je dio naše poslovne strategije i opredijeljenosti održivom poslovanju.

Ove godine drugi put objavljujemo Nefinancijski izvještaj odnosno Izvještaj o društveno odgovornom poslovanju, u kojem su predstavljeni rezultati strateške opredijeljenosti vodstva Adris grupe i višegodišnjih napora svih naših zaposlenika.

U pripremi Izvještaja, kao i prethodne godine, oslanjali smo se na Smjernice za izvještavanje o održivosti Globalne inicijative za izvještavanje (engl. Global Reporting Initiative, GRI), što omogućuje standardizirano predstavljanje naših postignuća i usporedivost s rezultatima koji će biti objavljeni u sljedećim izvještajima.

Adris grupa i u 2018. godini ostvarila je zapažene rezultate i snažan rast svih ključnih pokazatelja poslovanja. Poslovnu 2018. obilježila je akvizicija kompanije HUP-Zagreb d. d., koja znatno pridonosi jačanju turističkog dijela Grupe.

Naše korporativne vrijednosti, usredotočenost na postavljene ciljeve, otvorenost novim znanjima, suvremenim tehnologijama te najboljim korporativnim i organizacijskim praksama, uz prepoznatljivu privrženost naših zaposlenika i dioničara tvrtki, jamstvo su našega daljnjeg jačanja.

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj 11

ADRIS GRUPA d. d.
Marko Remenar
član Uprave

2. OPĆENITO

2.1. Profil

ADRIS GRUPA d. d., sa sjedištem u Rovinju, Vladimira Nazora 1 (dalje u tekstu: Adris ili Društvo), jedna je od vodećih hrvatskih i regionalnih kompanija te lider po kriterijima profitabilnosti i inovativnosti.

Organizirana je u tri osnovne strateške poslovne jedinice (dalje u tekstu: Grupa). Turističkom poslovnom jedinicom upravlja Maistra d. d., segment zdrave hrane predvodi Cromaris d. d., a segment osiguranja Croatia osiguranje d. d.

Adris kao korporativni centar ulaže u sustav, koordinira radom unutar sustava, upravlja sustavom, i razvija ga u cjelini. Poslovanje Grupe u posljednjih dvadesetak godina obilježio je rast svih ključnih pokazatelja poslovanja. Prihod Grupe u tom je razdoblju narastao za više od pet puta, dobit za deset puta, a kapital za gotovo 20 puta. Tržišna vrijednost dionica Adrisa povećana je za više od 100 puta. Adris danas posluje s godišnjim prihodom većim od pet milijardi kuna.

Poslovna strategija Grupe – „Biti prvi, biti bolji, biti drugačiji“ – temelj je iz kojeg proizlazi njezina misija i vizija: osigurati razvoj svih naših strateških poslovnih jedinica vodeći računa o zadovoljstvu zaposlenika i krajnjih potrošača na način koji jamči rast vrijednosti dioničkog kapitala i koji je u skladu s interesima zajednice u okviru koje Adris posluje te biti regionalni lider u svim aspektima poslovanja oslanjajući se na tradiciju, vlastite potencijale te inovativan i dinamičan pristup tržištu.

U svojoj strategiji rasta i razvoja Adris je akvizicijom kompanije HUP-ZAGREB d. d. ojačao turistički dio svojeg portfelja koji predvodi MAISTRA d. d. (dalje u tekstu: Maistra ili segment turizam). Adris zauzima značajno mjesto upravljajući s tri posto kapaciteta i pet posto noćenja ostvarenih u Republici Hrvatskoj. U tijeku je proces poslovne integracije kompanije HUP-ZAGREB d. d. u turistički dio Grupe. Cilj projekta jest uspostaviti jedinstven model upravljanja turističkim dijelom poslovanja kako bi se nastavio dugoročno održivi rast. Danas turistički dio Adris grupe raspolaže s 84 posto hotelskih kapaciteta na razini četiriju i pet zvjezdica. Uz kvalitetan portfelj i operativnu izvrsnost, temelj održivosti jest i snažnije pozicioniranje u trima rastućim i međunarodno prepoznatljivim odredištima – Rovinju, Dubrovniku i Zagrebu.

CROMARIS d. d. (dalje u tekstu: Cromaris ili segment zdrava hrana) lider je hrvatske marikulture specijaliziran za uzgoj i preradu bijele ribe s naglaskom na brancin i oradu. Trenutno je najveći proizvođač kvalitetne bijele ribe na Jadranu i sedmi u Europi. Od sedam uzgajališta dva su smještena u Istri (sjeverni Jadran), a pet u zadarskom akvatoriju (srednji Jadran). Sve su lokacije uzgajališta odabrane zbog iznimno čistog mora i netaknute prirode, daleko od onečišćivača. U segment zdrave hrane Adris je zakoračio 2009. te je u razvoj kompanije dosad uložio gotovo 1,1 milijardu kuna, rezultat čega je snažan rast svih poslovnih pokazatelja, otvaranje novih tržišta, širenje proizvodnog portfelja te daljnja tehnološka i proizvodna unapređenja.

Najstarija hrvatska osiguravateljska kuća – CROATIA osiguranje d. d. (dalje u tekstu: Croatia osiguranje ili segment osiguranje), koja u sastavu Adrisa posluje od 2014. godine, i nadalje drži vodeću poziciju na hrvatskom tržištu s ukupnim udjelom od 28,1 posto. Tržišni je lider u segmentu neživotnih osiguranja s 33,2 posto. I u životnim osiguranjima zadržana je vodeća pozicija s ostvarenim tržišnim udjelom od 17,7 posto. Snažan iskorak Adrisa u industriju osiguranja potvrda je namjere nastavka ulaganja u Hrvatskoj, ali i težnje da daljnjim ulaganjima i odgovornim upravljanjem Croatia osiguranje izraste u regionalnoga osiguravateljskog lidera koji je konkurentan i na globalnom tržištu. Uz hrvatsko tržište, Croatia osiguranje prisutno je i na tržištima Slovenije, Srbije, BiH i Makedonije.

U nastavku je pregled cjelovite strukture Grupe s popisom svih povezanih društava Grupe i naznakom njihove osnovne djelatnosti na dan 31. 12. 2018.

Naziv društva	Država	Tip povezanosti	% udio izravne matice u kapitalu / glasačkim pravima	Osnovna djelatnost
Abilia d. o. o.	Hrvatska	neposredno	100,00 %	savjetovanje, graditeljstvo, građenje i poslovanje nekretninama
Adria resorts d. o. o.	Hrvatska	neposredno	100,00 %	upravljačke djelatnosti
Maistra d. d.	Hrvatska	posredno	89,64 %	hotelijerstvo i turizam
Cromaris d. d.	Hrvatska	posredno	100,00 %	marikultura i trgovina ribom na malo i veliko
Slobodna Katarina d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	hotelijerstvo i turizam
Cromaris Italia s.r.l.	Italija	posredno	100,00 %	trgovina ribom i ribljim proizvodima na veliko
Grand Hotel Imperial d. d.	Hrvatska	posredno	81,91 %	hotelijerstvo i turizam
Expertus d. o. o.	Hrvatska	neposredno	77,78 %	ugostiteljstvo i trgovina
HUP-ZAGREB d. d.	Hrvatska	posredno/ neposredno	95,59 %	hotelijerstvo i turizam
HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d. d.	Hrvatska	posredno	97,49 %	hotelijerstvo i turizam
ASTORIA d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	usluge (poslovanje nekretninama)
Croatia osiguranje d. d.	Hrvatska	neposredno	66,34 %	djelatnosti osiguranja i reosiguranja
CROATIA osiguranje d. d., MOSTAR	Bosna i Hercegovina	posredno	95,02 %	djelatnost osiguranja
MILENIJUM osiguranje a.d.o., Beograd	Srbija	posredno	100,00 %	djelatnost osiguranja
CROATIA osiguranje d. d. – društvo za osiguranje života, Skopje	Makedonija	posredno	95,00 % udio u kapitalu / 100 % glasačkih prava	djelatnost životnih osiguranja
CROATIA osiguranje d. d. – društvo za osiguranje neživota, Skopje	Makedonija	posredno	100,00 %	djelatnost neživotnih osiguranja
CROATIA osiguranje mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	djelatnosti upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima
PBZ CROATIA osiguranje d. d. za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima	Hrvatska	posredno	50,00 %	djelatnosti upravljanja obveznim mirovinskim fondovima
RAZNE USLUGE d. o. o. – u likvidaciji	Hrvatska	posredno	100,00 %	upravljanje, savjetovanje i poslovanje nekretninama, trgovina na veliko
CROATIA – TEHNIČKI PREGLEDI d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
CROATIA PREMIUM d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	građenje i poslovanje nekretninama
HISTRIA CONSTRUCT d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	građenje i poslovanje nekretninama

Naziv društva	Država	Tip povezanosti	% udio izravne matice u kapitalu / glasačkim pravima	Osnovna djelatnost
CROATIA Poliklinika	Hrvatska	posredno	100,00 %	djelatnost specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, dijagnostika i medicinska rehabilitacija
HERZ d. d.	Hrvatska	posredno	100,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
SLAVONIJATRANS TEHNIČKI PREGLEDI d. o. o.	Hrvatska	posredno	76,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
STP d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
STANICA ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA BLATO d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
CROTEHNA d. o. o.	Bosna i Hercegovina	posredno	100,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
CROAUTO d. o. o. Mostar	Bosna i Hercegovina	posredno	66,79 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila održavanje i popravak svih vrsta motornih vozila,
CROATIA-REMONT d. d. Čapljina	Bosna i Hercegovina	posredno	69,79 %	trgovina na malo i veliko automobilskim dijelovima i pratećom opremom te tehnički pregled vozila
HOTEL HUM d. o. o. za ugostiteljstvo i turizam	Bosna i Hercegovina	posredno	100,00 %	ugostiteljstvo i turizam
PONTE d. o. o. Mostar	Bosna i Hercegovina	posredno	100,00 %	posredovanje u osiguranju
CORE 1 d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	poslovanje nekretninama
AUTOPRIJEVOZ d. d. Otočac	Hrvatska	posredno	79,29 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
AGROSERVIS – STP d. o. o.	Hrvatska	posredno	37,00 %	obavljanje tehničkih pregleda i analiza motornih vozila
STRMEC PROJEKT d. o. o.	Hrvatska	posredno	49,76 %	poslovanje nekretninama
AUTO MAKSIMIR VOZILA d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	djelatnost zastupanja u osiguranju
CO ZDRAVLJE d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	upravljanje poliklinikama i savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem poliklinikama
AK POLICA d. o. o.	Hrvatska	posredno	100,00 %	djelatnost zastupanja u osiguranju

Glavne marke, proizvodi i usluge Grupe prikazani po segmentima:

T U R I Z A M		
H O T E L I	Rovinj	Zagreb
	u izgradnji: Grand Park Hotel Rovinj *****	Sheraton Zagreb Hotel *****
	Hotel Monte Mulini *****	The Westin Zagreb Hotel *****
	Hotel Lone *****	Panorama Zagreb Hotel ****
	Hotel Eden ****	Hotel International ****
	Hotel Adriatic ****	Hotel Jadran ***
	Hotel Istra ****	Hotel Zagreb **
	Hotel Amarin ****	Dubrovnik
	Hotel Katarina ***	Hilton Imperial Dubrovnik *****
	Vrsar	Sheraton Dubrovnik Riviera Hotel *****
	Hotel Pineta ***	Hotel Mlini ****
		Hotel Astarea ***
TURISTIČKA NASELJA I APARTMANI	Vrsar	Dubrovnik
	TN Belvedere ****	Apartmani Srebreno ****
	TN Petalon ****	Villa Lovorka ****
	TN Funtana ***	Villa Srebrenka ****
	TA Riva ***	Villa Supetar ****
	TA Koversada ****	Ville Mlini ****
	TN Villas Koversada **	
KAMPOVI	Rovinj	Vrsar
	Kamp Polari ***	Kamp Porto Sole ***
	Kamp Veštar ****	Kamp Koversada ***
	Kamp Amarin ***	Kamp Valkanela ***
OSTALO	UGOSTITELJSKI OBJEKTI – Dubrovnik	
	Restoran Lungo Mare	Pizzeria Mlini
	Pizzeria Supetar	Bistro Studenac
	Restoran Konoba	

Z D R A V A H R A N A	
SVJEŽA RIBA	SVJEŽA PAKIRANA RIBA
Jadranski brancin	Svježi očišćeni pakirani brancin
Jadranska orada	Svježa očišćena pakirana orada
Kornatska hama	Svježi očišćeni pakirani brancin i orada
Svježi fileti brancina	Pakirani svježi fileti brancina
Svježi fileti orade	Pakirani svježi fileti orade
Svježi fileti hame	Pakirani svježi fileti hame
Svježi odresci hame	Pakirani svježi odresci hame
DELIKATESNI PROGRAM	CROMARIS ORGANIC
Dimljeni brancin	Brancin iz ekološkog uzgoja
Dimljena orada	Orada iz ekološkog uzgoja
Marinirani brancin	Pakirani svježi očišćeni brancin iz ekološkog uzgoja
Marinirana orada	Pakirana svježa očišćena orada iz ekološkog uzgoja

OSIGURANJE	
OSIGURANJE VOZILA	ŽIVOTNO OSIGURANJE
Obavezno osiguranje od automobilske odgovornosti	Croatia Stipendija – osobna renta s određenim trajanjem
Kasko osiguranje cestovnih vozila	Croatia Senior – osobna renta s određenim trajanjem
Croatia asistencija	Krug Života – doživotno osiguranje za slučaj smrti
Pravna zaštita – AO Plus	Riziko PLUS – osiguranje za slučaj smrti
Osiguranje vozača i putnika od automobilske nezgode	Štedno osiguranje djece
Dodatna kasko pokrivača uz obavezno osiguranje automobilske odgovornosti: Kasko Duo, Tuča, Provala, AO Vuča, Sudar sa životinjama, Oštećenja s krova, Lom stakla	Croatia Invest III – investicijsko osiguranje života
Obavezno osiguranje od automobilske odgovornosti vozila označenih prenosivim pločicama	Life Invest – investicijsko osiguranje života
Dobrovoljna osiguranja od automobilske odgovornosti: osiguranje tračnih vozila, osiguranje vozila u autoservisima i autopraonicama	Premium, Basic, Exclusive – mješovito osiguranje za slučaj smrti i doživljenja
OSIGURANJE IMOVINE	Dopunsko osiguranje od posljedica nesretnog slučaja
Osiguranje od požara i nekih drugih rizika	Dopunsko osiguranje teško bolesnih stanja
Osiguranje od rizika potresa i prekida rada uslijed potresa	Dopunsko osiguranje malignih bolesti
Osiguranje od prekida rada	OSIGURANJE OD NEZGODA
Osiguranje imovine od svih opasnosti – industrijske i neke druge tvrtke	Individualno osiguranje od posljedica nesretnog slučaja
Croatia imovina	Kolektivno osiguranje od posljedica nesretnog slučaja
Osiguranje turističkih apartmana – Turist plus	Osiguranje sportaša
Osiguranje kućanstva	Osiguranje gostiju, posjetitelja, izletnika i turista
Moj majstor	Osiguranje korisnika kredita banaka
Osiguranje od provalne krađe i razbojstva	Obvezno osiguranje putnika u javnom prijevozu
Osiguranje strojeva od loma	Bolnički dani
Osiguranje stakla od loma	OPB – osiguranje naknada plaće poslodavcu uslijed bolovanja zaposlenika
Osiguranje elektroničke i elektromehaničke opreme	DI – osiguranje naknade zaposlenim osoba uslijed nesposobnosti za rad
Osiguranje izgradnje građevina	Osiguranje životnog standarda
Osiguranje montaže postrojenja i građevina	PUTNO OSIGURANJE
Kombinirano osiguranje stambenih zgrada	Putno zdravstveno osiguranje
Osiguranje stvari izlagača na sajmovima	Kasko Autoput
Osiguranje filmskih poduzeća	Osiguranje otkaza putovanja
Osiguranje zaliha u hladnjačama	Osiguranje prtljage
Osiguranje zaliha u rashladnim uređajima	Dodatno osiguranje nezgode uz putno zdravstveno osiguranje
Osiguranje naočala	Osiguranje privatne odgovornosti uz putno zdravstveno osiguranje
Osiguranje usjeva i nasada	Croatia asistencija uz putno zdravstveno osiguranje
Osiguranje životinja	BANKOOSIGURANJA
OSIGURANJE PLOVILA I PRIJEVOZA	Bankoosiguranje
Kasko međunarodni pomorski brod	Banko poduzetnik
Kasko domaći pomorski brod	PAKETI OSIGURANJA
Pomorski kasko brodice/jahta	Obrtnički paket

OSIGURANJE	
Dobrovoljna odgovornost brodice/jahte	Obiteljski paket
Kasko riječno – jezerski brod	Poduzetnički paket
Kasko riječno – jezerski čamac	Poljoprivredni paket
Brod u izgradnji	Mikropoduzetnik
Kasko platforma	
Gubitak prihoda za brodice/jahte	OSIGURANJE KREDITA
Odgovornost skipera	Osiguranje otplate kredita
Odgovornost najmoprimca	Osiguranje platne kartice i osobnih stvari
Kasko avijacija – zračni prijevoznici	Osiguranje jamstava
Kasko generalna avijacija	Osiguranje potraživanja
Osiguranje gubitka pilotske dozvole	
Kasko tračnih vozila	OSIGURANJE ODGOVORNOSTI
Obvezno osiguranje operatora zrakoplova	Osiguranje od javne odgovornosti prema trećima
Obvezna odgovornost bespilotnih letjelica	Osiguranje od odgovornosti za neispravni proizvod
Odgovornost pomorskih brodara/platforme	Osiguranje od odgovornosti menadžera
Odgovornost domaćih pomorskih brodara	Osiguranje od profesionalne odgovornosti odvjetnika
Obvezno osiguranje odgovornosti vlasnika odnosno korisnika plovila	Osiguranje od profesionalne odgovornosti javnih bilježnika
Odgovornost marine	Osiguranje od profesionalne odgovornosti stečajnih upravitelja
Odgovornost suhe marine	Osiguranje od profesionalne odgovornosti iz pružanja revizorskih usluga
Odgovornost lučice	Osiguranje od profesionalne odgovornosti posrednika u prometu nekretnina
Odgovornost sidrišta	Osiguranje od profesionalne odgovornosti osoba koje provode energetske preglede i energetske certificiranje zgrada
Odgovornost brodograditelja	Osiguranje od profesionalne odgovornosti poreznih savjetnika
Odgovornost zračne luke	Osiguranje od profesionalne odgovornosti organizatora paket-aranžmana
Odgovornost pomorskog agenta	Osiguranje od odgovornosti iz obavljanja zaštitarske i detektivske djelatnosti
Odgovornost peljara	Osiguranje od profesionalne odgovornosti zastupnika u osiguranju
Gubitak prihoda za pomorski brod	Osiguranje od profesionalne odgovornosti posrednika u osiguranju i reosiguranju
Međunarodni brod K & R (<i>Kidnap & Ransom</i>)	Osiguranje od profesionalne odgovornosti sudskih vještaka
Osiguranje robe u prijevozu	Osiguranje od profesionalne odgovornosti upravitelja nekretninama
Osiguranje manipulacije robe u skladištu	Osiguranje od profesionalne odgovornosti iz obavljanja računovodstvenih poslova
Osiguranje od odgovornosti prijevoznika za robu primljenu na prijevoz u cestovnom prometu	Osiguranje od profesionalne odgovornosti zdravstvenih djelatnika
Osiguranje od odgovornosti cestovnog prijevoznika opasnih tvari za štete prema trećim osobama	Osiguranje od profesionalne odgovornosti veterinaru
Osiguranje kabotaže	Osiguranje od odgovornosti pogrebnika
Osiguranje odgovornosti špeditera	Osiguranje od profesionalne odgovornosti iz djelatnosti završnih građevinskih radova
Osiguranje TIR karneta	

O S I G U R A N J E	
Osiguranje ATA karneta	OSIGURANJE ZDRAVLJA
Osiguranje jamstva za plaćanje troškova učinjenih po karticama za gorivo i cestarinu	Dopunsko zdravstveno osiguranje
Osiguranje jamstva za turističke paket-aranžmane	Dodatni program uz dopunsko osiguranje: osiguranje doplata za lijekove s dopunske liste HZZO-a (tzv. B liste)
Osiguranje špediterskog jamstva za plaćanje carinskog duga	Dodatno zdravstveno osiguranje (osnovni programi: Primarijus, Primarijus PLUS, Active, Balance, Comfort, Deluxe i Senior)
Osiguranje jamstva za prijevoz opasnog otpada	Dodatni program osiguranja dentalnih usluga
Osiguranje od otkupa krivotvorenih stranih i kunskih sredstava plaćanja	Dodatni program osiguranja drugoga liječničkog mišljenja
Osiguranje nepoštenih radnji osiguranikovih zaposlenika	Dodatni program osiguranja troškova liječenja u inozemstvu
Osiguranje gubitka financijskih sredstava u poslovnom prostoru osiguranika	Dodatni program osiguranja naknade zaposlenim osobama uslijed privremene nesposobnosti za rad
Osiguranje krivotvorenja i prijevoz preinake čekova, otkup i naplata krivotvorenog novca	Best Doctors Plus – osiguranje drugog liječničkog mišljenja te liječenja u inozemstvu
Osiguranje nedozvoljenih isplata štednih uloga i isplata s tekućih računa građana	Diagnose.me – osiguranje drugog liječničkog mišljenja
Osiguranje elektroničkog i kompjutorskog kriminala	
Osiguranje oštećenja poslovnog prostora i sadržaja	MIROVINSKA ŠTEDNJA
Osiguranje šteta nastalih zloupotrebom kartice od strane neovlaštenih osoba	Mirovinska štednja

O S T A L O		
UPRAVLJANJE NEKRETNINAMA		
Upravljanje turističkim investicijama	Upravljanje izgradnjom uredskih prostora	Prodaja nekretnina
Upravljanje industrijskom investicijom	Izgradnja stambeno-poslovnih objekata	Zakup nekretnina

Temeljni kapital Društva iznosi 164.000.000,00 kuna, podijeljen je na 16.400.000 dionica izdanih u nematerijaliziranom obliku koje se vode u računalnom sustavu središnjeg depozitorija kojim upravlja Središnje klirinško depozitarno društvo d. d. Dionice su podijeljene na:

- 6.784.100 povlaštenih dionica oznake ADRS2, s pravom prvenstva pri isplati dividende, isplati ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase i pravom prvenstva pri naplati kumuliranih neisplaćenih dividendi prije isplate dividendi imateljima redovnih dionica, bez prava glasa na Glavnoj skupštini Društva
- 9.615.900 redovnih dionica oznake ADRS, s pravom glasa na Glavnoj skupštini Društva, pravom na isplatu dividende i isplatu ostatka likvidacijske odnosno stečajne mase.

Dionice Društva uvrštene su na uređeno tržište, segment Redovito, kojim upravlja tržišni operater Zagrebačka burza d. d. Početkom 2018. Društvo je potpisalo Ugovor o obavljanju poslova održavatelja tržišta za redovne i povlaštene dionice Društva.

U registru dionica Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d. d. na dan 31.12.2018. kao imatelj više od 20 % ukupnog broja dionica (ukupnog temeljnog kapitala) Društva nije upisana niti jedna osoba.

Nastavljajući jedinstvenu i korisnu tradiciju sudjelovanja zaposlenika u vlasništvu kompanije, Adris ima usvojen program stjecanja i raspolaganja dionicama koji će i sadašnjim naraštajima zaposlenika omogućiti sudjelovanje u vlasništvu kompanije – oni koji stvaraju vrijednost mogu sudjelovati u odlučivanju o toj vrijednosti.

Veličina Grupe

Osnovne informacije o veličini Grupe:

	2018.	2017.
Ukupna imovina na 31. prosinca (u mil. HRK)	21.124	19.701
Ukupni kapital na 31. prosinca (u mil. HRK)	10.270	10.285
Ukupne obveze na 31. prosinca (u mil. HRK)	10.854	9.416
Prihod od prodaje za razdoblje 1. siječnja -31. prosinca (u mil. HRK)	5.065	4.373
Ukupan broj zaposlenih na 31. prosinca	6.535	5.398

Informacije o zaposlenicima Grupe

Broj zaposlenih na kraju izvještajnog razdoblja:

	31. prosinca 2018.				31. prosinca 2017.			
	Zaposleni na neodređeno vrijeme		Zaposleni na određeno vrijeme		Zaposleni na neodređeno vrijeme		Zaposleni na određeno vrijeme	
	PRV	NRV	PRV	NRV	PRV	NRV	PRV	NRV
Hrvatska	3.747	10	1.845	13	2.927	6	1.538	14
- Žene	2.063	6	1.063	8	1.621	5	881	5
- Muškarci	1.684	4	782	5	1.306	1	657	9
Bosna i Hercegovina	245	-	32	10	228	0	37	6
- Žene	107	-	14	4	111	-	21	1
- Muškarci	138	-	18	6	117	-	16	5
Srbija	297	18	116	36	278	16	132	32
- Žene	174	11	76	18	159	9	79	19
- Muškarci	123	7	40	18	119	7	53	13
Makedonija	103	-	83	2	94	1	85	0
- Žene	60	-	51	1	53	1	54	-
- Muškarci	43	-	32	1	41	-	31	-
Italija	7	-	-	-	4	-	-	-
- Žene	4	-	-	-	2	-	-	-
- Muškarci	3	-	-	-	2	-	-	-
Slovenija	5	-	-	-	4	-	-	-
- Žene	1	-	-	-	2	-	-	-
- Muškarci	4	-	-	-	2	-	-	-
UKUPNO	4.404	28	2.076	61	3.531	23	1.792	52

*PRV = puno radno vrijeme

*NRV = nepuno radno vrijeme

*Podatci o broju zaposlenih pripremljeni su na temelju apsolutnog broja osoba, a ne na temelju radnih sati.

Struktura zaposlenika odražava sezonalnost poslovanja segmenta turizam, s visokim udjelom zaposlenika na određeno vrijeme, tako da je 31. prosinca 2018. taj udio iznosio 55 % (2017.: 67 %) od ukupnog broja zaposlenika turističkog djela Grupe. Zbog dugogodišnjeg rada na unapređenju kvalitete objekata, pogotovo hotela, akvizicijom HUP-Zagreb d. d. kojom je izvršena zemljopisna diverzifikacija turističkog dijela grupe i iskorak u segment gradskih hotela, sezona traje tijekom cijele godine. Stoga više ne govorimo o sezonskom zaposlenju, nego o cjelogodišnjim zaposlenjima koja omogućavaju daljnji profesionalni i osobni razvoj zaposlenika. Manje od petine zaposlenih na određeno vrijeme u radnom su odnosu kraćem od šest mjeseci. Za 53 % (2017.: 43 %) sezonskih zaposlenika osigurano je trajanje radnog odnosa između devet i dvanaest mjeseci, a 28 % (2017.: 34 %) sezonskih zaposlenika ima ugovor u trajanju od šest do devet mjeseci. U 2018. s 33 (2017.: 34) zaposlenika sklopljeni su ugovori o sufinanciranju tzv. stalnog sezonca na temelju mjere iz programa aktivne politike zapošljavanja u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Dobavljački lanac Grupe

U svim društvima Grupe funkcija Nabave nadležna je za upravljanje odnosima s dobavljačima i procesima nabave te je odgovorna za postizanje najbolje vrijednosti za društvo prilikom nabave roba i/ili usluga, određivanje strategije nabave, propisivanje aktivnosti i odgovornosti vezanih uz izvršavanje godišnjeg plana nabave, vođenje i upravljanje potrebama te upravljanje troškovima. Načela društveno odgovornog poslovanja ugrađena su u politiku upravljanja dobavljačima i odnose se prije svega na obavezu poštivanja ljudskih i radnih prava, zaštite okoliša i borbu protiv korupcije. Kontinuirano radimo na informatizaciji i unapređenju svih procesa, B2B razmjenu podataka s dobavljačima i općenito većoj protočnosti roba, usluga i informacija.

Upravljanje odnosima s dobavljačima od strateške je važnosti za Grupi pa je tako 2017. pokrenut projekt upravljanja nabavom, na kojem se intenzivno radilo i tijekom 2018. čiji je cilj unapređenje funkcije Nabave po društvima Grupe te povećanje korištenja sinergija na razini Grupe. Pritom je uveden koncept upravljanja procesom na trima razinama.

Strateška nabava – stvaranje dodane vrijednosti i upravljanje rizicima

- Praćenje tržišta nabave, razumijevanje zahtjeva poslovanja, identifikacija glavnih učinaka na troškove, praćenje trendova i tehnologije
- Razvoj strategija za nabavne kategorije i dobavljače s ciljem dodavanja vrijednosti
- Održavanje i razvoj odnosa s ključnim dobavljačima na najvišoj razini menadžmenta
- Upravljanje rizicima nabave
- Upravljanje inovacijama (od dobavljača do internih klijenata)

Taktička nabava – smanjenje troškova

- Identifikacija prostora za smanjenje i izbjegavanje troškova; analiza nabavnih iznosa
- Upravljanje procesima *sourcinga*, uključujući definiranje okvirnih smjernica dogovora
- Upravljanje inicijativama, uključujući praćenje ušteda
- Periodično procjenjivanje rizika i ublažavanje potencijalnih sukoba
- Održavanje i uspostavljanje kontakta s dobavljačima
- Periodično izvještavanje o definiranim KPI-jevima

Operativna nabava – administracija narudžbi

- Administracija zahtjeva za naručivanjem
- Jednostavni *ad hoc* upiti, npr. za uobičajene narudžbe od postojećih dobavljača
- Naručivanje dobara i usluga
- Administracija nabavnih uvjeta
- Rješavanje problema i žalbi vezanih za dostavu

Ključne kategorije nabave po segmentima:

Kategorije nabave	Ostali	Zdrava hrana	Turizam	Osiguranje
Hrana			✓	
Piće			✓	
Sirovine za proizvodnju		✓		
Mlađ		✓		
Ambalaža		✓		
Usluge prijevoza		✓		
Održavanje	✓	✓	✓	✓
Sitni inventar i potrošni materijal	✓	✓	✓	✓
Osnovna sredstva	✓	✓	✓	✓
Ostali troškovi i usluge	✓	✓	✓	✓

Prikaz ukupnog broja dobavljača za Grupu kroz cijeli opskrbeni lanac na kraju izvještajnog razdoblja po segmentima:

Zemlja	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Republika Hrvatska	9.171	5.527
Bosna i Hercegovina	910	112
Srbija	10	175
Makedonija	366	344
Italija	110	82
Francuska	37	31
Ostale zemlje	595	396
UKUPNO	11.199	6.667

Prikazani broj dobavljača predstavlja izravne dobavljače, dok se broj neizravnih dobavljača kroz cijeli opskrbeni lanac ne može procijeniti.

Procjenjuje se da su tijekom izvještajnog razdoblja u cijeloj Grupi izvršene uplate prema dobavljačima u ukupnoj vrijednosti od 4,8 milijardi HRK (2017.: 1,7 milijardi HRK).

Oko 84 % ukupne nabave potječe od lokalnih dobavljača (2017: oko $\frac{3}{4}$).

Značajne promjene u Grupi i njezinu dobavljačkom lancu

U 2018. Adris je stekao udio u društvu Expertus d. o. o. kojim neizravno, a nakon ponude za preuzimanje i izravno, stječe kontrolu u društvu HUP-ZAGREB d. d., a time i u društvima HOTELI DUBROVAČKA RIVIJERA d. d. i ASTORIA d. o. o.

U skladu s Odlukom Glavne skupštine društva Cromaris, 10. rujna 2018. izvršen je prijenos dionica manjinskih dioničara društva, čime je Adris neizravno postao jedini dioničar društva. Krajem godine Cromarisu je pripojeno povezano društvo Cenmar export-import d. o. o.

U istom izvještajnom razdoblju u osiguravateljskom dijelu posla društvo CROATIA osiguranje kredita d. d. pripojeno je CROATIA osiguranju d. d., a Poliklinika CROATIA zdravstveno osiguranje-ARS MEDICA pripojena je ustanovi Poliklinika CROATIA zdravstveno osiguranje koja je promijenila naziv u CROATIA Poliklinika.

Radi informatizacije svih procesa nabave CROATIA osiguranje d. d. implementiralo je aplikacijski sustav za evidenciju i upravljanje nabavom (eNabava). Sustav eNabava specijalizirani je sustav koji podržava informatizaciju svih procesa u nabavi, od zahtjeva, preko tendera, e-aukcija i ugovora, sve do narudžbenica i analize troškova. Sustav eNabava omogućio je pojednostavljenje procesa, brži i efikasniji proces nabave, izravne uštede u novcu (eAukcije), transparentnost i mogućnost analize podataka, upravljanje odnosima s dobavljačima te upravljanje ugovorima s dobavljačima.

U izvještajnom razdoblju nije bilo značajnijih promjena u lokaciji dobavljača, strukturi dobavljačkog lanca ni u odnosima s dobavljačima.

Vanjske inicijative, članstva u udruženjima i interesnim organizacijama, certifikati

Pregled inicijativa, članstava u udruženjima i interesnim organizacijama Grupe:

	Ostali	Zdrava hrana	Turizam	Osiguranje
Hrvatska				
ACCA (Udruga ovlaštenih certificiranih računovođa)				✓
American Chamber of Commerce in Croatia				✓
FEAP (Savez europskih proizvođača u akvakulturi)		✓		
FLAG Plodovi mora		✓		
GARP (Globalno udruženje stručnjaka za rizike)				✓
HAD (Hrvatsko actuarsko društvo)				✓
HDTP (Hrvatsko društvo za transportno pravo)				✓
HGK (Grupacija akvakulture)		✓		
HIIR (Hrvatski institut internih revizora)				✓
Hrvatska gospodarska komora (HGK)	✓	✓	✓	✓
Hrvatska udruga inženjera strojarstva	✓			
Hrvatska udruga poslodavaca (HUP)	✓	✓	✓	✓
Hrvatska udruga profesionalaca kongresnog turizma			✓	
Hrvatska udruga turizma			✓	
Hrvatski sabor – Državno povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda				✓
HUO (Hrvatski ured za osiguranje)				✓
HUOJ (Hrvatska udruga za odnose s javnošću)				✓
HUUP (Hrvatska udruga za upravljanje projektima)				✓
IIA (Institut internih revizora)				✓
Kamping udruženje Hrvatske (KUH)			✓	
Klaster Marikultura Split		✓		
LAG Mareta		✓		
Lloyd's Register EMEA				✓
Njemačko-hrvatska industrijska i trgovinska komora			✓	
RIF (Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika)	✓			✓
Stručni savjet stanica za tehnički pregled vozila				✓
TZ Dubrovnik			✓	
TZ Grada Zagreba			✓	
TZ Općine Župa dubrovačka			✓	
TZ Grada Rovinja			✓	
TZO Funtana			✓	
TZO Vrsar			✓	
Udruga društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava				✓
Udruga poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske (UPUH)			✓	
Srbija				
Hrvatski poslovni klub				✓

	Ostali	Zdrava hrana	Turizam	Osiguranje
Privredna komora Beograda				✓
Privredna komora Srbije				✓
Savet stranih investitora				✓
Asocijacija lizing kompanija Srbije				✓
UOS (Udruženje osiguravača Srbije)				✓
Bosna i Hercegovina				
Aktuarsko društvo BiH				✓
Biro zelene karte u BiH				✓
Ekonomsko-socijalno vijeće Federacije BiH				✓
Federalna komisija za izbor državnih službenika				✓
Gospodarska komora FBiH				✓
Grupacija poslodavaca FBiH iz oblasti financija				✓
Hrvatska revizorska komora				✓
Hrvatsko društvo sudskih vještaka i procjenitelja				✓
Savez računovođa, revizora i financijskih djelatnika FBiH				✓
Turistički klaster Hercegovine				✓
Udruženje hotelijera i restoratera u Bosni i Hercegovini				✓
Udruženje internih revizora u BiH				✓
Udruženje osiguravajućih društava Federacije BiH				✓
Udruženje osiguravatelja Republike Srpske				✓
Udruženje stanica za tehnički pregled vozila pri Privrednoj komori FBiH				✓
Udruženje sudskih vještaka				✓
Zaštitni fond Federacije Bosne i Hercegovine				✓
Zaštitni fond Republike Srpske				✓
Makedonija				
American Business College Skopje				✓
Association of Chartered and Certified Accountants				✓
Evropska biznis asocijacija				✓
Gospodarska komora Republike Makedonije				✓
HR Asocijacija				✓
Institut direktora Republike Makedonije				✓
Institut ovlaštenih računovođa				✓
Institut ovlaštenih revizora Republike Makedonije				✓
Institut za računovođe				✓
Komora arhitekata i inženjera Republike Makedonije				✓
Komora medijatora Republike Makedonije				✓
Komora novinara Republike Makedonije				✓
Komora vještaka Republike Makedonije				✓
Makedonska aktuarska udruga „Aktuar“				✓
Makedonsko aktuarsko udruženje				✓
Nacionalni biro za osiguranje				✓
Rukometna federacija Makedonije				✓
Udruga pravnika Republike Makedonije				✓

	Ostali	Zdrava hrana	Turizam	Osiguranje
Udruga unutarnjih revizora Republike Makedonije				✓

Dodatno, Grupa dugi niz godina surađuje s lokalnim školama, visokim učilištima i sveučilištima u provedbi stručne prakse, organizira aktivnosti usmjerene promoviranju karijera, aktivno sudjeluje u lokalnim projektima zajednice, kao i onima usmjerenim na podizanje svijesti o potrebi očuvanja okoliša, primjerice sudjeluje u projektima uređivanja okoliša, čišćenja podmorja, obilježavanju Dana planeta Zemlje, Dana voda i sl.

Popis certifikata Grupe:

	Zdrava hrana	Turizam	Osiguranje
Certifikat ISO 9001	✓	✓	✓
Certifikat ISO 14001	✓	✓	
Certifikat ISO 22000	✓		
FSSC 22000	✓		
HACCP	✓	✓	
IFS Food	✓		
Global G.A.P.	✓		
FRIEND OF THE SEA	✓		
KOSHER	✓	✓	
HALAL		✓	
IZVORNO HRVATSKO (Croatian Creation)	✓		
Hrvatski EKO proizvod	✓		
EU Organic	✓		
Naturland	✓		
BRC Global Standard for Food Safety	✓		
Oznaka kvalitete „Q“ Ministarstva turizma RH		✓	
Plava zastava – FEE (Foundation for Environmental Education)		✓	
Sustainable Hotels		✓	
Travelife Gold Award		✓	
TUI Environmental Champions		✓	
Leading hotels of the world		✓	
Unique design hotel		✓	
Certifikat za energetske pregled velikih poduzeća		✓	

2.2. Etika i integritet

Standardi profesionalnog i etičkog postupanja kakvo se zahtijeva od svakog dionika Grupe definirani su Etičkim kodeksom, iako je za Adris poslovna etika više od sustava procedura, pravilnika i deklarativnih načela. Etičnost poslovnog sustava Grupe proizlazi iz uvjerenja o važnosti inzistiranja na osobnoj odgovornosti svake osobe u sklopu sustava prihvaćenih pravila ponašanja. Politika je Grupe poštivati zakone zemalja u kojima posluje, kao i sve regulatorne zahtjeve koji utječu na njezino poslovanje.

S odredbama Etičkog kodeksa zaposlenici su upoznati internim kanalima komunikacije. Svaki zaposlenik može podnijeti pritužbu na sumnjive poslovne aktivnosti, primijećene nepravilnosti ili nepoštivanje određenih zakonskih odredbi ili odredbi Etičkog kodeksa. Svaka podnesena pritužba temeljito se istražuje. Potom se izvještaj o

provedenom istraživanju podnosi Upravi, uz prijedlog disciplinskih mjera i ostalih postupanja ako se pritužba pokaže opravdanom. Jamči se povjerljivost podataka o podnositelju pritužbe uz nultu toleranciju prema ikakvoj mogućnosti odmazde prema osobi za koju se sumnja da je podnijela pritužbu. Način podnošenja pritužbe i postupak nakon podnesene prijave regulirani su odredbama Etičkog kodeksa.

Etičkim kodeksom uređeno je i pitanje mita i korupcije te tržišnog natjecanja, pri čemu je potonje detaljnije uređeno i Kodeksom o postupanju u primjeni propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

U izvještajnom razdoblju nije bilo pritužbi na sumnjive poslovne aktivnosti, primijećenih nepravilnosti ili nepoštivanja određenih zakonskih odredbi ili odredbi Etičkog kodeksa.

Valja pridodati i to da Grupa svojim poslovanjem ne ugrožava prava autohtonih zajednica niti se koristi dječjim ili prisilnim radom, a isto se zahtijeva i od poslovnih partnera. Ne pružaju se financijske ili bilo kakve druge pomoći političkim strankama, političarima i srodnim institucijama.

2.3. Upravljanje

Kao dioničko društvo Adris se obvezuje na rad u skladu s najvišim načelima dobrog korporativnog upravljanja i regulatorne usklađenosti. Korporativna struktura temelj je učinkovitoga strateškog i operativnog upravljanja Društvom.

Struktura korporativnog upravljanja Društva temelji se na dualističkom sustavu koji se sastoji od Nadzornog odbora i Uprave Društva. Nadzorni odbor i Uprava Društva zajedno s Glavnom skupštinom u skladu sa Statutom i Zakonom o trgovačkim društvima predstavljaju tri temeljna organa Društva. Konkretna upravljačka ovlast i odgovornosti tih upravljačkih tijela regulirane su mjerodavnim hrvatskim zakonodavstvom, Statutom Društva i Kodeksom korporativnog upravljanja, pravilnicima ili propisanim aktima.

Glavna skupština Društva izabire članove Nadzornog odbora na mandat do četiri godine, dok Nadzorni odbor imenuje članove Uprave Društva na mandat do pet godina. Članovi Uprave i Nadzornog odbora Društva moraju udovoljavati odgovarajućim standardima vezano uz obrazovanje i profesionalno iskustvo; moraju imati visoke moralne standarde i biti u mogućnosti odvojiti potrebno vrijeme za obnašanje funkcija.

Uprava Društva sastoji se od triju članova, koji su ovlašteni zastupati Društvo samostalno i pojedinačno. Sastav Uprave Društva na dan 31. prosinca 2018. godine jest sljedeći:

- mr. sc. Ante Vlahović, predsjednik Uprave
- Tomislav Popović, član Uprave, kojemu je 31. prosinca 2018. istekao mandat
- Marko Remenar, član Uprave
- Stipanka Ivandić Štefanek, članica Uprave.

Nadzorni odbor sastoji se od sedam članova. Sastav Nadzornog odbora Društva na dan 31. prosinca 2018. godine jest sljedeći:

- Rino Bubičić, predsjednik Nadzornog odbora
- Tomislav Budin, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
- Marica Šorak-Pokrajac, zamjenica predsjednika Nadzornog odbora
- Hrvoje Patajac, član Nadzornog odbora
- Roberto Škopac, član Nadzornog odbora
- Ida Lokmer, članica Nadzornog odbora
- Erika Zgrablić, članica Nadzornog odbora (predstavnica zaposlenika).

Nadzorni odbor sastaje se barem četiri puta godišnje, odnosno uvijek kada to zahtijevaju prilike u Društvu, te aktivno sudjeluje u ključnim upravljačkim odlukama u skladu sa Statutom i Zakonom o trgovačkim društvima.

U sastavu Nadzornog odbora djeluje Revizorski odbor, koji analizira financijske izvještaje, pruža podršku računovodstvu Društva, prati integritet financijskih informacija, a osobito ispravnost i konzistentnost računovodstvenih metoda kojima se koriste Društvo i Grupa, uključujući i kriterije za konsolidaciju financijskih izvještaja društava koja pripadaju Grupi, nadgleda provođenje revizija u Društvu, raspravlja o određenim pitanjima na koje ga upozore revizori ili rukovodstvo, prati djelotvornost sustava unutarnje kontrole kvalitete i sustava upravljanja rizicima, predlaže imenovanje revizorskog društva te savjetuje Nadzorni odbor. Revizorski odbor također prati nerevizijske usluge koje pružaju revizori u skladu s primjenjivim zakonskim propisima.

Strateške korporativne poslovne funkcije jesu:

- Financije, računovodstvo i revizija
- Kontroling
- Pravni poslovi
- Ljudski potencijali
- Korporativne komunikacije.

Viši menadžment, odnosno direktori korporativnih funkcija odgovorni su za upravljanje ključnim funkcionalnim poslovnim područjima i aktivnostima, međudjelno funkcionalno upravljanje i vodstvo, provedbu korporativne strategije i pružanje upravljačke podrške Upravi Društva.

Svi dionici (članovi Uprave i Nadzornog odbora, dioničari, zaposlenici) dužni su djelovati u najboljem interesu Društva. Obavezni su izbjegavati bilo kakvu situaciju koja ih može dovesti u sukob interesa s Društvom. Ne smiju biti ni u kakvoj financijskoj, vlasničkoj ili drugoj vezi s dobavljačima, kupcima ili drugim poslovnim partnerima koja bi mogla negativno utjecati na njihovu neovisnost u donošenju odluka koje su dužni donositi u ime i u korist Društva.

Detaljna pravila izbjegavanja sukoba interesa propisana su internim pravilima, kojima je među ostalim predviđeno da članovi Uprave i/ili Nadzornog odbora bez prethodnoga pisanog odobrenja Nadzornog odbora, a zaposlenici bez prethodnoga pisanog odobrenja Uprave ne smiju pružati usluge drugim društvima ili imati financijski interes u drugim društvima koja jesu ili mogu postati dobavljač, kupac ili konkurent Adrisu, niti smiju raditi ili surađivati s drugim društvima na poslovima ili aktivnostima koji mogu biti u sukobu interesa s Adrisom.

Nadalje, nijedan dionik Adrisa (član Uprave i Nadzornog odbora, dioničar ili zaposlenik) ne smije bez prethodnoga pisanog odobrenja Nadzornog odbora stupati u ugovorne odnose s Adrisom na temelju kojih stječe ili bi mogao steći imovinu ili određena prava nad imovinom Adrisa ili kojeg od povezanih društava, izuzev ako je riječ o ugovornom odnosu iz redovitog poslovanja i na temelju utvrđenih komercijalnih politika za potrebe plasiranja svojih proizvoda ili usluga općom, svima dostupnom ponudom.

Nagrađivanja menadžmenta

Postupak nagrađivanja naglašava važnost postignuća kvantitativnih (financijskih i operativnih) i kvalitativnih (razvojnih) ciljeva, što se postiže utvrđivanjem godišnjih poslovnih ciljeva i sustavom praćenja njihova postignuća.

Ukupna primanja Uprave i višeg menadžmenta Društva sastoje se od fiksne i varijabilne godišnje nagrade definirane u skladu sa zaključenim relevantnim ugovorima. Članovima Uprave naknadu određuje Nadzorni odbor Društva, dok višem menadžmentu nagradu utvrđuje Uprava Društva.

Kriteriji za ostvarenje varijabilne godišnje nagrade definiraju se na godišnjoj razini nakon odobrenja poslovnog plana, a definirani su:

- kao zajednički (grupni) ciljevi, koji su definirani u području postizanja kvantitativnih (financijskih i operativnih) ciljeva, kao i u području postizanja kvalitativnih (razvojnih) ciljeva
- kao individualni ciljevi, koji su definirani u području postizanja ključnih pokazatelja uspješnosti funkcije i razvojnih individualnih ili funkcijskih ciljeva (npr. razvoj volumena, prosječna cijena, smanjenje troška, razvoj i implementacija projekta i razvoj zaposlenika).

Članovi Nadzornog odbora mogu biti nagrađeni za svoj rad i tu naknadu određuju dioničari na Glavnoj skupštini.

Ključni utjecaji, rizici i prilike

Upravljanje rizicima provodi se u skladu s dugoročnom strategijom razvoja poslovanja, sagledavajući i na makrorazini i na mikrorazini utjecaj svakog pojedinog rizika, na potencijalne prilike pri odlučivanju o investicijskim ulaganjima u stvaranje nove vrijednosti i u zaštitu postojeće imovine.

Za upravljanje rizicima primarno su odgovorni Uprava i menadžment, međutim primjena načela opreznosti podrazumijeva uključenost svih jedinica Grupe u proces upravljanja rizicima. Od svih se zaposlenika očekuje doprinos u prevladavanju i ublažavanju rizika.

Adris je izložen financijskim rizicima (valutnom, kamatnom i kreditnom), kao i političkim i tržišnim rizicima koji utječu na osnovne djelatnosti društava Grupe. Društvo za upravljanje financijskim rizicima koristi se uobičajenim financijskim instrumentima primjenjivim na financijskom tržištu Republike Hrvatske i tržištima zemalja u kojima posluje. Osim pojačanih tržišnih aktivnosti na postojećim i novim tržištima, a s obzirom na značajnu vrijednost financijske imovine kojom Društvo upravlja, posebna pozornost pridaje se upravljanju financijskim rizicima, praćenju stabilnosti bankarskog sustava i stanja na financijskim tržištima, odnosno plasmanu sredstava kojim se upravlja putem riznice.

Zbog specifičnosti pojedinih segmenata Grupe u nastavku su prikazani ključni utjecaji, rizici i prilike po pojedinim segmentima.

Od financijskih rizika (valutni, cjenovni, kamatni, kreditni, likvidnosni) turistički je segment uglavnom izložen valutnom riziku, koji je izražen u poslovanju s obzirom na visok udio prihoda od prodaje u inozemstvu. Taj je dio poslovanja izložen promjenama vrijednosti eura jer je značajni dio potraživanja i inozemnih prihoda iskazan u toj valuti, pa njegovo kretanje može imati utjecaja na buduće poslovne rezultate i novčane tokove. U dijelu valutnih rizika osim eura treba spomenuti i funtu, s obzirom na to da bi zbog Brexita moglo doći do pada vrijednosti funte u odnosu na euro. To bi moglo utjecati na potražnju, dakako, ovisno o tome koliko bi funta devalvirala.

Turistički segment podložan je poslovnim, financijskim i operativnim rizicima koji su nerazdvojni od turističke industrije te svaki od njih može dovesti do smanjenja prihoda odnosno ograničiti mogućnosti za rast. Među tim rizicima kao najznačajniji se mogu istaknuti:

- rast konkurencije
- promjene troškova poslovanja, uključujući energiju, hranu, naknade zaposlenima i osiguranje
- rast u troškovima zbog inflacije koji se u potpunosti ne nadoknađuje povećanjem cijena i naknada u našem poslovanju
- promjene u poreznim i državnim propisima koje imaju utjecaj na plaće, cijene, kamatne stope ili standarde izgradnje te postupke i troškove održavanja
- administrativni tereti povezani s primjenjivim zakonima i propisima
- nestašica radne snage ili poremećaji rada
- povećanje troškova, kašnjenje ili otkazivanje planiranih ili budućih investicijskih projekata
- dostupnost i trošak kapitala potrebnog za financiranje ulaganja, kapitala, obveza izdataka i usluga
- promjene u poželjnosti zemljopisnih regija
- ekonomska ili politička nestabilnost na važnim emitivnim tržištima.

Među prethodno navedenim rizicima i nadalje su istaknuti oni povezani s nedostatkom radne snage. To dovodi do povećanja troškova rada u turističkom poslovanju, a s obzirom na to da postoji nedostatak radne snage i u graditeljstvu, to također utječe na povećanje cijena – troškova investicija, a u konačnici može dovesti i do kašnjenja u realizaciji i do otkazivanja investicijskih projekata. Opisana situacija na tržištu radne snage može postati još nepovoljnija kada se 2020. godine ukinu i posljednja ograničenja u slobodnom kretanju zaposlenika unutar Europske unije (kod preostalog dijela država koje takva ograničenja imaju).

Dostupnost kvalitetne radne snage preduvjet je za daljnji i dugoročno održiv razvoj turističkog segmenta. Držimo da je jedino rješenje sustavno razvijanje vlastitog kadra te poticanje i osmišljavanje programa obrazovanja i stručnog usavršavanja na svim razinama.

Uz prethodno opisane rizike i neki drugi čimbenici, osobito oni koji su u potpunosti izvan kontrole društava, mogu nepovoljno utjecati na poslovanje. To su primjerice sigurnosne ugroze raznih vrsta, uključujući i pojačane mjere sigurnosti koje bi bile pokrenute kao odgovor na takve događaje, utjecaj vremenskih prilika na trajanje i uspješnost turističke sezone, visok stupanj sezonalnosti, financijsko i opće stanje poslovanja zrakoplovnih kompanija s utjecajem na broj ruta i kapaciteta, prirodne ili druge katastrofe i slično.

Predsjedanje RH EU-om u 2020. godini predstavlja posebnu priliku, ali i izazov za turistički dio Grupe, osobito hotele u Zagrebu. Očekuje se porast broja noćenja za nekoliko desetaka tisuća u razdoblju od prvih šest mjeseci 2020. godine (25 – 35 tisuća noćenja), što predstavlja mogućnost stvaranja dodane vrijednosti i veliku priliku za dodatnu afirmaciju Zagreba kao turističke destinacije.

Kod regulatornih rizika u području poslovanja u turizmu osobito su značajni i propisi koji uređuju rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, način raspolaganja/korištenja i visine naknada za nekretnine kojima se koriste turistička trgovačka društva. Riječ je o primjerice:

- propisima o turističkom zemljištu: još uvijek uglavnom nisu sklopljeni ugovori o koncesiji kojima će se utvrditi nekretnine koje su predmet te koncesije; finalno utvrditi iznosi koncesijskih naknada za to zemljište te urediti druga pitanja povezana s korištenjem tim nekretninama
- propisima o upravljanju državnom imovinom: u 2018. stupio je na snagu novi Zakon o upravljanju državnom imovinom; njegovo usvajanje donosi pravnu nesigurnost vezano uz visinu naknada i načine raspolaganja tom imovinom, osobito u dijelu kojim taj zakon uređuje i nekretnine u državnom vlasništvu u kampovima, a koje su u određenom dijelu također predmet propisa o turističkom zemljištu pa postoje nejasnoće oko toga koji se propis primjenjuje na te nekretnine (na tzv. turističko zemljište u kampovima)
- propisima o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora: u 2018. stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora, koji se također odnosi na nekretnine koje su istovremeno i predmet propisa o turističkom zemljištu pa nastaju slične nejasnoće kao kod propisa o upravljanju državnom imovinom
- propisima o koncesijama i pomorskom dobru: u primjeni tih propisa uočena je tendencija povećavanja visine koncesijskih naknada za koncesije na plažama te postoji vjerojatnost povećanih naknada i kod potencijalnih budućih koncesija na pomorskom dobru.

Rizike s kojima se u svojem poslovanju susreće Cromaris možemo podijeliti na:

- financijske
- operativne.

Od financijskih rizika možemo istaknuti tržišni i cjenovni rizik zbog konkurentskog utjecaja na tržištima na kojima Cromaris prodaje svoje proizvode pa Uprava tim rizicima pridaje veliku važnost kroz kontinuiranu analizu tržišta i pravovremene korektivne akcije.

Zbog svoje pripadnosti Adris grupi, ujednačene valutne strukture prihoda i rashoda kao i konzervativnog pristupa prilikom ugovaranja financijskih obveza Cromaris nije pod značajnijom prijetnjom od ostalih financijskih rizika (likvidnosni, kamatni i valutni rizik).

Operativni rizici najviše su izraženi u proizvodnji ribe, i to u obliku klimatskih, tehnoloških i proceduralnih rizika, koji se nastoje eliminirati ili smanjiti na najmanju moguću mjeru kroz ulaganje u zadovoljavanje najviših ekoloških standarda, investicije u novu tehnologiju i ulaganje u obuku zaposlenih.

Sagledavajući utjecaj eksternih faktora rizika, Croatia osiguranje tijekom 2018. godine poslovalo je u izazovnom okruženju u odnosu na rizike zakonodavnih promjena, dok se nastavak pozitivnih gospodarskih i fiskalnih trendova manifestirao kroz pozitivne makroekonomske pokazatelje, što je posljedično imalo pozitivan utjecaj i na samo poslovanje Croatia osiguranja. U sljedećem razdoblju očekuje se blago usporavanje trenda gospodarskog rasta kao rezultat globalnog okruženja i usporavanja gospodarskog rasta glavnih trgovinskih partnera, što ukazuje kako je cjelokupno makroekonomsko okruženje i dalje neizvjesno.

Rizike s kojima se kompanija susreće u svojem poslovanju možemo podijeliti na sljedeće:

- financijski rizici, koji obuhvaćaju tržišni i kreditni rizik različitih financijskih instrumenata u koje Grupa ulaže
- poslovni rizici, koji obuhvaćaju operativni, strateški rizik, rizik ugleda, regulatorni rizik (rizik usklađenosti s propisima) te kibernetički rizik
- osigurateljni rizici, koji obuhvaćaju rizik premije i pričuva u smislu određivanja visine premije te dostatnosti tehničkih pričuva koje u svakom trenutku moraju biti dovoljne za ispunjavanje svih obveza po osigurateljnim ugovorima. Na navedene rizike posredno utječu i rizici klimatskih promjena koji su za Croatia osiguranje najviše izraženi kod osiguranja usjeva i nasada uslijed povećanja šteta zbog prirodnih nepogoda mraza i tuče te drugih šteta na imovini uzrokovanih tučom, poplavom, olujom i ostalim uzrocima koji se mogu povezati s klimatskim promjenama.

Sustav upravljanja navedenim rizicima te redoviti nadzor i kontrola (monitoring) nad izloženošću rizicima definirani su internim aktima Croatia osiguranja.

Utjecaj okruženja na financijske rizike manifestira se kroz promjenu vrijednosti ulagačkog portfelja (nekretnina, vlasničkih udjela, udjela u investicijskim fondovima, obveznica), smanjeni kamatni prihod zbog zadržavanja kamatnih stopa na nižim razinama (obveznice, depoziti i zajmovi) i kroz promjenu tečaja odnosno otvorenu valutnu poziciju (valutni rizik). Upravljanje navedenim rizicima obuhvaća kontinuirano praćenje ključnih pokazatelja rizika i pravovremenu reakciju na stanja na financijskim tržištima, definiranje strategije ulaganja imovine, uspostavu i kontrolu internih limita izloženosti, uporabu financijskih izvedenica s ciljem mitigacije valutnog rizika te kontinuirano usklađivanje ročnosti imovine i obveza vodeći se pritom načelima razboritosti (ulaže se u instrumente čiji se rizici mogu primjereno utvrditi, mjeriti i pratiti), sigurnosti, kvalitete i utrživosti.

Operativni rizik također je značajan jer korelira s veličinom Croatia osiguranja i kompleksnošću organizacije, procesa, broja zaposlenih, razgranatosti prodajne mreže i veličinom IT sustava te je prisutan u svim fazama poslovnih procesa.

Upravljanje operativnim rizikom zasniva se na primjerenoj organizacijskoj strukturi, uspostavljenim ključnim funkcijama te uspostavljenom sustavu unutarnjih kontrola, odnosno aktivnosti i procesa kojima se osigurava operativna učinkovitost, preciznost, točnost i pravovremenost te usklađenost poslovanja s regulatornim i internim propisima. Drugi aspekt upravljanja operativnim rizicima odnosi se na organizaciju zasebnih područja upravljanja i praćenja operativnih rizika reguliranih kroz aktivnosti po različitim grupama rizika. To su primjerice IT rizici, informacijska i korporativna sigurnost i prijevare, uspostava kontinuiteta poslovanja, zaštita na radu, zaštita od požara i zaštita okoliša, rizik pranja novca i financiranja terorizma, sustav zaštite osobnih podataka (GDPR), novih proizvoda, distribucije osiguranja (IDD) te rizik usklađenosti.

Još uvijek relativno niska kupovna moć i slaba ekonomska aktivnost gospodarstva uvelike utječu i na strateški rizik Croatia osiguranja (rizik konkurencije, rizik promjene u industriji i potražnji, rizik neispunjavanja planskih veličina te rizik lošijega tehničkog rezultata zbog promjene regulative). Upravljanje navedenim rizikom podrazumijeva redovitu analizu i praćenje okruženja u kojem posluje Croatia osiguranje s posebnim naglaskom na makroekonomske okolnosti te aktivnosti konkurencije, sustavno strateško i financijsko planiranje, koje uključuje praćenje ostvarenja planova te poduzimanje mjera uslijed značajnijih odstupanja, razvoj i uvođenje novih proizvoda i distribucijskih kanala te pravovremenu reakciju na promjene u poslovnom okruženju.

Rizik ugleda vrlo je značajan jer se u pravilu manifestira kao posljedica materijalizacije nekog drugog rizika s obzirom na to da je djelomično egzogen za kompaniju. Sustav upravljanja rizikom ugleda sastoji se od adekvatnih i pravovremenih strateških odluka rukovodstva Društva na svim razinama, odnosno njihove brze i efikasne reakcije na promjene na tržištu, adekvatnih propisa i njihova kontinuiranog unaprjeđenja u svim segmentima poslovanja, efikasne marketinške strategije, redovitog nadzora rizika ugleda kroz praćenje i analizu medijskih objava (konotacija), rezultata istraživanja tržišta osiguranja, analize zadovoljstva klijenata, provedenih popravnih i zaštitnih radnji na temelju izvještaja o nesukladnostima te kontinuiranog promoviranja kulture poslovnog ponašanja.

Velik utjecaj na poslovanje Croatia osiguranja tijekom 2018. godine imale su brojne zakonodavne promjene (primjena regulative EU-a, izmjene zakona u RH) s kojima se kompanija kontinuirano usklađivala, odnosno implementirala novu zakonsku regulativu u svoje interne akte i procese. U djelatnosti osiguranja to se posebice odnosi na sljedeća područja: distribuciju proizvoda (IDD), postupanje s osiguravateljnim proizvodima koji imaju investicijsku komponentu (PRIIPS), sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (ZSPNFT), zaštitu pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i slobodnim kretanjem takvih podataka (GDPR) te na područje tržišta kapitala.

S obzirom na spoznaju o učestalosti i težini kibernetičkih napada na globalnoj razini, kao i mogućim negativnim učincima napada u Croatia osiguranju, identificiran je i kibernetički rizik.

Croatia osiguranje svjesno je mogućih promjena na financijskim tržištima te promjena u globalnoj i regionalnoj gospodarskoj situaciji koje bi se očekivano prelile i na gospodarsku situaciju u Republici Hrvatskoj. U tom smislu kao mogući rizici izdvojeni su porast kamatnih stopa, ali i ostvarenje negativnih predviđanja o dolasku nove recesije. Kao dio vlastite procjene rizika i solventnosti (ORSA) redovito se provode testiranja otpornosti na stres i analize osjetljivosti te se na taj način sagledava utjecaj određenih izvanrednih (vanjskih i unutarnjih) okolnosti i događaja kojima bi Croatia osiguranje moglo biti izloženo kao i moguće aktivnosti za njihovu prevenciju.

Rizici i prilike zbog klimatskih promjena za Grupę ovise o pojedinoj djelatnosti. Zbog prirode poslovanja i oslanjanja na prirodne resurse u svakodnevnom aktivnostima smatra se da će klimatske promjene najveći utjecaj imati na Cromaris, a manjim dijelom na turistički dio poslovanja.

Gledajući globalne trendove, posljedica klimatskih promjena jesu porast prosječne temperature, ekstremni vremenski uvjeti, promijenjen raspored i količina padalina (na mediteranskom području sve su sušniji uvjeti zbog čega je ono još osjetljivije na sušu i šumske požare) i otapanje ledenjaka. Od navedenih klimatskih promjena porast temperature mora u slučaju Cromarisa s jedne bi strane mogao povoljno utjecati na brzinu prirasta, a samim tim i na troškove proizvodnje. S druge strane, s povećanjem temperature mogu se očekivati veći problemi s patologijom na Cromarisovim lokacijama. Zasad nije uočen mogući utjecaj ostalih klimatskih promjena na redovno poslovanje.

Turistički dio Grupe dijelom ovisi i o očuvanim prirodnim resursima. Klimatske promjene, odnosno ekstremni vremenski uvjeti i promijenjen raspored i količina padalina mogu imati izravan utjecaj na turističku ponudu odnosno potražnju za proizvodima i uslugama kompanije, što se može odraziti na konkurentnost i financijski rezultat Grupe. Trajnim aktivnostima na zaštiti prirodnih resursa, razvoju novih proizvoda, odnosno usluga koje nisu izravno povezane s prirodnim resursima, ulaganjem u infrastrukturu, kulturnu baštinu, gastronomsku ponudu te gradnjom imidža poželjne destinacije Grupa upravlja rizicima povezanim s klimatskim promjenama.

2.4. Praksa izvještavanja

Popis subjekata uključenih u konsolidirane financijske izvještaje

Grupu čini Adris i povezana društva u kojima Adris posjeduje vlasnički udio veći od 50 % i kontrolu. Popis subjekata uključenih u konsolidirane financijske izvještaje naveden je u bilješkama uz konsolidirane financijske izvještaje (Bilješka – opći podatci), koji su javno dostupni na internetskim stranicama Društva, internetskim stranicama Zagrebačke burze te u Službenom registru propisanih informacija pri HANFA-i.

Izmjene u informacijama

U ovom izvještaju postoji učinak izmjene u informacijama iz prethodnog izvještaja zbog akvizicije društva HUP-ZAGREB d. d. i njegovih povezanih društava te njihova uključivanja u ovaj izvještaj.

Promjene u izvještavanju

Promjene u izvještavanju odnose se na uključivanje društva HUP-ZAGREB d. d. i njegovih povezanih društava te njihovo uključivanje u ovaj izvještaj.

Izveštajno razdoblje i ciklus

Izveštajno razdoblje jedna je kalendarska godina koja počinje 1. siječnja i završava 31. prosinca.

Ovaj Izveštaj obuhvaća 2018. godinu.

Prethodni izvještaj objavljen je 26. travnja 2018. kao sastavni dio Godišnjeg izvješća za 2017.

Izveštajni je ciklus godišnji (jednom godišnje).

Kontakt za pitanja iz Izveštaja o održivosti

Kontakt za pitanja vezana uz Izveštaj o održivosti: izvjesca@adris.hr.

Eksterna provjera/revizija Izveštaja o održivosti

Eksterna provjera Izveštaja o održivosti nije izvršena.

Neovisni vanjski revizori koji provode reviziju financijskih izvještaja obavili su postupke propisane odredbama hrvatskoga Zakona o računovodstvu vezano uz Izvešće posloводства. Ti postupci uključuju provjeru uključuje li Izvešće posloводства objave propisane člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu. Također, prema njihovu mišljenju informacije u Izvešću posloводства za financijsku godinu za koju su nekonsolidirani i konsolidirani financijski izvještaji pripremljeni u svim su značajnim odrednicama usklađene s nekonsolidiranim i konsolidiranim financijskim izvještajima. Konačno, Izvešće posloводства sastavljeno je u skladu s člankom 21. i 24. Zakona o računovodstvu.

Izjava o pripremi Izveštaja u skladu sa standardima

Ovaj Izveštaj pripremljen je u skladu sa standardima GRI: Osnovna opcija.

3. MATERIJALNE TEME I DIONICI

Postupak određivanja materijalnih tema i njihovih granica započeo je prepoznavanjem dionika na koje utječu odluke, aktivnosti i rezultati Grupe s jedne strane, odnosno koji mogu utjecati na odluke, aktivnosti i rezultate Grupe s druge strane. Početna procjena materijalnih tema pokazala je sljednost materijalnosti iz prethodnog razdoblja.

3.1. Angažman, uključenost interesnih skupina (dionika)

Uključivanje dionika poseban je izazov pa je ovo područje na kojem je potrebno intenzivno raditi kako bismo osigurali razumijevanje potreba dionika koje smatramo važnima za svoje poslovanje. Naime, samo je transparentnom komunikacijom moguće ostvariti razumijevanje koje je nužno za poslovni razvoj i održivost.

U procesu uključivanja dionika društva Grupe koriste se različitim neformalnim i formalnim metodama. Sve skupine dionika mogu komunicirati s društvima Grupe različitim komunikacijskim kanalima, uključujući besplatnu telefonsku liniju i adrese e-pošte na internetskim stranicama pojedinih društava. S većinom skupina dionika pojedina su društva Grupe svakodnevno u kontaktu i tako zapravo kontinuirano održavaju određenu razinu komunikacije.

Kao primarni dionici Grupe prepoznate su sljedeće skupine: potrošači, zaposlenici, dobavljači i partneri, dioničari, regulatorna tijela i tijela javne uprave, zajednica i sindikati.

Potrošači

Potrošači su iznimno važna skupina dionika svih društava Grupe. Proizvode i usluge prilagođavamo potrebama potrošača, promjenama njihovih životnih navika i trendovima. Posebna pozornost posvećuje se kvaliteti proizvoda i usluga pa su potrošačima na raspolaganju besplatni potrošački telefoni u pojedinim društvima Grupe, a omogućeno im je i davanje prijedloga i primjedbi putem elektroničke pošte i internetskog sučelja. Komunikacija se također održava provođenjem anketnih upitnika o zadovoljstvu uslugom, e-letcima i društvenim mrežama. Potrošačima je omogućeno davanje prigovora prema propisima o zaštiti potrošača.

Zaposlenici

Zaposlenici su najvrjedniji resurs Grupe. Omogućivanjem kontinuiranog usavršavanja i dodatnog obrazovanja te planiranjem razvoja karijere nastojimo motivirati zaposlenike i povećati njihovo zadovoljstvo i učinkovitost. Istodobno, od njih se očekuju najviši standardi izvrsnosti. Naši zaposlenici na svim razinama aktivno sudjeluju u predlaganju i kreiranju poboljšanih rješenja, a radno okruženje pruža im priliku za stalan poslovni i osobni razvoj. Komunikacija sa zaposlenicima odvijala se kroz redovne dnevne, tjedne i mjesečne sastanke, skupove zaposlenika, sastanke s članovima radničkih vijeća i sindikata te tradicionalnim godišnjim okupljanjem na Sportskim susretima Adrisa.

Dobavljači i partneri

Sa svojim dobavljačima i partnerima usko surađujemo kako bismo za svoje potrošače i ostale dionike kreirali vrijednosti prilagođene njihovim potrebama. Intenzivnom suradnjom stvaramo i unapređujemo poslovne odnose, čime pridonosimo ostvarivanju neposrednih poslovnih rezultata i dugoročnih ciljeva povezanih s održivim razvojem. S dobavljačima i partnerima u kontaktu smo gotovo svakodnevno, održavaju se redoviti sastanci, posjeti te razmjenjuju znanja i iskustva s ciljem obostranog unapređenja usluga i proizvoda za krajnje korisnike.

Dioničari

Dugoročna strategija menadžmenta kompanije usmjerena je na stvaranje povećane vrijednosti dioničkog kapitala. Komunikaciju s dioničarima Grupa održava:

- održavanjem Glavne skupštine
- financijskim izvještajima (kvartalni i godišnji)
- dodatnim obavijestima koje se objavljuju na internetskim stranicama društava Grupe, internetskim stranicama Zagrebačke burze i na internetskim stranicama Službenog registra propisanih informacija pri HANFA-i.

Regulatorna tijela i tijela javne uprave

U redovnom poslovanju društva Grupe surađuju s nadležnim regulatornim i drugim državnim tijelima. Ti se odnosi temelje na stručnosti i profesionalnom pristupu izgrađenom tijekom višegodišnje suradnje.

Zajednica

Društva Grupe usko su povezana sa sredinom u kojoj posluju jer sudjeluju u razvoju i podizanju kvalitete života zapošljavanjem lokalnog stanovništva i plaćanjem lokalnih davanja. Grupa kao jedan od najvećih poslovnih subjekata u državi ima i dodatnu odgovornost za stvaranje transparentnog, ravnopravnog i poticajnog poslovnog okruženja. Komunikacija se odvija kroz članstva u poslovnim i stručnim udruženjima te organizacijsku i financijsku podršku brojnim udrugama, institucijama i projektima i aktivnostima u lokalnim zajednicama.

Potvrđuju to i konkretni primjeri. Odlukom Gradskog vijeća o dodjeli nagrada i priznanja 2018. je ustanovljena i prvi put dodijeljena nagrada Grb Grada Rovinja, prestižno priznanje za životno djelo pojedincima koji su svojim dugogodišnjim radom postigli posebne rezultate i uspjehe. Za izniman doprinos razvoju gospodarstva Rovinja, Istre i Hrvatske Grb Grada Rovinja dodijeljen je mr. sc. Anti Vlahoviću, predsjedniku Uprave Adrisa. Prepoznato je i djelovanje Cromarisa pa je tako 2018. dobitnik Nagrade Grada Zadra za doprinos gospodarstvu.

Sindikati

U Grupi trenutno djeluju četiri sindikata. Grupa prema predstavnicima svih aktivnih sindikata postupa jednako i u skladu s odredbama Zakona o radu i primjenjivim kolektivnim ugovorima. Društva Grupe redovito održavaju sastanke s predstavnicima sindikata, na vrijeme ih obavještavaju o promjenama, odnosno novostima u poslovanju, uključuju ih u proces donošenja odluka kroz postupak savjetovanja i s njima pregovaraju o pravima i obvezama koji se uređuju kolektivnim ugovorima.

3.2. Objašnjenje materijalno značajnih tema i njihove granice

I ove je godine zadržan fokus na pitanjima i temama koje smo prepoznali prošle godine, uz preispitivanje, razmatranje i procjenu strateški važnih mogućih dodatnih pitanja i tema iz područja održivosti koje imaju najveći utjecaj na Grupu i njezine dionike. Identificirane su okolišne, društvene i ekonomske materijalne teme Grupe koje su ujedno i njezini strateški ciljevi.

Nakon identifikacije materijalnih tema pristupilo se određivanju njihove važnosti, a potom i provjeri materijalnosti. Konačni popis svih identificiranih materijalnih tema koje su uključene u ovaj Izvještaj nije se mijenjao u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje.

Granice materijalnih tema određene su na temelju procijenjenih utjecaja društava Grupe i njihove važnosti za identificirane skupine dionika.

Materijalne teme	Granice materijalnih tema unutar Grupe	Granice materijalnih tema izvan Grupe
EKONOMSKA		
Ekonomska vrijednost	Svi subjekti unutar Grupe	Lokalna/nacionalna razina područja djelovanja
Prisutnost na tržištu	Svi subjekti unutar Grupe	Lokalna/nacionalna razina područja djelovanja
OKOLIŠNA		
Energija	Svi subjekti unutar Grupe	Lokalna/nacionalna razina područja djelovanja
Voda, otpadne vode i otpad	Segment turizam i zdrava hrana	Lokalna razina područja djelovanja
Bioraznolikost	Segment turizam i zdrava hrana	Lokalna razina područja djelovanja
DRUŠTVENA		
<i>Odnos sa zaposlenicima</i> Zapošljavanje	Svi subjekti unutar Grupe	Lokalna/nacionalna razina područja djelovanja
Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu	Svi subjekti unutar Grupe	Nije materijalna tema izvan Grupe
Obuka i obrazovanje	Svi subjekti unutar Grupe	Akadska zajednica, obrazovne institucije
Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija	Svi subjekti unutar Grupe	Nije materijalna tema izvan Grupe
<i>Suradnja s lokalnom zajednicom</i>	Svi subjekti unutar Grupe	Lokalna/nacionalna razina područja djelovanja
<i>Usmjerenost na potrošače</i> Odgovornost za proizvod	Svi subjekti unutar Grupe	Tržišta Grupe, potrošači
Zdravlje i sigurnost potrošača	Segment turizam i zdrava hrana	Tržišta Grupe, potrošači

4. EKONOMSKE TEME

4.1. Ekonomska vrijednost

Ekonomska vrijednost materijalna je tema za Grupu jer samo pozitivan financijski rezultat omogućuje distribuciju ekonomske vrijednosti putem plaća i naknada zaposlenicima, plaćanja državi, plaćanja operativnih i financijskih troškova te izravnih ili neizravnih plaćanja drugim dionicima. Kapital koji Adris stvara ostaje u Hrvatskoj, pomaže razvoju gospodarstva u zemlji i regiji te stvara nova radna mjesta. Adris je u posljednjih deset godina uložio više od 8,2 milijarde kuna i osigurao egzistenciju ne samo za više od 6.500 svojih zaposlenika nego i za još veći broj neizravno zaposlenih.

Osnova za upravljanje ekonomskom vrijednošću jest dugoročna poslovna strategija, koja se detaljnije razrađuje godišnjim planom poslovanja i čije se izvršenje prati na mjesečnoj i tjednoj razini. Plan i procjena poslovanja služe za planiranje budućih koraka u ostvarenju ekonomskih pokazatelja te za identificiranje i uklanjanje utjecaja koji bi mogli uzrokovati neispunjenje plana. U izradi plana i procjene poslovanja sudjeluje cijela Grupa, dok je Uprava Društva primarno odgovorna za poslovni rezultat.

O ostvarenim poslovnim rezultatima Grupa obavještava javnost kvartalnim i godišnjim financijskim izvještajima sastavljenim u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima.

I u 2018. godini Društvo je u svim poslovima ostvarilo rastuće rezultate poslovanja. Uz optimalnu likvidnost operativnog poslovanja i rastuću profitabilnost, provedeni su elementi poslovne politike koji omogućavaju dugoročne vrijednosti za dioničare.

U turističkom dijelu Grupe nastavljen je investicijski ciklus s naglaskom na pozicioniranje u najviše segmente turističke ponude. Tijekom 2018. odrađena je glavina radova na izgradnji novog Grand Park Hotela Rovinj, što je naša najveća pojedinačna investicija i predstavlja ključni proizvod u procesu zaokruživanja vrhunske hotelske ponude u Rovinju. Hotel će imati 209 smještajnih jedinica s pogledom na starogradsku jezgru i moći će primiti 500 gostiju. Gostima će na raspolaganju biti šest restorana, 3800 četvornih metara *wellness & spa* centra, kongresna dvorana i brojni drugi luksuzni sadržaji. Otvara se i *shopping* promenade koja će nuditi poznate svjetske i domaće robne marke. Na ovom projektu angažirani su ponajbolji domaći i svjetski arhitekti i dizajneri među kojima je i milanski studio Piera Lissonija – Lissoni Architecture, koji slovi kao jedan od najcjenjenijih i svjetski najpoznatijih talijanskih dizajnera, a čiji su radovi danas izloženi u mnogim europskim i svjetskim muzejima. Otvorenjem novog hotela zaokružiti će se uređenje ekskluzivne zone Monte Mulini. Grand Hotel Imperial Dubrovnik, izgrađen davne 1897. godine, jedno je od prepoznatljivih obilježja Dubrovnika čija je izgradnja tada revolucionarizirala turizam u Hrvatskoj i podigla ga na svjetsku razinu. Ovogodišnjom obnovom recepcijskog prostora, svih smještajnih jedinica i *Executive loungea* ovoj je prepoznatljivoj palači udahnut novi sjaj, a njezin šarm starog glamura i dalje osvaja na prvi pogled. Najviši segmenti ponude imaju stabilnu potražnju i manje su cjenovno osjetljivi segmenti. Nastavkom ambicioznih ulaganja čak 95 posto smještajnih kapaciteta ponijet će oznaku četiriju ili pet zvjezdica do 2020. godine. Turistički dio Grupe početkom 2018. godine dovršio je akviziciju društva HUP-ZAGREB d. d., pa je razdoblje do kraja godine obilježilo proces poslovne integracije društva HUP-ZAGREB d. d. u turistički dio Grupe. Cilj projekta jest uspostaviti jedinstveni model upravljanja turističkim dijelom kako bi se nastavio dugoročno održivi rast.

Cromaris je nastavio s aktivnostima na izvoznim tržištima, prije svega jačanjem lokalne organizacije i marketinškim aktivnostima u Italiji, najvećem europskom tržištu orade i brancina. Udio prihoda od prodaje na izvoznim tržištima iznosi 80 posto i ima trend daljnjeg rasta. Održivost poslovanja ovisi o konkurentnosti na ključnim izvoznim tržištima. Pozicioniranje u najviše cjenovne segmente zahvaljujući kvaliteti ključni je element poslovne politike i održivosti u cjelini.

Croatia osiguranje nastavilo je s procesom transformacije svojeg poslovanja, povećanjem procesne učinkovitosti i snažnom orijentacijom na potrošača. Stabilna liderska pozicija na hrvatskom tržištu, uz osnaživanje regionalnih ovisnih društava, dobra su osnovica rasta. Prognoze potražnje pokazuju stabilan rast tržišta, što će, uz zadržavanje tržišnih udjela i troškovnu učinkovitost, osigurati rastuću zaradu i povećanje vrijednosti kompanije.

Očekivani rast potražnje u svim poslovima, pozicioniranje u održive segmente, selektivno investiranje i operativna izvrsnost stupovi su daljnjeg povećanja vrijednosti svih poslova Grupe.

Stvorena i distribuirana izravna ekonomska vrijednost Grupe tijekom izvještajnog razdoblja:

<i>(u milijunima HRK)</i>	R. b.	2018.	2017.
Proizvedena izravna ekonomska vrijednost	1 (= 2)	5.428,8	4.687,0
- Prihodi	2	5.428,8	4.687,0
Distribuirana ekonomska vrijednost	3 (= 4+5+6 +7+8+9)	5.078,0	4.479,4
- Operativni troškovi	4	3.581,6	3.268,5
- Troškovi zaposlenika	5	1.085,9	826,1
- Plaćanja vlasnicima (dividende)	6	292,3	275,2
- Plaćanja kreditorima (kamate)	7	34,2	20,7
- Plaćanja za poreze i kazne državi	8	70,7	83,3
- Isplate donacija (zakladama, udrugama,...)	9	13,3	5,6
Zadržana ekonomska vrijednost	10 (=1-3)	350,8	207,6

4.2. Prisutnost na tržištu

Strateški je cilj Grupe osigurati radnicima kompetitivne plaće u odnosu na industriju i okruženje, kao i ostale materijalne i nematerijalne uvjete rada, odnosno pridonijeti ekonomskom blagostanju zaposlenika.

Uspoređujući odnos minimalne početne plaće u Grupi i minimalne plaće u državama u kojima posluje, Grupa u većini područja isplaćuje više početne plaće u odnosu na minimalne zajamčene plaće. Jedino je u segmentu osiguranja u Srbiji i Makedoniji početna plaća izjednačena s minimalnom zajamčenom plaćom, što je posljedica same strukture plaće, gdje plaća može biti i viša (u pravilu i jest viša) od minimalno zajamčene plaće na temelju ostvarene provizije koja se pridodaje na osnovnu plaću.

Politika plaća i nagrađivanja zaposlenika temelji se isključivo na vrsti i složenosti posla, odgovornosti, znanjima i vještinama potrebnim za ostvarenje zadataka te isključuje svaki oblik diskriminacije.

Najveći udio zaposlenika u Grupi čini lokalno stanovništvo, i to na svim pozicijama unutar Grupe. Udio lokalnoga višeg menadžmenta u ukupnom višem menadžmentu na kraju izvještajnog razdoblja jest 94 % (2017.: 93 %).

Pod višim menadžmentom za potrebe ovog Izvještaja smatraju se Uprava i direktori sektora, pojam lokalno podrazumijeva državu prebivališta osobe u trenutku zapošljavanja, dok značajno mjesto poslovanja podrazumijeva RH, odnosno države u kojima se nalaze povezana društva.

5. OKOLIŠNE TEME

Svojim poslovnim aktivnostima utječemo na okoliš te je očuvanje i zaštita okoliša, očuvanje bioraznolikosti, onemogućavanje zagađivanja i smanjenje štetnih utjecaja na okoliš naša obveza. Štoviše, dvjema našim strateškim jedinicama – turističkoj i proizvodnji zdrave hrane – okoliš je bitan odnosno ključan resurs o kojem ovisi uspješnost ukupnog poslovanja Grupe. Stoga se zaštiti okoliša pristupa sveobuhvatno, primjenom i certificiranjem sustava upravljanja s ciljem uvođenja zelenog poslovanja, brige za okoliš te socijalne uključenosti u lokalnu zajednicu. Grupa je usmjerena na pronalaženje rješenja kojima će proizvoditi i usluge biti energetski učinkoviti, štedjeti prirodne resurse i čuvati zdravlje zaposlenika i korisnika.

Dodatno, Grupa kroz djelovanje Zaklade Adris i program Stvaralaštvo, Ekologija, Baština i Dobrota znatna sredstva izdvaja za promicanje ekološke svijesti i svijesti o važnosti očuvanja prirodnih resursa. U skladu s ciljevima Zaklade u području Ekologija dodjeljuju se potpore za financiranje obrazovnih programa namijenjenih podizanju ekološke svijesti u Republici Hrvatskoj, projekata lokalnih zajednica namijenjenih podizanju ekoloških standarda i svijesti građana te drugih projekata razvitka zaštite prirode u hrvatskom društvu. Među prijavama pristiglima na natječaj Zaklade 2018. donacije u području Ekologija dodijeljene su sljedećim projektima:

- AGRONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; Možemo li spasiti opožarena zemljišta?
- OPĆINA PIĆAN; Uređenje slapa Sopot i obilježavanje staze do njega
- FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU; *Itegra Dalmatica* – Mogućnosti razvoja eko ruralnog turizma kroz integrativni pristup očuvanju i razvoju zajednice
- DJEČJI VRTIĆ TRATINČICA, Pleternica; I ja mogu biti poduzetnik
- VELEUČILIŠTE U KARLOVCU; Zelena skuta – visokovrijedan prehrambeni proizvod
- OSNOVNA ŠKOLA STJEPANA RADIĆA ČAGLIN; Zelena učionica
- UDRUGA „ŠIBENIK METEO – MOTRENJE I PROGNOZIRANJE VREMENA“; Razvoj sustava GLOBE u školama Šibensko-kninske županije.

Unutar pojedinih društava Grupe postoje odjeli u čiju nadležnost spadaju zaštita okoliša, zaštita zdravstvene sigurnosti i zaštita na radu. Ti odjeli sustavno i operativno provode politike iz navedenih područja te odgovaraju upravama društava.

Maistra je 5. svibnja 2008. certificirala sustav upravljanja zaštitom okoliša prema normi ISO 14001:2004 koji zajedno s implementiranim sustavom upravljanja kvalitetom prema normi ISO 9001:2008 čini dio cjelokupnoga organizacijskog integriranog sustava upravljanja kvalitetom. Sustavi su implementirani u sve Maistrine hotele, naselja, kampove i poslovne funkcije. U 2018. g. izvršena je tranzicija na nove zahtjeve normi ISO 9001:2015 i 14001:2015 te su obnovljeni certifikati; od 2018. provodi se i energetski pregled velikih poduzeća

Politikom upravljanja okoliša Uprava Maistre obvezala se da će profesionalno i odgovorno pratiti i upravljati svim aspektima svojih procesa i usluga, smanjujući time negativne utjecaje na okoliš na najmanju moguću mjeru, pri čemu su utvrđena sljedeća pravila:

- Uvođenjem novih ekološki prihvatljivih materijala i zamjenskim djelovanjem na tvari koje izravno ili neizravno utječu na okoliš smanjuju se štetni utjecaji na okoliš i povećava stupanj iskoristivosti energije, a upravljanjem otpadom smanjuje se količina svih vrsta otpada koji nastaju u našim procesima i na površinama na kojima se nalaze i posluju naši objekti. Posebna pažnja posvećuje se zaštiti voda, i to racionalnom upotrebom vode i savjetovanjem gostiju da čine jednako, kontroliranom upotrebom sredstava za čišćenje te upotrebom pročišćene otpadne vode, kao i sprečavanjem zagađenja mora te provođenjem Operativnih planova interventnih mjera u slučaju iznenadnog zagađenja voda prilagođenih svakom našem objektu.
- Maistra kontinuirano planira i provodi razne aktivnosti usmjerene zaštiti okoliša kroz ispunjenje zahtjeva sadržanih u međunarodnim normama i propisima te provjerava poduzete aktivnosti i ocjenjuje njihovu učinkovitost. Uspostava i primjena sustava upravljanja okolišem, stalna izobrazba, usavršavanje i motivacija zaposlenih na svim razinama organizacije razvija i potiče svijest o potrebi očuvanja okoliša i utječe na smanjenje, a gdje god je moguće i na sprečavanje njegova onečišćenja.
- Radi ostvarenja okolišne politike osiguravaju se potrebni organizacijski, stručni i financijski resursi.

- Osim izobrazbe zaposlenika znanja se prenose i na goste, dobavljače i poslovne partnere te svojim postupcima nastojimo biti primjer pravilna postupanja za dobrobit prirode i okoliša.
- Maistra ima pravo i obvezu nadzora nad ispravnosti procesa koje na našim lokacijama vrše vanjski dobavljači, partneri i/ili gosti.
- Cilj nabavne funkcije Maistre d. d. usko je surađivanje s lokalnom zajednicom. Želja je pružiti gostima kvalitetne proizvode i hranu koja se nabavlja od lokalnih proizvođača te se tako promiče i potiče gospodarski rast i razvoj lokalne zajednice i pri tome smanjuju visoki troškovi prijevoza robe i emisije CO₂, što izravno utječe na očuvanje okoliša.
- Maistra je nosilac oznake Prijatelj okoliša, oznake kvalitete „Q“ i Plavih zastava kojima se promovira ekonomski, socijalni i ekološki napredak u društvu i okruženju. Generacijska ekološka osviještenost, odnosno inzistiranje na tome da djelovanjem danas ne ugrozimo buduće generacije sutra, Maistrina je primarna zadaća.

Marikultura je aktivnost za koju je od presudne važnosti kvaliteta morskog okoliša u kojem se uzgajaju ribe i školjkaši. Utjecaj je marikulture na okoliš minimalan i ponajviše se odnosi na akumulaciju organske tvari u neposrednoj blizini kaveza za uzgoj ribe, a u kombinaciji s uzgojem školjkaša koji filtriraju vodu taj se utjecaj dodatno smanjuje. Istraživanja pokazuju da se okoliš u razdoblju manjem od godine dana od uklanjanja struktura za uzgoj ribe oporavlja od utjecaja uzgojnih aktivnosti.

Sva Cromarisova uzgajališta smještena su u prirodnom okruženju, daleko od naselja i industrijskih postrojenja. Iznimnost uzgojnih lokacija ogledava se i u činjenici da se sve nalaze unutar ili u neposrednoj blizini područja ekološke mreže čiji je cilj osiguranje dugoročnog opstanka europskih najvrjednijih i najugroženijih vrsta i staništa. Upravo je zato posebna briga posvećena zaštiti okoliša.

Ključ za očuvanje okoliša jest implementacija načela održivog razvoja kroz dobru proizvodnu praksu i efikasnog sustava upravljanja okolišem koji je Cromaris certificirao prema normi ISO 14001:2004.

Prema zahtjevima studija utjecaja na okoliš ovlaštene istraživačke institucije prate sljedeće parametre:

- uzorak morske vode (otopljeni kisik, amonijak, nitriti, nitrati, organski dušik, fosfati, organski fosfor, klorofil)
- sediment morskog dna (redoks potencijal, organski ugljik, ukupni dušik, ukupni fosfor)
- stanje prirodnih bioloških zajednica.

Uz praćenje parametara prema zahtjevima studija utjecaja na okoliš, Cromarisova uzgajališta pod državnim su praćenjem stanja okoliša i uzgajališta školjkaša pa se na referentnim postajama prati fitoplanktonski sastav, a u tkivu školjkaša metali (As, Cd, Hg, Pb), benzo(a)piren i bakterija *E. coli*.

Dodatne zahtjeve definira i organska proizvodnja pa se u tkivu ribe analiziraju: organoklorirani pesticidi, organofosfatni pesticidi, živa, kadmij, olovo, dioksini i furani (PCDD + PCDF) (zbroj); dioksini, furani i zbroj PCB-a nalik dioksinima, antioksidans etoksikvin.

5.1. Energija

Energija je materijalna tema za Grupu s obzirom na to da utječe na ekonomske, okolišne i društvene učinke. Ključni energenti koji se upotrebljavaju na razini Grupe jesu električna energija, loživo ulje, ostalo gorivo i plin.

Prikaz utroška ključnih energenata za Grupu tijekom izvještajnog razdoblja:

Energent	Mjerna jedinica	2018.	2017.
Električna energija	MWh	75.057	54.439
Loživo ulje	tisuće litara	2.052	1.801
Ostala goriva	tisuće litara	1.303	1.422
Prirodni plin	MW	21.267	7.071
Plin propan butan u spremniku	tisuće litara	399	337
Plin butan, CO ₂ i dušik u bocama	tona	109	46

Kada je riječ o uštedi energenata, Grupa je usmjerena na smanjenje potrošnje loživog ulja prelaskom na gradski plin u objektima gdje je još uvijek u uporabi loživo ulje, s obzirom na to da je plin najprihvatljivije gorivo za okoliš. Njegovim sagorijevanjem nastaju znatno manje količine ugljičnog dioksida u usporedbi s ostalim fosilnim gorivima. Energetska učinkovitost posebno je naglašena kod investicijskih projekata odabirom ekoloških materijala prilikom izgradnje te ugradnjom uređaja visoke energetske klase.

Za zagrijavanje i hlađenje morske vode u Cromarisovu mrijestilištu upotrebljavaju se dizalice topline. One uz pomoć toplinskih izmjenjivača proizvedenu toplinu predaju morskoj vodi koja se upotrebljava u uzgoju. Dizalice rade na električnu struju i imaju izuzetno povoljan koeficijent iskorištenja energije. U odnosu na ostale načine zagrijavanja daju više kalorija za svaki uloženi kilovat energije. Na taj način upotrebljava se energija koja nije iz fosilnih izvora uz maksimalnu energetska učinkovitost.

5.2. Voda, otpadne vode i otpad

Voda, otpadne vode i otpad materijalne su teme za Grupu zbog izravnog utjecaja na okoliš, lokalnu zajednicu i ekonomski učinak Grupe.

Voda

Za potrebe Grupe upotrebljava se voda iz lokalnih vodovoda. U turističkom se segmentu mali dio vode crpi iz više bušotina za koje su ishođene vodopravne dozvole, a upotrebljava se za navodnjavanja i bazene. Na Cromarisovu mrijestilištu voda se dodatno upotrebljava i iz mora. Tijekom izvještajnog razdoblja iz lokalnih vodovoda ukupno je preuzeto 1,4 milijuna m³ vode (2017.: 1,1 m³), iz bušotina je ukupno preuzeto 27 tisuća m³ vode (2017.: 30 tisuća m³), a iz mora je ukupno preuzeto 1,8 milijuna m³ vode (2017.: nije bilo moguće izvršiti mjerenje). Tijekom izvještajnog razdoblja potrošnja vode cijele Grupe iznosila je 3,2 milijuna m³ (2017.: 1,1 milijun m³).

Otpadne vode

Maistra ispušta otpadne vode u more samo iz objekata na otoku Sv. Andrija. Te se otpadne vode prije ispuštanja pročišćavaju na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda, od čega se dio upotrebljava za navodnjavanje. Otpadna voda koja se ispusti u more u skladu je s vodopravnom dozvolom izdanom od strane Hrvatskih voda te kao takva ne onečišćuje more i ne utječe negativno na biološku raznolikost.

Ostale otpadne vode na razini Grupe ispuštaju se u gradske sustave odvodnje.

Cromaris na lokaciji Gaženica otpadne vode ispušta u more. Otpadna voda prije ispuštanja u more pročišćava se u MBR-u (membranski bioreaktor), uređaju za pročišćavanje voda. Prema rezultatima ispitnih uzoraka otpadne vode ona odgovara dopuštenim koncentracijama koje su propisane vodopravnom dozvolom. Na lokaciji mrijestilišta Nin voda se nakon upotrebe obrađuje na uređaju na kojem se provodi filtriranje, snižavanje temperature i dehidriranje mulja. Tako pročišćena voda ispušta se u more. Sanitarne otpadne vode ispuštaju se u sabirne jame i zbrinjavaju preko ovlaštene tvrtke za zbrinjavanje otpadnih voda.

Tijekom izvještajnog razdoblja Grupa je ukupno pročistila 1,9 milijuna m³ vode (2017.: 43 tisuće m³, s time da podatak nije uključivao pročišćenu vodu preuzetu iz mora na Cromarisovu mrijestilištu), od čega je 7 tisuća m³ ponovo iskorišteno uglavnom za navodnjavanje (2017.: 6 tisuća m³).

Otpad

Otpad se na razini Grupe redovito odvaja. Odvaja se opasni otpad od neopasnog otpada, a odvaja se i otpad prema vrsti. U skladu sa zakonskim propisima sav otpad zbrinjavaju sakupljači ovlaštene od strane Ministarstva, za što postoji propisana dokumentacija.

Tijekom izvještajnog razdoblja na razini Grupe ukupno je zbrinuto oko 2,4 tisuće tona otpada (2017.: 1,5 tisuća tona), od čega oko 1 % predstavlja opasni (2017.: 4 %), a ostatak se odnosi na neopasni otpad.

U odnosu na prošlu godinu najznačajniji pomaci u sprječavanju nastanka otpada, ponovnoj uporabi i recikliranju učinjeni su u Cromarisu, pa je tako u Preradbeno-logističkom centru u Gaženici svakodnevna jednokratna upotreba stiropornih „kašeta“ zamijenjena upotrebom plastičnih. Umjesto bacanja i gomilanja otpada plastične „kašete“ na kraju radnog dana peru se u pogonu kako bi se idući dan ponovno upotrebljavale. Količine proizvedenog otpada u Gaženici značajno su se smanjile uvođenjem te prakse. Također, na Cromarisova uzgajališta riblja hrana dostavlja se u velikim vrećama (tzv. *big bag*) od 1 tone, umjesto u onima od 25 kg. Vreće se nakon upotrebe ne odbacuju, nego se vraćaju i ponovno upotrebljavaju. Značajni pomaci učinjeni su i u djelu smanjenja otpada od hrane. Cilj je u svakom mogućem segmentu osigurati najveću moguću iskoristivost hrane i u primarnoj proizvodnji i u preradi. Unatoč krilatici tvrtke „Svježe iz Jadranskog mora“, dio proizvoda koji se ne uspije iskoristiti, preraditi i/ili prodati kao svjež proizvod u određenom vremenskom roku ne odbacuje se, već se smrzava i kao takav prodaje drugim tvrtkama kako bi našao svoj put do krajnjeg potrošača. Isto tako, kako bi se postigla maksimalna iskoristivost kvalitetne ribe, u Cromarisovoj ponudi od 2018. nalazi se proizvod s ribljim dijelovima „Mješavina svježe ribe za juhu i brudet“, koji obuhvaća sve sastojke potrebne za riblju juhu, a dostupan je u prodaji po pristupačnim cijenama.

5.3. Bioraznolikost

U blizini Maistrinih objekata nalaze se sljedeća posebna područja:

Posebna područja	Zaštićeno godine	Blizina objekta	Površina
Posebni rezervat šumske vegetacije Kontija	1964.	Koversada	65 ha
Posebni rezervat u moru Linski kanal	1980.	Koversada, Amarin	429,41 ha
Značajni krajobraz Linski kanal	1964.	Koversada, Amarin	882,8 ha
Značajni krajobraz Rovinjski otoci i priobalno područje	1968.	Rovinjski objekti	1.371,19 ha
Posebni ornitološki rezervat Palud – Palù	2001.	Veštar	226,86 ha
Posebni paleontološki rezervat Datule – Barbariga	1994.	Veštar	425,65 ha
Geološki spomenik prirode kamenolom Fantazija – Cava di Monfiorenzo	1987.	Rovinj	4,05 ha
Park šuma Zlatni rt – Škaraba	1948.	Rovinjski hoteli	52,4 ha

U svojem poslovanju turistički dio Grupe poduzima radnje s ciljem sprječavanja negativnog utjecaja na okoliš i bioraznolikost, nastoji očuvati te, koliko je moguće, unaprijediti postojeće stanje. Posebna pažnja posvećuje se hortikulturnom uređenju.

Izgradnjom novog Grand Park Hotela Rovinj zaokružuje se i uređenje luksuzne zone Monte Mulini u Rovinju. Uz gradnju novog hotela pristupilo se i neophodnoj cjelokupnoj revitalizaciji šume u zoni koju je pretežno činio zastario, osjetljiv i pretežito degradiran šumski pokrov. Kako se uređivao i podmlađivao šumski krajobraz okoliša postojećih hotela Monte Mulini i hotela Lone, na isti način pristupilo se i revitalizaciji okoliša novog hotela Park. U okolišima postojećih hotela kao rezultat uređenja danas se već vidi zrela mlađa šuma pinija s uređenim reljefom i travnjacima.

Posebnost prostora koji se uređuje jest i susjedstvo povijesne jezgre grada Rovinja, pa ulaz u uređenu zonu Monte Mulini i park-šumu Punta Corrente zahtijeva pomno planirano uređenje prostora koji će funkcionirati kao reprezentativni, otvoreni gradski park koji povezuje parkovne sustave hotela i glavnu gradsku obalnu šetnicu s park-šumom Punta Corrente.

Plan revitalizacije toga vrijednog šumskog krajobraza bio je zamišljen u nekoliko faza i stupnjeva intenziteta uređenja. Uz sadnju stabla i grmlja predviđene su i izvedene i šetnice po prostoru zone koje se povezuju u postojeći sustav šetnica Monte Mulini i Punta Corrente.

U skladu s projektom koji potpisuje KAPPO – studio za krajobraznu arhitekturu, prostorno planiranje, okoliš d. o. o., projekt je projektiran i izveden u nekoliko faza te je izrađeno sljedeće:

- inventura stanja i vrednovanje vegetacijskog pokrova – faza projekt krajobrazne arhitekture
- glavni projekt za ishodovanje građevinske dozvole – projekt krajobrazne arhitekture
- Idejno rješenje: Obnova krajobraza zone Monte Mulini
- Izvedbeni projekt: Okoliš hotela Park.

Nakon sveobuhvatne valorizacije postojećeg stanja pristupilo se sanitarnoj sječi, odnosno uklanjanju starih, zapuštenih i opasnih stabala, pri čemu su se ostavljali zdravi primjerci. Uklonjena su 34 suha, bolesna, potištena i ogoljela te nagnuta i opasna stabla alepskog bora i čempresa. Posječeno je i 112 komada zašikarenoga visokog grmlja (lovor, ligustrum i lemprika). Potom je, nakon zemljanih radova paniranja terena, uslijedila sadnja usklađujući se i integrirajući s krajobrazom i bioraznolikošću zone i obližnje park-šume Punta Corrente.

U sklopu projekta na površini od oko 3,12 hektara zasađeno je:

- 155 stabala pinjola (pinije) visine 4,0 – 4,5m
- 60 stabala pinjola (pinije) visine 5,0 – 6,0m
- 79 stabala hrasta crnike
- 30 stabala čempresa
- 11 stabala kljena
- 4 stabla gledičije
- 6 stabala jarebike.

Ukupno je dakle zasađeno 345 novih stabala i više od 5.000 sadnica višeg i nižeg grmlja i trajnica. Ovaj sveobuhvatni projekt, koji uključuje, pomlađivanje i obnovu vrijednog krajobraz, osigurava za buduće generacije prepoznatljivu sliku zone Monte Mulini i povezanost toga uređenog šumsko-parkovnog sustava s park-šumom Punta Corrente.

Cromarisovo uzgajalište Lim, koje se nalazi u Limskom kanalu na zapadnoj obali Istre, ispunjava kriterije u kategorijama značajni krajobraz i posebni rezervat.

Značajni krajobraz – Obronci Limskog zaljeva – od 17. 1. 1964.

Obronci Limskog zaljeva nalaze se na granici eumediteranske i submediteranske zone te predstavljaju školski primjer pozitivnog utjecaja na razvoj vegetacije. Sjeverni obronci zaljeva imaju uvjete za razvoj vazdazelene makije hrasta crnike, dok su južni obronci kanala pogodni za submediteranske listopadne vegetacije hrasta medunca i bijelog graba. Na istočnom dijelu zaljeva zabilježena je primorska pasja loćika.

Posebni rezervat – More i podmorje Limskog zaljeva – od 2. 9. 1980.

Obale zaljeva kamenite su i strme, a zbog slabog valovanja vegetacija dopire nisko do razine mora. Stjenovita, strma obala u podmorju već u malim dubinama prelazi od hridinastog dna u muljevito dno koje prevladava u čitavom akvatoriju. Taj tip sedimenta obiluje organizmima (posebno školjkašima) koji su plijen mnogim vrstama riba koje se ovamo dolaze mrijestiti. Zaljev im ujedno služi i kao sklonište iz kojeg migriraju uz zapadnu obalu Istre. Zbog mnogih podmorskih izvora – vrulja u Limskom zaljevu more je smanjenog saliniteta, a u samom vrhu gotovo je slatko. Salinitet varira ovisno o godišnjem dobu i o dubini. Dublji slojevi mora imaju karakteristike vode otvorenog mora. More je u zaljevu manje prozirnosti, što indicira bogatstvo planktona.

Uzgajalište je prihvatljivo za ekološku mrežu, uz primjenu i provedbu utvrđenih mjera zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša, koje je definirano Studijom utjecaja na okoliš. Studija utjecaj na okoliš detaljno opisuje kakav bi bio mogući utjecaj poslovne jedinice na bioraznolikost te postoje propisane mjere zaštite okoliša i programa praćenja stanja okoliša. Prema dosadašnjim rezultatima praćenja na lokacijama nije bilo značajnog utjecaja na okoliš. Valja napomenuti da se nasadom autohtonih vrsta na Cromarisova uzgajališta (orada *Sparus aurata*, brancin *Dicentrarchus labrax*, hama *Argyrosomus regius*) umanjuju mogući negativni učinci bijega riba iz kaveza na prirodu i okoliš.

6. DRUŠTVENE TEME

6.1. Odnos sa zaposlenicima

Zaposlenici su najvrjedniji resurs Grupe bez kojeg nije moguće ostvarenje poslovnih ciljeva pa je materijalnost tog resursa neupitna. Zadovoljstvo zaposlenika jedan je od strateških ciljeva Grupe, stoga se pri donošenju dugoročnih odluka razmatra njihov potencijalni utjecaj na zaposlenike. Upravljanje potrebama zaposlenika u nadležnosti je Odjela ljudskih potencijala.

6.1.1. Zapošljavanje

Već godinama Adris grupa uživa status jednog od najpoželjnijih poslodavaca u Hrvatskoj i regiji. Kontinuirano ulaganje i poboljšavanje prava zaposlenika jedan je od glavnih razloga zašto je Grupa u cjelini danas jedna od najuspješnijih hrvatskih i regionalnih kompanija.

Postupak zapošljavanja u Društvu opisan je u službenom dokumentu Postupak pri zapošljavanju, odnosno u odgovarajućim internim aktima članica Grupe kojima se definiraju ovlasti, odgovornosti i postupci pri zapošljavanju. Postupak zapošljavanja naglašava važnost privlačenja, odabira i zadržavanja najboljih talenata u svim menadžerskim i operativnim segmentima poslovanja kako bi uz puni doprinos najboljih ljudskih resursa bili postignuti zadani ambiciozni poslovni ciljevi.

Potrebe za novim zapošljavanjem definiraju se u procesu pripreme godišnjeg plana te ih mora odobriti Uprava, koja potvrđuje valjanost identificirane potrebe i usklađenost s planom troškova rada za tekuću godinu.

Proces odabira sastoji se od primjene stručnih metoda procjene kandidata i odabira onog kandidata koji najbolje zadovoljava uvjete natječaja. Provođi ga Odjel ljudskih potencijala, koji u svakoj fazi procesa odabira informira rukovoditelja odjela u kojem se zapošljava novi zaposlenik i uključuje ga u procjenu bitnih kriterija odabira.

U turističkom dijelu poslovanja Grupe tijekom posljednjih godina primjetan je nedostatak kvalitetne radne snage, stoga je u tom dijelu Grupa posebno usmjerena na provođenje aktivne politike privlačenja i zapošljavanja kadrova, i to kroz suradnju s lokalnom zajednicom, obrazovnim ustanovama te internim programima usmjerenima razvoju specifičnih profila kadrova koji nedostaju. U 2018. godini u plan za 2019. godinu uključena su značajna sredstva koja će se u narednom razdoblju uložiti u poboljšanje uvjeta smještaja za sezonske zaposlenike.

Cromaris je u 2018. pokrenuo projekt prvog zapošljavanja mladih stručnjaka sa završenim preddiplomskim, diplomskim ili doktorskim studijem. Prvo predstavljanje projekta i stručnog tima Cromarisa bilo je na Sveučilištu u Zadru, Odjelu za ekologiju, agronomiju i akvakulturu. Slijedilo je predstavljanje projekta studentima Agronomskog i Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, studentima na Sveučilišnom odjelu za studije mora u Splitu te studentima na Sveučilištu u Dubrovniku.

Croatia osiguranje u 2018. godini usmjerilo se na prepoznavanje, privlačenje i zapošljavanje osoba s visokim razvojnim potencijalom, fokusom, agilnošću i predanošću kao preduvjetima za uspješno rješavanje svakog poslovnog izazova. U potrazi za budućim zaposlenicima s navedenim kompetencijama, sudjelovanje na velikom broju dana karijera koje organiziraju pojedini fakulteti (Fakultet elektrotehnike i računarstva, Prirodoslovno-matematički fakultet, Ekonomski fakultet) omogućilo je uspješno predstavljanje kompanije kao poslodavca izbora koji osigurava pametne i fokusirane karijere, značajne mogućnosti osobnog rasta i razvoja te kvalitetno upravljanje ljudima. Kao agilna kompanija okrenuta novim tehnologijama te s ciljem dodatnog povezivanja s akademskom zajednicom iz relevantnih STEM područja, Croatia osiguranje postalo je generalni sponzor prvog izdanja međunarodnog studentskog natjecanja u znanju i sportu STEM Games. Croatia osiguranje podrškom mladim studentima pokazuje da razumije važnost digitalnih trendova i u tehnologiji i u očekivanju klijenata te svoj budućí rast i prilagodbu tržištu temelji na inovativnom tehnološkom znanju novih generacija.

Novozaposleni radnici i fluktuacija tijekom izvještajnog razdoblja:

Dobne skupine	2018.				2017.			
	Početak radnog odnosa		Prestanak radnog odnosa		Početak radnog odnosa		Prestanak radnog odnosa	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
Republika Hrvatska	712	603	589	468	306	241	316	233
< 18 g.	172	138	160	127	23	32	11	21
18–24 g.	82	106	55	65	23	32	11	21
25–29 g.	153	127	94	87	58	56	33	36
30–39 g.	124	98	89	72	110	84	77	72
40–49 g.	94	78	92	49	66	44	100	46
50–59 g.	55	38	65	44	48	20	81	40
60–64 g.	28	16	24	14	1	5	13	13
> 65 g.	4	2	10	10	0	0	1	5
Bosna i Hercegovina	29	27	15	14	19	33	5	15
18–24 g.	1	5	0	0	2	4	0	2
25–29 g.	6	6	4	0	7	7	0	2
30–39 g.	14	10	4	6	5	16	1	6
40–49 g.	5	3	4	1	4	6	3	4
50–59 g.	3	2	2	0	1	0	0	1
60–64 g.	0	1	1	3	0	0	1	0
> 65 g.	0	0	0	4	0	0	0	0
Srbija	92	68	26	22	122	94	118	96
18–24 g.	9	12	2	4	19	15	11	10
25–29 g.	18	10	8	3	23	15	24	12
30–39 g.	23	19	6	6	45	25	41	25
40–49 g.	20	10	6	3	23	18	24	21
50–59 g.	13	11	3	3	9	13	16	19
60–64 g.	5	4	1	2	3	8	2	7
> 65 g.	4	2	0	1	0	0	0	2
Makedonija	45	36	49	29	32	27	35	26
18–24 g.	6	4	5	3	1	3	7	3
25–29 g.	15	13	16	7	10	5	7	8
30–39 g.	16	7	17	4	9	6	14	10
40–49 g.	7	9	10	12	9	10	4	4
50–59 g.	1	1	1	2	3	3	3	1
60–64 g.	0	2	0	1				
Italija	2	2	0	0	1	0	0	2
30–39 g.	2	1	0	0	1	0	0	2
50–59 g.	0	1	0	0	0	0	0	0
Slovenija	1	4	0	0	0	0	0	0
30–39 g.	0	2	0	0	0	0	0	0
40–49 g.	1	1	0	0	0	0	0	0
50–59 g.	0	1	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	881	740	679	533	480	395	474	372

Fluktuacija ne prikazuje sezonske zaposlenike, koji su najvećim dijelom prisutni u segmentu turizma, gdje je stopa povrata sezonskih zaposlenika oko 80 %. Fluktuacija kod sezonskih zaposlenika prati se kroz postotak zaposlenika koji se sljedeće godine vraćaju raditi. Upravo je stvaranje i povećanje lojalnosti sezonskih zaposlenika važan dio politike upravljanja ljudskim potencijalima u turističkom dijelu poslovanja Grupe.

Pregled korištenja porodiljnim dopustom tijekom izvještajnog razdoblja:

	2018.		2017.	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
Broj osoba koje su se mogle koristiti porodiljnim dopustom	234	32	175	116
Broj osoba koje su se koristile porodiljnim dopustom	233	5	60	58
Broj osoba koji se tijekom izvještajnog razdoblja mogao vratiti na posao nakon porodiljnog dopusta	135	4	30	22
Broj osoba koji se tijekom izvještajnog razdoblja vratio na posao nakon porodiljnog dopusta	112	4	29	22
Broj osoba koje su nakon završetka porodiljnog dopusta još barem dvanaest mjeseci ostale u radnom odnosu	50	2	11	16

Svi zaposlenici imaju iste pogodnosti, neovisno o tome jesu li zaposleni na određeno ili neodređeno vrijeme, odnosno puno ili nepuno radno vrijeme: imaju pravo na regres, božićnicu, prigodni dar djeci do 15 godina, različite pomoći definirane pojedinim kolektivnim ugovorom, naknadu troškova prijevoza na posao i s posla, naknadu za topli obrok, otpremnine i sl.

6.1.2. Odnos zaposlenika i menadžmenta

Održavanje dobrih odnosa i socijalnog dijaloga sa zaposlenicima bitan je čimbenik u kreiranju pozitivne klime i zadovoljstva zaposlenika. Zaposlenici su redovito i na vrijeme obaviješteni o svim važnim promjenama u poslovanju i pravovremeno ih se uključuje u sve za njih važne procese.

Razdoblja za davanje obavijesti zaposlenicima definirana su odredbama zakona iz područja rada i radnih odnosa na razini Grupe, odnosno kolektivnim ugovorom u društvima u kojima djeluje sindikat.

U društvima Grupe gdje za to postoje uvjeti predstavnik zaposlenika član je Nadzornog odbora, pa su o važnim promjenama u poslovanju koje mogu znatno utjecati na zaposlenike predstavnici zaposlenika upoznati i prije donošenja konačne odluke. Zaposlenike se dodatno svim kanalima interne komunikacije te izravnom komunikacijom menadžera sa zaposlenicima obavještava o predstojećim promjenama bitnima za poslovanje kompanije i njih osobno.

6.1.3. Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu

Cilj je zaštite na radu stvoriti sigurne radne uvjete i prevenirati štetne događaje, što se prvenstveno odnosi na nezgode i ozljede na radu te poremećaje u procesu rada. Učinkovitim provođenjem mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu postiže se očuvanje radne sposobnosti zaposlenika, smanjen broj ozljeda, manji troškovi i bolji uvjeti rada. Sve to pridonosi zadovoljstvu zaposlenika i boljem poslovanju Grupe pa je zdravlje i sigurnost na radnom mjestu također materijalna tema.

Unutar pojedinih društava Grupe postoje odjeli u čiju nadležnost spadaju zdravstvena sigurnost i zaštita na radu, koji sustavno i operativno provode politike iz navedenih područja te odgovaraju upravama društava.

U okviru navedenih politika kontinuirano se obavljaju unutarnji nadzori primjene pravila zaštite na radu te se u slučajevima uočenih nepravilnosti predlažu rješenja s ciljem smanjivanja rizika ili otklanjanja uzroka ozljeda, nezgoda ili poremećaja u procesu rada i sl. Analiziraju se ozljede na radu – njihovi uzroci i mjere koje će se poduzeti kako bi se spriječile ozljede i oboljenja u vezi s radom. U propisanim vremenskim razmacima obavljaju se ispitivanja, mjerenja i pregledi sredstava rada i radne opreme te radnog okoliša.

U skladu s primjenjivim propisima zaposlenici se šalju na zdravstvene preglede te se prilikom zapošljavanja provode osposobljavanja iz područja zaštite na radu.

Pitanja zdravlja i sigurnosti uređena su propisima i internim aktima te kolektivnim ugovorima u onim društvima u kojima djeluje sindikat. Tim se propisima i aktima uređuju osnovna pitanja povezana sa zaštitom zdravlja i sigurnosti, kao što su:

- imenovanje povjerenika zaposlenika za zaštitu na radu i njegovo djelovanje u interesu zaposlenika na području zaštite na radu
- obveze poslodavca, kao što su: pribavljati i održavati postrojenja, uređaje, opremu, alate, mjesto rada i pristup mjestu rada te organizirati rad na način koji osigurava zaštitu zdravlja i života zaposlenika; osigurati radnu i zaštitnu odjeću i obuču; osigurati svakom zaposleniku odgovarajuće osposobljavanje za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu i drugo u skladu s propisima; osigurati povjereniku za zaštitu na radu uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti, davati mu sve potrebne obavijesti i omogućiti uvid u sve propise i isprave te mu omogućavati osposobljavanje za zaštitu na radu
- obveze zaposlenika, kao što su: raditi s nužnom pozornošću i na način kojim ne ugrožava život ili svoje zdravlje i zdravlje drugih zaposlenika te sigurnost opreme i uređaja; poznavati uvjete i opasnosti rada na radnom mjestu; pridržavati se propisanih i priznatih mjera zaštite na radu i uputa proizvođača sredstava rada; održavati i upotrebljavati u ispravnom stanju sigurnosne uređaje i osobna zaštitna sredstva koja su mu povjerena na uporabu i rukovanje; upozoriti neposrednog rukovoditelja na sve kvarove i nedostatke na uređajima, opremi, sigurnosnim uređajima, osobnim zaštitnim sredstvima kao i na neredovite pojave pri radu i postupke drugih osoba koji mogu oštetiti, uništiti određenu opremu ili ugroziti život i zdravlje zaposlenika; pri sklapanju ugovora o radu i u tijeku rada upoznati poslodavca ili nadležnog liječnika na tjelesne nedostatke ili bolesti koje kod obavljanja određenih poslova mogu uzrokovati posljedice za život i zdravlje zaposlenika ili njegovu radnu sredinu; ovladati znanjima iz zaštite na radu u mjeri potrebnoj za siguran rad; podvrći se provjeri je li pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti; pristupiti zdravstvenim, psihofizičkim i drugim pregledima na koje je upućen.

Unutar pojedinih društava Grupe djeluju odbori zaštite na radu te povjerenici zaposlenika za zaštitu na radu. Članovi odbora predstavnici su zaposlenika, stručnjaci zaštite na radu, liječnici specijalisti medicine rada i predstavnici poslodavca.

Pregled ozljeda na radu tijekom izvještajnog razdoblja:

	2018.		2017.	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
Republika Hrvatska				
- prosječan broj zaposlenih	3.151	2.534	2.570	2.086
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	45	49	42	26
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	7	3	7	9
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	1
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	1.771	909	1.833	1.796
Bosna i Hercegovina				
- prosječan broj zaposlenih	130	150	125	134
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	0	0	0	0
Srbija				
- prosječan broj zaposlenih	271	180	280	192
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	1	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	2.906	727	60	0
Makedonija				
- prosječan broj zaposlenih	116	75	108	72
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	1.615	263	1.586	0
Italija				
- prosječan broj zaposlenih	4	3	2	2
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	0	0	0	0
Slovenija				
- prosječan broj zaposlenih	1	4	0	0
- broj zaposlenika lakše ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj zaposlenika teže ozlijeđenih na radu	0	0	0	0
- broj smrtno stradalih zaposlenika na radu	0	0	0	0
- broj profesionalnih bolesti	0	0	0	0
- ukupno dana bolovanja	0	0	0	0

6.1.4. Obuka i obrazovanje

Jedna od osnovnih strategija upravljanja ljudskim potencijalima jest ulaganje u obrazovanje i razvoj zaposlenika, što je nužan preduvjet za prilagođavanje novim trendovima i izazovima u poslovnom okruženju, a time i za osiguravanje dugoročne održivosti Grupe. Omogućivanjem kontinuiranog usavršavanja i dodatnog obrazovanja te planiranjem razvoja karijere nastojimo motivirati zaposlenike i povećati njihovo zadovoljstvo i učinkovitost.

Na razini Grupe program obrazovanja i osposobljavanja možemo podijeliti na tri razine:

- osnovni programi osposobljavanja (primjerice poznavanje stranih jezika, osnovni program komunikacijskih vještina, programi pripravnništva,...)
- posebni programi osposobljavanja za pojedinačna i specifična radna mjesta (ovisno o specifičnim potrebama pojedinih društava u pogledu njihove djelatnosti)
- programi unapređenja menadžerskih vještina.

Adrisov program pripravnništva i zapošljavanja mladih visokoobrazovanih ljudi pod nazivom „Budućnost u Adrisu“ omogućuje sudionicima programa tijekom nekoliko godina od pripravnika postati novim i posve osposobljenim Adrisovim menadžerima i tehnolozima, stručnjacima koji će stečenim znanjem suvereno voditi sebe i Adris u budućnost. Programom „Budućnost u Adrisu“ u dosadašnjim ciklusima bilo je obuhvaćeno 56 osoba.

S ciljem kreiranja i održavanja kulture u kojoj se podržava razvoj i napredak zaposlenika te osnažuje njihova ambicioznost, stručnost i odgovornost u skladu s novim zahtjevima radnog mjesta, ulogom i očekivanjima, u turističkom dijelu postoje tri razine programa kreiranih prema različitim razinama stručnosti. U osnovne programe osposobljavanja u turističkom dijelu bilo je uključeno 298 polaznika, u posebne programe osposobljavanja za pojedinačna i specifična radna mjesta bilo je uključeno 256 polaznika, a u programe unapređenja menadžerskih vještina bilo je uključeno 108 polaznika.

Godine 2017. pokrenut je razvojni program za osposobljavanje stručnih djelatnika MAIstart koji nudi intenzivan jednogodišnji rad i edukaciju pod mentorstvom vodećih stručnjaka iz turističkog sektora s ciljem upoznavanja poslovanja tvrtke i stjecanja osnovnog znanja o funkcioniranju ključnih odjela i funkcija unutar Maistrina portfelja. U 2017. program MAIstart završile su četiri osobe, u 2018. u taj program uključene su dvije osobe.

Razvijen je i program upravljanja talentima – Poslovna akademija Maistre. Kroz taj program priprema se rukovodeći kadar za narednu poziciju s većim odgovornostima. Poslovna akademija predstavlja drugu edukacijsku godinu, koja se nastavlja na pripravnički program i usmjerena je voditeljima odjela kako bi se unaprijedio razvoj njihove karijere te pratio i evaluirao napredak prema ključnim potrebama organizacije. Cilj strukturiranog programa jest ponuditi polaznicima tehničke vještine, uvid u osobne kompetencije i iskustvo kojim će šire upoznati poslovanje organizacije, kulturu i standarde. Poslovna akademija kreirana je kako bi osposobila interne talente za već postojeće pozicije. U drugu generaciju Poslovne akademije uključeno je 12 polaznika. U dijelu koji se odnosi na razvoj stručnih znanja turističke industrije sklopljena je suradnja s École hôtelière de Lausanne, jednim od najboljih fakulteta na području upravljanja u ugostiteljstvu i hotelijerstvu (engl. *hospitality managementa*) u svijetu.

Maistra je posljednjih godina pojačala naglasak na interne treninge koje provode zaposlenici / interni treneri u skladu s programom *Train the trainer*. Na razini Maistre educirano je više od 80 internih trenera.

Sveučilište u Zadru – Odjel za ekologiju, agronomiju i akvakulturu pokrenuo je 2017. projekt BLUE SMART – „Blue Education for Sustainable Management of Aquatic Resources“, u kojem je Cromaris sudjelovao kao projektni partner. Cilj je projekta bio stvaranje novih vještina i znanja u sektoru plavog gospodarstva i povećanje zapošljivosti sadašnjih i budućih zaposlenika tog sektora u Zadarskoj županiji. Projekt je zaključen u prosincu 2018. Partneri na projektu, vođeni potrebama u sektoru, u sklopu projekta pokrenuli su novi sveučilišni diplomski studij „Održivo upravljanje vodenim ekosustavima“ i izradili inovativni e-tečaj „Osnove dobre prakse u ribarstvu“, čiji je cilj omogućiti prekvalifikaciju i unaprijediti znanje radne snage (uključujući i trenutno nezaposlene osobe) u različitim sektorima, olakšati pronalazak zaposlenja, ojačati vještine te omogućiti napredak u karijeri.

Cromaris je u 2018. proveo treće ispitivanje zadovoljstva zaposlenika i organizacijske klime, a ciljevi su bili:

- utvrditi opću razinu zadovoljstva zaposlenika
- utvrditi aspekte posla koji u najvećoj mjeri pridonose, odnosno ne pridonose zadovoljstvu zaposlenika
- utvrditi utjecaj zadovoljstva i eventualne razlike u zadovoljstvu zaposlenika u svim organizacijskim cjelinama Cromarisa d. d.
- utvrditi percepciju stila rukovođenja u organizaciji u organizacijskim cjelinama Društva
- „izmjeriti“ razinu aktivnosti namjeravanog doprinosa (*engagement*) zaposlenika u organizaciji.

Opća prosječna razina zadovoljstva svih zaposlenika Cromarisa d. d. na razini je od zadovoljan prema vrlo zadovoljan. Nakon svakog istraživanja zadovoljstva zaposlenika i organizacijske klime poduzimaju se aktivnosti i koraci koji pridonose poboljšanju uvjeta rada u kompaniji i posljedično povećavaju zadovoljstvo, motivaciju i angažiranost zaposlenika.

Fokus Croatia osiguranja u 2018. godini bio je na razvoju radnog okruženja koje potiče visoki angažman i osobnu odgovornost za ostvarenje zajedničkih poslovnih ciljeva. Ključne aktivnosti navedene su u nastavku prema glavnim područjima:

Kontinuirana unapređenja organizacijskog zdravlja

U 2018. godini Croatia osiguranje provelo je drugi ciklus istraživanja indeksa organizacijskog zdravlja (OHI) u sklopu kojeg svi zaposlenici kompanije imaju mogućnost otvoreno iskazati svoje mišljenje o tome što u kompanijskoj kulturi i načinu rada funkcionira dobro, ali i što smatraju područjima za poboljšanje. Zabilježen je veći odaziv i angažman zaposlenika u odnosu na prethodnu godinu. Ukupno 78 % zaposlenika sudjelovalo je u anketi, ukupni indeks organizacijskog zdravlja statistički je značajno (13,5 %) unaprijeđen u odnosu na istraživanje provedeno u 2017. godini, a značajno unapređenje ostvareno je u 9 od ukupno 10 kategorija. Na osnovi rezultata ankete napravljen je akcijski plan potrebnih daljnjih unapređenja. Uz kontinuirani rad i zadržavanje fokusa na aktivnostima koje su pokrenute još u 2017. godini i koje su donijele pozitivne pomake u organizacijskom funkcioniranju, definirana su područja za poboljšanje u 2018. godini: fokus na klijenta, tržišni uvid te poticanje inovacije na svim organizacijskim razinama. Razvijanje poželjnoga radnog okruženja odvijalo se kroz različite formate informiranja, druženja i razmjene znanja: CO Konferenciju, Sportske igre Grupe, CO Forum i druga događanja manjeg opsega. Po prvi put održan je CO OBITELJSKI DAN, koji je okupio zaposlenike i njihove obitelji na više lokacija diljem zemlje. Obiteljski dan održao se pod egidom „Hvala ti“, a cilj je bio zahvaliti svim zaposlenicima i članovima njihovih obitelji na podršci koju daju ostvarenju poslovnih uspjeha kompanije.

Razvoj talenata

Croatia osiguranje pokrenulo je projekt „Upravljanje talentima“ kao ključni strateški proces upravljanja ljudima koji omogućuje da se na vrijeme prepoznaju osobe koje imaju potencijala za preuzimanje složenijih i odgovornijih poslova u budućnosti i menadžerskih i stručnih.

Procjena potencijala i planiranje daljnjeg razvoja svakog zaposlenika provedeni su metodologijom koja omogućuje pravednost i ispravnost procesa. Uz pomoć stručnjaka iz područja upravljanja ljudskim potencijalima rukovoditelji su procjenjivali zaposlenike na način da su vodili računa o njihovim dosadašnjim rezultatima rada kao i o pokazanom potencijalu za učenje, preuzimanje novih poslova i stjecanje novih iskustava. Za osobe s prepoznatim potencijalom za preuzimanje složenijih i odgovornijih poslova pripremljen je cjelovit program razvoja koji među ostalim obuhvaća razvoj vještina vođenja i upravljanja ljudima i procesima. Program „Efikasno vođenje“, koji je sastavni dio programa razvoja, organiziran je kroz tri modula s ciljem unapređenja vještina vođenja i građenja učinkovitih timova te građenja otvorene, suradničke i na rezultate usmjerene organizacijske kulture.

Već tijekom 2018. godine oko 55 % zaposlenika iz te grupe zaista je i preuzelo zahtjevnije poslove kroz promociju na menadžerske pozicije ili sudjelovanje na strateškim projektima Društva.

Podržavanjem i ulaganjem u razvoj karijera svojih zaposlenika, kompanija potiče razvoj radnog okruženja za zadovoljne, agilne i odgovorne pojedince, jasno usmjerene na klijente i nadmašivanje rezultata.

Razvoj znanja

Uz redovne edukacijske programe koje zaposlenici pohađaju s ciljem unapređenja stručnih kompetencija, tijekom 2018. godine pokrenut je i niz inicijativa s ciljem internog dijeljenja znanja i učenja iz iskustva drugih kolega. Tijekom 2018. godine gotovo 400 zaposlenika sudjelovalo je na 28 edukacija koje su održali interni edukatori/stručnjaci. Uz to, treneri iz Odjela za edukaciju povećali su broj održanih dana edukacije za 15 % u odnosu na 2017. godinu, a čak 52 % u odnosu na 2016. godinu, pri čemu je više od 1.500 zaposlenika sudjelovalo na održanim edukacijama. Obradene su 34 teme po svim kanalima prodaje, a edukacije su održane i za zainteresirane polaznike iz administracije. Pokrenuto je E-učenje kao iznimno važna edukacijska platforma te je do danas više od 2.900 korisnika provelo više od 10.000 sati u e-učenju.

Poticanje i prihvaćanje inovacija

Na području poticanja i prihvaćanja inovacija uveden je transparentni proces upravljanja idejama, implementiran je alat/platforma za generiranje ideja i organizirane su prve radionice *Design Thinking* namijenjene razradi predloženih ideja. Navedenim aktivnostima potiče se zaposlenike na promišljanje izvan standardnih okvira rada i na kreativno rješavanje problema, a ideje se na transparentan način evaluiraju. Tijekom četvrtog kvartala, kada je pokrenut proces, 34 zaposlenika predala su 54 ideje, od kojih će neke biti implementirane već početkom 2019. godine. Implementirane ideje neosporno će stvoriti dodanu vrijednost za kompaniju.

Godišnji sati obuke i edukacije zaposlenika tijekom izvještajnog razdoblja:

Kategorija zaposlenika	Ukupan broj zaposlenika		Ukupno sati edukacije godišnje		Prosječni sati edukacije godišnje po zaposleniku	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
2018.						
Menadžment	56	104	2.039	3.709	36	36
Ostali radnici	3.161	2.272	50.012	32.322	16	14
UKUPNO	3.217	2.376	52.051	36.031	16	15
2017.						
Menadžment	46	104	1.532	2.086	33	20
Ostali radnici	3.069	2.349	41.411	27.794	13	12
UKUPNO	3.115	2.453	42.943	29.880	14	12

Ulaganjem u obrazovanje i osposobljavanje, odnosno razvijanjem kompetencija i usvajanjem novih znanja tijekom radnog odnosa zaposlenici podižu i osobnu konkurentnost na tržištu rada.

6.1.5. Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija

Grupa zapošljava, isplaćuje plaću i promiče zaposlenike te donosi druge odluke vezane uz radni odnos na temelju mjerodavnih faktora, ponajprije kvalifikacija i radnog učinka, a ne na temelju rase, spola, boje kože, vjere, dobi, etničke pripadnosti, spolne orijentacije, invaliditeta ili drugih trajnih obilježja.

Posvećeni smo stvaranju profesionalnoga radnog okruženja u kojemu se prema našim zaposlenicima odnosi s poštovanjem i dignitetom i u kojemu nema neodgovarajućeg ponašanja, diskriminacije ili uznemiravanja.

U Grupi postoje osobe koje je imenovala Uprava, uz savjetovanje sa sindikatom i/ili radničkim vijećem u društvima gdje ono djeluje, a koje se brinu za zaštitu dostojanstva zaposlenika.

Tijekom 2018 . godine u Croatia osiguranju provedeno je šest postupaka u području zaštite dostojanstva radnika te su provedene mjere proizašle iz postupaka:

- konzultacije Sektora za upravljanje ljudskim potencijalima i menadžmenta u svrhu primjene standarda profesionalnog ponašanja (menadžment) te profesionalne i efikasne komunikacije
- provedeni radnopravni postupci evaluacije povreda radne obveze, a radi prevencije budućih potencijalnih nesuglasica i konflikata te stvaranja ugodnijega radnog okruženja za sve članove tima.

Raznolikost upravljačkih tijela i zaposlenika na kraju izvještajnog razdoblja:

Dobne skupine	2018.				2017.			
	Menadžment		Ostali zaposlenici		Menadžment		Ostali zaposlenici	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
< 18 g.	0	0	9	7	0	0	5	6
18–24 g.	0	0	232	259	0	0	169	154
25–29 g.	2	3	380	328	0	0	305	277
30–39 g.	17	31	1.053	875	7	28	936	777
40–49 g.	16	53	994	641	26	49	845	507
50–59 g.	10	22	832	528	10	22	656	440
60–64 g.	5	4	86	156	2	4	55	106
> 65 g.	0	1	6	9	1	1	3	7
UKUPNO	50	114	3.592	2.803	46	104	2.974	2.274

6.2. Suradnja s lokalnom zajednicom

Zaklada Adris, najveća korporativna zaklada u ovom dijelu Europe, 2018. godine zaključila je dvanaesti donacijski ciklus u kojem je za izvrsne projekte i stipendiste iz dvaju programa – Znanje i otkrića te Stvaralaštvo, Ekologija, Baština i Dobrota – dodijelila više od tri milijuna kuna.

Zaklada je i u ovom ciklusu podržala projekte vezane uz jačanje i razvoj hrvatske znanosti, upotrebu novih tehnologija i promicanje interdisciplinarnih istraživanja kao i projekte s ciljem unapređenja zdravlja i prevencije bolesti.

PROGRAM ZNANJE I OTKRIĆA:

- OPĆA BOLNICA PULA; Samostalno prijavljivanje simptoma bolesti i nuspojava liječenja bolesnika oboljelih od malignih bolesti
- TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; Prevencija i liječenje kroničnih rana materijalima s antimikrobno aktivnim nanočesticama
- MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU ; Neinvazivni pristupi u dijagnostici portalne hipertenzije – testiranje i usporedba postojećih metoda te otkriće novih serumskih markera – HePortoNEW
- ARHITEKTONSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU (STUDIJ DIZAJNA); Sveobuhvatni sustav kogeneriranja znanja. Jačanje održivosti lokalnih zajednica humanizacijom tehnologije
- FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA J. J. STROSSMAYERA U OSIJEKU; Kognitivna otpornost djece u riziku od siromaštva u istočnoj Slavoniji
- MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU; Kako SPRTN uzrokuje rak jetre?
- DRUŠTVO ZA PROMICANJE HRVATSKE KULTURE I ZNANOSTI CROATICA; Povijest hrvatskoga jezika, 6. knjiga: 20. stoljeće – drugi dio

- FAKULTET STROJARSTVA I BRODOGRADNJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; SOS SMS – Prevencija i rano otkrivanje bolesti pomoću mobilne aplikacije
- ŠUMARSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; Edukacijom i informacijom do prevencije bolesti koje prenose krpelji
- MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; „Plantaris alpha“: Radiološko određivanje incidencije m. plantarisa

STIPENDIJE :

- ŠEST STIPENDIJA ZA UČENIKE SREDNJE ŠKOLE
- SEDAM STIPENDIJA ZA STUDENTE PREDDIPLOMSKOG I DIPLOMSKOG STUDIJA
- DVIJE STIPENDIJE ZA POLAZNIKE POSLIJEDIPLOMSKOG STRUČNOG I ZNANSTVENOG USAVRŠAVANJA

Godina 2018. proglašena je Europskom godinom kulturne baštine, pa je i Zaklada Adris u ovom natječajnom ciklusu posebnu pozornost posvetila projektima iz područja Baštine, s ciljem, primjerice, očuvanja i promocije hrvatskog jezika kao temelja hrvatskog identiteta, zaštite važnih povijesnih lokaliteta, vrijednih zbirki i ostavština. Nastavlja se i potpora projektima obnove i revitalizacije starogradskih jezgri.

PROGRAM STVARALAŠTVO, EKOLOGIJA, BAŠTINA I DOBROTA:

PODRUČJE STVARALAŠTVO:

- HRVATSKO DRUŠTVO LIKOVNIH UMJETNIKA, Zagreb; Esterizacija i rehumanizacija bolničkoga prostora: Umjetnost u svrhu zdravlja
- UMJETNIČKA ORGANIZACIJA „TEATAR POEZIJE“, Zagreb; Razvoj multimedijske platforme: Krleža.hr – prvi korak u razvoju projekta Centar Miroslav Krleža
- UDRUGA ZA AUDIOVIZUALNO STVARALAŠTVO „ARTIZANA“, Zagreb; Pouka o čovječnosti – dokumentarni film
- HRVATSKO DRUŠTVO LIKOVNIH UMJETNIKA, Zagreb; *From Zagreb With Love*
- MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI, Zagreb; Potraga za stvarnošću / Jadranka Fatur i hiperrealno
- HRVATSKO DIZAJNERSKO DRUŠTVO, Zagreb; Monografija „Boris Ljubičić – Simbol, znak, logo, brend“
- HRVATSKO DRUŠTVO GLAZBENIH UMJETNIKA, Zagreb; Blagoje Bersa: klavirska djela II. dio i Franz Liszt: transkripcije Schubertovih pjesama. Izrada audiomastera za međunarodnu objavu
- MATICA HRVATSKA, Zagreb; Mladi glazbenici u Matici hrvatskoj
- UDRUGA SAMOBORSKI UDARALJKAŠI, Bregana; Tradicija na udaraljicama

PODRUČJE EKOLOGIJA:

- AGRONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; Možemo li spasiti opožarena zemljišta?
- OPĆINA PIČAN; Uređenje slapa Sopot i obilježavanje staze do njega
- FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU; *Itegra Dalmatica* – Mogućnosti razvoja eko ruralnog turizma kroz integrativni pristup očuvanju i razvoju zajednice
- DJEČJI VRTIĆ TRATINČICA, Pleternica; I ja mogu biti poduzetnik
- VELEUČILIŠTE U KARLOVCU; Zelena skuta – visokovrijedan prehrambeni proizvod
- OSNOVNA ŠKOLA STJEPANA RADIĆA ČAGLIN; Zelena učionica
- UDRUGA „ŠIBENIK METEO – MOTRENJE I PROGNOZIRANJE VREMENA“; Razvoj sustava GLOBE u školama Šibensko-kninske županije

PODRUČJE BAŠTINA:

- OPĆINA KRŠAN; Obnova i revitalizacija Starog grada Kožljaka
- SVEUČILIŠTE J. J. STROSSMAYERA U OSIJEKU – ODJEL ZA MATEMATIKU; Hrvatski jezik u mrežnom oblaku svjetskih jezika
- TEHNIČKI MUZEJ NIKOLA TESLA, Zagreb; *Tesla up(to)date*
- HRVATSKO GRAĐANSKO DRUŠTVO CRNE GORE, Kotor; Hrvatski glasnik
- NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU; Izložba „Hrvatska glagoljica“

- HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI, Zagreb; Izrada izvedbenog rješenja likovnog postava i grafičke pripreme materijala za stalni postav Hrvatskog muzeja medicine i farmacije HAZU u Zagrebu
- ARHEOLOŠKI MUZEJ U ZAGREBU; Branimirova godina: „Hrvatska u vrijeme kneza Branimira – povodom 1130. obljetnice godine uklesane uz ime kneza Branimira na oltarnu gredu iz Gornjeg Muća“
- HRVATSKO KARTOGRAFSKO DRUŠTVO, Zagreb; Javna dostupnost zbirke „Collectio Felbar“
- PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU; e-Rara: digitalizacija rijetkih i starih knjiga od 16. do 19. stoljeća u fondu Knjižnice Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- DRŽAVNA ERGELA ĐAKOVO I LIPIK; Nabava informativno-edukacijskih panoa
- EKOLOŠKO DRUŠTVO „LIJEPA NAŠA“ DUBRAVA ZABOČKA; Kinč našeg Badnjaka

PODRUČJE DOBROTA:

- UDRUGA ZA PROMICANJE POTREBA DJECE I MLADIH „SMIJEŠAK ZA SVE“, Zagreb; Danas sam tu! Za tebe!
- HUMANITARNA UDRUGA „FRA MLADEN HRKAČ“, Zagreb; Pomozimo zajedno osobama na liječenju daleko od doma!
- CENTAR ZA POREMEĆAJE HRANJENJA BEA, Zagreb; Savjetovalište za oboljele od poremećaja hranjenja i njihove obitelji
- HRABRI TELEFON, Zagreb; Hrabri telefon – savjetodavne linije za djecu i roditelje
- FRANJEVAČKI SVJETOVNI RED, MJESNO BRATSTVO TRSAT, Rijeka; Psihosocijalna podrška i resocijalizacija beskućnika u Prihvatilištu za beskućnike „Ruže sv. Franje“
- HRVATSKA GORSKA SLUŽBA SPAŠAVANJA STANICA GOSPIĆ; Podizanje kapaciteta HGSS Stanice Gospić za učinkovitije spašavanje na poplavama, vodama, rijekama i jezerima
- CENTAR ZA PRUŽANJE USLUGA U ZAJEDNICI IZVOR SELCE; Sufinanciranje samostalnog života mlade osobe izašle iz sustava socijalne skrbi
- HRVATSKA DONORSKA MREŽA, Pula; Edukacija studenata medicine za predavače Hrvatske donorske mreže
- OSNOVNA ŠKOLA BLATINE – ŠKRAPE, Split; I igra je učenje
- DNEVNI CENTAR ZA REHABILITACIJU VERUDA – PULA; Razvoj kreativnosti kod djece s cerebralnom paralizom
- DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO STRMEC PODRAVSKI; Nadogradnja vozila vatrogasnom opremom
- UDRUGA LEUKEMIJE I LIMFOMI – SPLIT; Savjetovalište za oboljele od hematoloških i drugih malignih oboljenja i članove njihovih obitelji
- KRISTINA KUNTARIĆ iz Zagreba

Uključujući ovaj donacijski ciklus, Zaklada je od svojeg utemeljenja 2007. godine ukupno dodijelila gotovo 50 milijuna kuna za projekte i pojedince koji potiču inovativnost, kreativnost, razvoj znanosti, očuvanje hrvatske prirodne i kulturne baštine te dobrotu i solidarnost u hrvatskom društvu. Dodijeljeno je i više od 300 stipendija za izvrsne učenike srednjih škola, studente preddiplomskih i diplomskih studija, polaznike poslijediplomskoga stručnog i znanstvenog usavršavanja te poslijediplomskoga doktorskog studija.

Adris grupa za financiranje Zaklade Adris izdvaja jedan posto godišnje dobiti.

Uspjeh turističkog dijela Grupe umnogome ovisi o daljnjem razvoju destinacija u kojima posluje. Stoga Grupa zauzima aktivnu ulogu u razvoju tih destinacija različitim strateškim projektima, suradnjom s jedinicama lokalne samouprave i turističkim zajednicama. U okviru Maistrine Funkcije marketinga i prodaje djeluje Odjel destinacijskog menadžmenta, čija je primarna zadaća suradnja s lokalnom zajednicom te razvoj destinacijskog lanca vrijednosti, specifičnih turističkih proizvoda, doživljaja i događanja kroz model suradnje glavnih dionika u destinaciji, kao i specijalizirana i stručna podrška promociji, prodaji i menadžmentu događanja za definirane turističke proizvode na kojima destinacija gradi svoju konkurentnost s ciljem povećanja broja dolazaka i noćenja odnosno zauzetosti smještajnih kapaciteta te povećanja prihoda u terminima predsezone i posezone.

Rovinj i Maistra bili su, kao i proteklih godina, pokrovitelji i domaćini velikih svjetskih natjecanja, pa je tako 2018. godine treći put organiziran turnir *Beach Polo Rovinj*.

S obzirom na visoku prisutnost Croatia osiguranja u lokalnim zajednicama diljem Hrvatske strategija sponzorstava i donacija kompanije usmjerena je na pokretanje pozitivnih promjena upravo u lokalnim zajednicama te je usko vezana uz temeljnu djelatnost, vrijednosti i osobnost Grupe i Croatia osiguranja kao marke.

Politika sponzorstava i donacija provodi se na trima ključnim područjima:

- Kultura i baština – podrška projektima od nacionalne ili važnosti za lokalnu zajednicu, projektima koji promiču čuvanje kulturnih vrijednosti i prirodnih resursa te materijalnih i nematerijalnih dobara
- Sport i zdravlje – poticanje razvoja nacionalnih i lokalnih sportskih klubova, podrška projektima koji promiču zdravo i odgovorno življenje
- Život i sigurnost – smanjenje rizika, povećanje uključenosti i poboljšanje kvalitete života onih kojima je to najpotrebnije, posebice najmlađih i najstarijih članova zajednice.

U 2018. godini Croatia osiguranje provelo je niz sponzorstava i donacija. Podržano je više od 40 vrijednih inicijativa na području kulture i baštine, među kojima se ističu Špancirfest, Varaždinske barokne večeri, Vinkovačke jeseni, Aurea fest – Zlatne žice Slavonije, Rabska fjera, Pag Art Festival, Samoborske glazbene večeri, Ljeto u gradu Zrinskih u Čakovcu, izložba djela Emanuela Vidovića u Muzeju grada Splita te program zagrebačkih Muzeja za umjetnost i obrt i Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog. Među projektima očuvanja baštine podržani su, među ostalima, Sinjska alka, Trka na prstenac u Barbanu, Maraton neretvanskih lađa, projekt očuvanja nematerijalne kulturne baštine Istre pokrenut u Vodnjanu, Olimpijada starih sportova u Brođancima i drugi projekti.

Na području sponzorstava i donacija u sportu Croatia osiguranje podržalo je više od 80 sportskih klubova diljem Hrvatske, među kojima su nogomet, rukomet, košarka, odbojka, biciklizam, vaterpolo, jedrenje, plivanje i drugi sportovi. Sponzorirani klubovi kroz vlastite komunikacijske kanale kontinuirano ističu važnost podrške Croatia osiguranja u ostvarenju svojih rezultata, što pridonosi pozitivnoj reputaciji kompanije te tržišnoj poziciji vodećega domaćeg osiguravatelja.

Croatia osiguranje u 2018. godini pomoglo je radu nekolicine bolnica, dječjih domova i humanitarnih udruga: Specijalnoj bolnici za kronične bolesti dječje dobi Gornja Bistra, Općoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“ Sisak, Zakladi Vatreno srce za Kliniku za dječje bolesti Zagreb, Specijalnoj bolnici za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama (Goljak) i drugim inicijativama.

Društvo nastavlja s ulaganjima u vatrogasnu zajednicu te aktivno radi s Hrvatskom vatrogasnom zajednicom na opremanju društava diljem Hrvatske.

Croatia osiguranje također je značajno ulagalo u dijeljenje i unapređivanje znanja u zajednici podrškom stručnim skupovima i konferencijama preko više od 30 podržanih projekata na području osiguranja, aktuaristike, financija, tehnologije, prava, zdravstva te niza specifičnih tema vezanih za temeljnu djelatnost kompanije (npr. promet, požari, poljoprivreda). Zaposlenici i stručnjaci iz kompanije bili su prisutni kao sudionici, predavači ili panelisti na nizu sponzoriranih stručnih konferencija i skupova (STEM Games, Future of Fintech, Festival novih tehnologija Brave New World, Dani hrvatskih financijskih institucija...)

Croatia osiguranje posebnu pozornost posvećuje doniranju financijskih sredstava i rabljene informatičke opreme obrazovnim institucijama u okviru kojih je tijekom 2018. godine potpomognut rad više od 50 dječjih vrtića, škola, gimnazija, fakulteta i sveučilišta.

U 2018. godini u Bosni i Hercegovini nastavljena je podrška Croatia osiguranja sportskim klubovima i kulturnim manifestacijama. Najznačajnija su ulaganja u nogometni i košarkaški klub Široki, no potpomaže se i rad ostalih lokalnih sportskih klubova koje prate i u čijem radu sudjeluju osiguranici kompanije. Na području kulture kompanija je podržala Mostarsko proljeće u organizaciji Matice hrvatske Mostar. Pomaže se i rad obrazovnih ustanova kroz donacije rabljene informatičke opreme Društva i sportsku opremu.

6.3. Usmjerenost na potrošača

6.3.1. Odgovornost za proizvod

Odgovornost prema potrošačima predstavlja temeljnu odrednicu poslovanja Grupe. Zadobivanje povjerenja i zadovoljstvo potrošača kao rezultat vrhunskih i inovativnih proizvoda i usluga prilagođenih njihovim potrebama jedan je od najvažnijih strateških ciljeva Grupe. Zadovoljavanje potreba potrošača osigurava najvažniji izvor prihoda, stoga je ono materijalno za Grupi.

Osnovna je misija Maistre postati prvoklasnom i prepoznatljivom turističkom tvrtkom koja će uz snažno oslanjanje na destinacijske marke i autentičnu istarsku, hrvatsku i mediteransku atmosferu, pružati visoko personaliziranu i gostoljubivu uslugu. Maistra kontinuirano prati tržišne trendove, osluškuje zahtjeve svojih potrošača kako bi razvijanjem suvremenih i konkurentnih sadržaja zadovoljila potrebe i najzahtjevnijih gostiju, a s ciljem pozicioniranja među najbolje turističke tvrtke na Mediteranu.

Tijekom 2018. izvršen je redizajn postojeće krovne marke. Upotrijebljena je nova tipografija koja je elegantnija, čitkija i prozračnija, a logotip se jednostavnije aplicira na različite alate (od tiskanih materijala do signalizacije). Zbog ekspanzije poslovanja tvrtke na druge destinacije i planova daljnjeg investiranja u nove destinacije u potpisu logotipa više se ne upotrebljavaju destinacije Rovinj i Vrsar. Zbog heterogenosti Maistrina portfelja, uvedene su i tri nove podmarke koje će omogućiti lakšu komunikaciju prema partnerima i ciljanoj skupini gostiju kroz sve marketinške kanale – Maistra Collection, Maistra Select i Maistra Camping. Svaka podmarka kolekcija je smještajnih objekata koji zbog svoje ponude, lokacije, ciljne skupine i posebnosti doživljaja nose definirane karakteristike pojedine marke. Ono što ih međusobno povezuje jest atribut krovne marke Maistra Hospitality Group – s ključnom porukom „Obnova duha, uma i tijela“.

Protekle je godine kreiran i novi program „Doživljaji“, u sklopu kojega gosti mogu iskusiti autentičan doživljaj Rovinja i Vrsara te otkriti tradiciju koja stoji iza istarskog načina života, zavoljeti regiju i postati Maistrini najbolji ambasadori. Paketi doživljaja podijeljeni su u tri grupe: Greenscape, Bluescape i Townscape, ovisno o tipu doživljaja, koji mogu biti orijentirani na prirodu, more ili grad, kako bi gostima upotpunili ukupan doživljaj boravka u Maistrinim objektima.

Nakon širenja ponude 2016. novim obiteljskim hotelom Amarin, projektiranim i izrađenim da bi u potpunosti bio prilagođen potrebama obitelji s djecom, pred Maistrom je novi izazov – otvaranje novog Grand Park Hotela Rovinj, koji će biti najluksuzniji u Hrvatskoj. Ispod hotela nalazi se ACI Rovinj, luksuzna marina, jedna od najboljih na Mediteranu, u kojoj će moderni nautičari pronaći sve što im je potrebno.

Poznavanje i osluškivanje zahtjeva potrošača kako bi im se pružila najbolja usluga i kako bi se odgovorilo njihovim zahtjevima i potrebama te stvorila njihova lojalnost segment je na kojem se kontinuirano radi, ali i na kojem ima prostora za dodatna poboljšanja. Radi ostvarenja tog cilja potrebna je kontinuirana komunikacija s potrošačima, pri čemu su iznimno važne njihove povratne informacije. Komentari, prijedlozi, pritužbe i pohvale koje potrošači ostavljaju tijekom boravka, bilo u izravnoj komunikaciji s osobljem bilo preko anketnih obrazaca i upitnika, kao i oni koje postavljaju na društvenim mrežama, omogućuju da se konstantno unapređuje kvaliteta usluge. Zbog toga Maistra svake godine teži poboljšati ocjene segmenata u kojima postoji najviše prostora za poboljšanje, a s naglaskom na daljnji razvoj destinacijskih proizvoda, događanja i doživljaja u destinacijama u kojima upravlja smještajnim kapacitetima.

Od 7.835 anketiranih gostiju prošle godine zaprimljene su 5.263 povratne informacije. Zbirna ocjena za sve ankete za prošlu godinu jest 94/100.

Cromaris je lider hrvatske marikulture koji se bavi uzgojem, preradom i prodajom autohtone jadranske ribe. Lokacije Cromarisovih uzgajališta odabrane su zbog iznimne čistoće i kvalitete mora, što je osnovni preduvjet za uzgoj vrhunske bijele ribe. Osnovu Cromarisove ponude čine tri vrste najkvalitetnije bijele ribe – orada, brancin i hama, kao i njihove prerađevine koje potrošačima olakšavaju kupnju i pripremu ribe: filetirana riba, svježa očišćena riba, riba pakirana u modificiranoj atmosferi: cijela, fileti i odresci hame, te dimljeni i marinirani fileti. Poseban segment ponude čine svježi brancin i orada uzgojeni po principima ekološke proizvodnje. Danas je Cromaris sedma kompanija u uzgoju brancina i orade na svijetu, a na tržištu je prepoznat kao lider u kvaliteti.

Tehnološki najmoderniji proces uzgoja ribe, osigurana sljedivost od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda kroz sve faze proizvodnje, prerade i distribucije te svakodnevni izlovi i brza distribucija ribe jamče dostavu svježije ribe certificirane kvalitete kupcima u Hrvatskoj unutar 24 sata te kupcima diljem Europe unutar 24 do 48 sati.

Kao rezultat primjene dosljedne strategije koja se temelji isključivo na vrhunskoj kvaliteti i svježini proizvoda, brojnim certifikatima koje Cromaris već posjeduje, a koji su navedeni u poglavlju *Pregled inicijativa, članstava u udruženjima i interesnim organizacijama Grupe*, pridružio se i najnoviji – certifikat BRC. Britanski konzorcij trgovaca na malo (BRC) razvio je međunarodne norme za prehrambenu industriju koje odgovaraju kriterijima GFSI (Globalna inicijativa za sigurnost hrane) te one danas predstavljaju okvir prema kojem mnoge tvrtke temelje procjenu svojih dobavljača i proizvodnju svojih robnih marki. Norme BRC jamče kvalitetu i sigurnost prehrambenih proizvoda te upućuju na sljedeće:

- HACCP sustav
- sustav upravljanja kvalitetom
- uvjete proizvodnje
- kontrolu proizvoda
- kontrolu procesa
- higijenske zahtjeve za djelatnike.

Cromaris je 2018. prvi put sudjelovao na prestižnom certificiranju okusa i kvalitete hrane i pića *Superior Taste Award* koju dodjeljuje iTQi (International Taste & Quality Institute) sa sjedištem u Bruxellesu među najvećim međunarodnim robnim markama iz industrije. Proizvodi se ocjenjuju metodom slijepog testiranja na temelju izgleda, mirisa, teksture i okusa proizvoda, a pritom sucima nisu poznati ni marka ni podrijetlo testiranog proizvoda. Proizvodima koji ostvare rezultat veći od 70 % dodjeljuje se prestižna ocjena *Superior Taste Award* s jednom, dvije ili tri zlatne zvjezdice, slično Michelinovim zvjezdicama za gastronomiju. Cromaris je dobitnik ocjene *Superior Taste Award* 2018. za sva tri prijavljena proizvoda: brancina, oradu i hamu. Brancin je dobio maksimalne tri zlatne zvjezdice za svoj izuzetan okus s rezultatom 90,2 %, a izvrsno su ocijenjeni i orada (rezultat 86,2 %) i hama (rezultat 86,9 %) s dvije zlatne zvjezdice za izvanredan okus.

Stalna ulaganja, inovacije i diferencirani pristup koji Cromaris njeguje u svim aspektima poslovanja – od proizvodnje, istraživanja i razvoja, prerade do logistike i prodaje – usmjereni su na vrhunsku kvalitetu i svježinu proizvoda.

U 2018. godini Cromaris je osnovne vrijednosti marke odlučio komunicirati prema potrošačima na pomalo drugačiji način. Kako bi javnost dobila informaciju o tome koja je najkvalitetnija i najsvježija riba iz uzgoja, tražila se izjava najvećih stručnjaka iz tog područja – ekipe iz morskih dubina. U bespućima Jadranskog mora tražili su se iskreni sugovornici koji znaju najbolje. U šest zasebnih priča reklamne kampanje namijenjene hrvatskom tržištu, naziva Delfini, Hobotnica, Konobar, Tuljani, Mirko i Fino?, zaključak je isti: „Tko zna ribu, bira Cromaris!“.

U ovoj je kampanji Cromaris želio otići korak dalje temeljeći polazišta i na istraživanju tržišta, a primijenjen je i malo drukčiji i zanimljiviji pristup komunikaciji. Brojni su kriteriji za odabir medija komunikacije – od ciljne skupine do raspoloživih budžeta. U ovoj je kampanji vrsta kreativnog rješenja imala iznimno važnu ulogu u odabiru televizije i mrežnih kanala. Osim toga, kampanja je imala i svoju ekstenziju u obliku promocija na prodajnim mjestima diljem Hrvatske.

U Croatia osiguranju „usmjerenost na klijenta“ jedan je od strateških prioriteta. Na tom polju pokrenuto je unapređenje cjelokupnoga korisničkog iskustva u svim fazama interakcije s kompanijom, uz naglašenu personalizaciju usluge.

Croatia osiguranje redovito prati trendove i kretanja na visoko razvijenim tržištima osiguranja s fokusom na EU. Uz to, provodi aktivnosti istraživanja tržišta s ciljem boljeg razumijevanja potreba tržišta i stvaranja proizvoda koji će na njih adekvatno odgovoriti. Na taj način povezuje relevantne svjetske osiguravateljske proizvode s potrebama potrošača u Hrvatskoj. Uvodi nove i inovativne proizvode koji će osigurati dugoročan rast i zadržavanje vodeće tržišne pozicije.

Prilikom razvoja proizvoda naglasak je na stvaranju proizvoda s kvalitetnim osiguravateljskim pokrićem kao i na cjelokupnoj usluzi. Poseban naglasak stavlja se na kvalitetnu i dostupnu uslugu koja će pružiti adekvatno pokriće za

rizike s kojima se potrošači suočavaju. Croatia osiguranje prati trendove i kontinuirano implementira najnovija tehnološka rješenja kao i brojne inovacije kako bi se osiguralo zadovoljstvo potrošača.

Croatia osiguranje nastavlja s kvartalnim mjerenjima zadovoljstva klijenata koji su ugovorili automobilsko osiguranje, kasko, osiguranje imovine i životno osiguranje metodologijom *Net Promoter Score* (NPS). Nastavljeno je i polugodišnje praćenje kvalitete usluga na prodajnim mjestima metodom tajnog kupca (*Mystery Shopping*), kojom se provjerava kvaliteta usluge u prodajnom prostoru s naglaskom na stručnost, prodajne vještine i ljubaznost djelatnika. Rezultati istraživanja pokazuju da klijenti imaju pozitivan stav i povjerenje prema Croatia osiguranju, neovisno o kanalu prodaje, te da su zadovoljni znanjem i kompetencijama svojih savjetnika.

Croatia osiguranje prvi je nositelj u osiguranju u Hrvatskoj koji ima certifikat sustava upravljanja kvalitetom prema međunarodnoj normi ISO 9001:2015.

Poslovanjem u skladu sa zahtjevima međunarodne norme potvrđuje se trajno opredjeljenje Croatia osiguranja:

- za razumijevanje i ispunjavanje zahtjeva kupaca
- za poboljšavanje kvalitete proizvoda i usluga
- za zadovoljstvo zaposlenika i poslovnih partnera
- za jačanje leaderske pozicije na nacionalnom i regionalnom tržištu.

6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača

Zadovoljavanje najviših zdravstvenih i sigurnosnih standarda prioritet je Grupe, posebice turističkog dijela Grupe i Cromarisa s obzirom na prirodu njihove djelatnosti.

U turističkom dijelu poslovanja Grupe to se postiže:

- implementacijom i certifikacijom sustava HACCAP, čime se jamči visok stupanj kontrole, kvalitete i sigurnosti prilikom procesa pripreme, proizvodnje i distribucije usluga hrane i pića, istovremeno vodeći računa o raznolikosti prehrane i njezinoj nutritivnoj vrijednosti
- označavanjem jela podacima o alergenima, provođenjem redovitog uzorkovanja zdravstvene ispravnosti prehrambenih proizvoda i nenaručivanjem prehrambenih proizvoda koji mogu izazvati zdravstvene smetnje kod potrošača
- provedbom organizacijskih i tehničkih mjera s ciljem sigurnosti i zdravlja osoba, kao što su isticanje planova evakuacije i spašavanja na vidljivim mjestima u svim objektima, ispitivanje sustava za dojavu i gašenje požara, radne opreme, radnog okoliša, električnih i gromobranskih instalacija
- brigom o sigurnosti potrošača i njihove imovine kroz osiguranje 24-satne zaštite.

U prilog tome svjedoče mnogobrojni certifikati navedeni u poglavlju *Pregled inicijativa, članstava u udruženjima i interesnim organizacijama Grupe*. Hoteli Monte Mulini, Lone, Eden i Istra te turističko naselje Belvedere imaju certifikat *Travelife Gold Award*, koji je ujedno vodeća inicijativa za osposobljavanje, upravljanje i certificiranje turističkih tvrtki koje su posvećene održivom razvoju. Ugostiteljski smještajni objekt kojemu se dodjeljuje certifikat *Travelife* mora zadovoljiti mnogo kriterija, od kojih su najvažniji očuvanje okoliša kroz racionalizaciju potrošnje energije i vode te smanjenje onečišćenja kroz kontrolu otpada, pozitivno djelovanje na socijalnom području poput brige o dobrobiti zaposlenika kroz osiguranje dobrih uvjeta rada i ulaganja u edukacije, zatim suradnja s lokalnom zajednicom, potpora lokalnoj ekonomiji te briga o očuvanju i zaštiti tradicije. Bitan kriterij na temelju kojeg se ocjenjuje jest i razina komunikacije s gostima – uključivanje gostiju u aktivnosti održivog poslovanja, primjerice kroz organiziranje čišćenja plaža, isticanje važnosti recikliranja tijekom boravka u hotelu i racionalizacije u potrošnji vode i energije.

„Živjeti zdravo“ nacionalni je javnozdravstveni projekt Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo kojem je cilj promicanje zdravlja i stvaranje potencijala za dobro zdravlje prije nego što se pojave zdravstveni problemi ili ugroženost zdravlja. U sklopu aktivnosti vezanih uz zdravlje i prehranu Hrvatski zavod za javno zdravstvo onim proizvodima koji zadovoljavaju kriterije propisane od strane Zavoda dodjeljuje jamstveni žig „Živjeti zdravo“, kojim se želi dodatno informirati potrošače i pružiti im mogućnost olakšanog izbora hrane čiji je sastav preporučljiv za pravilnu prehranu. Cromarisova svježa riba ispunila je specifične kriterije propisane za sirovu ribu, a ti su da sadržaj zasićenih masnih kiselina može biti najviše 4 g/100 g, a sadržaj soli najviše 1 g/100 g.

Time je Cromaris dodatno dokazao kako je njegova svježja riba izvrstan izbor kao dio zdrave i uravnotežene prehrane.

Koristeći vlastitu recepturu za riblju hranu, Cromaris je uspio svoje proizvode dodatno obogatiti omega-3 masnim kiselinama koje imaju pozitivan utjecaj na ljudsko zdravlje. Hrana bogata nezasićenim masnim kiselinama pridonosi održavanju normalne razine kolesterola u krvi te normalnog funkcioniranja srca i mozga. Riba je također bogata bjelančevinama, fosforom i vitaminom E te kao takva predstavlja savršen obrok za sve željne uravnotežene prehrane.

Cromaris pomno odabire dobavljače i u proizvodnom procesu koristi se isključivo proizvodima visoke razine kvalitete. U želji da se postignu najbolji uvjeti za rast i zdravlje Cromarisovih riba sastav hrane prilagođen je pojedinim vrstama, njihovim životnim ciklusima i okolišnim čimbenicima te se ne upotrebljavaju nikakvi pospešivači rasta, odnosno hormoni, GMO ili sirovine životinjskog porijekla, osim ribe.

Grupa kontinuirano radi na unapređenju svojih procesa, poduzima odgovarajuće tehničke, kadrovske i organizacijske mjere kako bi zaštitila osobne podatke svojih potrošača, zaposlenika i suradnika te su nam prava ispitanika od iznimne važnosti. Općom uredbom o zaštiti podataka (engl. GDPR – *General Data Protection Regulation*) uvode se nove obveze s ciljem podizanja informacijske sigurnosti u području pristupa i upravljanja osobnim podacima na najvišu razinu te su pripreme za njezinu implementaciju započele u 2017. u svim društvima Grupe.

U 2018. godini u Croatia osiguranju d. d. ispitanici su podnijeli ukupno 48 zahtjeva/pritužbi/prigovora vezano za obradu osobnih podataka i ostvarenja svojih prava. Na temelju provedenih internih provjera potvrđena su dva (2) slučaja povrede povjerljivosti osobnih podataka te su poduzete mjere za otklanjanje rizika za nastanak štete za ispitanike. U ostalom dijelu Grupe nije zabilježen nijedan slučaj pritužbe vezane uz kršenje prava na privatnost.

Indeks GRI

Standard GRI	Objava	Naslov objave	Poglavlje
GRI 102: Opći standardni podatci, 2016.	Organizacijski profil		
	102-1	Ime organizacije	2.1. Profil
	102-2	Aktivnosti, robne marke, proizvodi i usluge	2.1. Profil
	102-3	Sjedište organizacije	2.1. Profil
	102-4	Lokacija poslovnih aktivnosti	2.1. Profil
	102-5	Struktura vlasništva i pravni oblik	2.1. Profil
	102-6	Tržišta	2.1. Profil
	102-7	Veličina organizacije	2.1. Profil
	102-8	Zaposlenici i ostali radnici	2.1. Profil
	102-9	Dobavljački lanac	2.1. Profil
	102-10	Značajne promjene u organizaciji i dobavljačkom lancu	2.1. Profil
	102-11	Princip predostrožnosti	2.1. Profil
	102-12	Vanjske inicijative	2.1. Profil
	102-13	Članstvo u udruženjima	2.1. Profil
	Strategija		
	102-14	Izjava najviše rangirane osobe u organizaciji	1. Izjava Uprave 2.1. Profil
	102-15	Ključni utjecaji, rizici i mogućnosti	2.3. Upravljanje
	Etika i integritet		
	102-16	Vrijednosti, standardi i načela ponašanja	2.2. Etika i integritet
	102-17	Mehanizmi savjetovanja i izražavanja zabrinutosti vezani uz etično ponašanje	2.2. Etika i integritet
	Upravljanje		
	102-18	Struktura upravljanja	2.3. Upravljanje
	Uključivanje dionika		
	102-40	Popis dionika	3.1. Angažman, uključenost interesnih skupina (dionika)
	102-41	Kolektivno pregovaranje	3.1. Angažman, uključenost interesnih skupina (dionika)
102-42	Prepoznavanje i odabir dionika	3.1. Angažman, uključenost interesnih skupina (dionika)	
102-43	Pristup uključivanju dionika	3.1. Angažman, uključenost interesnih skupina (dionika)	
102-44	Ključne teme i interesi dionika	3.2. Objašnjenje materijalno značajnih tema i njihove granice	
Praksa izvještavanja			
102-45	Organizacijske jedinice uključene u konsolidirane financijske izvještaje	2.4. Praksa izvještavanja	

Standard GRI	Objava	Naslov objave	Poglavlje
	102-46	Postupak određivanja sadržaja izvještaja i granice aspekata	3.2. Objašnjenje materijalno značajnih tema i njihove granice
	102-47	Popis materijalnih tema	2.4. Praksa izvještavanja
	102-50	Izvještajno razdoblje	2.4. Praksa izvještavanja
	102-51	Datum posljednjeg izvještaja	2.4. Praksa izvještavanja
	102-52	Izvještajni ciklus	2.4. Praksa izvještavanja
	102-53	Kontakt za pitanja vezana uz izvještaj	2.4. Praksa izvještavanja
	102-54	Opcija usklađenosti	2.4. Praksa izvještavanja
	102-55	Kazalo sadržaja za GRI	Indeks GRI
	102-56	Vanjska verifikacija	2.4. Praksa izvještavanja
GRI 201: Ekonomski pokazatelji, 2016.	201-1	Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost	4.1. Ekonomska vrijednost
	201-2	Financijske posljedice i drugi rizici i prilike vezani uz klimatske promjene	2.3. Upravljanje
GRI 202: Tržišna prisutnost, 2016.	202-1	Raspon omjera standardne početne plaće po spolu u usporedbi s lokalnom minimalnom plaćom	4.2. Prisutnost na tržištu
	202-2	Udio višeg menadžmenta zaposlenog iz lokalne zajednice	4.2. Prisutnost na tržištu
GRI 203: Neizravni ekonomski utjecaji, 2016.	203-1	Ulaganja u infrastrukturu i prateće usluge	4.1. Ekonomska vrijednost 6.2. Suradnja s lokalnom zajednicom
	203-2	Značajan neizravan ekonomski utjecaj	4.1. Ekonomska vrijednost 6.2. Suradnja s lokalnom zajednicom
GRI 204: Proces nabave, 2016.	204-1	Udio potrošnje na lokalne dobavljače	2.1. Profil
GRI 205: Antikorupcija, 2016.	205-1	Postotak i ukupan broj poslovnih jedinica podvrgnutih analizi korupcijskog rizika	2.2. Etika i integritet
	205-2	Komunikacija i obuka o antikorupcijskim politikama i procedurama	2.2. Etika i integritet
	205-3	Potvrđeni incidenti korupcije i poduzete mjere	2.2. Etika i integritet
GRI 206: Protutržišno ponašanje, 2016.	206-1	Pravni postupci pokrenuti zbog ponašanja u suprotnosti s načelom slobode tržišnog natjecanja, antitrustovske i monopolističke prakse te njihovi ishodi	2.2. Etika i integritet
GRI 302: Energija, 2016.	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	5.1. Energija
	302-4	Smanjenje potrošnje energije	5.1. Energija
	302-5	Smanjivanje potrebe za energijom u proizvodima i uslugama	5.1. Energija
GRI 303: Voda, 2016.	303-1	Crpljenje vode po izvoru	5.2. Voda, otpadne vode i otpad
	303-2	Izvori vode znatno pogođeni crpljenjem vode	5.2. Voda, otpadne vode i otpad
	303-3	Obujam reciklirane i oporabljene vode	5.2. Voda, otpadne vode i otpad
GRI 304: Bioraznolikost, 2016.	304-1	Lokacije poslovanja u vlasništvu, zakupu, pod upravom ili u neposrednoj blizini zaštićenih područja te područja visoke vrijednosti u pogledu biološke raznolikosti izvan zaštićenih područja	5.3. Bioraznolikost

Standard GRI	Objava	Naslov objave	Poglavlje
GRI 306: Otpadne vode i otpad, 2016.	304-2	Opis znatnih utjecaja djelatnosti, proizvoda i usluga na biološku raznolikost u zaštićenim područjima ili područjima visoke vrijednosti u pogledu biološke raznolikosti izvan zaštićenih područja	5.3. Bioraznolikost
	304-3	Zaštićena i obnovljena staništa	5.3. Bioraznolikost
	306-1	Ukupno ispuštanje vode prema kvaliteti i odredištu	5.2. Voda, otpadne vode i otpad
	306-2	Ukupna težina otpada prema vrsti i metodi zbrinjavanja	5.2. Voda, otpadne vode i otpad
	306-5	Vode koje su u znatnoj mjeri pogođene ispuštanjem i istjecanjem vode iz organizacije	5.2. Voda, otpadne vode i otpad
GRI 401: Zapošljavanje, 2016.	401-1	Nova zaposlenja i fluktuacija zaposlenika	6.1.1. Zapošljavanje
	401-2	Beneficije osigurane zaposlenicima koji rade puno radno vrijeme, a koje nisu osigurane zaposlenicima zaposlenima privremeno ili na djelomično radno vrijeme	6.1.1. Zapošljavanje
	401-3	Roditeljski dopust	6.1.1. Zapošljavanje
GRI 402: Odnos zaposlenika i menadžmenta, 2016.	402-1	Najkraće razdoblje u kojem se unaprijed obavještava o značajnim promjenama u poslovanju	6.1.2. Odnos zaposlenika i menadžmenta
	403-1	Radna snaga zastupljena u formalnim zajedničkim odborima za zdravstvena i sigurnosna pitanja	6.1.3. Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu
	403-2	Vrste i stope ozljeda, profesionalnih bolesti, izgubljenih dana i izostanaka te ukupni broj smrtnih slučajeva povezanih s nesrećama na radu prema regiji i spolu	6.1.3. Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu
GRI 403: Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, 2016.	403-3	Radnici s visokom učestalosti ili velikim rizikom od bolesti povezanih s njihovim zanimanjem	6.1.3. Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu
	403-4	Zdravstvena i sigurnosna pitanja obuhvaćena formalnim sporazumima sa sindikatima	6.1.3. Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu
GRI 404: Obuka i obrazovanje, 2016.	404-1	Prosječan godišnji broj sati obuke po zaposleniku prema kategoriji zaposlenika	6.1.4. Obuka i obrazovanje
	404-2	Programi za stjecanje vještina i cjeloživotno učenje koji podupiru stalnu mogućnost zapošljavanja zaposlenika	6.1.4. Obuka i obrazovanje
GRI 405: Raznolikost i jednake mogućnosti, 2016.	405-1	Sastav upravljačkih tijela i struktura zaposlenika	6.1.5 Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija
	405-2	Omjer osnovne plaće i naknada muškaraca i žena prema kategoriji zaposlenika	6.1.5 Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija
GRI 406: Nediskriminacija, 2016.	406-1	Ukupan broj slučajeva diskriminacije i poduzetih korektivnih mjera	6.1.5 Raznolikost i jednake mogućnosti, nediskriminacija
GRI 413: Lokalne zajednice, 2016.	413-1	Poslovne jedinice na pojedinim lokacijama s programima uključivanja zajednice i procjene utjecaja te razvojnim programima	6.2. Suradnja s lokalnom zajednicom
GRI 416: Zdravlje i sigurnost potrošača, 2016.	416-1	Procjena utjecaja proizvoda i usluga na zdravlje i sigurnost	6.3.1 Odgovornost za proizvod 6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača
	416-2	Slučajevi nepridržavanja propisa i dobrovoljnih kodeksa u vezi s	6.3.1 Odgovornost za proizvod

Standard GRI	Objava	Naslov objave	Poglavlje
GRI 417: Marketing i označavanje, 2016.		utjecajima proizvoda i usluga na zdravlje i sigurnost	6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača
	417-1	Označavanje proizvoda i usluga te zahtjevi za informacije o proizvodima i uslugama	6.3.1 Odgovornost za proizvod 6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača
	417-2	Incidenti nepoštivanja označavanja proizvoda i usluga te informacija o proizvodima i uslugama	6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača
GRI 418: Privatnost potrošača, 2016.	417-3	Incidenti nepoštivanja marketinških komunikacija	6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača
	418-1	Ukupan broj opravdanih pritužbi u vezi s povredama privatnosti kupaca ili gubitkom osobnih podataka o kupcu	6.3.2. Zdravlje i sigurnost potrošača

ADRIS GRUPA d.d.
Obala V. Nazora 1
Rovinj

Izjava osoba odgovornih za sastavljanje godišnjeg izvještaja

Ovime, sukladno članku 462. stavak 2. Zakona o tržištu kapitala (NN 65/18), izjavljujemo da, prema našem trenutnom najboljem saznanju:

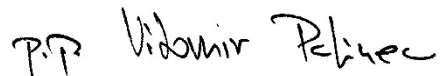
- godišnji financijski izvještaji društva ADRIS GRUPA d. d., V. Nazora 1, 52210 Rovinj, OIB: 82023167977 (dalje: Izdavatelj) za razdoblje 01.01.2018. – 31.12.2018., sastavljeni uz primjenu odgovarajućih standarda financijskog izvještavanja, daju objektivan prikaz imovine i obveza, financijskog položaja, dobiti ili gubitka Izdavatelja i društava uključenih u konsolidaciju kao cjeline,
- izvještaj rukovodstva sadrži objektivan prikaz razvoja i rezultata poslovanja i položaja izdavatelja i društava uključenih u konsolidaciju kao cjeline, uz opis najznačajnijih rizika i neizvjesnosti kojima su izloženi.

IZRADIO:
Aleksandar Radulović
Voditelj računovodstva, poreza i
revizije

potpis

ODGOVORNA OSOBA:
mr. sc. Ante Vlahović
Predsjednik Uprave

potpis

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj

ADRIS GRUPA d.d.
Nadzorni odbor

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 25. travnja 2019. godine

Temeljem odredbi članka 38. Statuta Društva i članka 263. i 300.c Zakona o trgovačkim društvima, na osnovu dostavljenih izvješća Uprave Društva: godišnje financijsko izvješće za 2018. godinu, konsolidirano financijsko izvješće za 2018. godinu, izvješće o tijeku poslova i stanju Društva i povezanih društava za 2018. godinu, izvješće revizorskog odbora Društva, revizorsko izvješće za 2018. godinu, prijedlog za upotrebu dobiti iz 2018. godine, prijedlog za isplatu dividende, te izvršenog nadzora nad vođenjem poslova Društva u 2018. godini, Nadzorni je odbor Društva na svojoj sjednici održanoj dana 25. travnja 2019. godine usvojio slijedeće

IZVJEŠĆE

o obavljenom nadzoru glede vođenja poslova Društva u 2018. godini

- I. Nadzorni odbor je u tijeku 2018. godine vršio kontinuirani nadzor i ispitivanje vođenja poslova Društva, te u tijeku iste poslovne godine održao deset sjednica.
- II. Utvrđuje se da:
- je Društvo djelovalo u skladu sa zakonima, Statutom i drugim aktima Društva te odlukama Glavne skupštine,
  - su godišnja financijska izvješća, te konsolidirana financijska izvješća napravljena u skladu sa stanjem u poslovnim knjigama Društva te pokazuju ispravno imovinsko i poslovno stanje Društva,
- III. Prihvaća se:
- izvješće o tijeku poslova i stanju Društva i povezanih društava za 2018. godinu,
  - izvješće Revizorskog odbora Društva,
  - revizorsko izvješće za 2018. godinu,
  - prijedlog Uprave o upotrebi dobiti za 2018. godinu,
  - prijedlog Uprave za isplatu dividende.
- IV. Daje se suglasnost na godišnja financijska izvješća i konsolidirana financijska izvješća za poslovnu 2018. godinu, te se predlaže Glavnoj skupštini da:
- usvoji izvješće Uprave o tijeku poslova i stanju Društva i povezanih društava za 2018. godinu,
  - usvoji godišnja financijska izvješća za 2018. godinu,
  - usvoji konsolidirana financijska izvješća za 2018. godinu,
  - usvoji prijedlog upotrebe dobiti za 2018. godinu,
  - usvoji prijedlog isplate dividende,
  - dade razrješnice - odobravanje rada članovima Uprave i Nadzornog odbora.
- V. Poslovanje Društva i rad Uprave u 2018. godini ocjenjuje se uspješnim, kao i suradnja ovog odbora s Upravom Društva.

ADRIS GRUPA d.d.

Predsjednik Nadzornog odbora: Rino Bubičić

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj ⑪

ADRIS GRUPA d.d.
Uprava

Obala V. Nazora 1
ROVINJ

Rovinj, 17. travnja 2019. godine

Temeljem odredbi članka 38. Statuta Društva i članka 275. i 300.b Zakona o trgovačkim društvima, Uprava Društva na sjednici održanoj dana 17. travnja 2019. godine donijela je slijedeći

PRIJEDLOG ODLUKE O UPOTREBI DOBITI

- I. Utvrđuje se da ukupna ostvarena dobit poslije oporezivanja za 2018. godinu, iznosi 8.169.782,93 kuna.*
- II. Ukupna ostvarena dobit za 2018. godinu, poslije oporezivanja, u iznosu od 8.169.782,93 kuna, raspoređuje se u Statutarne rezerve Društva.*

ADRIS GRUPA d.d.
Predsjednik Uprave: mr. Ante Vlahović

ADRIS GRUPA d.d.
Rovinj